

Başlarken

Merhaba Sevgili Okuyucularımız!

Mahalli İdareler Derneği kamuya yararlı Dernek sayılması, kamu hizmetini öncelemesi, kamu kurum ve kuruluşlarına yardımcı olmak, karşılaştıkları sıkıntılara çözüm getirmek amacıyla yayımlamakta olduğumuz “**Mahalli İdareler Dergisi**” kesintisiz yayın hayatına devam etmektedir. Kağıt, baskı ve kargo maliyetlerinin artışının öngörülenin çok üzerinde olması hasebiyle 2023 yılı için zorunlu fiyat artışımız gerçekleşmiştir.

Belediye idari para cezaları, Kabahatler Kanununa göre düzenlenecek para cezaları, İmar Kanununa ilişkin para cezaları, harçlar, vergiler vb. limitler 24 Kasım 2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile ilan edilen Yeniden Değerleme oranı % 122,93 (yüz yirmi iki virgül doksan üç) oranında artış yaşanacaktır. Meydana gelecek artışlar 2023 Ocak ayından itibaren uygulanacaktır. Yılın başında mağduriyet yaşanmaması için siz değerli uygulayıcılarımıza Dergimiz Aralık ayında ulaştırılacak ve dergimiz internet sitemizde yayımlanacaktır.

- Ülkemizde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile kabahatler suç olmaktan çıkarılmış, bu suçlar 5326 sayılı Kabahatler Kanunu içerisinde toplanmıştır. İdarenin, yasaların verdiği yetki kapsamında uyguladığı idari para cezaları ile mahkemelerin iş yükü azaltılmış ve uzun yargılama süreçlerinin önüne geçilmiştir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında idari para cezaları yeni şekli ile hesaplanarak istifadenize sunulmuştur.
- İmar Kanunu’nun 42. maddesi kapsamında uygulanacak para cezalarının miktarları Kanunu’nun 42. maddesinde 4 ayrı fıkrada düzenlenmiş, bunların neler olduğu ve bunların nasıl hesaplanacağı bu sayımızda izah edilmiştir.
- 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun veya kamuoyunda bilinen kısa adıyla Hal Kanununda ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan Yönetmeliklerde düzenlenmiş ve emredici hükümlere aykırılık neticesinde uygulanacak yaptırımlar açıklanmıştır.
- 4857 sayılı İş Kanunu’nda öngörülen idari para cezaları gerekçesi belirtilmek suretiyle Türkiye İş Kurumu il müdürü tarafından verilir. İş Kanunu’nda idari para cezalarına karşı dava açma süresi ve usulü 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nda düzenlenmiştir. Buna göre idari para cezalarının tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde yetkili sulh ceza hakimliğine itiraz (dava) açılması gerekmektedir. 2023 yılı idari para cezaları % 122,93 oranında yeniden değerlendirme ile birlikte artacaktır.

Dergimize ait diğer önemli konu başlıklarını içeren makalelerimizi Dergimizin www.mahalliidarelerdergisi.com.tr adresinden ulaşabilir ve ücretsiz okuyabilirsiniz.

2023 yılının ülkemize ve milletimize sağlık, mutluluk ve huzur getirmesi dileğiyle,

Gelecek sayıda buluşmak üzere hoşça kalın.

04

2023 Yılında Belediyece Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları

M. Lamih ÇELİK

2023 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları ve Bunların Hesaplanma Şekli

Suat ŞİMŞEK

33

42

2023 Yılında 5957 Sayılı Hal Kanunu Uyarınca Uygulanacak Belediye Cezaları

Dr. Süleyman Ruhi AYDEMİR

Kamu İhale Kanununda İhalenin İptali

Atilla İNAN

50

55

İhale Usulünün Yanlış Belirlenmesinde İhale Komisyonunun Hukuki Sorumluluğu Var mıdır?

Avukat Necati TORUN

Belediyeler Açısından Yatırım Teşvik Belgesinin Önemi ve Bu Belgenin Düzenlenme Aşamaları

Eyüp DEMİR

61

66

Elektronik İhale Sürecinde Genel Yapılan Hatalar

Gürkan GÜVEN

6306 Sayılı Kanun Kapsamındaki Uygulama Yönetmeliğinin Gelir ve Kurumlar Vergisi Yönünden Değerlendirilmesi

Av. Fatih Sultan Mehmet ÇİÇEK

72

75

Mahalli İdarelerde Yatırım Ödenekleri

Hikmet BAL

09.10.1956 Tarihinden Önce Kamulaştırmazsız El Atılan Taşınmazlara Dava Yolu Açıldı

Ufuk ÜNLÜ

77

82

2023 Yılında İş Kanunu Yönünden İdari Para Cezaları

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Sıfır Atık Projesinde Mahalli İdarelerin
Sorumlulukları ve İdari Yapıtlarım
Ahmet SANDAL

94

104

Belediye Şirketlerinin Hesabında Bulunan Nakit
Tutarların Banka Hesabında Değerlendirilmesi
Salih ÇALAL

2023 Yılında Uygulanacak Belediye İdari Para Cezaları
Mustafa DÖNMEZ

109

127

Memurlara Verilen Aylıktan Kesme ile İşçilere Verilen
Ücret Kesme Cezasının Uygulanması Sonucunda Kesinti
Yapılan Tutar Gelir Hesabına Kaydedilir Mi?
Oktay ÇAMDELEN

132

Mevzuat
Fihristi

140

Yargı
Kararları

162

Genelge ve
Görüşler

166

Sorular

Pratik Bilgiler

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	168
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	169
Belediye Başkan Ödenęi	170
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	170
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümeni Ödenęi	171
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	171
İl Encümeni Brüt Ödenekleri	171
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	172
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alınan Tarife	173
1608 Sayılı Kanununa Göre 2022 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	173
2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununa Göre 2022 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	174
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin İdari Para Cezaları	175
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	177
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	179
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	180
İdari Para Cezası Gerektiren Fiillerin Tekrarı	181
Belediye Para Cezası Niteliğinde Olup da, Mahkemelerde Verilen Para Cezaları	182
Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği	182
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	183
7126 Sivil Savunma Kanunu	183
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	183
Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	183

H - Cetveli	184
Fazla Çalışma Ücretleri	185
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	186
Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	186
Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	186
Engelliler İçin Vergi İndirimi	186
Yeniden Değerleme Oranları	186
Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	187
Ücretli Yıllık İzinler	187
İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	187
Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	188
Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İzni	189
Memurlarda Açıkatan Vekalette Ödenecek Ücret	190
Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	190
Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	191
1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	192
Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	193
Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	193
2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	194
Sular Hakkında Kanun	195
Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	195
Belediye Meclis ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	195
Parasal Sınırlar	196
KİK Eşik Değerler ve Parasal Limitler	200

M. Lamih ÇELİK*

2023 YILINDA BELEDİYECE KABAHATLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

Toplumun bir arada yaşaması, belirli kurallara uyulmasını zorunlu kılmaktadır. Sosyal yaşamın düzeninin ve huzurun sağlanmasında yasalar en etkili role sahiptir. Ancak uyulmayan her kuralın suç olarak nitelendirilerek ağır yaptırım uygulanmaması gerekliliği zaman içinde anlaşılmalı ve ortaya çıkan kabahat fiili için idari yaptırımlar uygulanmaya başlanmıştır. Ülkemizde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile kabahatler suç olmaktan çıkarılmış, bu suçlar 5326 sayılı Kabahatler Kanunu içerisinde toplanmıştır. İdarenin, yasaların verdiği yetki kapsamında uyguladığı idari para cezaları ile mahkemelerin iş yükü azaltılmış ve uzun yargılama süreçlerinin önüne geçilmiştir. Böylelikle cezaların derhal uygulanabilmesi ve yaşam düzeninin devamlılığının sağlanması amaçlanmıştır.

Sözlük anlamı uygunsuz hareket, çirkin ve yakışsız davranış anlamına gelen kabahat, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2 nci maddesinde; “kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını

öngördüğü haksızlık” şeklinde tanımlanmıştır.¹ Hangi kanunda düzenlenmiş olursa olsun, karşılığında idari yaptırım uygulanan her haksızlık kabahattir ve ayırık tutulan haller hariç 5326 sayılı Kabahatler Kanununun kurallarına tabidir.²

İdari para cezası yer itibarıyla yetkili makamda olacaktır. Büyükşehir olan yerlerde ilçe belediyesinin yetkili olduğu alanda ceza verme yetkisi büyükşehir belediye zabıtasında değil ilçe belediye zabıtasında olacaktır.

1 Kabahat tanımının açık olmamasına rağmen kanunu bilmemek mazeret sayılmaz ilkesi gereğince kişilerin bu düzenlemeye göre cezalandırılacak olmasının Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olduğu gerekçeleriyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmuş ise de 11/6/2009 tarihli ve E: 2007/115, K: 2009/80 sayılı kararında iptal istemini reddetmiştir: “... “Kabahat” tanımı yapılmak suretiyle, daha önce idari yaptırıma tabi olmayan bir eylem, idari yaptırıma tabi kılınmamakta, aksine kanunla idari yaptırıma tabi kılınmış eylemler kabahat olarak adlandırılmaktadır. ... İtiraz konusu kuralla, bir eylemin kabahat olarak kabulü için bu eylemin karşılığında kanunun mutlaka bir idari yaptırım uygulanmasını öngörmüş olması esas alındığından, söz konusu düzenlemede yeni bir suç yaratılmamakta, suç ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırılık bulunmamaktadır. İdari yaptırımlar yönünden ise söz konusu yaptırımların kanunla öngörülmesi olması gereğine yer verilmek suretiyle yasal düzenlemelere atıfta bulunulduğundan, yaptırımı yasa ile belirlenen bir eylemin belirsizliğinden ve öngörülemeliğinden söz edilebilmesine olanak bulunmamaktadır.”

2 ZAFER, Hamide: “İdari Yaptırım Usulü”, Şükrü Alpaslan Armağanı, İstanbul 2007, s.667-680

* Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı

Belediye zabıtasınca verilen idari para cezaları belediye bütçelerine gelir kaydedilir. Belediyelerin takip ve tahsil edecekleri idari para cezalarının kesinleşme şartı yoktur. 6183 sayılı Yasanın 37. maddesine göre bir ay içinde ödenmeyen para cezaları için 6183 sayılı AATUHK. hükümlerine göre tahsil yoluna gidilir. Ceza mahiyetinde olduğundan gecikme zammı/faiz uygulanmaz. Nitekim Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/ Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Sayı : E-14399437-622.02-2439664 13/12/2021 sayılı görüşü ile “3194 sayılı Kanun, 1608 sayılı Kanun ile Kabahatler Kanunu’na göre verilen para cezaları başta olmak üzere belediyece verilen para cezalarına gecikme zammı veya gecikme faizi uygulanamayacağı”³ sonucuna varmıştır.

İdari para cezasını 1 ay içinde ödeyen kişiden bunun 3/4’ü tahsil edilir. Bu indirimin uygulanması için kişinin talep etmesi gerekmez. Hangi kanundan kaynaklanırsa kaynaklansın bütün para cezalarında bu indirim uygulanır. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez, para cezasını ödedikten sonra da dava açabilir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, ceza sorumluluğunun bireyselliği ilkesinin, idari para cezaları alanında da geçerli olduğu ve bu cezanın mirasçılardan tahsili olanağı bulunmadığına karar vermiştir.⁴ Maliye Bakanlığınca (RG:12/05/2007-26520) yayınlanan 442

seri no’lu Tahsilat Genel Tebliği’nde de “Ölüm halinde idari para cezaları hakkında yapılacak işlemler” konusunda buna paralel görüş bildirilmiştir.⁵ İdari para cezasına muhatap tüzel kişiliğin varlığının sona ermesi halinde ne olacaktır? Bu konu da öğretilerde tartışılmış ve bunun özel kişilerin ölümü gibi değerlendirilmesinin hatalı olacağı belirtilerek, tüzel kişilerin varlıkları son bulsa bile tasfiye sonucu ortaya çıkacak bakiyeden idari para cezalarının tahsili gerektiği vurgulanmıştır. “2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca para cezası kesilen kişi hakkında söz konusu Kanunun tetkiki neticesinde cezaya muhatap olan kişilerin ölümü halinde idari para cezalarının mirası reddetmemiş mirasçılardan takip edilip edilmeyeceği yönünde ayrıca bir hüküm bulunmadığı tespit edilmiş olup, bu durumda, söz konusu para cezasının adı geçen mirasçılardan tahsil edilmemesi gerekmektedir.” (İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 02.07.2007 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.20.01/288-3146 sayılı yazısı)

EMRE AYKIRI DAVRANIŞ (Madde 32);

5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15 inci maddesi (b) fıkrasında “Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.”; Aynı Kanunun “Zabitanın görev ve yetkileri” başlıklı 51 inci maddesi birinci fıkrasında “Belediye

3 <https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/idar--para-cezalarina-gec-kme-zammı-fa-z-uygulanip-uygulanmayacağı-hakkında-20211220075836.pdf>

4 Danıştay 13. Dairesi’nin 7.4.2006 günlü, E:2005/10067, K:2006/1660 sayılı kararıyla; adı geçen 1.11.2005 tarihinde ölümü üzerine mirasçılar tarafından açıldığını anlaşıldığı, ceza sorumluluğunun bireyselliği ilkesinin idari para cezaları alanında da geçerli olduğu, anılan idari para cezasının mirasçılardan tahsili olanağının bulunmadığı

5 İdari para cezalarının düzenlendiği özel kanunlarda, cezaya muhatap olan kişilerin ölümü halinde idari para cezalarının mirası reddetmemiş mirasçılardan takip edilip edilmeyeceği yönünde ayrıca bir hüküm bulunmaması koşuluyla, Anayasanın 38 inci maddesinde yer verilen “Cezaların Şahsiliği” ilkesi gereğince, bu idari para cezalarının tahsilinden vazgeçilmesi icap etmektedir.” (442 seri nolu Tahsilat Genel Tebliği)

zabıtası, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygular.” düzenlemesi yer almaktadır.

1608 sayılı Umuru Belediyeye Mütellak Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddel Kanunun 1 inci maddesinde “Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men⁶ veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir⁷. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir.”⁸

6 Yargıtay 2.CD E: 2006/ 4496 K: 2006 / 14484 T: 14.09.2006 “Sanıkların babalarının intihar etmesi sonucunda adli muayenesi yapılmadan gömmeleri şeklindeki eylemlerinin 5326 s. Kabahatler Yasasının 32/1. maddesindeki emirlere aykırı davranmak kabahatini oluşturduğu gözetilmeden eylemin suç teşkil etmediği gerekçesiyle, hatalı değerlendirilmeyle sanığın beraatine karar verilmesi doğru olmayıp mahkemenin 32.maddeye göre para cezası vermesi gerekirdi.

7 1608 sayılı Kanun’un 1. maddesi uyarınca dava konusu işyerinin, işyeri kapama saatlerine riayet etmediğinden bahisle iki gün faaliyetten men’ine karar verilmesine ilişkin Belediye Encümeni kararından kaynaklanmakta olup, bu haliyle encümen kararının, 5326 sayılı Kanun’un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım niteliğinde bir işlem olduğu, 1608 sayılı Kanun’unda ise idari yaptırımlara karşı itiraz konusunda görevli Mahkemenin gösterilmediğinden uyumsuzluğun 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 3. ve 27/1. maddeleri gereği adli yargı bünyesinde bulunan Sulh Ceza Hâkimliğince çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. (Danıştay 2.Daire E: 2021/ 13840 K: 2021 / 3987 T: 04.11.2021)

8 Kamu denetçiliği Kurumu Şikayet no: 2015/5459 - 10/05/2016 sayılı kararında;

Gelir İdaresi Başkanlığının görüşü; turistik mahallerde evlerinin tamamını veya bir kısım odalarını, turizm mevsiminde, turistlere möbelleli veya möblesiz olarak ütü, çamaşır, yemek vb. hizmetler

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 266. maddesine göre; “Tüm belediyelerşehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bir zabıta talimatnamesi düzenlerler. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, gıda maddeleri satılan işyerleri, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine ilişkin hususlara ait gerekli kuralları içermesi gerekir.” Belediyenin sıhhi zabıta nizamnamesinde yer alan emir ve yasaklara uymayanlara 1608 sayılı Kanuna göre cezalandırılacağı kanunun 283.maddesinde düzenlenmiştir.

5326 sayılı kanunun 32 nci maddesine göre, yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket etmek kabahat sayılmıştır. Bu kabahatin karşılığında idari para cezası öngörülmektedir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.

İçişleri Bakanlığı/Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının Belediyeler Mali Karar ve İşlemler Teftiş Rehberinde “5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 34/e maddesi gereğince, belediyelerde genel olarak para cezası vermeye yetkili mercinin belediye encümeni olduğu, 5326 sayılı

sunmaksızın kiraya veren kimselerin elde ettikleri gelirin gayrimenkul sermaye iradı olarak vergilendirilmesi gerektiği, söz konusu faaliyetin turizm mevsiminin dışında bir organizasyon çerçevesinde devamlılık arz edecek şekilde yürütülmesi halinde ise bu faaliyetten elde edilecek kazancın ticari kazanç kapsamında değerlendirilmesi gerektiği şeklindedir. **Bu nedenle evini günü birlik kiraya veren kişinin pansiyon işyeri açılış ruhsatı alması gerekir.**Ruhsatsız çalışma nedeniyle 1608 sayılı yasaya göre faaliyetten men ve 32.maddeye göre para cezası yerindedir.

Kabahatler Kanunu'nun 32.maddesinde belirtilen emre aykırı davranış sebebiyle emri veren makam sıfatıyla Belediye Başkanı'nun ceza vermeye yetkili olduğu," belirtilmiştir.(s.109)

Emre aykırı davranış kabahatini içeren 32 nci maddesinin gerekçesinde; söz konusu kabahatin oluşabilmesi için 3 şartın bir arada oluşması gerektiği belirtilmektedir: **a-** Yetkili makamlar tarafından hukuka uygun bir biçimde verilmiş bir emir olmalıdır. **b-** Emir, 'adli işlemler dolayısıyla ya da kamu güvenliği ve kamu düzeni veya genel sağlığın korunması düşüncesiyle' verilmelidir. **c-** Emir ilân edilmelidir.⁹

Kanunda "yetkili makam" dan söz edilmektedir. Mevzuatla emir vermek veya tedbir almak yetkisi tanınmamış kişilerin emir vermesi ya da tedbir almasından dolayı bu kanuna göre ceza verilemez. O halde yetkili makam kanunda belirlenmiş olmalıdır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 15/b maddesinde belediye yasakları koymak ve uygulamak belediye yetkileri arasında sayılmıştır. Bu yasaklar emirler biçiminde yayınlanabilecektir.

Belediye cezalarını düzenleyen, 1608 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamele- rin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiil- leri işleyenlere veya yapmayanlara beledi- ye encümenince Kabahatler Kanununun

9 "Bu yoldaki emir veya tedbirin önceden neşir ve ilân edilerek halka duyurulmuş olmasının gerektiği de izahtan varededir. "Anayasa Mahkemesi 7/6/1973 tarih ve E: 1973/12 K : 1973/24 sayılı kararı

32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. ¹⁰ Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." O halde mülki idare amirleri ve belediyelerin yetkili organları emir vermeye ve emre aykırı davranışlara idari para cezası vermeye yetkilidirler.

Danıştay 8. D. E. 2009/6153 K. 2012/5189 T. 14.6.2012 kararında belirtildiği üzere; "1608 sayılı Yasanın, belediyelere yetki ve görev alanları ile ilgili konularda yasak koyma ve bu yasağa uymama halinde yaptırım belirleme yetkisi verdiği açıktır. Belediye sınırları içinde toplu taşıma ile ilgili olarak da belediyelerin düzenleme yapma, ceza verme görev ve yetkisinin bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır." Büyükşehirlerde ulaşım konusunda tek yetkili büyükşehir belediyesi olduğundan toplu taşıma araçlarına belediyenin yönetmelikle belirlediği emir ve yasaklarına uymayanlara büyükşehir belediye zabıta- sı işlem yapacaktır.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (a).maddesine göre; 3) Belediye karar organları tarafından alınmış kararları, emir ve yasakları uygulamak ve sonuçlarını izlemek, 7) Belediye cezaları ile ilgili olarak kanunlar uyarınca belediye meclisi ve

10 Madde gerekçesi ve komisyon raporu "Maddeyle, fiilin niteliği dikkate alınarak mülga Türk Ceza Kanununun kabahatlere ilişkin yollamalar Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi olarak yeniden düzenlenmiştir.

Maddeyle ayrıca, yeni bir hüküm olarak, belediye hizmetlerinde etkinliğin sağlanması ve ilgili kişinin de bu Kanunda belirtilen aykırılık hallerini süratle gidermesi olanağı sağlanmıştır. Böylece, ilgili kişi belediye encümen kararında belirli bir fiilin belirli bir süre içerisinde yapılmasının emredildiği durumlarda ilgili bu fiili belirlenen süre içerisinde yapabilecektir. Ancak öngörülen bu süre içerisinde encümen kararında belirtilen fiilin yapılmaması hâlinde masrafların yüzde yirmi zammıyla birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından bu fiil yerine getirilecektir. Ancak, bu madde hükümleri ilgili kanunda hüküm bulunmayan hâllerde uygulanabilecektir.

(<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss56m.htm>.:E-rişim.19/03/2016")

encümeninin koymuş olduğu yasaklara aykırı hareket edenler hakkında gerekli işlemleri yapmak, zabitanın görevidir.

Belediye encümeni tarafından, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre 2023 yılı için¹¹ 1.295 TL idari para cezası 1608 sayılı Kanun çerçevesinde verilir.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Sayı: B.05.0.M.AH.0.02.01.00-349-2465 10.05.2012 görüşünde; büyükşehir ilçe belediyeleri içerisindeki umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış kapanış saatlerinin 5216 sayılı Kanunun 27 nci maddesi kapsamında büyükşehir belediye meclisince belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.¹² Açılış kapanış saatine ilişkin alınmış bir büyükşehir belediye meclis kararı yok ise büyükşehir belediye zabıtasının görev ve yetkisi yoktur.

5326 sayılı Yasa evrensel ilkelere dayanarak kanunilik ilkesi' ni suçlara ilişkin kanunilik ilkesinden farklı bir biçimde düzenlemiştir. Yasanın 4/1. maddesine göre, *"Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi, kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel*

11 İdari para cezaları, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17/7 maddesine göre, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanmaktadır. Bu kapsamda, Hazine ve Maliye Bakanlığı'na 24.11.2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 542 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2023 yılında uygulanacak yeniden değerlendirme oranı 2022 yılı için % 122,93 (yüz yirmi iki virgöl doksan üç) olarak tespit edilmiştir.

İdari para cezalarının hesaplanmasında ve ödenmesinde, bir Türk Lirasının (1 TL) altında kalan tutarlar dikkate alınmaz.

12 Ancak Danıştay 6.Dairesine göre ,büyükşehir belediyesi, umuma açık yerlerin müzik yayını yapabilecekleri saatleri belirleyemez çünkü yetki ilçe belediyesine aittir.(5216 s.K.m/7c) T.13.4.2010 E.2008/4811 K.2010/3763)

ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir." Böylece, yasa suçlardan farklı olarak (TCK.md.2/2) belediyenin yönetmelikle kabahat türünden eylemlerin düzenlenmesi olanağını vermiştir. Buna karşılık belediyece yaptırımların türü, süresi ve miktarı belirlenemez belediyenin emir ve yasaklarına uymamanın cezası 5326 sayılı yasanın 32 nci maddesindeki para cezası olup bu ceza artırılmaz ve azaltılamaz.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13 üncü maddesine göre *"Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin, kanunlara dayanan kararlarına ve duyurularına uymakla... yükümlüdür."* Belediye Meclisi belediye yasak ve emirlerini belirlerken kabahatler Kanunu'nun da zaten kabahat olarak belirlenmiş bulunan fiillere yer veremez. Yönetmelikte yer verse bile kanunda yazılı olan para cezası uygulanacaktır. Kabahatler Kanununun 33-43 üncü maddeleri arasında yer alan fiillerle ilgili kanunda faaliyetten men cezası ön görülmediğinden belediye meclis kararıyla da olsa bu fiillere faaliyetten men cezası verilemez. Belediye, emir ve yasakları yönetmeliğini hazırlarken Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (RG: 24/2/2022- 31760) te yer alan usul ve esaslara uygun davranmak zorundadır. Belediyeler tarafından hazırlanan yönetmeliklerin herkesin ulaşabilmesi için Kamu Mevzuat Sistemi (KMS) oluşturulmuş olup <https://kms.kaysis.gov.tr/> adresinde yayınlanmak üzere sisteme yüklenmesi gerekmektedir.¹³

13 Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik (RG t. 27.4.2004, s. 25445) idarenin yürürlüğe koyduğu düzenleyici işlemlerden kişilerin haberdar olmasını bilgi edinme hakkı kapsamında değerlendirmiş ve "[kamu kurum ve kuruluşlarının] Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, tüzük,

Yönetmelik yoluyla düzenleme yapılmasını öngören bir yasa kuralı olmasa da, idarenin, dayanağı yasada bulunmak ve genel esasları yasada gösterilmek kaydıyla ve “üst hukuk kurallarına aykırı olmamak” koşuluyla, görev alanını ilgilendiren her konuyu yönetmelikle düzenleyebileceği de kabul edilmelidir. (Danıştay 10. D. 2009/3329 E, 2011/52 K. sayılı İlamı.) Yasa koyucu; düzenleyeceği konularda genel prensipleri belirler ve bunun uygulanmasını yürütmeye, başka bir ifadeyle idarelere bırakır. Bu asli düzenleme yetkisinin Yasama organına ait olmasının doğal bir sonucudur. Ancak, idarelerin düzenleme yetkisi yasama organının çizdiği sınırlar içinde ve “üst hukuk normlarına aykırı olmamak kayıt ve şartına bağlı” olarak gerçekleşebilir. (Danıştay 8. D.i 2009/6153 E, 2012/5189 K Sayılı İlamı.)

Belediye Meclisi yasakladığı ve emrettiği fiillere aykırı davrananlara verilecek cezayı belirlerken Kabahatler Kanununun 32 nci maddesindeki 1.295 TL den daha az veya daha yüksek bir para cezasını öngöremez. Ancak, diğer genel yönetmeliklerle farklı para cezası öngörülmüş olabilir örneğin Pazaryerleri hak-

yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı veya diğer düzenleyici işlemlerin neler olduğunu, yayımlanmışsa hangi tarihli ve sayılı Resmî Gazetede yayımlandığını, görev ve hizmet alanlarıyla ilgili mevzuatın değişiklikleri işlenmiş halini, bilgi iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunarlar” (m. 6/3) kuralını koymuştur. Benzer bir kural Kamu Kurumları İnternet Sitesi Kılavuzu’nda (RG t. 27.1.2007, s. 26416) da vardır ve buna göre bir kamu internet sitesi kurum ile ilgili mevzuatı içermek zorundadır. Fakat kurum ile ilgili mevzuatın kurumsal internet sitesinden yayımlanması kuralına belediyeler tam olarak uymamaktadır. Hukuki belirlilik ilkesi gereğince vatandaşların yeni çıkarılan yerel yönetim mevzuatına ve bunların güncel metinlerine erişimi sağlanmalıdır. Bunun için merkezi idaredeki uygulamaya benzer biçimde yeni çıkarılan yerel mevzuatın internet üzerinden yayımı için bir kanunla Yerel Yönetimler Bülteni kurulabilir. Bülteinde yayımlanmayan belediye yönetmeliklerinin yürürlüğe girmeyeceği kuralı getirilmelidir. Bu bültenin koordinasyon görevi Türkiye Belediyeler Birliği üzerinden yapılabilir.

kında yönetmeliğe göre “Belediyelerce belirlenen saatler dışında; mal getirilmez, yükleme ve boşaltma yapılmaz, araç bulundurulmaz..(m.14/5) buna aykırı davrananlar için daha düşük bir para cezası öngörmüştür. Belediye Meclisi, Kabahatler Kanununun 36-38-41 inci maddeleri gibi alt ve üst limiti olan para cezaları açısından alt ve üst limit dahilinde kalmak kaydıyla fiillere uygulanacak para cezalarını belirleyebilir.

Sayıştay 6. Dairesinin 19.1.2017 tarih ve 156 nolu yol gösterici ilamında¹⁴;

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun, “Encümenin görev ve yetkileri” başlıklı 34’üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; “Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.” hükmünden anlaşılacağı üzere kanunlarla öngörülen cezaların uygulanmasında encümenin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Cezayı gerektiren fiilin işlenmesi sonucunda encümen kararı ile cezanın uygulanması zorunludur.

1608 sayılı Kanun’un birinci maddesi hükmünden anlaşılacağı üzere kanun, nizam ve talimatnamelerin yasakladığı faaliyetleri işleyenlere Kabahatler Kanunu’nun 32’nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve faaliyetten men kararı verilecektir. Hükümde yer alan “para cezası” ile “faaliyetten men” cezaları arasında “ve” bağlacı bulunup bu, iki cezanın birlikte uygulanacağı anlamına gelmektedir. Seçimlik ceza uygulanması veya bir cezanın diğerine tercih edilmesi söz konusu değildir.

Ayrıca İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6’ncı

¹⁴ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=24010>

maddesinde de işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı düzenlenmiş olup para cezası uygulanmasından bahsedilmemiştir. Yönetmelikte işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı olmayan işyerinin kapatılması öngörülmüş iken para cezasının öngörülmemiş olması 1608 sayılı Kanun'da bahsedilen para cezasının uygulanmayacağı anlamına gelmemektedir. İdari para cezaları kamu düzeni ile ilgilidir ve yönetmeliklerle düzenlenemeyeceği için yönetmelikte sadece kapatmadan bahsedilmiştir. Söz konusu Kanunda yer alan emredici hüküm gereği ayrıca para cezası işlemi kapatma cezası ile uygulanacaktır. Cezalar kamu düzeni ile ilgili olduğu için kanunlarla öngörülen durumun gerçekleşmesi halinde belediye encümeni cezayı verip vermeme konusunda takdir yetkisine sahip olmayıp kanunlarla verilen ceza verme yetkisini (bağlı yetki) kullanmak zorundadır.” denilmektedir.

“İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in “İşyeri açma” başlıklı 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında, “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.”; aynı maddenin 2 nci Fıkrasında, “İşyeri ruhsatları yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından bu Yönetmelikte öngörülen sürede imzalanır.”; “İşyeri açma ve çalışma ruhsatının kesinleşmesi” başlıklı 13 üncü maddesinde ise, “İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir.

İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat kesinleşir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere onbeş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek işyeri kapatılır.”

Yukarıda aktarılan mevzuat kurallarından da anlaşılacağı üzere, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere onbeş günlük süre verileceği, verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsatın iptal edilerek işyerinin kapatılacağı, mevzuatında ruhsatları vermekle yetkili kılınan idarenin aynı şekilde bu ruhsatların iptali konusunda da tek yetkili olduğu, Yönetmelikte ruhsat verilirken encümenle karar alınmayacağı kuralının mevcut olması karşısında, belediye başkanınca verilmiş bulunan işyeri açma ve çalışma ruhsatının yetkide paralellik ilkesi uyarınca yine belediye başkanı ya da görevlendireceği bir yetkili tarafından iptal edilmesi gerektiği açıktır.

Bu durumda, yukarıda aktarılan Yönetmelik kuralları ve yapılan açıklamalar ışığında, anılan Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtildiği gibi, yapılan denetim sonucunda tespit edilen mevzuata uygun olmayan unsurları, noksanlıkları ve hatalarını gidermesi için davacıya bir defaya mahsus olmak üzere onbeş gün-

lük süre verilmesi, verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıkların giderilmediğinin yapılacak denetim sonucunda tespit edilmesi halinde işyeri açma ve çalışma ruhsatının yetkili makam olan belediye başkanınca iptal edildikten sonra işyerinin faaliyetten men edilerek kapatılabileceği açık olduğundan, bu usule uyulmaksızın davacıya ait işyerinin kapatılmasına ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı anlaşılmaktadır. (İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi E: 2017 / 1806 K: 2017 / 2760 T: 19.12.2017)

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Sayı: 7118846/622.02/1011126 16/06/2021 sayılı görüşü; “2559 sayılı Kanun’un 8 inci maddesine göre iş yeri için verilen faaliyetten men kararının yanında, bu maddede hükümlerinin aynı zamanda işletmecisi açısından mevzuata aykırılık teşkil etmesi nedeniyle mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen iş yerinin işletmecisine adı geçen Kanun’un 6 ncı maddesine göre idari para cezası düzenlemesi gerektiği değerlendirilmektedir.”¹⁵

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Sayı : 71188846/622.02/E.108050 29/05/2020 sayılı görüşü; “işyerinin açılması ile ilgili yapılacak başvurunun kabulü, beyan ve ibraz edilen belgelere istinaden ruhsatın düzenlenmesi, kesinleşmesi, devir işlemleri ile ruhsat iptal işlemlerinin Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü tarafından, ruhsatın varlığı, emir ve yasakların uygulanıp uygulanmadığı ve mevzuata aykırı faaliyet yürütülüp yürütülmediği gibi ruhsat dü-

zenlenmesinden sonraki kontrol ve cezai müeyyide uygulama görevlerinin ise Zabıta Müdürlüğü tarafından yürütülmesinin gerektiği değerlendirilmektedir.”¹⁶

DİLENCİLİK (Madde 33);

Dilenmek, ilkçağlara kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Endüstri Devrimi ile işgücü ihtiyacının artması sonucunda şehirlere ve sokaklara düzen verme kapsamında dilencilik eylemini engellemek amacıyla ağır cezai yaptırımlar getirilmiştir.

Dilenmek, en genel anlamıyla halka açık bir yerde ya da evden eve dolaşarak, kendileri ya da başkalarının gerçek veya sözde bir ihtiyacı için yabancılardan para ya da maddi şeylerin talep edilmesi şeklinde tanımlanabilir. Türk hukuk sözlüğünde dilencilik¹⁷ terimi genel olarak; hukuki bir yetkisi olmadığı halde ve hiçbir iş emek ve menfaat karşılığı olmaksızın başkalarından para veya başkaca maddi yardım istemektir şeklinde tanımlanmaktadır. Dilenci, toplumun merhamet duygusuna hitap edecek farklı davranış tarzları da geliştirebilmektedir. Reşat Nuri’nin deyiimiyle, “Dilencilikle merhamet başta geliyor”¹⁸. Sanatın bütün

16 <https://webdosya.csb.gov.tr/db/yeryonetimler/icerikler/ruhsat-mudurlugu-ve-zabita-mudurlugu-arasinda-yetk--paylasimi-20200713160131.pdf>

17 “...O, yürürken ağlayarak sızlayarak el açıp dileniyordu. Bir şeyine dikkat ettim. Herkesten para istiyordu, hatta üstü başı yarıktı pırtık dilenciden farkı olmayanlardan bile para istiyordu. Yolun yarısında dayanamadım sordum. O başını salladı: - Bu “zanaat” bunun üzerine kurulmuştur. İşte, kim olursa olsun iste! Nerede olursan ol iste! Kovul, yine iste” Sövsünler, dövsünler yine iste! Böylece “zanaatın” “elifini” öğrenmiş oldum.” Çelebi, Mevlüt, Bir Dilencinin Anıları, Bir Kent Sorunu: Dilencilik Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları) Tebliğler Kitabı, İstanbul 2008, s. 161

18 “Dilencileri yok etmek gerek, çünkü insan onlara verince de pişman oluyor, vermeyince de.” (NIETZSCHE) “*Dilenciler ölünce kuyrukluyduz, görünmez, büyüklerin ölümlü tutuşturur gökleri.*” (SHAKESPEARE)

15 <https://webdosya.csb.gov.tr/db/yeryonetimler/icerikler/fal-yetten-men-cezasinin-yaninda-para-cezasinin-uygulanip-uygulanamayacagi-hk.-20210618092538.pdf>

inceliği, o (iyilik) damarını yakalayıp derin derin sızlatmakta yatmaktadır”¹⁹

Mülga 1580 sayılı Belediye Kanununun 15/17 maddesinde “Dilencileri dilenmekten menedecek tedbirler almak” belediyenin görev ve yetkileri arasında yer alırken yürürlükteki 5393 sayılı kanunda böyle bir hükmün olmaması büyük eksikliktir.

Kabahatler Kanununun 11. maddesinde fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmamış çocuk hakkında ve akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye idari para cezası verilemez ancak dilencilikten elde etmiş olduğu paralar hakkında mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilebilir. Anılan düzenlemeye göre: Belediye zabıta görevlileri, dilencilik yapan kişiye 2023 yılında 617 TL idari para cezası verebilir. Ayrıca dilencilikten elde edilmiş bulunan gelire de el koyma yetkisine sahiptir. Elkonulan gelir varsa elkoyma tutanağı ile kayıt altına alınacak ve tutanak encümenine yazılacak yazıya eklenecektir. El konulan bu gelirin bir idari tedbir olarak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verme yetkisi belediye encümenine aittir. Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin encümen kararı kesinleşmeden uygulanamaz, kesinleşinceye kadar tedbiren belediye eşyaya el koyulabilir. “(*Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2007/8-143 K. 2007/155 T. 26.6.2007*)

Toplumsal bir yara olan dilencilikle mücadelede ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi zabıtası yetkilidir. Ancak

19 Güntekin, Reşat Nuri, Miskinler Tekkesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 73.

bu iki başlıklı mücadeleyi zayıflatmaktadır. Mezarlıklar, Otoparlar ve Toptancı halleri büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu alanlar olduğundan bu yerlerdeki dilencilere müdahaleyi büyükşehir belediye zabıtası tarafından yapılmalıdır. Ayrıca meydan, bulvar, cadde ve meclis kararıyla belirlenen ana yollar ile büyük parklardaki dilencilerle mücadele yetkisi de büyükşehir belediye zabıtasına ait olacaktır.

İdari para cezası vermeye kolluk ve belediye zabıta görevlileri yetkili kılınmıştır. Bu durumda kim ilk olarak fiili tespit edip işlem başlatmışsa, işlemi de o sonuçlandıracaktır. Polis tespit etmiş ise para cezasını da o verecektir.

Sayın Doğan'ın “Dilenmek bir İnsan Hakkı mıdır?” başlıklı şahane makalesinde belirttiği üzere Pasif dilencilikte dilenci, potansiyel sadaka verene ne yaklaşır ne de onunla konuşur. Mütevazı bir tutumla bir bağış kabı ya da elini açarak saatlerce hareketsiz kalır. Bazen de bağış talebini açıklayan metin ya da işaretler de kullanılır.

Avusturya/Viyana Eyalet Meclisi, 2010 yılının Haziran ayında, Eyalet Güvenlik Yasası'nda yapılan değişiklik ile dilencilik tacizkâr, saldırgan, meslek haline getirilmiş veya organize şekilde yapılmasını ve reşit olmayanların dilendirilmelerini yasaklamıştır. Bu yasağa uymamanın karşılığı 700 Euro'ya kadar para cezası ve para cezası tahsil edilemez ise bir haftaya kadar hapis cezası olarak düzenlenmiştir.²⁰

20 ABD'de çeşitli eyaletlerde dilencilikle ilgili yeni düzenlemelere gidilmiş; agresif dilencilik yapanlara 300 Amerikan Doları para ve 90 güne kadar hapis cezası öngörülürken, ATM, banka ölü gibi belirli yerlerde veya belli zamanlarda dilencilik yapılması yasaklanmıştır. Doğan, O. K. “Dilenmek Bir İnsan Hakkı mıdır? İfade Özgürlüğü Kapsamında Karşılaştırmalı Bir Çalışma”. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71 (2022): 885-910

Avusturya Anayasa Mahkemesi'ne başvuran bir dilenci, hayatını ancak dilencilik yaparak idame ettirebildiğini ileri sürerek kanunda meslek haline getirilmiş dilencilüğün yasaklanmaması gerektiğini öne sürmüştür. Avusturya Anayasa Mahkemesi, başkalarını rahatsız edecek şekilde saldırganca yapılan dilencilüğün yanı sıra sessiz bir şekilde sadece yazılı bir metni taşıyarak, bir şapkayı kullanarak da insanlardan yardım istenebilir. Kamusal alanlar, insanların karşılıklı ilişkide olduğu yerlerdir. İnsanları rahatsız etmeden de başkalarından bir şeyler 'rica edilebilir.' İstisnasız bir yasak koymak, kanun koyucunun kamusal alanların gazete ya da dergi almak, eğlence yerlerini ziyaret etmek gibi başka kullanım şekilleri olduğunu göz ardı etmesidir. Bu anlamda pasif dilencilerin kamusal alanlardan yasaklanması Anayasaya aykırıdır. Mahkeme, kamusal alanlarda dilencilere kapsamlı bir yasak getirmenin aynı zamanda AİHS'nin 10 uncu maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğüne de aykırı olduğuna hükmetmiştir. Mahkemeye göre, insanların kendi maddi durumunu ifade ederek muhatabını rahatsız etmeden ondan dayanışma ya da maddi yardımseverlik beklemesi Sözleşmenin 10 uncu maddesinde düzenlenen iletişim özgürlüğünün bir parçasıdır. Avusturya Anayasa Mahkemesi, bu kararında, özgürlüklerin sözleşmenin 10 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında belirtildiği şekilde demokratik bir toplumda zorunlu tedbirler niteliğinde sınırlamalara tabi tutulabileceğini kabul etmiştir. Salzburg Eyalet yönetimi, kendisini düzeni sağlamak ve başkalarına haklarını korumak için görevli saymıştır; ancak eyalet yönetiminin dilencilüğün pasif halini de yasaklayarak,

insanların diğer insanlardan yardım talep etmesinin önüne geçmesi mahkemeye göre demokratik bir toplum için zorunlu değildir ve bu nedenle düzenleme iptal edilmelidir.

İsviçre Federal Mahkemesi, dilencilik, başkalarından yardım istemek olarak ve en genel anlamıyla para kazanmanın/toplamanın bir yolu olarak nitelendirmiştir.²¹ Dilencilüğün nedenleri ve amaçları farklı olabilir; ancak temel amaç, kişinin yoksulluğunu gidermesidir. Mahkemeye göre dilencilik insanların sömürülmesidir ve özellikle çocuklar açısından istismara açık bir eylemdir. İdarenin de bunu önleme görevi vardır. Bu şartlar altında yetkili makamlar tarafından dilencilik eyleminin sınırlandırılmasına kamu yararı, huzuru ve barışı söz konusudur. Bu nedenlerle bireysel özgürlükler ile kamu güvenliği ve huzuru açısından orantınlık mevcut olduğundan düzenleme bu açıdan anayasaya uygundur. Kabahatler kanunu 33.maddesinde pasif dilencilikte dahil dilencilüğün her türlü yasaklanmasıdır. Bu durumda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin önüne konunun gitmesi halinde pasif dilencilik açısından hak ihlali kararı verebileceği kanaatindeyim.

“Şüphe üzerine durdurulan ve üzerinde kimlik bulunmaması nedeniyle idari yaptırım uygulanması sırasında Ş. D'ye ait kimlik bilgilerini verip adı geçen mağdur adına dilencilik fiili nedeniyle idari yaptırım kararına ilişkin tutanak düzenlenmesine neden olan ve hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını engellemek istediği işlediği bir suç bulun-

21 İsviçre Federal Mahkemesinin 09.05.2008 tarih ve BGE 134 I 214 sayılı kararı. Doğan, O. K. “Dilenmek Bir İnsan Hakkı mıdır? İfade Özgürlüğü Kapsamında Karşılaştırmalı Bir Çalışma». Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71 (2022): 885-910

mayan sanığın eyleminin “Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan” suçunu oluşturur.” (Yargıtay 9.CD.E: 2014/7730 K: 2014 / 12028 T: 28.11.2014)

Dilencilik Kabahatinin Dilencilik Suçundan Ayırt Edilmesi

Çocuk, yaşlı veya engelli birisinin ya da bir yetişkinin, çalışmaya muktedir olduğu halde, bir başkasından maddi bir talepte bulunması dilencilik kabahatini oluşturmaktadır (KK m. 33). **Kabahatler Kanunu'nda yer alan dilencilik kabahatini bireysel/doğrudan dilencilik olarak tanımlamak mümkündür.** TCK'nin 229. maddesinde²² düzenlenen dilencilik eylemi ise, “çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanmak” suretiyle dilencilik olup; **suç sayılan dilencilikte bir başkasının acziyetini veya bedensel ya da ruhi engelinden yararlanma ya da onun bu durumunu sömürü aracı haline getirme söz konusudur.** Her iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 229 kapsamında bir çocuğu ya da bir engelliyi araç olarak kullanan ve bu eylem sırasın-

22 Madde gerekçesinde “Çocukları, fiziksel veya zihinsel engelleri dilencilikte araç olarak kullanmak suretiyle başkalarının diğerkamlik ve acıma duyguları istismar edilmekte ve haksız kazançlar elde edilebilmektedir. Bu durumun kişilerdeki kimsesizlere, yoksullara yardım etme yönündeki hasletlerin zayıflamasına yol açtığı, bilinen bir gerçektir. Bu düşüncelerle, çocukların, fiziksel veya zihinsel engellilerin dilencilikte araç olarak kullanılması, suç olarak tanımlanmıştır” denilmektedir.

Yargıtay 14. CD.nin 2014/851 E, 2014/1728 K. sayılı kararında dilencilik suçunun faili mağdurenin edî geçen ile dilencilik yaptığı sırada yakalanan sanığın öz kızına bakamadığı için diğer kızını teslim ettiğini beyan ettiği görülmekle, sanık olan babasının sosyal ve ekonomik durum inceleme araştırması yapıldıktan sonra dilencilik suçuna ilişkin bir hüküm kurulması gerekirken, sosyal ve ekonomik durum incelemesinin yapılmamış olması dosya kapsamındaki tüm delillerin toplanmadığını gösterdiğinden ve delillerin tam olarak toplanmadan kurulan hüküm eksik inceleme sonucunda olacağından ve adil yargılama ilkelerine aykırı sayılacağından, yerel mahkemenin kararının bozulmasına karar verilmiştir.

da da çocuk veya engelliden söz ederek dilenen kimsenin eylemi hem dilencilik suçunu hem de dilenme kabahatini oluşturmaktadır. Kabahatler Kanunu'nun m. 15/3 hükmü uyarınca, bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilecektir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanmayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanacaktır.

Kabahatler Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda yer alan bu iki hüküm dışında, dilencilige ilişkin hükümler ihtiva eden diğer bir kanun ise, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'dur. Bu Kanun'un m.3/b-4 hükmü, ana veya babası tarafından ihmal edilip, dilencilige sürüklenen çocuğu “korunmaya ihtiyacı olan çocuk” olarak kabul etmekte ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin m. 2/1.g (m. 8/1,ç) hükmü kapsamında bu çocukların korunmasına ilişkin tedbirleri almak görevini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na vermektedir.

GÜRÜLTÜ (Madde 36);

Türk Dil Kurumu'nun güncel sözlüğünde gürültü, “Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata” olarak tanımlanmaktadır . Gürültü kirliliği insanların hayatını olumsuz olarak etkilemektedir.

Gürültü, genellikle yapay olarak ortaya çıkan, niteliği ve niceliği bozulmuş, arzu edilmeyen, insan rahatsız edebilecek nitelikte sesler olarak tanımlanmaktadır. Bu şekildeki gürültü ritmik bir ses (örneğin müzik veya bir alet çalmak) olabileceği gibi ritmik olmayan sesler de bu kap-

samdadır. Gürültü pek çok yolla olabilir, burada önemli olan bunun belirli bir düzeyde olup mağdur tarafından algılanabilmesi (duyulabilmesi) ve rahatsız edici olmasıdır. kiracısının evden çıkmasını isteyen failin sürekli olarak müziğin sesini açması, evinde sürekli halay çekmesi, kalorifer borularına vurması, çok ses çıkaran sifonu açık bırakması, korna çalma, evde parti verme, çocukların evin içerisinde koşturması, evde bitmeyen tamirat yapma gibi haller örnek olarak verilebilir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, gerek sağlıklı bir çevrede yaşamak gerekse gürültüye maruz kalmama haklarını, Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında ele aldığını ve bu hususta içtihatları bulunduğunu belirtmekle yetinmekteyiz.²³

Herhangi bir şekilde sadece müziği yüksek sesle dinlemek veya evde bir tamirat yapmak, matkap ve çekiç kullanmak gibi haller hemen bu kapsamda değerlendirilemez, çünkü gürültünün sırf huzur ve sükûnu bozmak maksadıyla (ve de ısrarlı bir şekilde) yapılması gerekir.

23 Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sokaktan kaynaklanan gürültü hususunu da Sözleşmenin 8. maddesi bakımından incelemiştir. Evinin yakınındaki gece kulüplerinin geceleyin sebep olduğu sürekli gürültüden ve bu gürültünün uzun bir zamandır ciddi bir şekilde uykusuzluk çekmesine neden olduğunu iddia eden başvurucunun şikayetini ele aldığı Moreno Gomez /İspanya davasında Mahkeme, başvurucunun evine saygı hakkının yetkililerin gece gürültüsü sorunu bir çözüm bulmalarını yüzünden ciddi bir şekilde ihlal edilmiş olduğunu belirterek, gürültünün –gece ve izin verilen limitlerin üzerinde– yüksek düzeyini ve birkaç yıldır sürüyor olmasını dikkate alarak, 8. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Benzer şekilde Mileva ve Diğerleri/Bulgaristan davasına ise; kendi dairelerine bitişik bir büro, bir elektronik oyun kulübü ve bir bilgisayar kulübünün işletilmesinin yol açtığı aşırı gürültü karşında yetkili mercilerin pasif kalmalarını, kulüp etkinliklerinin kapatılmasına ilişkin iki yasaklama kararının uygulanmamasını ve dört yıllık bir dönem boyunca başvurucuların maruz kaldıkları gürültü ve rahatsızlığın derecesini göz önüne almış, bu durumun özel ve aile yaşamlarına bir müdahale oluşturduğunu kabul etmiştir. Bu konuda geniş bilgi için bkz. YOKUŞ SEVÜK Handan, Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centele Armağan, Yıl:2013, Cilt:19, Sayı:2, Özel Sayı, s. 368-370.

Gürültü, kişinin sağlığının bozulmasına elverişli bir şekilde gerçekleşirse, bu özelliği taşırsa Türk Ceza Kanununun 123. maddedeki suç değil, diğer unsurları da mevcut olduğunda daha özel hüküm sıfatıyla öncelikle TCK 183. maddedeki suçun düşünülmesi gerekir. Şu halde belirli bir kişiye yönelik olmayan bir hareket nedensel huzur ve sükunu bozmaya yönelik ve elverişli olursa olsun 123. maddedeki suç oluşturmayacaktır.²⁴ Bu durumda unsurları mevcut olduğunda TCK 183. maddedeki gürültüye neden olma suçu veya Kabahatler kanununun 36. maddesindeki gürültü kabahati söz konusu olabilecektir. Nitekim “belirli bir kişiye yönelik olma”, TCK 123. maddedeki suç, TCK 183. maddedeki suçtan ve Kabahatler kanununun 36. maddesindeki kabahatten ayıran en önemli unsurlardan birisidir.²⁵

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-8) maddesine göre; 2872 sayılı Çevre Kanununa ve ilgili yönetmeliklere göre çevre ve insan sağlığına zarar veren, kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh

24 Yargıtay 18. CD.nin 2016/15421 esas 2017/2171 karar sayılı 27.02.2017 tarihli kararında gürültü kabahatine konu edilen yargılama konusu olaya ilişkin olarak. Dosya, çevre mühendislik bilirkişisine gönderilmiş, alınan raporda yapılan ölçümlerin mevzuat açısından uygun olduğu, ölçülen değerlerin yönetmelikte belirtilen sınırlar üzerinde olduğu tespiti yapılmıştır. Ancak bilirkişi raporunda tespiti yapılan gürültü düzeyinin yönetmelikte belirtilen sınırlar üzerinde olduğu beyan edilse de, insan sağlığına zarar görüp görmediği değerlendirilmesinin de yapılması bilimsel ölçütler nazara alınarak karar vermeye elverişli bir bilirkişi raporunun tanzim edilmesi gerekmektedir. Bu maksatla; gürültü kabahatinin oluşup oluşmadığında ilişkin verilecek olan mahkeme kararına gerekçe yapılabilecek bilirkişi raporunda, üniversitelerin KBB anabilim dalı uzman hekimlerince terchen odyoloji uzmanı 2 hekim ve 1 odyologtan oluşacak 3 kişiden oluşacak bilirkişi heyetine dosyanın tevdi ile gürültünün insan sağlığına zarar görmesine elverişli olup olmadığı yönünde alınacak rapora göre, sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekmektedir.

25 “...CGK, T.29.05.2007, E.2007/8- 109, K.2007/115). düğünde kuru-sıkı tabanca ile havaya ateş etme şeklinde gelişen olayda, fiilin, 5326 sayılı Kanunun 36.maddesinde ye alan kabahati oluşturduğuna hükmetmiştir.

sağlığını bozacak şekilde gürültü yapan fabrika, işyeri, atölye, eğlence yerleri gibi müesseseleri tutanak düzenleyerek yetkili mercilere bildirmek ve bu konuda kendisine verilen görevleri yerine getirmek, zabitanın görevidir.

Başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye²⁶, Kabahatler kanununun 36. Maddesi gereğince 2023 yılı için 617 TL idari para cezası verilir.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun (ÇK) 14 üncü maddesine göre; kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde yönetmelikte belirlenen standartlar üzerinde gürültü çıkarılması yasaktır.

Çevresel Gürültü Kontrol Yönetmeliği 30 Kasım 2022 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yeni yönetmelikle Şehre Özel Gürültü Yönetimi, Açık Hava Etkinliklerine Yüksek Ses Ayarı, Havai Fişğe İzin Şartı, Gürültüye "Süreklili İzleme Sistemi", Şantiyelere Zaman Ayarı, Tarihi Yapılara "Gürültü" Kalkanı, 81 İle Gürültü Haritası konularında düzenlemeler yapıldı. Buna göre müzik yayını yapan iş yerlerinin çalışma saatleri yaz ve kış dönemi, yörenin özellikleri, stratejik gürültü haritaları ve eylem planları dikkate alınarak İl Mahalli Çevre Kurulu kararı ile ye-

26 "Sağlığın konutunda çevre sağlığı ekiplerinin yapmış oldukları denetimlerde 2 adet çoban köpeğinin havlarken 01.11.2007 tarihinde çevreye yayılan gürültü düzeyinin 66.01 dBA olduğunun tespit edildiği ve ses hakkında tutanak düzenlenmiş olup, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin 28/d maddesinde gürültü sınır değerinin 50 dBA olduğunun bildirilmesi karşısında; belirlenen değerlerin insan sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığının gerektiğinde bilirkişi raporu da alınarak suretiyle tespiti ile sonucuna göre TCK.nun 183/1.maddesi veya Kabahatler Kanununun 24 ve 36. maddelerine göre uygulama yapılması gerektiğinin gözetilmemesi, nedeniyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir. (Yargıtay 4.CD, 25.09.2012, 2012/8722 E., 2012/18431 K.)

niden düzenlenebilecek. Yeni yönetmeliğe göre müzik yayını yapan iş yerlerinin çalışma saatleri yaz ve kış dönemi, yörenin özellikleri, stratejik gürültü haritaları ve eylem planları dikkate alınarak İl Mahalli Çevre Kurulu kararı ile yeniden düzenlenebilecek. Ayrıca açık havada gerçekleştirilen etkinliklerin 10.00-01.00 saatleri arasında yapılması kararlaştırılırken havai fişek kullanımı için zaman ve mekân bildirilerek mahalli mülki amirlikten izin alınması zorunluluğu getirildi. Yerleşim alanlarındaki şantiye faaliyetlerinin süreklilik arz etmemesi ve dönemsel gerçekleştirilen faaliyetler olması sebebiyle; bu faaliyetler 10:00-22:00 saatleri arasında gerçekleştirilecektir.

Bakanlık tarafından denetim yetkisi belediyeye devredilmesi halinde belediye zabıtası Çevre Kanunu'na göre ceza kesebilecektir. ²⁷ Ancak tahsil olunan cezaların %50 si çevre kanununun 24 üncü maddesi gereğince belediyeye ait olacaktır. ²⁸

27 Yetki devri yapılan belediyeler (Büyükşehir, il ve ilçe) yalnız sınırları dahilindeki yerlerde ÇGDY Yönetmeliği kapsamında yaşanan şikayetleri değerlendirmek, rutin denetimleri yapmak ve söz konusu Yönetmeliğin ihlalinin tespiti halinde idari yaptırım uygulama konusunda yetkilidir. Büyükşehir Belediyesi yanı sıra o belediyeye bağlı ilçe belediyelerinin yetkili kılınması halinde; ilçe belediyeleri kendi sınırları içindeki tüm gürültü kaynaklarına ilişkin şikâyetlerin değerlendirilmesi, denetimlerin yapılması ve Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği'nin ihlalinin tespiti durumunda idari yaptırımın uygulanmasından yetkili olduğundan, Büyükşehir Belediye Başkanlığının sorumluluk alanları, yetkili kılınan ilçe belediyelerinin sorumluluk alanları dışındaki alanları kapsayacaktır. " (Çevre ve Orman Bakanlığının 17 Mayıs 2007 tarih ve 2007/5 sayılı genelgesi)

28 *İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 19. 9. 2005 tarih ve 82414 sayılı görüşüne göre:* "Düğün konvoyu tarafından yaratılan gürültü kirliliği büyükşehir belediyesinin yetkisine giren alanlarda meydana gelmiş ceza işleminin büyükşehir belediyesi tarafından, ilçe belediyelerinin yetkisindeki alanlarda meydana gelmiş ilgili belediye tarafından verilmesi, gürültü tespitinin Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin dördüncü bölümünde yer alan esas ve kriterlere göre yapılması, ceza işleminin düğün sahibine uygulanması, 2872 sayılı Çevre Kanununda miktarı belirlenen cezaların uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Yetki devri yapılmaması halinde ise belediyenin bulunduğu Çevre ve Orman İl Müdürlüğüne bilgi vermek gerekir, belediye çevre kanununa göre kişiye para cezası veremez.

Ceza verilmesini gerektiren eylemler, toplu olarak birlikte yaşamının zaruri kıldığı ortak yaşam, mekan ve alanlarında başkalarının huzur ve sükununu ihlal edebilecek nitelikte gürültü teşkil edebilecek basit fiiller olup gürültü neticesinde kişinin korku-kaygı-panik duymuş olması gerekmez.²⁹

Gürültü yapma kabahatini oluşturan eylemlere teşebbüs, mevcut hükümlere göre mümkün değildir. Çünkü kabahatin oluşabilmesi için mutlaka o eylemin yapılması gerekir. Kişinin ses düzeneklerini kurması kısa seslerle deneme yapması bu kabahate teşebbüs sayılmaz. Ama bir kere de gürültü yapıldıysa bunun kasten ya da taksirle olmasına bakılmaz. **Örneğin;** bir inşaat şirketi meskun mahal içerisinde iş makineleriyle kazı ya da inşaat yapacaksa bu gürültülü işi ancak günün belli saatlerinde yapabilir, aksine bir davranışla kabahat oluşur. Bir inşaat şirketi meskun mahal içerisinde iş makinalarıyla kazı ya da inşaat yapacaksa bu gürültülü işi ancak günün belli saatlerinde yapabilir. Belli saatler dışında kabahat eylemini oluşturur. Eylemin kabahat oluşturması için o faaliyetin yapılması yeterlidir. Eyleme hazırlık ise buna teşebbüs sayılmaz. Açık bir düzenlemenin bulunmadığı için gürültüye neden olan eşyaların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilemez.³⁰

29 YCGK E. 2007/8-109, K. 2007/115, T. 29. 5. 2007

30 YCGK E. 2007/8-143, K. 2007/155, T. 26. 6. 2007

Bu fiilin bir ticari işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye 2023 yılı için 13.364 TL'den 67.039 TL'ye kadar idari para cezası verilir.

Yargıtay 19. CD. E. 2015/50 K. 2015/171 T. 9.4.2015 sayılı kararında; “Kabahatler Kanununa göre gürültü yapma eylemi için Emniyet yetkilileri idari para cezası düzenleme yetkisine sahip iken, Çevre Kanununa göre para cezası verme yetkilerinin olmadığı” görüşüne yer verilmiştir.

Yargıtay 19.CD E: 2018/ 8083 K: 2020 / 2427 T: 04.03.2020 sayılı kararında; “çevresel gürültüye maruz kalma seviyelerinin insan sağlığı üzerinde zararlı etkilere sebep olabileceği gürültüye hassas olan şantiye alanları hakkında “Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin 23 üncü maddesi gereğince gürültü seviyesi sınır değerlerin aşılmış olmasının, aşılmış ise hangi ölçüde aşıldığının ancak teknik araçlarla ses ölçümü yapılarak belirlenebileceğinden bu tür mekanlarda denetimlerin teknik donanımı haiz uzman ve yetkili kurumlar tarafından yapılması gerekir. Belediye zabıtası Kabahatler Kanunu madde 36/2 ye göre para cezası veremezler”

Yargıtay 19. CD. E. 2018/ 8175 K: 2020 / 2426 T: 04.03.2020 sayılı kararında;

“içkili lokantada çevreyi rahatsız edici düzeyde canlı müzik yayını yapıldığının belirtildiği ve bu nedenle muteriz şirket hakkında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36/2. maddesi uyarınca idari yaptırım uygulandığı sabit ise de; **anılan işletmenin eğlence yeri olması karşısında,** idari yaptırımın ancak Çevresel Gü-

rültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin 24 üncü maddesi gereğince gürültü seviyesi ve arka plan gürültü seviyelerinin ve sınır değerlerin aşılmaması için, aşılmış ise hangi ölçüde aşıldığının ancak teknik araçlarla ses ölçümü yapılarak belirlenebileceğinden, bu tür mekanlarda denetimlerin teknik donanımı haiz uzman ve yetkili kurumlar tarafından yapılması gerektiği ve yapılan tespit sonucunda 2872 sayılı Çevre Kanununun 14 ve 20 nci maddeleri uyarınca idari yaptırım uygulanabileceği gözetilmeden, muteriz şirket hakkında uygulama olanağı bulunmayan 5326 sayılı Kabahatler Kanun'unun 36/2 nci maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmasının hukuka uygun olmadığı konusunda karar verildi.

Yargıtay'a göre gürültünün kaynağı "eğlence yeri ise" veya "şantiye alanı ise" ticari işletmeye kabahatler kanununun 36/2 nci maddesine göre para cezası veremezsin. Kanun düzenlemesini uygulanamaz hale getiren bu görüşe katılmıyoruz.

"Çevre Kanunu ve bu Kanun uyarınca çıkarılan Yönetmelikte gösterilen standartlardan daha yüksek gürültü düzeyinde canlı müzik yayını yapıldığı için aynı yıl içinde üç defa idari para cezası uygulanan iş yerine eylemin tekrarı halinde mezkûr Kanun'un 20 nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanması, aynı zamanda bu iş yerinin cezaya esas gürültüye neden canlı müzik faaliyetinin kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulması gerektiği, bahse konu canlı müzik faaliyetinin belirlenen saatlerde ve ilgili mevzuatta belirtilen ses seviyeleri aşarak aynı zamanda halkın huzur ve sükûnunu bozacak şekilde yapıldığının tespiti halinde canlı müzik

izninin iptal edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Öte yandan, mevzuatta gösterilen limitlerin üzerinde gürültü yaparak canlı müzik icra edilen iş yerinin gerek ilgili Kanunlar gerekse İşyeri Açma ve Çalışma Mevzuatı uyarınca işyeri ruhsatının iptal edilmesinin mümkün olmadığı, ancak 2872 sayılı Kanun uyarınca idari yaptırım uygulanan yerde aynı zamanda 2559/6 sayılı madde hükmüne göre idari yaptırım uygulanmasında ve belediyenin öngördüğü ve onbeş günden fazla olmayan bir süre kadar faaliyetin menine karar verilmesinde bir sakınca bulunmayacağı değerlendirilmektedir."³¹

Evde Beslenen Köpeklerin Havlamasının Gürültü Kabahati Açısından Değerlendirilmesi

Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği m.10/ğ hükmüne göre, hayvan sahibi ya da hayvan muhafaza eden kurum ve kuruluş, sahip bulunduğu hayvanın ses düzeyini kontrol altına almak üzere, söz konusu hayvan ya da hayvanların yaşama ortamına en yakın konutta bulunan yatak odası için ses basıncı düzeyi ve oturma odaları için de kabul edilebilir ses basıncı düzeyleri ile ilgili olarak 1/7/2005 tarihli ve 25862 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğindeki (2002/49/EC) değerleri sağlamakla görevli ve sorumludur.

Yürürlükten kalkan 1/7/2005 tarihli ve 25862 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği konutta beslenen ev ve süs hayvanı kaynaklı gürültüleri yönetmeliğin uygulama kapsamının

³¹ <https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/cevre-kanununa-muhalefet-20200904171841.pdf>

dışında bıraktığına dair açık bir hüküm bulunmamaktaydı. Bu sayede Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği m.10/ğ'nin yaptığı açık yollama ile, yönetmelikte yatak odası ve oturma odası için belirlenen ses basıncı düzeyleri konutta beslenen ev ve süs hayvanları içinde uygulama alanı bulmaktaydı. Şuan yürürlükte olan yönetmeliği doğrudan hayvan kaynaklı gürültülere uygulama imkanı bulunmamaktadır.

30 Kasım 2022 tarih ve 32029 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Çevresel Gürültü Kontrol Yönetmeliği'nin "tanımlar" yan başlığını taşıyan 4. Maddesinin, f) bendinde Çevresel gürültü: Endüstriyel faaliyetler, ulaşım araçları, eğlence ve rekreasyon, inşaat ve işyerlerinden kaynaklanan istenmeyen sesleri, olarak tanımlanmış ve kapsam başlıklı 2.maddesinin 2.fıkrasında " Bu Yönetmelik; evsel faaliyetlerden kaynaklanan gürültüleri, komşular tarafından oluşturulan gürültüleri, işyerlerinde çalışanların maruz kaldığı gürültüleri, ulaşım araçları içindeki gürültüyü ve askeri alanlar içindeki askeri faaliyetlerden kaynaklanan gürültüleri kapsamaz." Düzenlemesine yer verilmiştir. Bu durumda hayvan besleme faaliyetlerine dair gürültü bu yönetmeliğin kapsamına girmemektedir. Bu tespitler doğrultusunda Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği m.10/ğ hükmü uygulama alanı bulmayacaktır.

Başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye³², Kabahatler kanununun 36. Maddesi

32 "Sanığın konutunda çevre sağlığı ekiplerinin yapmış oldukları denetimlerde 2 adet çoban köpeğinin havlarken 01.11.2007 tarihinde çevreye yayılan gürültü düzeyinin 66.01 dBA olduğunun tespit edildiği ve sanık hakkında tutanak düzenlenmiş olup, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin

gereğince 2023 yılı için 617 TL idari para cezası verilir. Gürültü yapma kabahatini oluşturan eylemlere teşebbüs, mevcut hükümlere göre mümkün değildir. Çünkü kabahatin oluşabilmesi için mutlaka o eylemin yapılması gerekir. Ancak kabahatler Kanunu 36.maddesinde göre gürültü nedeniyle belediye zabıtasının para cezası vermesi için herhangi bir ses ölçümü yapma mecburiyeti olmadığından kişiden kişiye değişen bir durum ortaya çıkacaktır.

Gürültü kabahatinin Gürültü Suçlarından Ayırt edilmesi

5326 sayılı Kabahatler Kanunu m.36'da düzenlenen gürültü kabahati ile TCK m.183³³'de düzenlenen gürültüye neden olma suçu karşılaştırıldığında eylemlerin benzerliğine rağmen, gürültü oluşturan eylem başkalarının huzur ve sükununu bozacak nitelikte olduğunda failin sorumluluğu Kabahatler Kanunu m.36'dan, gürültü oluşturan eylem bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli ölçüde ise gürültüye neden olma suçundan olacaktır. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu³⁴ düğün sırasında kurusıkı tabanca ile havaya birkaç el ateş etmekten ibaret olan eylemi; belirli bir kişiye karşı işlenmediğinden 5237 sayı-

28/d maddesinde gürültü sınır değerinin 50 dBA olduğunun bildirilmesi karşısında; belirlenen değerlerin insan sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığının gerektiğinde bilirkişi raporu da aldırılmak suretiyle tespiti ile sonucuna göre TCK.nun 183/1.maddesi veya Kabahatler Kanununun 24 ve 36. maddelerine göre uygulama yapılması gerektiğinin gözetilmemesi, nedeniyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir. (Yargıtay 4.CD, 25.09.2012, 2012/8722 E., 2012/18431 K.)

33 "Sanığın cep telefonuna ait arama-aranma kayıtlarına göre, 06.06.2007 ila 27.06.2007 tarihleri arasında katılanların ev telefonunu 14 defa arayarak çoğunda 1 saniye telefonu çaldırıp kapatmak şeklindeki eyleminin kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu (TCK m.123) oluşturduğu halde, beraat kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir" (Yargıtay 4.CD, 13.6.2011,E.2009/10573, K.2011/8147)

34 YCGK, 29.05.2007, 2007/8-109 E., 2007/115 K.

lı Yasa'nın 123. maddesindeki kişilerin huzur ve sükununu bozmak ve ortaya çıkan gürültü kişilerin sağlığını bozacak düzeyde olmadığından 5237 sayılı Kanun'un 183. maddesindeki gürültüye neden olmak suçlarını oluşturmayacağı; buna karşılık 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36. maddesinde düzenlenmiş olan gürültüye neden olmak kabahatini oluşturacağına karar vermiştir.

Çevre Kanunu'nda düzenlenen bu kabahatin söz konusu olabilmesi için kişilerin beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde olması, TCK m.183'de düzenlenen gürültüye neden olma suçunda ise bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültünün aranması karşısında failin sorumluluğunun kabahatten mi yoksa suçtan mı doğacağını tespiti gerekir. 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 27. maddesine göre; "Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz". Ancak 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde bu Kanun'un genel hükümlerinin diğer kabahatler hakkında da uygulanacağını öngörülmesi ve genel hüküm niteliğindeki 15. maddesindeki "Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır" hükmü dikkate alındığında, bir kimsenin beden ve ruh sağlığını bozmaya elverişli bir gürültüye neden olan fail, sadece suçtan dolayı cezalandırılacaktır.

Cumhuriyet savcısı, soruşturma konusu fiilin suç oluşturduğu kanaatine

varırsa ve şartları varsa iddianame düzenleyecek, suç oluşturmadığını ancak kabahat oluşturduğunu tespit ederse idari yaptırım kararı verecektir.

Ceza Mahkemesi tarafından idari yaptırım kararı verilebilmesi için yargılama sonucunda fiilin suç oluşturmadığının anlaşılması veya fiil suç oluşturmaya rağmen suçtan dolayı cezai yaptırım uygulanamayan haller nedeniyle failce ceza verilemiyor olması gerekir. Kovuşturma konusu fiil suç oluşturmamakla birlikte kabahat oluşturduğunun anlaşılması durumunda, mahkemenin yapması gereken CMK'nın 223. maddesi uyarınca beraat kararı vermesinin yanı sıra 5326 sayılı Kanun'un 24. maddesi uyarınca kabahat nedeniyle idari yaptırım kararı vermektir. Kovuşturma konusu fiil suç oluşturmakla birlikte, suçtandolayı yaptırım uygulanamayan hallerde, mahkemenin CMK'nın 223. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına dair karar vermesi ve aynı zamanda 5326 sayılı Kanun'un 15 inci maddesinin 3 üncü fıkrası ile aynı Kanun'un 24 üncü maddesi uyarınca idari yaptırım uygulaması gerekir. Aksi halde fiil suç oluşturuyor ve suçtan dolayı fail cezalandırılıyorsa, 5326 sayılı Kanun'un 15 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanacak, idari yaptırım uygulanamayacaktır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Sayı : 71188846/250/138634 20/7/2020 sayılı görüşü; "Suça konu işyerinin havalandırma sisteminin hemen yanında bulunan binada ikamet eden kişinin açık kimliğinin tespiti ile duruşmaya çağrılıp dinlenilerek, yasal hakları hatırlatılmalı, şikayetine

ilişkin ayrıntılı anlatımına başvurulmalıdır. Ölçülen gürültü düzeyi, yönetmeliğin belirlediği limit değerinin üzerinde ise de, insan sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığının bilimsel ölçütlere göre değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle üniversitelerin, Kulak Burun Boğaz Anabilim dalında uzman Kulak Burun Boğaz hekimlerinden, tercihen odyoloji uzmanlığı bulunan iki hekim ve yine bir odyologdan oluşacak üç kişilik heyete dosya tevdi edilerek, somut olayda gürültünün, insan sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığı yönünde rapor alınarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekir.” (Yargıtay 18.CD E: 2016/15421 K: 2017 / 2171 T: 27.02.2017)

BAŞKALARINI RAHATSIZ ETME (Madde 37);

Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişiye, 2023 yılı için 617 TL idari para cezasını Kabahatler Kanununun 37 nci maddesine göre belediye zabıtası verir. Toplumda rahatsız edici ve sorumsuzca davranışta bulunan kişileri engellemek, genel kamu huzurunu ve güvenliğini sağlamak amaçlanmıştır. Gürültü kirliliği de kirlenmenin ve huzuru bozmanın bir başka görünümüdür. Mal veya hizmet satışı sırasında kişilerin taciz edilmesi ve yüksek sesle müşteri daveti gibi uygulamaların önüne geçilmesi amacıyla bu madde konulmuştur.

21/12/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa mahkemesi 18/10/2017 tarih ve 2014/19152 nolu bireysel başvuru kararına göre; “5326 sayılı kanunun 37. Maddesinde yer alan hükmünde “mal ve hizmet satmak amacıyla hareket etmek ve başkalarını rahatsız etmek unsuru vardır. Olaya bakıldığında kendi bedenini para

karşılığında cinsel ilişki için arz eden bir kişinin mal sunduğunun kabulü mümkün değilse de bir hizmet sunduğu iddia edilebilir. Ancak bu yorum anılan hükmün amacını aşan zorlama ve öngörülemeyen bir yorum olup insan bedeninin meta olarak algılanması anlamına geleceğinden insan onuru ile bağdaşmaz. Yasa koyucunun kişilerin fuhuş amacıyla başkalarını rahatsız etmelerini önlemek için kanuni düzenlemeler yapması ve bu davranışı yaptırma bağlaması elbette mümkündür. 5326 sayılı yasanın 37. Maddesinde yer alan “mal ve hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek” hükmünün fuhuş yapmak için başkalarını rahatsız etmek fiilini kapsamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kamu makamlarının kendilerince rahatsız edici buldukları hal ve davranışları hukuk boşluğu bulunduğunu öne sürerek yorum yoluyla cezalandırmaları, bu suretle kanunda öngörülmemiş bir kabahat ihdas etmeleri kabul edilemez. Bu nedenle başvurunun 5326 sayılı kanunda kabahat olarak öngörülmemiş olan fiili nedeniyle kamu makamlarınca yoruma dayalı olarak idari para cezası ile cezalandırılmasının suç ve cezalar kanun ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.”

“Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre. (RG: 12.07.2012-28351) Pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması, halinde 385 TL para cezası verilir.

Ancak 5326 sayılı Kabahatler Kanununa göre ise “Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişi, 617 TL idari para cezası ile cezalandırılır.” düzenlemesi mevcuttur. Bu durumda uygulama nasıl olacaktır?

Kabahatler Kanunu'nun 15 inci maddesinin birinci fıkrasında bir idari suç nedeniyle iki ayrı idari ceza uygulanmasına ilişkin olarak özel bir hüküm sevk edilmiştir; "Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir" Söz konusu fıkra, aynı fiil nedeniyle mevzuatta iki ayrı idari para cezası öngörülmüşse, bu cezaların her ikisinin de uygulanamayacağı ve sadece biri ve en ağır olanının uygulanacağı öngörülmüştür. Ancak aynı fiilden dolayı hem idari para cezası hem de diğer bir idari yaptırım öngörülmüşse, hem idari para cezası hem de diğer idari yaptırım aynı anda uygulanabilecektir. Buna göre iki para cezası verilemez ancak daha yüksek olan kabahatler kanuna göre idari para cezası verilebilir.

İŞGAL (Madde 38);

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (a-15) maddesine göre; Belediye Gelirleri Kanununa göre, izin verilmeyen yerlerin işgaline engel olmak ve 11 (1-d) maddesine göre; Umumi yerlerde belediye nizamlarına aykırı olarak seyyar satışta bulunan kimseleri ve başkalarının ticarethane önlerini de kapatacak şekilde yaya kaldırımlarını, izinsiz işgal edenleri men etmek zabitanın görevidir. Ayrıca Zabıta, Taşıtların durmak, duraklamak ya da park etmek suretiyle yolları, herkesin gelip geçmesine mahsus yerleri ve yaya kaldırımlarını işgallerini önler.m.11(1-e)

Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları işgal eden veya buralarda mal satışa arz eden kişiye belediye zabıta görevlileri **2023 yılı için 617 TL idari para cezası verebilir. (md. 38/1)**

Yasa koyucunun birinci fıkrada düzenlediği işgal fiili ile neyi kastettiğini yasa gerekçesinde örnekleme yoluyla anlatmıştır. Buna göre, "...böyle bir izin olmaksızın, örneğin araç park etmek, seyyar satıcılık yapmak, sergi açmak, gösteri yapmak gibi çeşitli yollarla bu mekanların işgal edilmesi halinde, belediye zabıta görevlileri tarafından ilgili kişiler hakkında idari para cezası verilmesi gerekmektedir." Anılan madde ile, umumun faydalandığı mekanlarda halkı rahatsız edecek faaliyetler cezalandırılmıştır. Ancak bu cezalandırma mutlak olmayıp, "idarenin açık ve yazılı izni olmamasına" bağlıdır. Kanun koyucu toplumun bütün bireylerinin kullanımına tahsis edilmiş bulunan meydan, cadde, sokak ve yayaların gelip geçtiği kaldırımları, yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın işgal etme veya buralarda mal satışı arz etme ile kaldırımlar üzerinde inşaat malzemesi yığmayı kabahat olarak düzenlemiş, yaptırım olarak ta idari para cezası öngörmüştür. **Bu gibi yerlere inşaat malzemesi yığan kişiye belediye zabıta görevlileri 1.295 TL -6.636 TL arasında idari para cezası verebilir.(md. 38/2)**

"Ticaret ve sanat icrasını bir işyerine bağlı olarak yerine getirenler bu faaliyetlerini belediyelerden alacakları işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile sürdürebilirler. İşyeri ruhsatı bir bütün olup, işyerini, işyerinde bulunması zorunlu her tür-

lû alet, edavat, mal ve malzemeler ile ticaret ve sanat icrasında bulunan kişileri tümüyle kapsamaktadır. Bir işyerine bağlı olarak ticaret ve sanatlarını belediyelerden aldıkları işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile icra edenlerin, belediyelerce belirlenen yasaklara uymaması nedeniyle verilen yasaklanan faaliyetin menine dair kararların, eğer eylem sürekli hale gelmişse, yani aynı eylem defalarca yapılan uyarılara rağmen tekrar ediyorsa, söz konusu kararın işyerinin geçici tedbir niteliğinde kısa süreli olarak kapatılması şeklinde yerine getirilmesi gerekmektedir. Dosyanın incelenmesinden;ili, MerkezMahallesi, Fatih Caddesi, No.: adresinde market işletmeciliği yapan davacı şirketin işyerinde, 09.08.2011 tarihinde yapılan kontrolde; umuma mahsus kaldırımı sürekli işgal ettiği, defalarca yapılan uyarılara rağmen kaldırım işgaline devam ettiği, işgalden dolayı Belediye Encümenince cezai işleme uğramasına rağmen işgali kaldırımdan aşağı yola kaldırarak işgal alanını büyüüttüğü yolunda tutulan tutanağa istinaden encümenince 5326 sayılı Kanun'un 38. maddesi uyarınca 75,00 TL para cezasıyla cezalandırılmasına ve işyerinin üç (3) gün süreyle kapatılmasına karar verilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Olayda; davacı şirket tarafından umuma mahsus kaldırımın işgal edildiği gerekçesiyle daha önce de 05.09.2011 tarih ve 776 sayılı encümen kararı ile 75,00 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına ve işyerinin 3 gün süre ile kapatılmasına, 13.07.2010 tarih ve 0674 sayılı encümen kararı ile 143,00 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına, 20.10.2009 tarih ve 0966 sayılı encümen kararı ile de 500,00 TL idari para cezası ile cezalan-

dırılmasına karar verildiği görülmektedir. Bu durumda; davacı şirketin "umuma mahsus kaldırımı işgal etme" eylemini sürekli hale getirdiği, belediye tarafından verilen cezalarla işgalin önlenemediği göz önüne alındığında, 1608 sayılı Yasa uyarınca işyerinin geçici süreyle (3 gün) faaliyetten men edilmesi şeklinde uygulanan yaptırımında hukuka aykırılık görülmemiştir." (Danıştay 17.Daire E: 2015/ 6458 K: 2016 / 893 T: 15.02.2016)

Seyyar satıcılık, mevsim şartlarına ve bölgesel özelliklere göre çeşitlilik göstermektedir. İşsiz kalan bireyin geçimini sağlamak amacıyla başvurduğu en yaygın yollardan biridir. Seyyar satıcılar, genelde simit, sebze, tekstil ürünleri, hırdavat, pamuk şeker vb. maddeleri, kayıt dışı olarak, satışa sunmaktadır.5393 sayılı Belediye kanununun 15. Maddesinin (m) bendine göre; " Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek" belediyenin görevidir. Ayrıca "izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek" konusunda belediyenin yetkisi bulunmaktadır. Kanun, gıda ve gıda dışı mallar ayırımını getirmektedir. Halbuki; canlı hayvan (koyun, köpek vb.), canlı bitki gibi gıda maddesi dışında bulunan ancak gıda dışı mal olarak da değerlendirilemeyecek varlıklarla ilgili olarak ne yapılacağı da belirtilmemiştir. Ayrıca mülkiyetin kamuya geçirilmesi için encümen kararına gerek görülmemiş olması da bir eksikliklerdir.

Seyyar satıcıya belediye zabıtası tarafından 2023 yılı için işgal nedeniyle 617 TL para cezası verilmesi gerekmektedir. Bu konuda encümen kararı alınmaz. Para cezasını belediye zabıtası verecektir.

İçişleri Bakanlığı Hukuk müşavirliğince. 03.04.2015 tarihli ve 4567 sayılı “İşgallerle İlgili İşlemler” konulu Görüşünde ; “... İlçe Belediyesi sınırları içerisinde... işletme ruhsatı verilerek faaliyette bulunan işyerlerinin kaldırım üzerine yapmış oldukları işgallerle ilgili iş ve işlemlerin Büyükşehir Belediyesince mi, İlçe Belediyesince mi yürütüleceği hususu ...” İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğine sorulmuştur....., söz konusu caddenin dağılımının Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla hangi belediyeye verilmişse, işgallerle ilgili iş ve işlemlerin de bu belediye tarafından yürütülmesi gerektiği, şayet bu yönde bir karar alınmamışsa 5216 sayılı Kanunun 27’ nci maddesinde yazılı “*Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.*” hükmüne göre hareket edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7. Maddesinin k bendi ile” Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.” Görevi verilmiştir. Burada iki farklı alan vardır. Birinci Büyükşehir belediyesinin işlettiği alanlar (otogar, Toptancı haller, mezabahane, sosyal tesisler vs) diğeri ise yetkili olduğu alanlar (... dönüm ve üzeri olan yeşil alanlar, eni ...metre üzeri olan yollar, mahalleyi

ilçeye bağlayan yollar, meydanlar, bulvarlar, akaryakıt istasyonları, GSM ruhsatı verdiği yerler, kentsel dönüşüm alanı ilan ettiği yerler vs)İdari yaptırım tutanağında eylemin işlendiği yer açıkça yazılmalı ki büyükşehir belediye zabıtasının yetkili olduğu anlaşılın.

Buna göre seyyar satıcı eğer 2 gün içinde 617 TL yi(%25 indirimli) öderse el konulan gıda cinsinden olan malları tutanakla kendisine teslim edilir.(Cuma günü işlem yapılması halinde pazartesi günü mesai bitimine kadar beklenmesi uygun olacaktır.)Ödemezse eğer bu gıdalar tutanakla gıda bankasına teslim edilir ve tutanakta malın cinsi, miktarı ve satıcının adı ile el konulduğu tarih bilgisine yer verilmelidir.

Eğer el konulan mal gıda dışı ise seyyar satıcı 30 gün içerisinde 617 TL’yi ödediği takdirde mallar iade edilir. Eğer 15 gün içinde öderse %25’lik indirimden yararlanır. 30 gün içinde ödemezse mallar yoksullara dağıtılır. Bu mallar yine gıda bankasına teslim edilebileceği gibi sosyal yardımlaşma vakfı aracılığıyla da yoksullara dağıtılabilir.

Seyyar satıcıya müdahale edilirken olayın gerektirdiği ölçünün dışında aşırı bir kuvvet kullanılması halinde zabıta görevlileri hakkında 5237 sayılı Türk Ceza kanununun “*Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması*” başlıklı 256. Maddesi gereğince ;” Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.” Seyyar satıcının da zabıta görevlisine direnerek görevini yapması engellemesi halinde 5237 sayılı

Türk Ceza kanununun “Görevi yaptırma için direnme” başlıklı 265. Maddesine göre;” Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü uygulanır.

5393 Sayılı Kanununun 51. maddesinin ikinci fıkrasında “Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi cezalandırılır” hükmü yer almakla birlikte, adli soruşturmada bu hüküm fazla dikkate alınmamaktadır. Aksine Türk Ceza Kanununun 256. maddesinde yer alan, “Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır”, şeklindeki düzenleme zabıta hakkında yapılan suçlamalarda sevk maddesi olarak kullanılmaktadır. Bu maddeden yapılan soruşturma ve kovuşturmaların, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun ikinci maddesi gereğince soruşturma iznine tabi olmaması da zabıta personeli üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır.

Kimliğini Bildirmeme (Kabahatler Kanunu m. 40) ;

Gerek günlük yaşamda gerekse resmi işlemlerin sürdürülmesinde her an karşılaşılabilecek kimlik bildirme işlemi; suçun önlenmesinde ve soruşturulmasında da hayati bir önem arz etmektedir³⁵. Bu

35 Kimlik kontrolleri ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, polislerin yurttaşların kimliklerini belirleyebilmesinin, görevini yapmasının ve yasaları icra etmesinin temel koşulu olduğunu kabul etmesi konusunda bkz. HARRIS David J./O'BOYLE Michael/BATES Ed P./BUCKLEY Carla M. (Tercüme Edenler: KILCI Mehveş Bingöllü/KARAN Ulaş - Çeviri Editörü: DİN

nedenle hukukumuzda kimliğin bildirilmesini düzenleyen çok sayıda kanun ve yönetmeliğe rastlamak mümkündür³

Görevle bağlantılı olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği veya adresiyle ilgili bilgi vermektan kaçınan veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiye, bu görevli tarafından 2023 yılı için 617 TL idari para cezası verilir.³⁶

Belediye zabıtasının görevi gereğini ifa ederken (mesela belediyenin verdiği bir ceza tutanağını), resmi dairenin giriş kapısındaki güvenlik görevlisi ziyaretçilerin kimlik ve adresle ilgili bilgileri öğrenmek yahut teyit etmek durumunda kalacaktır. Bu durumlarda kamu görevinin gereği gibi ifa edilebilmesi için, bir kamu göreviyle ilişkili olarak bir kimse- nin gerektiğinde kimlik ve adresleriyle ilgili bilgileri kamu görevlilerine vermekle yükümlüdür.

Kimlik sorma işleminin hangi hallerde yapılacağına ilişkin Kabahatler Kanunu'nda açık bir düzenleme bulunmasa da, kimliğin bildirilmemesi halinde yapılması gerekenleri neredeyse aynı ifadelerle düzenleyen PVSK'nın 4/A maddesindeki hükümlerin bu konuda kıyasen uygulanması gerekir. Kimlik tespitine yönelik işlemin ne şekilde yapılması gerektiği PVSK'nın 4/A-8'inci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre “polis, görevini yerine getirirken, kendisinin polis olduğunu

ÇER Hülya), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku, 1. Baskı, Şen Matbaa, Avrupa Konseyi 2013, s. 146.

36 Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 4/A-9'uncu bendinde yer alan düzenlemenin Kabahatler Kanunu'nun 40/2'nci maddesinin tekrarı niteliğinde olduğu konusunda bkz. CENTEL Nur/ZAFER Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 307; ZAFER Hamide, “Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 5681 Sayılı Kanun'un Değerlendirilmesi”, Sulhi Dönmezler Armağanı, Cilt 2, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Türk Ceza Hukuku Derneği, Ankara 2008, s. 1580

belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, kişilere kimliklerini sorabilir. Bu kişilere kimliğini ispatlamaları hususunda gerekli kolaylık gösterilir”. Yasal düzenlemenin amacı, kişinin kimliğinin, yani kim olduğunun belirlenmesi olduğundan, polis, üzerinde kimliğine ilişkin bir belge bulunmayan kişinin, örneğin evini veya işyerini telefonla aramasına izin vermek suretiyle bir yakını vasıtasıyla kimlik belgesinin uygulama mahalline getirilebilmesine olanak sağlaması gerekir.

Kimliği konusunda bilgi vermediği veya yanlış bilgi verdiği için asıl kimliği belirlenemeyen kişi, kimliğinin belirlenebilmesi amacıyla tutulabilecek, gözaltına alınabilecek ve gerektiğinde tutuklanabilecektir. Kamu görevlisi tarafından tutulan kişi, Cumhuriyet savcısı tarafından gözaltına alınabilecektir. Kimliği bildirmeme kabahati nedeniyle kişi özgürlüğünün kısıtlanması bakımından CMK'ya yapılan atıfların neden olacağı uygulama sorunlarından belki de en önemlisi, yapılacak tutuklama işlemi bakımından herhangi bir üst sınırın belirlenmemiş olmasıdır. İkinci sorun, tutma işleminin hangi kamu görevlisince hangi görev esnasında yerine getirileceğine ilişkin kanunda bir açıklığın bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Gözaltı süresi dolmasına rağmen kimliği belirlenemeyen kişinin, bu amaçla sulh ceza hâkimi tarafından tutuklanmasına karar verilecektir. Kabahatler Kanunu'nun 40/2'nci maddesine bakıldığında, Cumhuriyet savcısının kimliğini bildirmeyen kişinin gözaltına alınmaması yönünde bir talimat veremeyeceği, bu kişinin mutlaka gözaltına alınması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Kişinin

kimliğinin belirlenmesi durumunda, bu nedenle gözaltına alınma veya tutuklanma haline derhal son verilir.

Kişi yanlış beyanda bulunursa, ismini kullandığı kişinin gerçek kişi olması halinde, 5237 sayılı TCK. nın 268. maddede yoluyla 267/1. maddesine uyan iftira, hayali kişi olması halinde ise aynı Yasanın 206/1.maddesinde düzenlenen yalan beyanda bulunmak suçu oluşur. Kabahat nedeniyle gözaltı ve tutuklama tedbirine ancak failin kimliği ile ilgili bilgi vermemesi ya da yanlış bilgi vermesi nedeni ile başvurulabilecektir, madde metninde yer alan “adres” bilgileri için bu yöntemle başvurulması mümkün değildir.

“Görevli memura kimlik bilgileri hakkında beyanda bulunmaktan kaçınan sanığın, eyleminin karşılığı, 5237 Sayılı TCK.nun da karşılığı olmayıp, bu suç 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 40/1. maddesinde düzenlenmiştir. (Yargıtay 2. CD E. 2006/2785 K. 2006/8526 T. 26.4.2006) “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Novotka-Slovakya Davası'nda, evinin önünde beklerken kendisinden nüfus cüzdanını isteyen polis memurlarına kimlik göstermeyen ve bu nedenle alındığı nezarete kısa bir süre kaldıktan sonra kimliğini gösterdiği için serbest bırakılan başvurusunun özgürlüğünden alıkonulduğunu kabul etmiştir.”³⁷

ÇEVREYİ KİRLETME (Madde 41);

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-4) maddesine göre; Ev, apartman ve her türlü işyerlerinin çöplerinin sokağa atılmasına mani olmak, çöp kutu ve atıklarının eşelenmesini önlemek ve Korunması

37 04.11.2003 tarih ve 47244/99 başvuru sayılı karar için bkz. <http://hudoc.echr.coe.in>.

belediyelere ait tarihi ve turistik tesisleri muhafaza etmek, kirletilmesine, meydan vermemek zabitanın görevidir. m.10 (a-24)

Evsel ve bireysel atık ve artıklar, bunların toplanmasına özgü yerler dışına atan kişiye 2023 yılı için 198 TL idari para cezası verilir.³⁸(md. 41/1) Atıldığı yer büyükşehir belediyesi tarafından işletiliyorsa ve yetkili olduğu yer ise büyükşehir belediye zabıtası ceza verebilir.

Vatandaşların artan yemekleri sokak hayvanları için kaldırıma dökmesi halinde belediye zabıtasınca kabahatler kanununun “Çevreyi kirletme” başlıklı 41 nci maddesinde “Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, ... idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.” düzenlemesine istinaden para cezası verebileceği görüşündeyiz.

Örneğin, bir inşaat şirketi veya kooperatifte ücretli olarak çalışan kişinin izinsiz olarak yayaaların gelip geçtiği kaldırım üzerine inşaat malzemesi yığılması nedeniyle, Kabahatler Kanunu'nun 32/2 nci maddesi uyarınca işgal eyleminden dolayı idarî para cezası verildiğinde, şirket veya kooperatif organı olarak yönetim kurulu üyelerine veya şirketin temsilcisi olan müdürüne de idari para cezası uygulanabilir. Ancak şirket veya Kooperatif yetkililerinin bu konuda hiçbir kusurlarının bulunmadığı (örneğin çalışını sıkı sıkıya tembih ettikleri ve hatta iş sözleşmesinde de bu konuda hüküm bulunduğu) sabit olması halinde tüzel kişi veya yetkilisine artık ceza verilmeyebilir.

38 "...Sanığın eyleminin çevrenin kasten kirletilmesi suçunu oluşturduğu ve 5326 sayılı Kanunun 15/3. maddesindeki, eylemin hem kabahat hem suç oluşturması halinde sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanır. (Yargıtay 4. CD, 24/11/2014, E.2014/17557 K.2014/34071)

Pazaryerleri hakkında yönetmelik hükümlerine göre “Atık malzemeler belirlenen şekilde veya alanlarda toplanır ve satış yeri temiz tutulur. Satış yerinin temiz tutulmaması halinde para cezası verilir. (m.14/5)” denilerek daha yüksek bir para cezası öngörülmektedir oysa Kabahatler kanununda zaten bu konu düzenlenmiş olup farklı para cezası öngörülmesi uygulamada sorun teşkil edecektir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-7) maddesine göre; Yetkili mercilerin kararları doğrultusunda belirlenen yerler dışında kurban kesilmesini önlemek zabitanın görevidir.

Kurban Bayramında Hayvan kesimi-ne tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait bir alana bırakan kişiye 2023 yılı için 617 TL para cezası verilir. (md. 41/3)³⁹ Atıldığı yer büyükşehir belediyesi tarafından işletiliyorsa ve yetkili olduğu yer ise büyükşehir belediye zabıtası ceza verebilir.

Kurban bayramının dışında hayvanların kesim yeri dışında kaçak olarak kesilmesi halinde uygulanacak mevzuat 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanunu (RG: 13.06.2010- 27610) olup⁴⁰ buna göre “ Hayvan kesimlerinin Bakanlıktan onaylı

39 “Sanığın, mezbaha harici tek tırnaklı hayvan kesimi yaparak kesim atıkları olan sakatları da kanal boyuna atma biçimindeki yargılamaya konu eylemlerinin, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 14/f maddesi ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 41/3 maddesine göre idari yaptırımı gerektiren eylemler oldukları gözetilmeden, TCK'nın 181/1 maddesi gereğince mahkûmiyet kararı verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğu anlaşılmıştır. (Yargıtay 4. CD, 24.11.2014, E.2014/25740 K.2014/34075)

40 5996 sayılı yasa Uygulanmayacak hükümler ve atıklar MADDE 48 - (1) 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda ve 5393 sayılı Belediye Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.

kesim yerlerinde yapılması zorunludur. (m.9/4)” Bakanlıktan onaylı kesim yerleri dışında kesim yapanlara.... Türk Lirası idari para cezası verilir. (m.36/1-g)

Ancak bu para cezalarını verme yetkisi il/ilçe tarım müdürlerine aittir. (m.42/2)Bu konuda zabitanın ceza kesme yetkisi yoktur. Sadece il/ilçe tarım müdürlüğünden denetimde yardımcı olunması için yazı yazılması halinde güvenlik önlemi almak üzere yardımcı olmak zorunluluğu vardır. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 72. maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde, belediyelerce veya yetkili mercilerce verilen izne dayanılarak özel kişi ve kuruluşlarca tesis edilen mezbahana da kesilen hayvanların kesim öncesi ve sonrası muayenesisatışa arz edilecek etlerin sağlık bakımından muayene ve denetlenmesinin, hayvan kesimi muayene ve denetleme harcına tabi olduğu.....hükme bağlanmıştır. Burada sadece ruhsatlı kesim yerinde kesilecek hayvanlarına ait etlerin sağlık yönünden denetlenmesi görevi verilmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (b-2) maddesine göre; 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili imar yönetmeliklerine göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde güvenlik tedbirleri alınması gerekli görülen arsaların çevrilmesini sağlamak, açıkta bulunan kuyu, mahzen gibi yerleri kapattırarak zararlarını ve tehlikelerini gidermek, kanalizasyon ve fosseptik çukurlarının sızıntı yapmalarına mani olmayı sağlamak, hafriyat atıklarının müsaade edilen yerler dışına dökülmesini önlemek, zabitanın görevidir.

İnşaat atık ve artıklarının bunların toplanmasına ve depolanmasına özgü

yerler dışına atan kişiye⁴¹ 2023 yılında **1.295 TL – 40.189 TL arasında para cezası verilir. İnşaatı yapan tüzel kişi ise 1.295 TL– 67.039 TL arasında para cezası verilir.** Bu kabahat karşılığında idari para cezasından ayrı olarak, atık ve artıkların bulunduğu yerden kaldırılması dolayısıyla yapılan giderlerinde ilgili kişiden tahsil edilmesi öngörülmüştür.

Bu durumda, idari para cezasının miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulur (Kab. K. m. 17/2). Böylece cezanın alt ve üst sınırı gösterilen hallerde ilgili makam veya görevlinin ceza tayininde takdir hakkı bulunmakta ise de bu hak keyfi olarak kullanılamaz. Burada “kabahatin haksızlık içeriği” ifadesinden fiilin haksızlık derecesi ve yola açtığı neticeler, “failin kusuru” ifadesinden de failin kast veya kusurunun ağırlığı anlaşılmalıdır. İdari para cezasının miktarı belirlenirken göz önüne alınacak bir unsur da failin ekonomik durumudur. Amaç failin bundan sonraki davranışlarında hukuk kurallarına uygun hareket et-

41 ; “...Sanığın, köy yolu kenarına yaklaşık bir traktör römorku kadar, içinde inşaat atıkları da bulunan taş ve toprak döktüğü anlaşılmıştır. Atığın, anılan mevzuat ve düzenleyici işlemlere göre toprağı kirletmediği ya da kirletme ihtimalinin bulunmadığı sonucuna varılırsa, eylemin, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 24. maddesi de dikkate alınarak, inşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atmaya yaptırma bağlayan 41/4 maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekir.(Yargıtay 4. CD, 01.12.2014, E.2014/27427 K.2014/34660) “Sanığın suç tarihinde evinin önünde umuma açık olan yol üzerine yolun bir şeritini kapatacak şekilde odun yığdığı, katılanın sevk ve idaresindeki araç ile odun yığınlarına çarpmamak için manevra yaptığı sırada park halinde bulunan 07 BGZ 07 plakalı araca çarparak madde hasarlı trafik kazası meydana geldiği, bu kazanın meydana gelmesinde kaza tespit tutanağına göre sanığın kusurlu olduğunun tespit edildiği, yerel mahkeme tarafından TCK'nın 180/1 maddesinde düzenlenen trafik güvenliğini takirle tehlikeye sokma suçundan hüküm kurulmuş ise de; sanığın eyleminin umuma açık olan yol üzerine odun dökmek suretiyle trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işlediği” (Konya Bölge Adliye Mahkemesi 3. CD E: 2019 / 691 K: 2019 / 1689 T: 19.06.2019)

mesini sağlamak olmalıdır. İdarî para cezaları failin ekonomik olarak çökertilmesi amacıyla kullanılmamalı, işini yürütmesini, toplum içinde yaşamasını sağlayan ekonomik koşullarına ağır derecede zorlaştıracak nitelikte “orantısız” olmamalıdır. Tekerrürden dolayı alt cezadan ayrılarak daha yüksek bir para cezası verilebilir. Danıştay 14. Dairesinin 08.01.2014 tarihli ve 2013/2967 Esas, 2014/620 Karar sayılı Kararına göre” Doktrinde kabul edilen **tanıma göre tekerrür; bir ceza yaptırımına uğradıktan sonra yeniden suç işlenmesi durumudur. Bu durumdaki kimselere “mükerrir” denilmektedir.** Kanunlar, mükerrirlere, ilk işlediği suçtan dolayı verilen cezadan daha fazla ceza verilmesini emrettiklerinden, bu durumda onların işledikleri suçun cezası arttırılarak verilmektedir. Bu arttırımın nedeni, o kimselerin evvelce de suç işlemiş olmalarıdır. Dolayısıyla tekerrür hükmünün uygulanabilmesi için failin daha önce cezalandırılmış olması gerekli ve yeterlidir.” Aksi halde idarî para cezasına karşı sulh ceza mahkemesine başvurulması halinde **“takdir hakkı”** bu ölçülere göre denetlenecek ve “İdarî para cezasının alt ve üst sınırının kanunda gösterildiği kabahatler dolayısıyla verilmiş idarî para cezasına karşı başvuruda bulunulması halinde, mahkeme idarî para cezasının miktarında değişiklik yaparak da başvurunun kabulüne” karar verebilecektir. Bu durumda mahkemece idarî para cezasının miktarında değişiklik yapılırken bizim de katıldığımız bir düşünce olarak **“aleyhe bozma yasağı nedeniyle başvuranın aleyhine cezanın arttırılmaması gerektiği”** ileri sürülmüştür.

Madde 41/5 de, kullanılmaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair yere bırakan kişiye **617 TL para cezası** verileceği belirtilmiştir. Buna göre belediyelerin her yıl, örneğin ocak, mayıs, eylül ayının belirli bir günü gibi veya her ayın son günü gibi ve yılda en az üç kez olmak üzere bu tür eşyaların toplanma günleri önceden belirleyerek uygun araçlarla duyurulması gerekir. Belediye bu günlerde dışarıya bırakılan eşyaları toplayacaktır. İlan edilen günler dışında dışarıya bu tür eşyalarını bırakanlara ceza verilecektir. Günler belirlenip ilan edilmedikçe para cezası verilemez.

Kullanılmaz hale gelen motorlu kara ve deniz nakil araçlarını sokağa veya kamuya ait herhangi bir yere bırakan kişiye bu fiilinden dolayı **3.299 TL para cezası** verilir. (md.41/6) Ancak ilgilinin bu kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirliliği derhal yok etmesi halinde idari para cezası verilmeyebilir.(md. 41/8) 41.madde de belirtilen bu cezalara büyükşehir belediyesine ait alanlarda/yetkili olduğu yerlerde olması halinde büyükşehir belediye zabıta görevlileri karar verir. (md.41/7)

AFİŞ ASMA (Madde 42);

Toplumun tüm bireylerinin kullanımına tahsis edilmiş bulunan meydan ve parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara; yetkili makamlardan açık ve yazılı bir izin alınmadıkça, bez, kağıt ve benzeri afiş veya ilan asılması 42 nci madde ile kabahat olarak tanımlanmıştır. Görüntü kirliliği oluşturan bu şeyler, özel kişilere

ait alanlara da, sahibinin rızası bulunmadıkça asılamaz. Doğal olarak, bu tür afiş ve ilanlar tek nüsha olmayacağından aynı içerikte olmak kaydıyla, sayısı ne kadar olursa olsun, ***bütün afiş ve ilanlar tek fiil olarak kabul edilmektedir.*** Yetkili makamdan verilen izne dayalı olarak afiş ve ilan asılması durumunda, fiil hukuka uygun olacaktır. Ancak bunun sağlıklı kontrolü için izin yazısında afiş ve ilanın asılacağı zaman dilimi açıkça gösterilmelidir. İzinde gösterilen sürenin sonunda afiş ve ilanların, izin alan kişi tarafından derhal toplatılmaması kabahat oluşturmaktadır. Bu kabahatleri işleyenlere zabıta görevlileri 2023 yılı için **1.295 TL – 40.189 TL** arasında para cezası verebilir. (md. 42/1-2) En az cezadan daha yüksek bir para cezası verildiği takdirde bunun gerekçesi yani ağılaştırıcı sebebi tutanağın açıklamalar kısmında belirtilir. İlgili tarafından toplanmadığı için, bu afiş ve ilanların belediyece toplatılması halinde, ayrıca toplatma masrafı da tahsil edilir. (md. 42/3)

Seçim dönemindeki afiş ve ilanlar hakkında kabahatler kanunu uygulanmaz. Seçim mevzuatındaki maddeler uygulanır.

Anayasa Mahkemesinin “Abdulvahap can ve diğerleri başvurusu” üzerine verdiği 08/11/2017 tarih ve 2014/3793 nolu başvuru kararında (R.G;20 Aralık 2017-30276)” İzinsiz afiş asıldığı gerekçesiyle eğitimsen şube yöneticilerine 5326 sayılı kanunun 42.maddesi uyarınca para cezası verilmiştir. Bu afişler ana dilde eğitim çerçevesinde yapılan etkinlikler kapsamında asılmıştır.5326 sayılı kanunun 42. maddesinde “ yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın kamuya ait alan-

larda afiş asılmasının yasaklanmasının amacı görüntü kirliliğinin önlenmesidir. Sendikalarda izin alması gerekir ancak tek başına izin alınmamış olması para cezası verilmesini haklı göstermeyebilir. İzin şartının getiriliş amacı olan “kamu düzeni”nin bozulduğunun veya bozulma tehlikesi bulunduğu da ortaya konması gerekir.Kamu düzeninin bozulduğu ilgili ve yeterli gerekçe ile göstermeden yaptırım uygulanması halinde sendika özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılabilir.

Sonuç olarak suç unsuru içermeyen ve özel bir şirketten kiralanan ilan panolarına sendikal faaliyet çerçevesinde asılan afişlerin kamu düzenini bozduğu veya bozulma tehlikesine yol açtığı hususunda bir değerlendirme yapılmadan idari para cezası verilmesi nedeniyle sendikal haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.”

İdari para cezasının kanunla af edilmesi halinde ödeyenlerin durumu ne olacaktır?

Anayasa Mahkemesinin E: 2017/150 K: 2017/162 T: 29.11.2017(RG:24 Ocak 2018- 30311) kararında ;” Kanun kapsamına giren alacakları herhangi bir şekilde ödeyenlerin kamuya borç ilişkileri nihayete ermiş olmakla birlikte borçlarını ödemeyenlerin borç ilişkileri devam etmektedir. Dolayısıyla başlangıçta aynı hukuksal konumda olsalar dahi Kanun’un yayımı tarihinden önce vergilerini ödeyenler ile vergilerini ödemeyenler Kanun’un yayımlandığı tarihte aynı hukuksal konumda değillerdir. Farklı hukuksal konumda olmaları nedeniyle vergi borcunu ve diğer yükümlülüklerini zamanında yerine getirenler ile getirmeyenler farklı kurallara bağlı tutulduklarından itiraz konusu kural eşitlik ilkesine

aykırı değildir.” Denilerek konuya olumsuz yaklaşığını belirtelim.

Bize göre bu düzenleme bir taraftan dürüst olmayan yükümlülerin dürüst yükümlüler karşısında ayrıcalıklı bir konuma yerleşmesine sebep olduğundan dolayı Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır. Başka bir deyişle Vergisini zamanında ödemeyenler, ödeyenlere göre ekonomik olarak devlet eliyle daha avantajlı konuma getirilmektedir.⁴²

Servet Armağan da vergi affının, devlete zamanında ve eksiksiz vergisini ödeyenlere dolaylı bir haksızlık oluşturduğunu belirtmektedir.⁴³

Getirilen vergi affının, dürüst yükümlü için lehe bir durum getirmediği kesindir. Kişinin zaten mevcut olan idari para borcunun ödemediği, dolayısıyla ceza affına ihtiyacı kalmadığı, bu nedenle getirilen af ile bir yarar sağlamasa da bir zarar elde etmediği ileri sürülebilir. Bu iddiaya katılmak mümkün değildir. İdari para cezası ödemeyenlerin o parayla faiz getirisi elde ettiği veya işini büyüttüğü vb durumlar gibi avantajlı hale geldiği unutulmamalıdır. Yapılması gereken lehe olan bu durumun geriye yürütülmesi sağlanmalı veya düzenli ödeme yapanlara indirim yapılarak düzenli ödeyenler teşvik edilmelidir.

Tutanak düzenlenirken dikkat edilmesi gereken hususlar;

Denetim sırasında denetlenene karşı saygılı ve nazik bir üslupla hitap edilme-

42 Kargı, Veli ve Yüksel, Cihan (2010), “Türkiye’de Vergi Afflarının Vergi Adaleti ve Yükümlüler Üzerine Etkileri”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 54. Seri, s. 23-44.

43 Armağan, Servet (2001), “Anayasa Hukuku Açısından Af Yetkisinin Değerlendirilmesi”, Anayasa Yargısı, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, Sayı 18, s. 347-364.

li. Kişisel tartışmalardan kaçınılmalıdır. Tespit edilen kabahatin ne olduğu muhataba açık bir şekilde bildirilmelidir. Zabitanın Kişisel verilerin gizliliğine riayet etmeleri, denetime ilişkin bilgileri ilgisiz kişilere açıklamaları, özellikle Denetim esnasında öğrendikleri ticari sır mahiyetindeki bilgileri ilgisiz kişilere açıklamaktan kaçınmaları gerekir.

İdarî yaptırım kararına ilişkin tutanakta;

a) Hakkında idarî yaptırım kararı verilen gerçek/tüzel kişinin kimlik veya vergi numarası ile adresi⁴⁴,

b) İdarî yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat ve mevzuat maddesi,⁴⁵

c) Bu kabahatin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller,

ç) Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği,

d) Kabahatin işlendiği yer ve zaman⁴⁶, açık bir şekilde yazılmalıdır.

Her nüshası okunaklı olacak şekilde, sabit, mürekkepli veya tükenmez kalemle tam ve eksiksiz doldurulmalıdır. Tutanaklar düzenleyenler ile denetlenen veya temsilcisi tarafından isimlerinin üzerindeki boşluğa imza atmalıdır. İmzalayacak

44 Yargıtay 19.CD E: 2019/ 34462 K: 2021 / 5347 T: 17.05.2021 “hakkında idari yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adres bilgileri kısmının yazılmayıp boş bırakıldığı nazara alındığında, idari para cezası karar tutanağının usulüne uygun düzenlenmediği “

45 Yargıtay 19.CD E: 2019/ 1485 K: 2021 / 621 T: 27.01.2021 “ idari para cezası tutanağında hangi 3 ihlal nedeni ile muteriz hakkında idari yaptırım kararının uygulandığının anlaşamadığı ve bu hali ile idari yaptırım kararının 5326 sayılı Kanununun 25. maddesinde belirtilen “(1) İdari yaptırım kararına ilişkin tutanakta; (...) b) İdari yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili,(...) Açık bir şekilde yazılır.” unsurunu ihtiva etmediği anlaşılmıştır.

46 Yargıtay 7.CD E: 2021/ 11453 K: 2021 / 13005 T: 19.10.2021 “ kabahati oluşturan fiil, yer ve zamandan bahsedilmediği için iptal kararı vermiştir.”

kişinin adının sadece ilk harfi büyük diğerleri küçük ve soyadının tüm harfleri büyük olacak şekilde yazılmalıdır. Zabıta Personelinin Unvanı İse sadece İlk harfleri büyük yazılır. Tutanağın iki yetkili tarafından imzalanması gerektiğinde hiyerarşik anlamda üst unvan sahibi sağda, ikiden fazla yetkili tarafından imzalanması halinde ise üst unvan en solda olacak şekilde yetkililerin sıralanması gerekmektedir.

Tutanakları imza etmekten kaçınanlar için “İmza Etmedi/İmzadan imtina etti”, yokluğunda düzenlenen tutanaklar için ise “Gıyabında/yokluğunda” kaydı konulmalıdır.

442 nolu Tahsilat Genel Tebliği'nin III/A maddesi gereğince; idari yaptırım kararlarını tutanak tanzimi suretiyle uygulayan idarelerce düzenlenecek tutanaklarda, idari yaptırım kararlarında bulunması gereken tüm bilgilere yer verilmesi, tutanakların seri ve sıra numaralarının birbirini takip eder şekilde bastırılması, görevli personele zimmetle teslim edilmesi, tutanakların iptal edilmesi gerektiğinde, iptal işlemlerinin tutanağın üzeri çizilmek ve iptal şerhi konulmak suretiyle gerçekleştirilmesi hükümlerine riayet edilmelidir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun “Kararların Tebliği” başlıklı 26. maddesinin 1. fıkrasında “İdari yaptırım kararı, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi açık bir şekilde belirtilir.” hükmüne yer verilmesi karşısında somut olayda, Kandıra Kaymakamlığı 12/04/2016 gün ve 2016/22 karar sayılı idari para cezası tutanağında ve tebliğ mazbatasında karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve

süresinin açık bir biçimde gösterilmediği anlaşılmıştır. (Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 5. CD E: 2018 / 367 K: 2019 / 34 T: 04.01.2019)

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca idari yaptırım kararının maddi hata/yanlış nedeniyle düzenlenmiş olduğunun veya idari yaptırım kararının gerçekleşmesini sağlayan sebeplerin mevcut olmadığı tespit yapılmış ise tebliğ tarihini takip eden 15 günlük kesinleşme süresi içerisinde idari yaptırım kararı geri alınabilir. Bu durumda İptal edilen tutanak; Tebliğ yapılmamış ise; herhangi bir tebligat işlemi yapılmaz. Ancak kişiye tebliği yapılmış, ancak takip ve tahsili amacıyla tahsilatla görevli ilgili birimine gönderilmemiş ise; ilgisine yazılı bildirimde bulunulur. Ancak takip/tahsil amacıyla gönderilmişse; ilgiliye ve gönderilen birime ikinci bir yazılı talimata kadar işlem yapmaması/yapılmaması, ilgili ödeme yapmışsa da ilgiliye iadesi için gönderilen birime bildirimde bulunulur. Düzenlenen tutanaklar tebliğ tarihinden itibaren beş yıl süreyle arşivlenerek saklanmalı ve süresi sonunda usulüne göre imha edilmelidir. Düzenlenen tutanakların elektronik ortama aktarılan verileri ile ıslak ve e-imzalı elektronik tutanakların verileri ise en az on yıl süreyle elektronik ortamda arşivlenmesi gerekir. Son olarak tutanak tarihi 2022 yılına ait ise Belediye encümeni kararını 2023 yılında verse bile 2022 yılında geçerli olan tarife göre para cezası verecektir. Örneğin 30.12.2022 tarihinde zabıta tarafından düzenlenen tutanağa istinaden belediye encümeni ocak 2023 tarihinde karar verse bile 32.maddeye göre 2022 yılında geçerli olan 581 TL idari para cezası verecektir.

Suat ŞİMŞEK*

2023 YILINDA UYGULANACAK İMAR PARA CEZALARI VE BUNLARIN HESAPLANMA ŞEKLİ

1. GİRİŞ

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 1. fıkrasına göre, bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

İmar Kanunu'nun 42. maddesinde imar para cezaları 4 ayrı fıkrada düzenlenmiştir. 42. maddesinin 2. fıkrasında ruhsat alınmaksızın yapı yapmak ve ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak;

3. fıkrasında İmar Kanunu'nun 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak;

4. fıkrasında, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapılara, ilgili idarenin

yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları yıkmamak,

5. fıkrasında, Kanun'un 27 nci maddesine göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi, fiillerine uygulanacak imar para cezaları belirlenmiştir.

Çalışmamızda, 2023 yılında İmar Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında uygulanacak para cezalarının miktarlarının neler olduğu ve bunların nasıl hesaplanacağı izah edilecektir.

1. GENEL GÖRÜNÜŞÜ

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17. maddesinin 7. fıkrasında "İdari Para Cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değer-

* Daire Başkanı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü

leme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idari para cezaları açısından uygulanmaz” hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında uygula-

nacak imar para cezaları da her yıl yeniden değerlendirilmiştir.

2023 yılı için uygulanacak yeniden değerlendirme oranı ise % 122,9 olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 2022 yılında uygulanan imar para cezaları, 2023 yılı yeniden değerlendirme oranı olan % 122,9 ile güncellenerek aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Fiil		Yapı Grubu	2002	YDO	2023	
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 42. maddenin 5. fıkrasına göre (köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	12,5	1,229	27,86
			B	21,06	1,229	46,92
		II.	A	33,72	1,229	75,17
			B	46,46	1,229	103,55
		III	A	76,08	1,229	169,60
			B	84,53	1,229	188,42
		IV	A	97,21	1,229	216,68
			B	105,73	1,229	235,70
			C	131,09	1,229	292,23
		V	A	160,72	1,229	358,27
			B	194,64	1,229	433,91
			C	220,09	1,229	490,62
			D	266,63	1,229	594,37
			42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı		1.839	1,229
42/3	Normal		8.452,00	1,229	18.842,00	
	Çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde		16.920,00	1,229	37.719,00	
	Can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde		25.393,00	1,229	56.608,00	
42/4	Güçlendirme yapmamak veya yıkmamak		42.333,00	1,229	94.372,00	
42/5	Valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut yapmak		1.485,00	1,229	3.310,00	

2. İMAR KANUNU'NUN 42. MADDESİNİN 2. FIKRASINDAKİ CEZALAR

a) 42. Maddesinin 2. Fıkrası Kapsamında Ceza Gerektiren Eylemler

Bu fıkraya göre; ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27. madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanlar için imar para cezası uygulanır. Söz konusu fıkraya göre;

a) Ruhsat alınmaksızın yapı yapmak,

b) Ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak,

c) Kanun'un 27. maddesi kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapı yapmak,

aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezası uygulanmasını gerektirir.

Kanunun 42. maddesinin 5. fıkrasına göre, 27. maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu eylemler, 42. maddenin 5. fıkrasına göre cezalandırılır. Fakat, bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin

Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır. Yani 42. maddenin 5. fıkrasına göre cezalandırılacak fiiller dışında kalanlar, 42. maddenin 2. fıkrasına göre cezalandırılır.

b) 42. Maddenin 2. Fıkrası Uyarınca Verilecek Ceza Miktarı

İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasında, imar para cezalarının hesaplanması açısından ikili bir sistem belirlenmiştir. Öncelikle aykırılığa konu alan, bu alanlar için belirlenen ve güncellenen ceza miktarı ile çarpılacak, gerekiyorsa bu alanlar için 42. maddenin 2. fıkrasının (c) bendindeki aykırılıklar uygulanacak; sonrasında idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca uygulanarak toplam ceza miktarı belirlenecektir.

b.1) 42. Maddenin 2. Fıkrası Uyarınca Verilecek Temel Ceza Miktarının Belirlenmesi

42. maddenin 2. fıkrası, bu fıkrada sayılan fiillere uygulanacak temel (baz) ceza miktarının belirlenmesi açısından, aykırılığa konu alanın belirlenmesi ve belirlenmemesi durumları için ayrı ayrı sistemler öngörmüştür.

42. maddenin 2. fıkrasının (a) bendine göre, aykırılık inşaat alanı üzerinden hesaplanabiliyorsa Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için aşağıdaki şekilde ceza uygulanır.

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için, 2023 yılı)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 42. maddenin 5. fıkrasına göre (köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	27,86
			B	46,92
		II.	A	75,17
			B	103,55
		III	A	169,60
			B	188,42
		IV	A	216,68
			B	235,70
			C	292,23
		V	A	358,27
			B	433,91
			C	490,62
D	594,37			

Yani mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi, yapının sınıfı ve grubu için belirlenen ceza miktarı ile çarpılır. Örneğin I. sınıf A grubu bir yapıda 50 m² mevzuata aykırı inşaat var ise uygulanacak temel ceza miktarı 1.393 (50 x 27,86) TL'dir. **(İlerleyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (a) diyelim.)**

42. maddenin 2. fıkrasının (b) bendine göre, mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece be-

lirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir. **(İlerleyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (b) diyelim.)**

b.2) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Aynı Fıkradaki Artırım Nedenleri

42. maddenin 2. fıkrasının (c) bendine göre, (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;

1) Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın % 30'u,

2) Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın % 40'ı,

3) Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı

veya Umumi Hizmet Alanı” olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın % 60’ı,

4) Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın % 100’ü,

5) Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın % 20’si,

6) Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın % 80’i,

7) Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın % 50’si,

8) Ruhsatsız ise cezanın % 180’i,

9) Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın % 50’si,

10) Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise cezanın % 100’ü,

11) İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın % 10’u,

12) İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın % 20’si,

13) Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın % 20’si,

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur.

Yani daha önceki bölümde açıkladığımız şekilde hesaplanan (a) ve (b) temel ceza tutarına, c bendinde sayılan bu artırımlar uygulanır. **(İlerleyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (c) diyelim.)**

Bu arada şunu da belirtmeden geçmeyelim. İdari yargı kararlarına göre encümen kararında ilave para cezasına ve bunun yasal dayanağına dair ifadelere yer verilmesi zorunludur. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesinin 29.06.2021 tarih ve E:2021/1774, K:2021/1737 sayılı kararında da belirtildiği üzere; “3194 sayılı Kanunun 42. maddesinin 2. fıkrasına 7226 sayılı Kanunun 39.maddesi ile eklenen (ç) bendinde, bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezasının tahsil edilmeyeceğinin düzenlenmiş olduğu hususu da göz önünde bulundurulduğunda, ilgililerin dava açma haklarını kullanabilmelerini sağlamanın ve belirlilik ilkesinin gereği olarak para cezasının ne şekilde hesaplandığının açık bir şekilde belirtilmemesi” hukuka aykırıdır.

b.3) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Aykırılığa Konu Alanın Emlak Vergi Değeri İle Çarpımı Sonucu Bulunacak İlave Ceza Miktarı

İmar Kanunu’nun 42. maddesinin 2. fıkrasına 7226 sayılı Kanun’un 39. maddesiyle eklenen (ç) bendi hükmüne göre; *“Bu fıkra uyarınca idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekaare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası yukarıdaki bentlere göre verilen para cezalarına ayrıca ilave edilir.”*

Görüldüğü üzere bu bent 2. fıkra kapsamında idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezasının ayrıca verilmesini öngörmektedir. **(İlerleyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (d) diyelim.)**

Bu bent uyarınca verilecek cezalarda aykırılığın metrekare olarak değeri, alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değeri ile çarpılarak uygulanacak para cezası belirlenir.

Örneğin, 50 m² aykırılık olan bir yapının bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değeri 500 TL ise uygulanacak ceza miktarı, 25.000 (50 x 500) TL'dir.

Önemli Not: 42. maddenin 2. fıkrasının (b) bendinde “bendine göre, mevzuata aykırılığı yapı **inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan,** yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar” cezalandırıldığı ve 42. maddenin 2. fıkrasına 7226 sayılı Kanun’un 39. maddesiyle eklenen bent “*idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı*” öngördüğü için bu bent sadece 42. maddenin 2. fıkrasının (a) bendinde belirtilen cezalar için uygulanabilir.

Ayrıca 42. maddenin 2. fıkrasına 7226 sayılı Kanun’un 39. maddesiyle ek-

lenen bent, sadece 2. fıkra kapsamındaki imar para cezalarına uygulanır.

Son bir konuyu daha belirtelim: 42. maddesinin 2. fıkrasına 7226 sayılı Kanun’un 39. maddesiyle eklenen (ç) bendine göre, bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren ***bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez.*** Bu bentle, para cezasının muhatabı olan kişiye cezadan kurtulabilmesi için bir yol sunulmuştur. ***Böyle bir seçeneğin encümen kararında belirtilmemesi, vatan-daşa, faydalanabileceği böyle bir imkanın haber verilmemesi hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Bundan dolayı, idari yargı kararlarına göre, para cezasına ilişkin encümen kararlarında “bir ay içinde aykırılığın giderilmesi halinde ilave para cezasının tahsil edilmeyeceği” belirtilmesi gerekmektedir.***

Konuyla ilgili İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 24.06.2021 tarih ve E:2021/1495, K:2021/1502 sayılı kararında “*Olayda; davalı idarece tesis edilen 108.155,95 TL idari para cezasının 107.200,93 TL’lik kısmının aykırılığa konu alan dikkate alınarak 3194 sayılı İmar Kanununun 42/2. maddesi (ç) bendi gereği verildiği görülmekle, ilgili Kanun maddesinde, bu madde hükmüne göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde tahsil edilmeyeceği açıkça düzenlenmişken, bu ibareye yer verilmeksizin işlem tesis edildiği görülmektedir. Bu durumda; 3194 sayılı İmar Kanununun 42/2-(ç) maddesi*

uyarınca hesaplanan ceza tutarına ilişkin işlem kısmı dikkate alındığında, anılan Kanun maddesinde davacının yapıyı mevzuata uygun hale getirmesi halinde bu ceza kısmının tahsil edilmeyeceğini ihtar eden ibareye yer verilmediği görülmekle, uyuşmazlık konusu işlemin bu haliyle hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.” ifadelerine yer verilmiştir.

b.4) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Toplam Ceza Miktarının Belirlenmesi

42. maddenin 2. fıkrası uyarınca uygulanacak toplam para cezasını, aykırılığın metrekare olarak ölçülüp ölçülemediğine göre açıklayalım.

Eğer aykırılık metrekare olarak ölçülebilir ise daha önce isimlendirdiğimiz (a) para cezasının (eğer artırım nedeni var ise c para cezasının) (d) ile toplanması sonucu bulunur. Yani aykırılığın her bir metrekaresi, yapının sınıfı ve grubu için belirlenen ceza miktarı ile çarpılır, (c) bendindeki artırım sebepleri var ise bu uygulanır; bulunan miktar, aykırılığın metrekare olarak değerinin, emlak vergisine esas asgari metrekare birim değeri ile çarpılması sonucu hesaplanan tutar ile toplanır.

Örneğin, emlak vergi değeri 500 TL olan I. sınıf A grubu bir yapıda 50 m² mevzuata aykırı inşaat var ise uygulanacak temel ceza miktarı 1.393 (50 x 27,86) TL; aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel 25.000 (50 x 500) TL; toplam ceza miktarı ise 26.393 TL'dir.

Eğer mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün

olmayan bir yapı söz konusu ise birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir. 42. maddenin 2. fıkrasının (c) bendindeki artırım nedenleri var ise bu uygulanır. Ancak 42. maddesinin 2. fıkrasına 7226 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle eklenen bent “idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı” öngördüğü ve bu bent sadece 42. maddenin 2. fıkrasının (a) bendinde belirtilen cezalar için uygulanabileceği için mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan inşaatlarda bu hesaplama yapılmaz.

b.5) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Minimum Ceza Miktarı

42. maddenin 2. fıkrası, uygulanacak minimum ceza miktarını da belirlemiştir. Buna göre yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı, bin Türk lirasından (2023 yılı için 4.055,00 TL) az olamaz.

3. İMAR KANUNU'NUN 42. MADDESİNİN 3. FIKRASINDAKİ CEZALAR

18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine ve gözetmenlerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine

göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası (2023 yılı için, **18.842,00 TL**), bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası (2023 yılı için **37.719,00 TL**), can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası (2023 yılı için **56.608,00 TL**) idari para cezası verilir.

a) 42. Maddesinin 3. Fıkrası Kapsamında Ceza Gerektiren Eylemler

42. maddesinin 3. fıkrasına göre; Kanununun 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan kişilere para cezaları uygulanır. Bunlar şunlardır:

18. maddedeki yükümlülük: 3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması

28. maddedeki yükümlülük: Müelliflik, gözetmen fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi

32. maddedeki yükümlülük: Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması

33. maddedeki yükümlülük: İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi

34. maddedeki yükümlülük: Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola

kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımını seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması

35. maddedeki yükümlülük: Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımını seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması

36. maddedeki yükümlülük: Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi

37. maddedeki yükümlülük: Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi

40. maddedeki yükümlülük: Kamunun selameti için alınması gereken tedbirlerin alınmaması.

41. maddedeki yükümlülük: Belediye veya valilikçe verilen müddet içinde belirli yollar üzerinde mahzurlu bina bulunan veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin tayin edilen tarzda kapatılmak

b) 42. Maddenin 3. Fıkrası Uyarınca Verilecek Ceza Miktarı

42. maddenin 3. fıkrası, 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirilememesi veya bu maddelere aykırı

rı davranılması halinde aynı miktar para cezasının verilmesini öngörmektedir. 2023 yılı için bu tutar, **18.842,00 TL**dir. Aynı fıkra göre, fıkroda sayılan bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dört bin Türk Lirası (2023 yılı için **37.719,00 TL**dir.), can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde al-

tibin Türk Lirası (2023 yılı için bu tutar, **56.608,00 TL**dir.) idari para cezası verilir.

18.842,00 TL), bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası (2023 yılı için **37.719,00TL**), can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası(2023 yılı için **56.608,00 TL**) idari para cezası verilir.

Kanuni Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can Ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak	18.842,00	37.719,00	56.608,00

4. İMAR KANUNU'NUN 42. MADDESİNİN 4. FIKRASINDAKİ CEZALAR

42. maddenin 4. fıkrasına göre, yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine onbin Türk Lirası (2023 yılı için bu tutar, **94.372,00 TL**dir.) idari para cezası verilir.

5. İMAR KANUNU'NUN 42. MADDESİNİN 5. FIKRASINDAKİ CEZALAR

42. maddenin 5. fıkrasına göre, Kanun'un 27. maddesine göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine bin Türk Lirası (2023 yılı için **3.310,00 TL**) idari para cezası verilir.

Not: Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından (2023 yılı için **3.310,00 TL**) az olmak üzere, ikinci fıkra göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

2023 YILINDA 5957 SAYILI HAL KANUNU UYARINCA UYGULANACAK BELEDİYE CEZALARI

Dr. Süleyman Ruhi AYDEMİR*

1. GİRİŞ

Tüm belediyelere, mücavir alanı içerisinde toptancı hal olsun veya olmasın, Hal Kanunuyla idari para cezası verme ve uygulama görevi verilmiştir. Bu görev, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun veya kamuoyunda bilinen kısa adıyla Hal Kanununda ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan Yönetmeliklerde düzenlenmiş ve emredici hükümlere aykırılık neticesinde uygulanacak yaptırımlar açık biçimde yazılmıştır.

Söz konusu idari para cezaları eylem ve yer bazında miktar sınırlamasına tabi kılınmıştır. Böylelikle idari para cezasına karşılık gelen eylemler Kanun ve yönetmeliklerde sayılmış, bazı eylemlerin pazar yerinde yapılmasına verilecek cezalar farklılaştırılmıştır.

Yasaklar karşılığında verilecek cezalar Kanununun 14 üncü maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede idari para cezalarını; genel olarak idari para cezala-

rı ve pazar yerlerindeki tahsis sahipleriyle ilgili idari para cezaları olarak ayırmak mümkündür. İdari para cezalarının yanı sıra bazı eylemlerin tekrarı halinde Belediyelerin faaliyetten men cezası verme yetkileri bulunmaktadır.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğinin 48'nci maddesinin sekizinci fıkrasında; idari para cezalarının her takvim yılı başından itibaren geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm uyarınca yeniden değerlendirme oranı 2023 yılı için % 122,93 (yüz yirmi iki virgül doksan üç) olarak tespit edilmiş ve 24 Kasım 2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 542)'nda ilan edilmiştir.

Yeniden değerlendirme oranı doğrultusunda gerek toptancı halleri gerekse pazar yerlerinde uygulanacak idari para cezaları Ticaret Bakanlığınca <http://www.>

* Ticaret Başmüfettişi/Bağımsız Denetçi

hal.gov.tr/Sayfalar/IdariParaCezalari.aspx internet sayfasında yayımlanmaktadır. Bu çalışmanın hazırlık aşamasında henüz yayımlanmamıştır. Ancak yeniden değerlendirme oranı doğrultusunda belirlenecek ceza miktarları aşağıdaki gibi olması beklenmektedir.

İdari para cezasının uygulanması halinde, Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik' in ekinde yer alan EK-1 tutanağı denetim yapmakla görevli personelce düzenlenir ve düzenlendiği günü takip eden ilk toplantıda görüşülüp karar alınmak üzere Encümene havale edilir. Eğer Encümen-ce ceza verilmemesine karar verilecekse bu kararın gerekçesini belirtmek zorundadır.

A- İDARİ PARA CEZALARI

1- Toptancı Hallerinde ve Diğer yerlerde Uygulanacak İdari Para Cezaları

➤ 749 TL İdari Para Cezası Uygulanacak Eylemler;

- Toptancı halinde, toptan satış miktarının altında mal satılması.

➤ 3.868 TL İdari Para Cezası Uygulanacak Eylemler;

- İşyeri bulunmaksızın toptancı halinde toptan ya da perakende satış yapılması,

- Toptancı halindeki işyeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması,

- Toptancı halinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiilî kötü muamelede bulunulması,

- Toptancı halinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da işyerinin temiz tutulmaması.

➤ 15.529 TL İdari Para Cezası Uygulanacak Eylemler;

- Komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacakları komisyon oranını yüzde sekizin üzerinde tespit etmesi ve fiilen aracılık hizmeti verilmedikçe komisyon ücreti alınması,

- Komisyoncuların teslim aldıkları malları cinslerine, doğal özelliklerine, standartlarına, gıda güvenilirliğine ve kalitesine ilişkin şartlara göre özenle korumaması ve gerekli bilgileri vermemesi,

- Kanunî kesintileri satış bedelin-den düştüktan sonra mal bedelini satış tarihinden itibaren on beş iş günü içinde üreticiye veya üretici örgütüne ödeme zorunluluğunu yerine getirmemesi,

- Teslim alınan malların satış bedeli ile satın alınan malların alış bedelinden kanuni kesintiler dışında başka kesintiler yapılması,

- Üreticiler ve üretici örgütleri hariç, Kanununun 5. maddesinin 8. fıkrasında sayılan komisyoncular ve tüccarların toptancı halleri içinde kendi aralarında mal alması, satması veya devretmesi,

- Kanuna aykırı olarak üretici, üretici örgütleri veya tüccarların komisyonculuk faaliyetinde bulunması,

- İşyerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması,

- Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması,

- Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması yada hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması,

- Toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malların taşınması veya depolanması,

- Ticaret Bakanlığınca belirlenen asgarî şartların ve bilgilerin sözleşmelerde bulundurulmaması,

- Malların, gıda güvenilirliğine, kalite ve standardına, teknik ve hijyenik şartlara aykırı olarak satışa sunulması.

➤ **23.314 TL İdari Para Cezası Uygulanacak Eylemler;**

- Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin yada kanunî kesintilerin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi,

- Halde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde yada dışında toptan veya perakende satılması,

➤ **38.877 TL İdari Para Cezası Uygulanacak Eylemler;**

- Perakende satış yapan üreticiler ile toptan veya perakende satış yapan diğer satıcıların; malları cinsine, doğal özelliklerine, kalite ve standartlarına göre sınıflandırmak, gıda güvenilirliğine, teknik ve hijyenik şartlara uygun olarak ürünün özelliğine göre satışa sunmak ve satışa sunulan malların izlenebilirliğine yönelik bilgileri içeren künyelerin kap veya ambalajlarının üzerinde bulundurulmaması,

- Malın kalitesine, standardına veya gıda güvenilirliğine ilişkin belgelerde yada künyesinde bilerek değişik-

lik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi yada bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi.

➤ **77.758 TL İdari Para Cezası Uygulanacak Eylemler;**

- Meslek mensuplarının, serbest rekabeti engellemek amacıyla kendi aralarında veya üreticilerle ticari anlaşmalar yapmaları, uyumlu eylemde bulunmaları ve hâkim durumlarını kötüye kullanmaları,

- Piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması,

- Gerçeğe aykırı analiz raporu düzenlenmesi veya gerçeğe aykırı bu raporun düzenlenmesine yardımcı olunması.

2. Pazar Yerlerindeki Tahsis Sahipleriyle İlgili İdari Para Cezaları'

➤ **381 TL idari para cezası verilecek eylemler;**

- Satış yerleri dışında ya da buradaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi veya satılması

- Satış yerleri dışında ya da buradaki geçiş yollarında mal veya boş kap bulundurulması

- Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması

- Alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiilî kötü muamelede bulunulması

- Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması

- Satış yerinin temiz tutulmaması
- **749 TL idari para cezası verilecek eylemler**

- Mal getirilmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi

- Araç bulundurulmasına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi

- Malların etiketlenmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi

- Satış yeri numarasını gösterir levhaya ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi

- Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi

- Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce giyilecek kıyafetlere ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi

- **1.547 TL idari para cezası verilecek eylemler;**

- Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması

- Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması

- Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması

- **3.868 TL idari para cezası verilecek eylemler;**

- Satış yeri bulunmaksızın satış yapılması

- **15.529 TL idari para cezası verilecek eylemler;**

- Satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması

- **38.877 TL idari para cezası verilecek eylemler;**

- Mallara ilişkin künye numarası ile Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içeren barkodlu etiketin ya da bunun yerine kullanılan künye belgesinin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde bulundurulmaması

İdari para cezasını gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrar edilmesi halinde idari para cezası miktarı her tekrarda bir önceki cezanın iki katı olarak verilir. Cezayı gerektiren fiilin 2. kez tekrar edilmesi halinde 2 kat, 3. kez tekrar edilmesi halinde verilecek olan ceza ilk cezanın 4 katı, 4. kez tekrar edilmesi halinde ise 8 kat idari para cezası verilecektir. İdari para cezalarının katlanarak verilebilmesi için ihlal edilen yasağın aynı fiillerin tekrarı şeklinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

Katlamalı idari para cezasının uygulanabilmesi fiillerin aynı takvim yılı içinde olmasına bağlıdır. İhlallerden birisinin nisan ayında diğerinin ertesi yıl şubat ayında olması halinde katlamalı idari para cezası verilemez.

3. Belediyelerce Verilen Faaliyetten Men Edilme Cezaları

Aşağıdaki yazılı fiillerin bir takvim yılı içinde iki kez olması halinde aykırı davranışta bulunan kişiler belediye encümeni tarafından bir aya kadar faali-

yetlerinden faaliyetten men edebilirler. Buradaki 1 aylık süre azami süre olup daha az süreyle men cezası verme belediyenin takdirine bırakılmıştır. Ayrıca, ihlalin ikinci kez olup olmadığı hususunun tespitinde takvim yılı esas alınacaktır. Bu filler şunlardır;

- Toptancı halinde yada pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında yada buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması yada satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması,
- Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak 5957 sayılı Yasa uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi.

B- Cezalı Hal Rüsümü

Kanunun 8 nci maddesinde; toptancı haline bildirilmeden toptancı hali dışında malların toptan alınıp satılması, malların, sınaî üretimde kullanılmak veya ihraç edilmek üzere satın alınıp iç piyasada satışa sunulması, malların, toptancı halinden satın alınmadan veya toptancı haline bildirilmeden perakende satıl-

ması, malın miktarına, değerine, üretim şekline veya künyesinde belirtilen diğer hususlara ilişkin gerçeğe aykırı beyanda bulunulması durumlarında hal rüsümünün, tespitin yapıldığı yerdeki toptancı halinde bir önceki gün o mallar için oluşan birim fiyatların en yükseği esas alınarak belirlenen toptan satış bedelinin yüzde yirmi beşi oranında cezalı olarak alınacağı ve bu kararın belediye encümenince verileceği hüküm altına alınmıştır.

Hal rüsümünün cezalı olarak alınmasında malları taşıyan nakliyeciler ya da depolayanların mal sahibiyle birlikte müteselsilen sorumlu oldukları vurgulanarak sorumluluklar genişletilmiştir.

Benzer düzenleme Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in 47 nci maddesinde de yapılmıştır. Yönetmelikte, toptancı haline bildirilme yerine Bakanlık bünyesinde elektronik ortamda kurulan ve internet tabanlı çalışan merkezi hal kayıt sistemini ifade eden, internet sayfası olarak www.hal.gov.tr/yi kullanan "sistem"e bildirimini tercih etmiştir.

Tespitin yapıldığı yerdeki toptancı halinde o mallar için bir önceki gün fiyat oluşmamışsa o mallar için oluşan en son birim fiyatlarının en yükseğinin esas alınacağı, tespitin yapıldığı yerde toptancı hali bulunmaması durumunda cezalı hal rüsümü, karayolu mesafesi esas alınmak üzere o yere en yakın il, ilçe veya belde merkezindeki belediye toptancı halinde oluşan fiyatlar esas alınarak hesaplanacağı belirtilmiştir.

Cezalı hal rüsümüne yönelik olarak Yönetmelik ekinde bulunan EK-2 tuta-nağı yetkili personelce düzenlenir ve En-

cümene havale edilir. Tutanak, Tutanağın düzenlendiği günü takip eden ilk belediye encümen toplantısında gündeme alınarak görüşülür ve karara bağlanır. Eğer Encümence ceza verilmemesine karar vermişse buna ilişkin kararını gerekçeli olarak almak zorundadır.

Encümence görüşülüp karara bağlanan cezalı hal rüsumlarına ilişkin, ilgili belediyece bu amaçla açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle yapılır. Bu hesapta toplanan tutarın yarısı her ayın sonunda tespit ve/veya yakalama eylemine bizzat ve fiilen katılan kamu görevlilerine ikramiye olarak ödenir. Ancak, kamu görevlisine ödenen ikramiyenin tutarı olay başına (2.000) ve yılda (90.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak tutarı geçmez. Hesapta kalan kısım ise belediyeye gelir olarak kaydedilir.

2. SONUÇ

İdarî para cezaları, belirli kurallara aykırılık nedeniyle, doğrudan doğruya idarî merciler tarafından verilen para cezalarıdır. Genel olarak idarî para cezaları idare tarafından ve adli bir organın aracılığı olmadan verilen para cezasıdır ve bu anlamda, kanunda açıkça öngörülen ihlaller hakkında, para cezası yaptırımını uygulama yetkisinin kanun tarafından idareye tanındığı cezalar idarî nitelikte-

dir. İdarî para cezasının hem kanunda belirtilmesi, hem de bunu vermek yetkisinin açıkça idareye verilmesinin kanunlarda öngörülmesi gereklidir. İdarî para cezalarında tekrür ve erteleme hükümleri uygulanmadığı gibi, adli sicile de kaydedilemez

Kamuoyunda bilinen kısa adıyla Hal Kanununda ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan Yönetmeliklerde, yaptırımlar açık biçimde yazılmıştır.

Söz konusu idari para cezaları eylem ve yer bazında miktar sınırlamasına tabi kılınmıştır. Böylelikle idari para cezasına karşılık gelen eylemler Kanun ve yönetmeliklerde sayılmış, bazı eylemlerin pazar yerinde yapılmasına verilecek cezalar farklılaştırılmıştır.

Yasaklar karşılığında verilecek cezalar Kanunun 14 üncü maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede idari para cezalarını; genel olarak idari para cezaları ve pazar yerlerindeki tahsis sahipleriyle ilgili idari para cezaları olarak ayırmak mümkündür. İdarî para cezalarının yanı sıra bazı eylemlerin tekrarı halinde Belediyelerin faaliyetten men cezası verme yetkileri bulunmaktadır.

Tüm belediyelere, mücavir alanı içerisinde toptancı hal olsun veya olmasın, Hal Kanunuyla idari para cezası verme ve uygulama görevi verilmiştir.ⁱⁱ

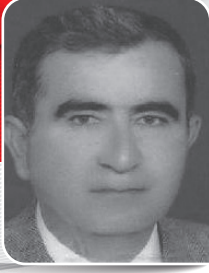

2023 YILINDA 5957 SAYILI HAL KANUNU UYARINCA UYGULANACAK BELEDİYE CEZALARI

i

5957 SAYILI KANUNA GÖRE "PAZAR YERLERİNDE" 2023 YILI İÇİN ESAS ALINACAK İDARİ PARA CEZASI MİKTARLARI		
Cezaya Konu Eylem	5957 Sayılı Kanun'da Cezayı öngören mad- de/fıkra-bent	Ceza Miktarı (TL)
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi veya satılması	14/1-b	3868
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal veya boş kap bulundurulması	14/1-b	381
Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması	14/1-b	381
Alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması	14/1-b	381
Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması	14/1-b	381
Satış yerinin temiz tutulmaması	14/1-b	381
Mal getirilmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	381
Araç bulundurulmasına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	15529
Malların etiketlenmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	1547
Satış yeri numarasını gösterir levhaya ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	1547
Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	1547
Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması	14/1-c	38777
Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması	14/1-c	38877
Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması	14/1-c	749
Satış yeri bulunmaksızın satış yapılması	14/1-b	749
Satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması	14/1-c	749
Mallara ilişkin künye numarası ile Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içeren barkodlu etiketin ya da bunun yerine kullanılan künye belgesinin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde bulundurulmaması	14/1-e	749
Mallara ilişkin barkodlu etiket veya bunun yerine kullanılan künye belgesinde, bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelerle yer verilmesi	14/1-e	749

5957 SAYILI KANUNA GÖRE "TOPTANCI HALİNDE VE DİĞER YERLERDE" 2023 YILI İÇİN ESAS ALINACAK İDARİ PARA CEZASI MİKTARLARI		
Cezaya Konu Eylem	5957 Sayılı Kanun'da Cezayı Öngören madde/ fıkra-bent	Ceza Miktarı (TL)
Toptancı halinde, toptan satış miktarının altında mal satılması	14/1-a	749
İşyeri bulunmaksızın toptancı halinde satış yapılması	14/1-b	3868
Toptancı halinde, işyeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması	14/1-b	3868
Toptancı halinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması	14/1-b	3868
Toptancı halinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da işyerinin temiz tutulmaması	14/1-b	3868
Komisyon tavan oranı üzerinde veya fiilen aracılık hizmeti verilmeksizin komisyon ücreti alınması	14/1-c	15329
Komisyoncunun, teslim aldığı malları cinslerine, doğal özelliklerine, standartlarına, gıda güvenliğine ve kalitesine ilişkin şartlara göre özenle korumaması ve mal sahibine gerekli bilgileri vermemesi	14/1-c	15329
Komisyoncunun, mal bedelini satış tarihinden itibaren on beş iş günü içinde üreticiye veya üretici örgütüne ödemesi	14/1-c	15329
Teslim alınan malların satış bedeli ile satın alınan malların alış bedelinden kanuni kesintiler dışında kesinti yapılması	14/1-c	15329
Üretici ve üretici örgütleri hariç, toptancı halinde faaliyet gösterenlerin kendi aralarında mal alması, satması veya devretmesi	14/1-c	15329
Üretici, üretici örgütleri veya tüccarların komisyonculuk faaliyetinde bulunması	14/1-c	15329
Toptancı halindeki işyerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması	14/1-c	15329
Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması	14/1-c	15329
Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması	14/1-c	15329
Hal Kayıt Sistemine bildirilmeyen malların taşınması veya bunların depolanması	14/1-ç	15329
Alım satım işlemlerini düzenleyen sözleşmelerde, Bakanlıkça belirlenen asgari şartlara ve bilgilere yer verilmemesi	14/1-ç	15329
Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin ya da kanuni kesintilerin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi	14/1-d	23314
Toptancı halinde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde ya da dışında toptan veya perakende satılması	14/1-d	23314
Mallara ilişkin künyenin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde bulundurulmaması	14/1-e	38877
Mallara ilişkin künyede ya da malın kalitesine, standardına veya gıda güvenliğine ilişkin belgelerde bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi	14/1-e	38877
Serbest rekabeti engellemek amacıyla, meslek mensuplarının kendi aralarında veya üreticilerle ticari anlaşmalar yapması, uyumlu eylemde bulunması ve hâkim durumu kötüye kullanması	14/1-f	77758
Piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için, malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması	14/1-f	77758
Gerçeğe aykırı analiz raporu düzenlenmesi veya bu raporun düzenlenmesinin sağlanması	14/1-f	77758

Atilla İNAN*

KAMU İHALE KANUNUNDA İHALENİN İPTALİ

1. KAMU İHALE KANUNUNDA İHALENİN İPTALİNE İLİŞKİN DÜ- ZENLEMELER

İhalenin ihale süreci içerisinde ihale-
nin iptaline ilişkin Kamu İhale Kanunun-
da özel hükümler bulunmaktadır. Bun-
lardan Kamu İhale Kanunu 16. maddesi;

*“...İdarenin gerekli gördüğü veya ihale
dokümanında yer alan belgelerde ihalenin
yapılmasına engel olan ve düzeltilmesi
mümkün bulunmayan hususların bulun-
duğunun tespit edildiği hallerde ihale saa-
tinden önce ihale iptal edilebilir.*

*Bu durumda, iptal nedeni belirtmek
suretiyle ihalenin iptal edildiği isteklilere
hemen ilân edilerek duyurulur. Bu aşama-
ya kadar teklif vermiş olanlara ihalenin
iptal edildiği ayrıca tebliğ edilir. İhalenin
iptal edilmesi halinde, verilmiş olan bütün
teklifler reddedilmiş sayılır ve bu teklifler
açılmaksızın isteklilere iade edilir. İha-
lenin iptal edilmesi nedeniyle isteklilerce
idareden herhangi bir hak talebinde bulu-
nulamaz.*

*İhalenin iptal edilmesi durumunda,
iptal nedenleri gözden geçirilerek yeniden
ihaleye çıkılabilir ...” hükmüdür.*

Bundan başka söz konusu Kanunun
39. maddesi

*“...(Değişik: 4964/ 24 md.) İhale komis-
yonu kararı üzerine idare, verilmiş olan
bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal
etmekte serbesttir. İhalenin iptal edilmesi
halinde bu durum bütün isteklilere derhal
bildirilir. İdare bütün tekliflerin reddedi-
lmesi nedeniyle herhangi bir yükümlülük
altına girmez. Ancak, idare isteklilerin
talepte bulunması halinde, ihalenin iptal
edilme gerekçelerini talep eden isteklilere
bildirir ...” hükmü ve aynı Kanunun 40.
maddesi*

*“...37 ve 38 inci maddelere göre yapılan
değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik
açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin
üzerinde bırakılır.*

*Ekonomik açıdan en avantajlı teklif,
sadece fiyat esasına göre veya fiyat ile bir-
likte işletme ve bakım maliyeti, maliyet*

* E. Sayıştay Uzman Denetçisi, E. İhale Hukuku Öğretim Görevlisi

etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirlenir. Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirleneceği ihalelerde, ihale dokümanında bu unsurların parasal değerleri veya nispi ağırlıkları belirlenir.

İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararlarda isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri belirtilir.....

(Değişik: 4964/ 25 md.) İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç beş iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.

İhale; kararın onaylanması halinde geçerli, iptal edilmesi halinde ise hükümsüz sayılır....” hükümleridir.

İhalenin iptaline ilişkin konularda Kamu İhale Tebliği ve Uygulama Yönetmelikleri gibi ikincil mevzuatta düzenlemeler bulunmamaktadır.

2. İHALENİN İPTALİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Yukarda değindiğimiz gibi Kamu İhale kanundaki özel düzenlemeler idare hukukunun genel ilkelerinin tekrarı ve uygulamaya yönelik açıklaması şeklindedir. Ancak hukukumuzda yaşanan kavram kargaşasına bu alanda bir ölçüde gidermek açısından terimlerin kullanılmasında bir birlik sağlanmasına yarar olduğu düşünülmüştür.

İhale işlemleri, sözleşme yapıncaya kadar devam eden süreç içerisinde bazı idari işlemler yapılması ve kararların alınmasını geciktirir. İhale sürecindeki işlemler de idare hukuku alanına girmektedir. Bu nedenle, “iptal” kavramı, iptal ile ilgili idare hukuku bilgilerini sunmakta yarar görülmüştür.

İdari kararın iptali, söz konusu kararın bir çeşit sona erdirmeye olduğu açıktır. Ancak idari kararın sona erdirilmesi işlemleri yapılırken, idari kararın “kaldırılması” ile “geri alınması” kavramlarının ayrımını yapmak gerekir.

İdari kararın kaldırılması, söz konusu kararın ileriye yönelik olarak sona erdirilmesidir.

Geri alma kavramı ise, idari işlemin yargısal yolla iptalinde olduğu gibi, yapıldığı tarihten itibaren, bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasıdır.¹

Kamu İhale Kanununun 16, 38 ve 40 nıncı maddelerinde “**iptal**” terimi kullanılmış, sadece bu terimin ihalenin yapıldığı tarihten itibaren hüküm ve sonuç doğuracağı belirlendiği için **söz konusu terimin bir çeşit geri alma niteliğinde olduğu tartışmasızdır.**

Bir ihalenin iptal veya geri alınması, idarenin iradesi dışındaki nedenlerle doğabileceği gibi, idarenin iradesine bağlı nedenlerden de doğabilir.²

2.1. İdarenin İradesi Dışındaki İhalenin İptali Nedenleri.

İdare hukuku genel bilgileri çerçevesinde, ihaleyi yapan İdarenin iradesi dı-

1 Prof. Dr. A.Şeref GÖZÜBÜYÜK, Prof. Dr. Turgut TAN, İdare Hukuku C.1, 6. Baskı, Sf. 525

2 Turgut TAN, İdari İşlemin Geri Alınması (Doktora Tezi) Sevinç Matbaası, Ankara 1979, Sf.1

şındaki sona erdirmeye nedenleri maddi ve hukuki nedenlere dayanabilir.

Maddi nedenler, işlemin konusunun kalmaması olabilir.

2.2. İhalenin İradenin İradesine Dayanan Nedenlerle Sona Ermesi.

Bu şekilde sona erme, nedenleri kimi zaman sona erme nedeninin bizzat işlemin içinde öngörülmesi ile olur.

Buna örnek,

İhalenin uygulanacağı yasal sürenin kalmaması

Mevcut ödeneğin ihaleye yetmemesi

İhalenin hizmet alımı ihalesi değil, personel istihdam ihalesi olması koşulları işlenebilir.

2.2.1. Hak Doğuran İşlemlerin Geri Alınması.

İdari işlemin bir hak doğurması halinde geri alınması o ölçüde zorlaşır. İhale sözleşmesi imzalanmadığına göre, ihale sürecinde bireysel bir hak mutlak olarak henüz doğmamıştır. Bu nedenle, ihale tarihinden önce iptal belli ölçüde olmamakla beraber, idarenin ihaleyi iptal yetkisi vardır.

Hak doğurmayan işlemler, ihtiyaca uygunluk nedeniyle, ya da ihtiyacın kalmaması, koşulların değişmesi nedeniyle de iptal olunabilir. Çünkü, bu durumda idare edilenlerin hakları tehlikeye maruz değildir. Bu durum, Danıştay İçtihatlarında da istikrar kazanmıştır.

İdare Kanunlarına ve hukuka aykırı kararlarını, ancak kişilerin haklarına ilişkin olmadığı takdirde değiştirebilir.³

3 D.8. Daire 28.9.1964, DKB 93-94 Sf, 385

Kaldı ki, olayımızda kişi hakkı henüz doğmamış, herhangi bir kazanılmış hak doğmamıştır. Çünkü, sözleşme imzalanmamıştır.

3- İHALENİN İPTALİ KONUSUNDA KAMU İHALE KANUNUNDAKİ ÖZEL HÜKÜMLER

Yukarıda açıklandığı üzere, idare hukukunun genel ilkelerine göre, bireysel bir hak doğmayan, kazanılmış bir hak oluşturmayan durumlarda idare önceden aldığı kararı, ihtiyacın değişmesi, hatalı olduğu gerekçesiyle her zaman kaldırma ve değiştirme yetkisine sahiptir.

Ancak, bu durum Kamu İhale Kanununda özel hükümlerle düzenlenmiştir. Bu konuya ilişkin olarak söz konusu yasanın 16, 39 ve 40 ıncı maddeleri yukarıda belirtilmiş bulunmaktadır.

Söz konusu özel hükümler incelendiğinde, **gerek ihale komisyonu, gerekse ihale yetkilisine ihaleyi iptal yetkisi tanınmıştır.**

İdarenin ihaleyi iptal yetkisi ihale süreci başlarında daha kolay, ihale süreci ilerlediğinde daha zorlaştırılmıştır. Kanundaki düzenlemelerde ihale sürecinin ilerleme seyrine göre belirlenmiştir.

Bu arada, ihale süreci ilerledikçe, ihalenin iptalinin zorlaştığını belirtmek gerekir.

3.1. İhale Saatinden Önce İhalenin İptali

İhale saatinden önce ihalenin iptali yukarıda metni verilen Kamu İhale Kanununun 16. maddesinde yer almıştır. Söz konusu madde hükmünde;

“İdarenin gerekli gördüğü veya ihale dokümanında yer alan belgelerde ihalenin yapılmasına engel olan ve düzeltilmesi mümkün bulunmayan hususların bulunduğu tespit edildiği hallerde ihale saattinden önce ihale iptal edilebilir.

Bu durumda, iptal nedeni belirtilmek suretiyle ihalenin iptal edildiği isteklilere hemen ilân edilerek duyurulur. Bu aşamaya kadar teklif vermiş olanlara ihalenin iptal edildiği ayrıca tebliğ edilir. İhalenin iptal edilmesi halinde, verilmiş olan bütün teklifler reddedilmiş sayılır ve bu teklifler açılmaksızın isteklilere iade edilir. İhalenin iptal edilmesi nedeniyle isteklilerce idareden herhangi bir hak talebinde bulunamaz.

İhalenin iptal edilmesi durumunda, iptal nedenleri gözden geçirilerek yeniden ihaleye çıkılabilir.” denilmektedir.

Bu durumda, idarenin ihalenin hukuka aykırı olması veya ihaleyi çeşitli nedenlerle gerekli bulmaması nedeniyle, aldığı kararı, ihale saatinden önce kaldırması, başka bir kararla geri alması söz konusudur.

İdarenin aldığı geri alma işlemi de ihale gibi ilan edilir. Bu aşamaya kadar teklif vermiş olanlar varsa, bu durumda olanlara ihalenin iptal edildiği yazılı olarak bildirilir. Yapılmış teklifler yapılmamış sayılır.

Konunun iptali nedeniyle, isteklilerin uğradığı zararları talep etmesi olanağı yoktur. Hatta, yasada ihaleye katılmak için yapılan giderlerin dahi talep edilemeyeceği düzenlenmiştir.

Hukuk tekniğinde kullanılan terimle geri alma işleminin de, her idari kararda olduğu gibi, bir gerekçesinin olması ve bu gerekçenin de Kamu yararına uygun olması şarttır. Yasanın benzer konularda, idare tarafından gerekçe gösterme zorunluluğundan ve öğrenmek hakkından söz edilmişse de, değinilen madde hükmünde böyle bir ifade kullanılmamıştır.

Yasada, gerekçe gösterme zorunluluğu ya da gerekçe gösterilmesi hakkından söz edilmemiş olsa da, idare için bir zorunluluk, idare edilen için de bu hak hukuk devleti ilkesinin kaçınılmaz sonucudur.

İhale saatinden önce, yukarıda açıklandığı üzere, ihalenin geri alınmasından sonra, idarenin yeniden bir ihale yapmak zorunluluğu yoktur.

İhale saatinden önce ihalenin iptali, çok büyük bir olasılıkla bizzat idarece yapılır. Kimi hallerde ise isteklinin talebi üzerine böyle bir iptal kararı alınabilir.

Yasada öngörülen durumlar ihtiyacın kalmaması ya da ihaleye gerek kalmaması olabilir. Bunun dışında ihale dokümanında yapılan bir hatanın sonradan farkına varılması söz konusu olabilir. İhalenin bu hatalı şekliyle yapılmasını önlemek açısından idare hatasını düzeltmek amacıyla ihalenin iptaline gidebilir. Bu Arada ihalenin ilanının yanlış yapılması kaçınılmaz şekilde bir ihalenin iptali sebebidir. (Danıştay 13. D. 11.09.2008 tarih ve 2008 /1155 K. 2008/6143) (EK-1)

Söz konusu kararda, İhale ilanının Yozgat İli dışında başka bir ilde yayımlanan gazetede yayımlanması zorunlu tutulduğundan bu yola gidilmeksizin sade-

ce İlçe Belediye ve Hükümet binalarında yapılan ilanlar ile sonuçlandırılan ihale işleminde şekil yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali gerekir.

Kamu İhale kurulunun 24.03.2005 tarih ve 2005/UH.Z-592 sayılı kararında belirttiği gibi ihale ilanı ile şartname arasında uyumsuzluk olduğunun idare tarafından farkına varılması haklı bir iptal nedeni olabilir.

Bundan başka ihale dokümanı arasında çelişkiler olduğunun farkına varılması, Şartnamenin hazırlanmasında yetersizliklerin olduğunun sonradan farkına varılması ihale saatinden önce haklı iptal nedenleri oluşturabilir.

İhale saatinden önce ihalenin iptali ihalenin güvenilirlik ilkesi açısından ve isteklilerin hakları açısından sorun olmaz. Herhangi birinin kayrılması amacıyla böyle bir karar alındığı şeklinde söylemlere olanak tanımaz.

3.2.İhalenin Değerlendirilmesi Aşamasına İhaleyi İptal Yetkisi

Yukarda metni verilen Kamu İhale kanununun 39 uncu maddesinde yer alan bu düzenleme ihale süreci içerisinde belirli bir aşamaya gelindikten sonra alınabileceği için biraz daha zorlaştırılmıştır.

İhale sürecinde belirli bir aşamaya gelindikten sonra ihale komisyonu kara-

rı ile idare verilmiş bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbesttir. Ancak bu konuda idareye geniş bir takdir hakkı tanındığını göstermek açısından dır. Bilindiği gibi kamunun aldığı her karara ve işlem kamu yararına uygun olması gerekir. Bu çerçevede aşağıda ayrıntıları ile incelediğimiz şekilde ihalenin idarece iptal edilebilmesi için bazı özel ölçütlere de uyulması zorunludur.

Söz konusu madde hükmünün gerekçesinde;

“...Tekliflerin yaklaşık maliyete kıyasla çok yüksek olması veya yaklaşık maliyete göre çok yüksek olmamakla birlikte mevcut ödeneğin verilen teklifleri karşılayamaması, Kanununun temel ilkelerine uygun olmayan durumların tespiti gibi nedenlerle, ihale yetkilisinin onayından önceki herhangi bir aşamada ihale komisyonunun kararı üzerine idareye uluslararası mevzuata paralel bir şekilde ihaleyi iptal etme yetkisi verilerek, buna ilişkin hükümler düzenlenmiştir...”

denilmiştir.

Yasa hükmünde “serbesttir” ifadesi kullanılarak idareye geniş bir taktir yetkisi tanınmakla beraber bu **yetki mutlak ve sınırsız olmayıp, kamu yararı ve hizmet gerekleriyle sınırlıdır.**

İHALE USULÜNÜN YANLIŞ BELİRLENMESİNDE İHALE KOMİSYONUNUN HUKUKİ SORUMLULUĞU VAR MIDIR?

Avukat Necati TORUN*

1. GİRİŞ

Kamu ihalelerine katılma süreçleri için mali büyüklüğü nedeniyle sürekli olarak kamuoyunun gündeminde olan bir alandır.

Söz konusu ihalelere katılım ve rekabet bir hayli yoğun olduğundan ötürü de sıklıkla hak mağduriyetine uğranıldığı iddiası ile ihale süreçlerindeki iş ve işlemler aleyhine başvurularda bulunmaktadır. Zaman zaman da bu hak ve mağduriyet iddiaları nedeniyle ihaleye çıkan idarenin personelin sorumluluğu doğabilmektedir.

İhale süreçlerinde ihaleye çıkan idarede çalışan kamu görevlilerinin sorumluluğu konusunda zaman zaman tartışmalar çıkabilmektedir.

İhale usulünün yanlış belirlenmesinde ihale komisyonunun sorumlu olup olmayacağı hususu makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. İHALE USULLERİNİN YANLIŞ BELİRLENMESİNİN YARATACAĞI SORUN NEDİR?

* Avukat, İhale Hukuku Uzmanı

İhale usullerinin yanlış belirlenmesinin yaratacağı sorunun anlaşılması açısından aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nda İhale Usulleri Nedir?

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 18'nci maddesinde ihale usulleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir;

“Uygulanacak ihale usulleri

İdarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde aşağıdaki usullerden biri uygulanır:

- a) Açık ihale usulü.*
- b) Belli istekliler arasında ihale usulü.*
- c) Pazarlık usulü.”*

2.2. Açık İhale Usulü İle Yapılması Gereken Bir İşin Pazarlık Usulü İle Yapılmasını Engelleyen Kanuni Düzenlemeler Nedir?

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun Temel İlkeler başlıklı 5'nci maddesindeki düzenleme aşağıdaki gibidir;

“Temel ilkeler

Madde 5- İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlama ile sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri birarada ihale edilemez.

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir.

...

Kanun metninde görüleceği üzere temel ihale usulü açık ihale usulü olup, pazarlık usulü ile ihale ancak Kanunda belirlenen özel hallerde kullanılabilir.

Pazarlık usulü ile ihalenin hangi hallerde gerçekleştirilebileceği ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'nci maddesinde belirtilmiştir. Kanundaki haller ise aşağıdaki şekilde belirtilmiştir;

a) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.

b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden

öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

c) Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

d) İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.

e) İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan nitelikte belirlenememesi.

f) İdarelerin yaklaşık maliyeti 728.072,00 Türk Lirasına kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.

Şimdi sorunun cevabını bir örnekle açıklayalım

4734 21/b ve 21/f ile gerçekleştirilen ihalelerde ihale ilanı zorunlu olmayıp en az 3 firmanın davet edilmesi yeterlidir.

21/b ile gerçekleşen ihalelerde herhangi bir üst limit olmayıp sadece söz konusu ihalenin acil ve ivedi olduğu (Ve Kanunda ki diğer koşulların) gerekçesinin oluşması yeterlidir.

Veya yaklaşık maliyeti 728.072,00 TL'nin altında olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımının da olması yeterlidir.

Aksi bir durumda yani 4734/ 21/b de acil ve ivedi olmayan bir işin 21/b ile gerçekleştirilmesi veya yaklaşık maliyetin 4734/ 21/f deki sınırın üstünde kalmasına rağmen parçalayarak ihalenin 21/f ile yapılması durumunda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'nci maddesinde yer

alan özellikle ihalelerde rekabet ilkesine ve temel ihale usulünün açık ihale usulü olduğu ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

2.3. İhale Usullerinin Yanlış Belirlenmesinin Kamu Görevlileri Açısından Cezai Sorumluluğu Nedir?

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 60'ncı maddesinde ihaleye çıkan idarenin personelini ilgilendiren cezai sorumluluk maddesi yer almaktadır;

Görevlilerin ceza sorumluluğu

Madde 60- İhale yetkilisi ile ihale komisyonlarının başkan ve üyeleri ile ihale işlemlerinden sözleşme yapılmasına kadar ihale sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin; 17 nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda bulduklarının, görevlerini kanuni gereklerle uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturması da yapılır ve hükmolunacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. (Değişik son cümle: 30/7/2003-4964/36 md.) Bu Kanuna aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler.

Bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı yargı organlarınca herhangi bir ceza verilmiş olanlar, bu Kanun kapsamına giren bütün kamu kurum ve kuruluşlarınınca bu Kanunun ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması ile görevli ve yetkili kadrolara atanamaz ve görev alamazlar.

(Değişik üçüncü fıkra: 30/7/2003-4964/36 md.)5 inci maddede belirtilen ilkelere ve 62 nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır.

Kanundaki metinden görüleceği üzere makalemizin temel sorunsalına dönecek olursak açık ihale ile gerçekleştirilmesi gereken bir işi pazarlık usulü ile gerçekleştirilmesi durumunda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'nci maddesinde belirtilen temel ilkelere aykırılık oluşturacağından buna sebebiyet veren kamu görevlileri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 60'ncı maddesi doğrultusunda;

- Disiplin soruşturması geçirebilir,
- Fiilin özelliğine göre ceza kovuşturması geçirebilir.
- Tarafların bir zararı olursa da o zaman ilgililerden tazmin ettirilebilir.

3. İHALE USULÜNÜN BELİRLENMESİNDE İDARENİN KAMU GÖREVLİLERİ

Yukarıda ihale usulünün yanlış belirlenmesinde oluşabilecek olan sorumluluklardan bahsettik. Peki kamu görevlilerinin hangilerinin ihale usulünün belirlenmesinde sorumluluğu vardır? Bu soruya aşağıda cevap vermek istedik.

3.1. İhale Dokümanını Hazırlanmasındaki Sorumlular

İhale dokümanı 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri çerçevesinde idari şartname, teknik şartname, sözleşme tasarısı vb belgelerden oluşan bir bütündür.

İhale dokümanını hazırlayan personelin ihale usullerinin belirlenmesi ile ilgili bir sorumluluğu olmadığından yanlış belirlenen ihale usulü nedeniyle de hukuki bir sorumluluğu oluşmayacaktır.

3.2. İhale Yetkilisi

İhale yetkilisi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4'üncü maddesinde idarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlileri olarak tanımlanmıştır.

İhaleye ilişkin onay belgesini onaylayan kişi olduğu için ihale usulünün hatalı olmasından ötürü doğrudan sorumlu olacak kişidir.

4. İHALE KOMİSYONU'NUN İHALE USULÜNÜN YANLIŞ BELİRLENMESİNDEKİ SORUMLULUĞU

4734 sayılı Kanun'nda İhale Komisyonu Kanunu'nun 6'ncı maddesinde belirtilen şekilde ihale yetkilisince görevlendirilir.

Aynı maddedeki düzenleme uyarınca ihale komisyon üyelerinin gerekli incelemeyi yapmalarını sağlamak amacıyla ihale işlem dosyasının birer örneği, ilân veya daveti izleyen üç gün içinde ihale komisyonu üyelerine verilir. Bu dosyanın ekinde bulunan yaklaşık maliyete de ihale komisyon üyeleri bu şekilde vakıf olurlar.

4.1. İhale Komisyonu'nun Tekliflerin Açılması Aşamasındaki Görevleri

İhale Komisyonu'nun görev ve yetkileri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun bir kaç maddesinde belirtilmektedir.

İhale sürecinin ilk aşaması tekliflerin alınması ve açılmasıdır. İhale komisyonu'nun 4734 Kamu İhale Kanunu'nun "Tekliflerin alınması ve açılması" başlıklı 36 ncı maddesindeki sorumlulukları aşağıdaki gibidir;

Teklifler, ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar idareye verilir. İhale komisyonunca ihale dokümanında belirtilen saatte kaç teklif verilmiş olduğu bir tutanakla tespit edilerek, hazır bulunanlara duyurulur ve hemen ihaleye başlanır.

İhale komisyonu, teklif zarflarını alınıp sırasına göre inceler. 30 uncu maddenin birinci fıkrasına uygun olmayan zarflar bir tutanak ile belirlenerek değerlendirmeye alınmaz. Zarflar isteklilerle birlikte hazır bulunanlar önünde alınıp sırasına göre açılır.

İsteklilerin belgelerinin eksik olup olmadığı ve teklif mektubu ile geçici teminatlarının usulüne uygun olup olmadığı kontrol edilir. Belgeleri eksik veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayan istekliler tutanakla tespit edilir.

Son olarak istekliler ile teklif fiyatları ve yaklaşık maliyet tutarı açıklanır. Bu işlemlere ilişkin hazırlanan tutanak ihale komisyonunca imzalanır.

4.2. İhale Komisyonu'nun Tekliflerin Değerlendirilmesi Aşamasındaki Görev ve Yetkileri

İhale komisyonunun "Tekliflerin değerlendirilmesi" başlıklı 37 nci maddesindeki görevleri ve yetkileri ise aşağıdaki gibidir;

Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı 36 ncı maddeye göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir.

Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir.

Bu ilk değerlendirme ve işlemler sonucunda belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir.

Bu aşamada, isteklilerin ihale konusu işi yapabilme kapasitelerini belirleyen yeterlik kriterlerine ve tekliflerin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunup bulunmadığı incelenir.

Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılır.

Bu aşamada ayrıca ihale komisyonu 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 38'nci maddesinde belirtilen koşullarda isteklilerden aşırı düşük açıklaması isteyebilir ve aşırı düşük açıklamalarını değerlendirir.

4.3 İhale Komisyonu'nun İhale Kararındaki Görev ve Yetkileri

4734 sayılı Kanunu'nun "İhalenin karara bağlanması ve onaylanması" başlıklı 40 ıncı maddesinde düzenlemelerde ihale komisyonunun son aşamadaki rolü aşağıdaki gibi özetlenebilir;

37 ve 38 inci maddelere göre yapılan değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılır. ... İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararlarda isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri belirtilir.

İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç beş iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder. İhale; kararın onaylanması halinde geçerli, iptal edilmesi halinde ise hükümsüz sayılır.

Kanun metninde görüleceği üzere ihale komisyonu isteklilerin dosyasını inceledikten sonra isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenlerini belirten ihale komisyon kararını alacaktır.

İşte bu aşamada ihale komisyonu söz konusu ihale usulünün temel ilkelere aykırı olarak düzenlendiğine yönelik gerekçeli kararını belirterek ihalenin sonuçlandırılmayacağını karara bağlayabilir...

5. SONUÇ

Kamu ihaleleri şüphesiz ekonomimiz açısından önemli bir itici güçtür. 300

milyar TL'ye ulaşan kamu alımları piyasası 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda; kamunun gelir getirici nitelikteki taşınır ve taşınmaz satımı, kira, ecrimisil ihaleleri ise 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir.

İhale işlemleri birden fazla kişi ve komisyonun görev aldığı bir süreç olup, ihale sürecinde görevli olan kişi ve komisyonların yaptıkları iş ve işlemler ile aldıkları kararlardan sorumludurlar.

İhale işlem dosyasında onay belgesi ve eki yaklaşık maliyete ilişkin hesap cetveli, ihale dokümanı, ilân metinleri, adaylar veya istekliler tarafından sunulan başvurular veya teklifler ve diğer belgeler, ihale komisyonu tutanak ve kararları gibi ihale süreci ile ilgili bütün belgelerin bulunması gerekmektedir.

Gerekli incelemeyi yapmaları için ihale işlem dosyasının ihale komisyon üyelerine ihale ilan veya daveti izleyen üç gün içinde dosya örneğinin verilmesi gerekmekte olup, ihale komisyon üyelerinin aldıkları kararlar ve düzenledikleri tutanaklardan dolayı sorumludurlar.

Açık ihale ile gerçekleştirilmesi gereken bir işi pazarlık usulü ile gerçekleştiril-

mesi durumunda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'nci maddesinde belirtilen temel ilkelere aykırılık oluşturacağından buna sebebiyet veren kamu görevlileri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 60'ncü maddesi doğrultusunda sorumlu olacaklardır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 37,38 ve 40'inci maddesinde yer alan düzenlemeler uyarınca ihale komisyonu isteklilerin dosyasını inceledikten sonra isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenlerini belirten ihale komisyon kararını alacaktır.

İşte bu aşamada ihale komisyonu söz konusu ihale usulünün temel ilkelere aykırı olarak düzenlendiğine yönelik gerekçeli kararını belirterek ihalenin sonuçlandırılmayacağını karara bağlayabilir. Eğer ihaleyi hukuka aykırı bir şekilde sonuçlandıracak olursa da hukuki sorumluluğu doğabilir.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar,

Eyüp DEMİR*

BELEDİYELER AÇISINDAN YATIRIM TEŞVİK BELGESİNİN ÖNEMİ VE BU BELGENİN DÜZENLENME AŞAMALARI

1. GİRİŞ

Günümüz şartlarda ekonominin canlandırılması, yatırımların artırılması ve ihtiyaç duyulan gerekli hizmetlerin sağlanması amacıyla yatırımcılara devlet teşvikleri veya vergisel istisnalar sağlanmaktadır. Özel piyasa kurallarının geçerli olduğu günümüzde belediyelerde vergisel istisnalardan faydalanması amaçlanmaktadır. Bu nedenle yatırım teşvik belgesi kapsamında bütün Belediyeler tarafından belediye hizmetlerinde kullanılması hedeflenen belediye hizmet araçları, makine, teçhizat, sistem, tesisat, cihaz vb. ekipman alımlarının katma değer vergisi istisnasının sağlanma şartlarını makalemizde açıklayacağız.

2. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ TANIMI VE AMACI NEDİR

Teşvik belgesi, yatırımın karakteristik değerlerini ihtiva eden, yatırımın bu değerler ve tespit edilen şartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi halinde üzerinde kayıtlı destek unsurlarından istifade imkanı sağlayan bir belge olup Kararın

amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilecek yatırımlar için düzenlenir.¹

Bu Tebliğ'in amacı, 15/06/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında kararın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmektir. Belediyelerin yıllık Yatırım Programlarında öngörülen Yatırım ve belediye hizmetlerinde kullanılacak olan belediye hizmet araçları, makine, teçhizat, sistem, tesisat, cihaz vb. ekipman alımı hedefleri doğrultusunda vergisel katkı sağlamak için yapacakları Tesis, Makine ve Ekipmanlarla ilgili 3+1,5 (ek süre) yıllık süre için alınabilecek olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında istisnalar uygulanmasını sağlayan belgelendirme sistemidir.

Ülkemizin yeni Yatırım Teşvik Programı, 15 Haziran 2012 tarih ve 2012/3305 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" ile yürürlüğe girmiş; Kararın uygulanmasına ilişkin usul ve

1 2012/1 No'lu Tebliğ

* Müfettiş

esaslar da 2012/1 sayılı Tebliğ ile belirlenmiştir. Ülkemizin 2023 vizyonu ile üretim ve ihracat odaklı büyüme stratejisi bakımından büyük önem taşıyan yeni yatırım teşvik programı, kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak;

- *Tasarrafları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmek,*
- *Üretimi ve istihdamı artırmak,*
- *Uluslararası rekabet gücünü artıracak ve araştırma-geliştirme içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımlar ile stratejik yatırımları özendirmek,*
- *Uluslararası doğrudan yatırımları artırmak,*
- *Bölgesel gelişmişlik farklılıklarını azaltmak,*
- *Kümelenme ve çevre korumaya yönelik yatırımları özendirmek,*

amaçlarını gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Yeni Yatırım Teşvik Programının sağladığı desteklere ilişkin uygulama, 1 Ocak 2012 tarihinden sonra müracaat edilmek suretiyle teşvik belgesine bağlanan tüm yatırımlar için geçerli olan bir sistemdir. Yatırım teşvik belgesi alabilecek kişiler şu şekilde sıralanabilir;

- Gerçek kişiler, adi ortaklıklar, sermaye şirketleri, kooperatifler, iş ortaklıkları,
- ***Kamu kurum ve kuruluşları, (bütün belediyeler bu kapsama girmektedir)***
- Kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşları,

- Dernekler ve vakıflar,
- Yurt dışındaki yabancı şirketlerin Türkiye'deki şubeleri,

Yatırım teşviklerinden faydalanabilmek için desteklenen konularda en az 500.000 TL tutarında yatırım yapılması ve yapılacak bu yatırım için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca düzenlenmiş/onaylanmış yatırım teşvik belgesine sahip olunması gerekmektedir. Yatırım Teşvik Belgesi düzenlenmemiş yatırımların teşvik tedbirlerinden faydalanması mümkün bulunmamaktadır.

3. BELEDİYELER TARAFINDAN ALINAN VE YATIRIM TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINA GİREN BELEDİYE HİZMET ARAÇLARI, MAKİNE, TEÇHİZAT, SİSTEM, TESİSAT, CİHAZ VB. EKİPMANLAR

Belediyeler tarafından yatırım teşvik belgesi kapsamına giren ve dolayısıyla alımlarında katma değer vergisinden istisna edilebilecek araç ve teçhizatların listesi şu şekildedir;

- Kanal Kazııcı Yükleyici
- Çok Amaçlı Silindirler
- Çöp Konteyneri (Plastik)
- Çöp Konteyneri (Metal)
- Yükleyici
- Geryder
- Paletli Yükleyici Lastik Tekerli Ekskavatör
- Paletli Ekskavatör
- Hidrolik Kırıcılar
- Deprem Kurtarma araçları
- Kompaktörler
- Derz Kesme Makineleri
- Vibratörler

Sıkıştırılmalı Çöp Kamyonu
 Sokakları Süpürme, Yıkama Ve Temizleme Aracı
 Vidanjör
 İtfaiye Aracı
 Arazöz Müdahale Aracı
 Kombine Kanal Açma Araçları
 Bitümlü Satıh Kaplama Araçları
 Gaz Kaçağı Algılama Sistemleri
 Tuz Serpme Ve Kar Küreme Araçları
 Sinek Ve Sivrisinek İlaçlama Makineler
 Ağaç Sökme Ve Dikme Araçları
 Seyar Kasa Çöp Toplama Aracı
 Kanal Açma araçları
 Su Sondaj Makineleri
 Su Arızaları Acil Müdahale Aracı
 Cenaze Nakil Bekletme Yıkama Aracı
 Ve Donanımları
 Yolcu Taşımak İçin Otobüsler
 Hidrolik Platformlar
 Mobil Vinç
 Arıtma Ünitesi (Konteyner)
 İçme Suyu Boruları Ve Pis Su Boruları
 Ve Ekipmanları (Hdpe, Pvc, Koruge)
 Kanal Görüntüleme Kamerası Ve Robot Sistemi
 Derin Kuyu Görüntüleme Sistemi
 Menhol Kapağı Bulma Dedektörleri
 Dalgıç Pompa Ve Su Pompaları
 Motopomp Ve Hidroforlar
 Dizel Ve Benzinli Jeneratörler
 Pvc Boru Ve Demir Boru Kaynak Makineleri
 Su Klorlama Bakteri Cihazları
 Trafo Ve Donanım Sistemleri
 Yazılım Ve Donanım Sistemleri

Beton Santrali Ve Donanımları
 Asfalt Plenti Ve Donanımları
 Bordür, Büz Makineleri Ve Donanımları
 Arıtma Tesisi Ve Donanımları
 Enerji Üretim Tesisi
 Katı Atık Toplama Ve Bertaraf Tesis
 Soğuk Hava Depoları
 Mezbahane Ve Sistemleri
 Kreş, Bakım Evleri (Yaşlılar Yurdu,
 Kadın Sığınma Evleri, Kimsesizler Bakım
 Evleri Vb.
 Sağlık Ocakları, Otel, Okul, Tema
 Parklar, Enerji Ve Benzeri Yatırımlar

4. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ DÜZENLENMESİ İÇİN GEREKLİ AŞA-MALAR

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın son düzenlemesi ile birlikte elektronik ortamda yapılacak yatırımlar ve hizmetler için (E-TUYS) sisteminden başvurular ve işlemler yapılacaktır. Belediyelere yatırım teşvik belgesi düzenlenmesi için gerekli aşamalar sırasıyla şu şekildedir;

a) İlk Başvuruda İstenecek Belgeler;

- E – TUYS Dilekçe
- E – TUYS Kullanıcı Yetkilendirme Formu
- E – TUYS Taahhütnamesi (Belediyeler için noter tasdikli olma mecburiyeti bulunmamaktadır.)
- Belediye Başkanına ait mazbata fotokopisi

Söz konusu İbrazı zorunlu belgeler başvuru sahibine ait geçerli bir e-imza sertifikasıyla girişi yapılmış, KEP adresleri üzerinden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili birimi olan Teşvik Uygulama

ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne ait KEP adresine iletilmesi gerekmektedir. KEP aracılığı ile iletilen her başvuruya ait dökümanın uzantısının .pdf olması zorunludur. İletilen tüm belgeler incelenir, başvuruda yer almadığı tespit edilen belgeler için yetkilendirme formunda yer alan mail adresine eksik evrak bildiriminde bulunulur. Belirlenen kriterleri taşımayan başvurular değerlendirmeye alınmaz.

b) Sistem üzerinde Yetki Verildikten Sonra İstenilen Belgeler;

- Encümen Kararı
- Katma Değer Vergisi Mükellefiyet Yazısı (Söz konusu yazı ilgili vergi dairesinden alınacaktır)

E- devlet üzerinden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı sisteminden yeni belge girişi yapılarak bilgiler ve belgeler eklenip başvuru tamamlanmaktadır.

5. YATIRIM TEŞVİK BELGESİNİN KATMA DEĞER VERGİSİ VE GÜMRÜK VERGİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Belediyeler tarafından belediye hizmetlerinde kullanılması hedeflenen belediye hizmet araçları, makine, teçhizat, sistem, tesisat, cihaz vb. ekipman alımları Yatırım Teşvik Belgesine dâhil edildiğinde KDV istisnasından yararlanır. Söz konusu makineler yurt dışından ithal edildiğinde KDV'nin yanısıra Gümrük, Fon ve Vergilerinden 'de istisna edilebilmektedir.

Katma Değer Vergisi Kanunu 13/d maddesi uyarınca yatırım teşvik belgesi kapsamında alınacak malların istisnası; Yatırım Teşvik Belgesi sahibi mükellefle-

re belge kapsamındaki makina ve teçhizat teslimleri ile belge kapsamındaki yazılım ve gayri maddi hak satış ve kiralamaları (Şu kadar ki, yatırımın teşvik belgesinde öngörüldüğü şekilde gerçekleşmemesi halinde, zamanında alınmayan vergi alıcıdan, vergi ziyai cezası uygulanarak gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir. Zamanında alınmayan vergiler ile vergi cezalarında zamanaşımı, verginin tarhını veya cezanın kesilmesini gerektiren durumun meydana geldiği tarihi takip eden takvim yılının başından itibaren başlar)² şeklinde değerlendirilmiştir.

Yatırım Teşvik Belgesiyle ilgili ayrıca Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (II/B.5.1) bölümü uyarınca³;

Bir malın istisnadan yararlanabilmesi için, öncelikle yatırım teşvik belgesi eki listede yer alması ve makine-teçhizat niteliğinde olması, bu makine-teçhizatın kullanıldığı faaliyetlerin tamamen veya kısmen indirim hakkı tanınan işlemlerden oluşması gerekmektedir.

Sarf malzemeleri ve yedek parçalar ile hizmet üretiminde doğrudan ve zorunlu olarak kullanılanlar dışındaki masa, sandalye, koltuk, dolap, mefruşat gibi demirbaşlar makine ve teçhizat niteliğinde olmadığından istisna kapsamına girmez.

Taşıt araçları da makine ve teçhizat kapsamına girmez. Bu nedenle otomobil, panel, arazi taşıtı, minibüs, otobüs (Belediyeler ve İl Özel İdareleri ile bunların bağlı kuruluşları ve hisselerinin tamamına sahip oldukları şirketlerce şehir içi yolcu taşımacılığında kullanılmak üzere iktisap edilecek olan minibüs ve otobüs-

2 Katma Değer Vergisi Kanunu, 13/d maddesi.

3 Katma Değer Vergisi Kanunu Genel Tebliği

ler hariç),156 kamyonet, kamyon, treyler ve çekici (Euro normlarına uygun yeşil motoru haiz olan çekiciler hariç) gibi taşıt araçları istisnadan faydalanamaz.

Teşvik belgesi eki listelerde yer alan ve teşvik belgesi sahibi mükellefe bir bütün halinde teslimine teknik olarak imkân olmadığı için yatırım mahallinde kurulumu, montajı gerçekleştirilen makine-teçhizat istisna kapsamındadır. Bu uygulamada, bizzat teslimi yapan mükellef tarafından yatırım mahallindeki kurulum ve montaj işleri, teslimden ayrı olarak fiyatlandırılmadığı sürece hizmet olarak değerlendirilip istisna dışında tutulmaz, istisna kurulum ve montaj dâhil toplam bedele uygulanır.

Ancak, teşvik belgeli yatırım mallarına teslimden ayrı olarak verilen tadil, bakım, onarım gibi hizmetler ile başka mükelleflerden alınan (teslimi yapan mükellef tarafından alt yüklenicilerden alınan ve bedeli yatırım teşvik belgesi sahibi mükellefe ayrıca yansıtılanlar dahil) kurulum, montaj ve benzeri hizmetler istisna kapsamında değerlendirilmez.

Yatırım teşvik belgesinin süresinin bitmesi nedeniyle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına süre uzatma talebinde bulunulması ve talebin olumlu karşılanmış olması halinde, süre bitim tarihi ile ilave yatırım süresinin verildiği tarih arasında (ara dönemi kapsayacak şekilde süre verilmiş olması kaydıyla) süre uzatımı yapılan yatırım teşvik belgesine dayanılarak alınan makine ve teçhizatlar da istisna kapsamındadır.

Yatırım teşvik belgesinin düzenlenmesinden önce, satın alınan makine ve

teçhizatlar bakımından istisna uygulamasından yararlanılması mümkün değildir. Yatırım teşvik belgesinin düzenlenmesinden önce istisna kapsamında teslim edilen makine ve teçhizata ilişkin KDV satıcıdan aranır.

Teşvik belgesi eki listede yer alan set, ünite, sistem, takım ve benzerini oluşturan makine ve teçhizat teslimlerinde de bu istisna kapsamında işlem tesis edilir. Set, ünite, sistem, takım ve benzerini oluşturan muhtelif makine ve teçhizatın kısmi teslimleri de istisna kapsamındadır.

6. SONUÇ

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Belediyelere düzenlenecek Yatırım Teşvik Belgesi ile birlikte bütün Belediyeler tarafından belediyelerin genel hizmetlerine mahsus kullanılacak olan belediye hizmet araçları, makine, teçhizat, sistem, tesisat, cihaz vb. ekipman alımları Katma Değer Vergisi Kanunu 13/d maddesi uyarınca katma değer vergisinden istisnaya tabi tutulacaktır. Belediyeler tarafından yatırım teşvik belgesi kapsamında alınacak olan malların Katma Değer Vergisini %18 olarak varsaydığımızda bu durum belediyelere vergisel avantaj sağlamanın yanısıra yüksek tutarda ekonomik avantajlarda sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

1. No'lu Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği

Gürkan GÜVEN*

ELEKTRONİK İHALE SÜRECİNDE GENEL YAPILAN HATALAR

1. GİRİŞ

Kamu ihalelere katılmak isteyen firmaların uymaları gereken kurallar, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yer almaktadır. İhale süreçlerinde firmalar genellikle ihale dokümanında idarenin istediği fiyat tekliflerini de tüm belgeleri toplayarak bir zarfa doldurmakta ve kapalı olarak idareye teslim etmektedirler.

Ancak teknolojinin ilerlemesi ile birlikte ihale sürecinde yer alan bu işlemlerin elektronik ortamda yapılabilmesini sağlayan ihale yöntemleri geliştirilmiştir.

Ülkemizde de son 2 yıldır yaygınlaşan elektronik ihale, gerek idarecilere gerekse ihalelere katılmak isteyen isteklilere büyük kolaylık sağlamakla birlikte beraberinde çeşitli tartışmaları da doğurmaktadır.

18 Mayıs 2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan ihale mevzuatındaki değişikliklerle 3 Ekim 2022 tarihinden itibaren tüm ihaleler elektronik ihale olarak uygulanmak zorunda olacaktır. Ma-

kalemizde elektronik ihale sürecinde genel olarak karşı karşıya kalınan sorunlara açıklamalar getirilecektir.

2. ÜLKEMİZDE ELEKTRONİK İHALENİN ZORUNLU OLMA SERÜVENİ

Ülkemizde elektronik ihale bir anda zorunlu hale getirilmemiştir. Adım adım ilerleyen bu sürece ilişkin açıklamalar aşağıda özetlenmiştir.

2.1. Elektronik İhalenin Başlangıcı ve İlerleme Süreci

Elektronik ihale yönteminin mevzuatımıza katılma süreci görüleceği üzere pek de yeni değildir.

Elektronik ortamda teklif alınan beyan usulü ihale, 27.05.2016 tarihli ve 29724 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yapılan değişiklikle birlikte 1 Temmuz 2016 tarihinden itibaren kamu ihalelerinde uygulanılmaya başlanılmıştır.

19.06.2018 tarihli ve 30453 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yapılan değişik-

* Mühendis, Yapım İşi İhaleleri Uzmanı

likle birlikte elektronik ihalenin kullanılabilceği parasal limitler yükseltilmiş ve 02.01.2019 tarihi itibariyle parasal limitlerin kaldırıldığı yeni bir uygulamaya geçiş sağlanmıştır.

13 Eylül 2019 tarihli ve 30887 sayılı Resmi Gazetede yapılan değişiklikle birlikte ise tüm ihale usullerinde kullanımı mümkün hale getirilmiştir.

Ancak kamu idareleri için ihalelerin elektronik ortamda yapılmasına yönelik herhangi bir zorunluluk bulunmamaktaydı.

Özellikle Covid-19 dönemi içerisinde Kamu İhale Kurulu düzenleyici Kurul kararları ile ihale salonlarında istekli firmaların toplanmaması ve hastalığın yayılmaması amacıyla idarelerin elektronik ihale gerçekleştirmesi doğrultusunda tavsiye kararları yayınlanmıştır.

20 Mart 2020 tarihli Kamu İhale Kurulu tarafından EKAP portalından yayınlanmış aşağıda yer almaktadır;

“Çin Halk Cumhuriyetinde ortaya çıkan ve dünya geneline yayılan Korona Virüs (Covid-19) salgınına karşı ülkemiz tarafından etkin bir şekilde yürütülen mücadeleye kapsamında; ülkemizde yetkili otoriteler tarafından kamuoyu ile paylaşılan tedbirler yanında, ihale işlemlerinde dikkat edilecek diğer ilave tedbirler aşağıda sıralanmıştır:

Açık ihale usulü ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 21 nci maddesinin (b), (c) ve (f) bentlerine göre pazarlık usulünün kullanılacağı mal ve hizmet alımı ile yapım işi ihaleleri herhangi bir parasal sınır olmadan elektronik ihale (e-ihale) yöntemi ile yapılabildiğinden, yeni yapıla-

cak ihalelerde (iptal edilen ihaleler dahil) elektronik ihalenin (e-ihale) kullanılması,

E-ihalelerde;

İhalede istenen tüm bilgi ve belgeler, Yeterlik Bilgileri Tablosu aracılığıyla Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) üzerinden otomatik olarak hazırlanabildiğinden, isteklilerin, teklif hazırlama ve sunma işlemlerini EKAP üzerinden yapabileceği,

İhalenin ilk oturumuna ilişkin tüm tutanaklara EKAP üzerinden erişim sağlanabildiğinden, isteklilerin ilk oturuma katılmak için idareye gitmelerine gerek bulunmadığı,

İhale komisyon üyeleri kişisel EKAP şifreleri ile gerekli işlemleri ve incelemeleri (yasaklılık teyit dahil) çevrimiçi olarak gerçekleştirebildiğinden, komisyonların fiziksel olarak toplanmasına gerek bulunmadığı,

Tereddüt yaşanan konularda EKAP Etkileşim Merkezinden (444 0 545) bilgi alınabileceği,

Hususlarının, konunun önemi nedeniyle gerekli özen ve hassasiyet gösterilerek idarelerce ve isteklilerce gerçekleştirilecek işlemlerde dikkate alınması önemle duyurulur.”

2.2. Elektronik İhalenin Zorunlu Hale Gelmesi

18/5/2022 tarihli ve 31839 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan mevzuat ile Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği ve Kamu İhale Genel Tebliğinde değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan değişiklikler ile ihalelerde elektronik ihale (e-ihale) yönteminin kullanımı zorunlu hale getirilmiştir. Buna göre;

1 Ağustos 2022 tarihinden sonra, yaklaşık maliyeti 4734 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerinin yarısına kadar olan (mal ve hizmet alımlarında 2.002.017 TL / 3.336.704,50 TL, yapımlarında 73.407.984,50 TL) ve açık ihale usulü ile gerçekleştirilen ihalelerin,

3 Ekim 2022 tarihinden sonra tüm açık ihaleler ile 4734 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin (b), (c) ve (f) bentleri gereğince pazarlık usulü ile gerçekleştirilen ihalelerin,

e-ihale yöntemi ile yapılması zorunlu olacaktır.

3. ELEKTRONİK İHALE SÜRECİNDE GERÇEKLEŞEN GENEL HATALAR

Elektronik ihale sürecinde yaşanan tüm sorunların hepsini bir makalede yer vermek mümkün değildir. Ancak genel olarak karşı karşıya kalınan sorunlara örnek KİK kararları eşliğinde aşağıda açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Her Elektronik İhalede Teklif Verilememesi Gibi Bir Sorunda İdarenin Sorumluluğu Olacak mıdır? İhale Sürecinde Sorun Yaşayan İstekliler Ne Yapmalıdırlar?

Elektronik ihale, bilindiği üzere Kamu İhale Kurulu'nun sorumluluğunda bulunan Elektronik Kamu Alımları Platformunda (EKAP) gerçekleştirilmektedir.

İhale gün ve saatine kadar istekliler tekliflerini EKAP'a yükleyebilirler. Peki

EKAP'a tekliflerini göndermek istediklerinde sistem izin vermez ise nasıl hareket etmeleri gerekmektedir.

Bu noktada ilk söylebileceğimiz söz ihaleyi gerçekleştiren idarenin elektronik ihale sürecinde herhangi bir sorumluluğu bulunmadığıdır.

Konu ile ilgili Kamu İhale Kurulu 24.01.2022 tarihli ve 2022/DK.D-28 sayılı düzenleyici Kurul kararı ile aşağıdaki kararı almıştır.

Erteleme tedbiri kapsamında, ihale dokümanından kaynaklı oluşabilecek hatalar veya eksikliklerin önlenmesine yönelik tekliflerin içeriğinin değiştirilebilmesine imkân tanımaktan ziyade ihale sürecine ilişkin işlemlerin mevzuata uygun şekilde sürdürülebilmesi ve hak kayıplarının önlenmesi için gerekli teknik altyapı ortamının temin edilmesine ilişkin tedbir alınmasının amaçlandığı, bu çerçevede ihale ve sözleşme sürecinin ihale tarihi ile bağlantılı olduğu hususlarla ilgili yapılacak işlemlerde (teknik sorun nedeniyle teklif alma, açma vb. işlemlerin ötelenmesi hariç), hem idareler tarafından satın alma sürecinin başında oluşturulan ihale planlamasının korunarak öngörülebilirliğin temin edilmesi hem de ihale tarihinden önce teklif vermiş istekliler ile ihale tarihinde teklif vermek isteyen ancak EKAP'ta yaşanan teknik sorunlar nedeniyle doküman indiremeyen ve/veya e-teklif gönderemeyen istekli olabilecekler/istekliler arasında aynı durum ve koşulların oluşturulabilmesi amacı doğrultusunda, ihale tarihinden önce teklif veren isteklilere tekliflerini geri çekme hakkı tanınmadığı da göz önünde bulundurulduğunda, ihale tarihi olarak ihale ilanı ve dokümanında (İdari

Şartname) belirlenmiş olan ihale tarihinin esas alınmasına,

Bu doğrultuda, elektronik ihale sürecinde teklif verilemediğinin ihaleyi gerçekleştiren idarelerin aranarak ifade edildiği durumlarda istekli firmaların bir an önce Kamu İhale Kurumu ile iletişime geçmelerinin ifade edilmesi gerekmektedir.

3.2. Elektronik İhalelerde İdare Tarafından Teyit Edilecek Belgelerin İstenilmesi Zorunlu Olacak Mıdır?

Klasik ihale sisteminde isteklilerin teklif zarfında sunmuş oldukları tüm evraklar incelenirken; elektronik ihalede sadece 1. Ve 2. En iyi teklif veren firmalardan belge istenilmektedir. Bunun dışında firmalar sadece yeterlilik bilgileri tablosunu doldurmakta, geçici teminatlarını tedarik etmekte ve teklif mektubunu elektronik ortamda doldurmaktadırlar.

Elektronik ihale uygulama yönetmeliğinde, yeterlik bilgileri tablosunda ihaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri için ayrı satırlar açılacağı, isteklinin ihaleye katılımında esas aldığı belgelere ilişkin gerekli bilgileri eksiksiz olarak açık ve anlaşılır bir şekilde standart formlara uygun şekilde dolduracağı, istekliler tarafından beyan edilen bilgi ve belgelerden; EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden sorgulanarak temin veya teyit edilebilenler için, sorgulama sonucunda elde edilen bilgiler; belirtilen yöntemle temin veya teyit edilemeyenler için ise beyan edilen bilgiler esas alınarak yapılacağı, bu değerlendirme sonucunda ihalede öngörülen şartları sağlamadığı

anlaşılan tekliflerin değerlendirme dışı bırakılacağı, ekonomik açıdan en avantajlı teklifin tespitinde de; yeterlik bilgileri tablosunda beyan edilen bilgi ve belgelerden EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden sorgulanamayanlara ilişkin tevsik edici belgelerin sunulması için makul bir süre verileceği ve sunulan belgeler üzerinden değerlendirme yapılacağı anlaşılmaktadır.

Kamu İhale Kurulu'nun 03.08.2022 tarihli ve 2022/UM.II-926 sayılı Kararında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır.

İhale dokümanı kapsamında idare tarafından isteklilerin doldurması amacıyla düzenlenen yeterlik bilgileri tablosunda, "Teklif Vermeye Yetkili Olunduğuna İlişkin Bilgiler", "Geçici Teminata İlişkin Bilgiler", "Mesleki ve Teknik Yeterliğe İlişkin Bilgiler" ve "Diğer Belgeler" satırları ve ilgili alt satırlarının açıldığı görülmüştür.

İhale üzerinde bırakılan isteklinin ve ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibinin anılan tablolarda ortaklar/üyeler/kurucular ile yöneticilere ait bilgileri, teminata ilişkin Çorum İl Sağlık Müdürlüğü Döner Sermaye hesabına yatırılan tutarlara ilişkin dekont/makbuz bilgilerini beyan ettikleri anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, isteklilerin idarece istenilen bilgileri yeterlik bilgileri tablosunda beyan ettiği, bu bilgilerden ortaklar/üyeler/kurucular ve yöneticilere ait bilgilerin, vekaletname bilgilerinin ve geçici teminat mektubuna ilişkin bilgilerin EKAP üzerinden sorgulanabilip teyit edilebildiği, geçici teminat mektubu dışındaki teminat yöntemini tercih eden istek-

lilerin teminatlarını idare döner sermaye hesabına yatırdığı ve idarece teminatların uygunluğunun teyit edildiği, bu aşamada idarece herhangi bir belge istenmesine gerek duyulmadığı ve İdari Şartname’de de bir yeterlik kriteri belirlemesi yapılmadığı anlaşıldığından başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu doğrultuda eğer yeterlilik bilgileri tablosunda yer alan bilgilerin hepsini idare olarak kendimiz elektronik ortamda teyit ediyor isek istekli firmalardan teyit için ekstra bir belge istememize gerek kalmayacaktır.

3.3. Elektronik İhalede Gerçek Kişiler Fiyat Teklifi Verirken İmza Beyannamesi Bilgilerini de EKAP’a Yükleme Zorunda Mıdır?

Bu sorunun cevabı 29.06.2022 tarihli ve 2022/UY.II-777 sayılı Resmi Gazete’de aşağıdaki şekilde cevaplanmıştır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri, idarece yapılan düzenlemeler, açıklamalar ve tespitler bir arada değerlendirildiğinde; Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin 38’inci maddesi uyarınca gerçek kişilerin ihaleye istekli olarak katılması durumunda elektronik ihaleler hariç, noter tasdikli imza beyannamesinin sunulacağı, İdari Şartname’nin 7’nci maddesinde “Teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren bilgiler” başlıklı kısımda gerçek kişilerin imza beyannamesi sunacağına yönelik bir düzenlemeye yer verilmemekle birlikte ihale dokümanı arasında verilen Yeterlik Bilgileri Tablosunda da gerçek kişilerin imza beyannamesi sunacağına yönelik bir satırın bulunmadığı, vekâlet yoluyla ihale-

ye katılma durumunda vekâlet bilgilerinin beyan edileceğine yönelik düzenlemeye yer verildiğinin anlaşıldığı, bu çerçevede başvuru sahibi tarafından imza beyannamesi bilgilerinin beyan edilmemesinin mevzuata aykırılık taşımadığı ve bu gerekçe ile değerlendirme dışı bırakılmasının yerinde olmadığı anlaşılmış olup, başvuru sahibinin iddiasının yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu doğrultuda istekli firmalar tarafından yapılması gereken sadece yeterlilik bilgileri tablosunda kendileri tarafından doldurulması gereken alanların doldurulmasından ibarettir. İdareler ihale dokümanının özellikle idari şartnamesinde 7’nci maddesini düzenler iken hangi belgelerin talep edileceği konusuna dikkat etmeleri gerekmektedir.

3.4. Yeterlilik Bilgileri Tablosunda Belirtilen Ticaret Sicil Gazetesi Ortaklığın Son Durumunu Göstermek Zorunda Mıdır?

Bu sorunun cevabı da 02.09.2021 tarihli ve 2021/UY.I-1627 sayılı Kamu İhale Kurulu kararı ile verilmiştir.

Yukarıda alıntılanan İdari Şartname düzenlemeleri uyarınca, tüzel kişi isteklilerin ortakları ile yönetimindeki görevlileri belirten son durumu gösterir Türkiye Ticaret Sicili Gazeteleri veya diğer belgelere ilişkin bilgileri ihaleye katılımda beyan etmeleri, beyan edilen bu bilgilerin/belgelerin idarece ya EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden sorgulanarak temin veya teyit edilmesi ya da istekliden talep edilerek temin veya teyit edilmesi gerek-

mekte, bu şekilde teklifler değerlendirilerek isteklilerin tekliflerinin geçerliliği kontrol edilmektedir.

Bahse konu düzenlemeler çerçevesinde tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlilere ilişkin son durumun Türkiye Ticaret Sicili Gazeteleri üzerinden gösterilmesi zorunluluğu bulunmadığı, başka belgeler üzerinden de bu bilginin gösterilmesinin mümkün olduğu, imza sirkülerinin de bu belgeler kapsamında değerlendirilebileceği anlaşılmıştır.

Bu doğrultuda, başvuru sahibince yeterli bilgileri tablosunda bilgileri beyan edilen imza sirkülerinden tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlilere ilişkin son durumun görülebildiği dikkate alındığında, idarece imza sirküleri üzerinden bu bilgi teyit edilerek başvuru sahibinin teklifinin değerlendirilmesi gerektiği neticesine ulaşılmıştır.

4. SONUÇ

Ülkemizde de 2 yıldır yaygınlaşan elektronik ihale gerek idarecilere gerekse ihalelere katılmak isteyen isteklilere büyük kolaylık sağlamakla birlikte beraberinde çeşitli tartışmaları da doğurma ihtimali bulunmaktadır.

18 Mayıs 2022 tarihinde Resmi Gazete de yayımlanan ihale mevzuatındaki değişikliklerle 3 Ekim 2022 tarihinden itibaren tüm ihaleler elektronik ihale olarak uygulanmak durumunda olacaktır.

Elektronik ihale sürecinin uygulanma safhasında makalemizde temel karşı karşıya kalınan sorunlara örnek KİK Kararları doğrultusunda cevap verilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar,

Kamu İhale Kurulu Kararları, www.kik.gov.tr/Kararlar

6306 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ UYGULAMA YÖNETMELİĞİNİN GELİR VE KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Av. Fatih Sultan Mehmet ÇİÇEK*

6306 Sayılı Kanun kentsel dönüşüm politikalarından biri olarak değerlendirilmek mümkündür. Kentsel dönüşümün temel amacının, kentlerde yaşam kalitesinin yükseltilerek, o kentte yaşayanlara bu kalitenin eşit bir şekilde dağıtılması olarak özetlenebilir. Bir alanın riskli alan olarak ilan edilebilmesi için gereken şartlar yönetmelikle belirlenmiştir. Kanun koyucu bu yönetmelikle dönüşümü teşvik etmiş ve bazı muafiyetler getirerek uygulamanın yaygınlaşmasını kolaylaştırmıştır. Bu çalışmamızda yanlış anlaşılacak konularda usul ve esaslara yer verilerek vergi mantığı açısından da bir değerlendirme yapılmıştır.

1. KONUNUN MEVZUAT YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

31.05.2012 tarih ve 28309 sayılı 6306 AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUN'A dayanılarak yayımlanan 6306 SAYILI KANUNUN UYGULAMA YÖNETMELİĞİ 15.12.2012 tarih ve 28498 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

* Sultangazi Belediye Başkan Yrd.

Uygulama yönetmeliğinin amacı 1.maddesinde de belirtildiği üzere aşağıdaki şekildedir;

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı; 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca, riskli yapılar ile riskli alan ve rezerv yapı alanlarının tespitine, riskli yapıların yıktırılmasına, yapılacak planlamaya, dönüştürmeye tabi tutulacak taşınmazların değerinin tespitine, hak sahibi olacaklarla yapılacak anlaşmaya ve yapılacak yardımlara, yeniden yapılacak yapılara ve 6306 sayılı Kanun kapsamındaki diğer uygulamalara ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Konumuzu ilgilendiren uygulama yönetmeliğinin 16.maddenin 12.fıkrasında ise, alınmaması gereken harç, vergi ve ücretleri saymaktadır;

Kira yardımı ve diğer yardımlar

MADDE 16 - (12) (Ek: RG-21/6/2019-30808) Kanunun 7 nci maddesinin

dokuzuncu ve onuncu fıkralarında belirtilen şartlar dahilinde alınmaması gereken harç, vergi ve ücretler şunlardır:

a) 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 38 inci maddesi uyarınca alınan noter harçları.

b) Harçlar Kanununun 57 nci maddesi uyarınca alınan tapu ve kadastro harçları.

c) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 79 uncu, mükerrer 79 uncu, 80 inci ve ek 1 inci maddeleri uyarınca belediyelerce alınan harçlar.

ç) 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu uyarınca damga vergisine tâbi kâğıtlar sebebiyle alınan damga vergisi.

d) 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu uyarınca alınan veraset ve intikal vergisi.

e) Kullanılacak kredilerden dolayı lehe alınacak paralar sebebiyle 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu uyarınca alınması gereken banka ve sigorta muameleleri vergisi.

f) Kurum ve kuruluşlarca döner sermaye ücreti adı altında alınan bütün ücretler ile riskli olarak tespit edilen yapı ile bu yapının yerine yapılacak yeni yapıya ilişkin olarak belediye meclisi kararı ile belirlenen ve alınan her türlü ücret.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 42. Maddesinin birinci fıkrasında ; *“Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat (dekapaj işleri de inşaat işi sayılır)*

ve onarma işlerinde kar veya zarar işin bittiği yıl kati olarak tespit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak, mezkûr yıl beyannamesinde gösterilir”

hükmü yer almaktadır.

Bir işin Gelir Vergisi Kanununun 42. Maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için ;

- Faaliyet konusunun inşaat ve onarma işi olması
- İnşaat ve onarma işinin birden fazla yıllara sirayet etmesi
- İnşaat ve onarma işinin resmi veya özel taahhütlere bağlı olarak yapılması

şartlarının bir arada aranılması gerekmektedir.

Kanunun *“ İnşaat ve onarma işlerinde işin bitimi”* başlıklı 44. Maddesinde ; *“ İnşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarih; diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir.(1) Bitim tarihinden sonra bu işlerle ilgili olarak yapılan giderler ve her nam ile olursa olsun elde edilen hasılat, bu giderlerin yapıldığı veya hasılatın elde edildiği yılın kar veya zararının tespitinde dikkate alınır”* denilmektedir.

Aynı kanunun 94. Maddesinin birinci fıkrasında; *“Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatı-*

rım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar” hükümlerine yer verilmekte olup anılan fıkranın (3) numaralı bendinde, 42 nci madde kapsamına giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden %5 gelir vergisi kesintisi yapılacağı hükmü yer almaktadır.

Diğer yandan, **5520 sayılı Kanun’un 15. maddesinin 1.fıkrasının (a)** bendinde, Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre birden fazla takvim yılına yaygın inşaat ve onarım işleri ile uğraşan kurumlara bu işleri ile ilgili olarak yapılan hak ediş ödemeleri üzerinden sorumlularca vergi tevkifatı yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Sonuç Olarak; Kanun koyucu bu yönetmelikle dönüşümü teşvik etmiş ve

bazı muafiyetler getirerek uygulamanın yaygınlaşmasını kolaylaştırmıştır. Kanun koyucunun söz konusu avantajları sağlarken karşılaşılabilecek yanlış anlaşmaları iyi değerlendirmek gerekmektedir. Bu anlamda vergi mantığı açısından yaşanan olayları değerlendirmek gerekmektedir. İlgili yönetmelikle sağlanan avantajların yanlış değerlendirmeye yol açmaması anlamında yaptığımız çalışma neticesinde; **Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi Kanunu gereğince vergi kesintisi yapılması gerektiği düşünülmektedir.**

KAYNAKÇA

6306 SAYILI AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUN

<https://www.mevzuat.gov.tr>

6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu (GVK)

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK)

Hikmet BAL *

MAHALLİ İDARELERDE YATIRIM ÖDENEKLERİ

Belediye ve il özel idareleri bütçelerine program dışı ödenek konulması ve programlı işlere ait ödeneğin başka işlere aktarılması, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimleri yapılması, ödeneği temin edilmemiş projelerin bütçeye dahil edilmesi teklif edilememesinin nedeni:

Bütçeye konulan yatırım ödeneklerinin Bütçe tasarısının 'Plan ve bütçe' komisyonunda veya 'mecliste' yapılan görüşmelerinde, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimlerinin yapılmaması veya proje ödeneklerinin başka yerlere aktarılmaması yatırımın gerçekleşebilmesi, etkili, ekonomik ve verimli olması için şarttır.

Ayrıca il özel idareleri ve belediyelerin tabi olduğu Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun amaç başlıklı 1. maddesi "*Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını...*" hükmü yu-

karıdaki iddiayı destekler ve yetkililerin ve görevlilerin buna uygun olarak görev yapmalarını zorunlu hale getirir niteliktedir.

Meclis, daha önceden idarenin ihtiyaçlarını düşünerek yatırımları içeren **stratejik planı** görüşerek kabul etmiş, bu stratejik planda yer alan yatırımlardan o yıl gerçekleştirilecek yatırımlar için **performans programını** görüşerek kabul etmiş, ilgili teknik ve idari birimler yatırımların maliyetini hesaplamış ve bu yatırımların gerçekleşmesi için bütçeye gerekli olan ödeneği koymuşken, bu amaçla konulan ödeneklerin başka bir işe aktarılması veya projenin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimlerinin yapılması halinde elbette yatırımın hedeflediği sonuç ve dolayısıyla idarenin ihtiyacı olan eserler meydana gelmez.

Başka uygun olmayan durumlar da vardır. Daha önce kabul edilen program dışında bütçeye yatırım ödeneği konulması veya ödeneği temin edilmemiş projelerin bütçeye dahil edilmesi gibi

* İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, E. Şube Müdürü

durumlar uzun erimli olarak hazırlanan stratejik plana ve performans programına aykırılık teşkil eder.

Belediye Kanununda: “**Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.**” Aynı şekilde İl Özel İdaresi Kanununda: “**Stratejik plân ve performans plânı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve il genel meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.**” hükmü mevcuttur.

Ayrıca il özel idareleri ve belediyelerin üst yöneticilerinin, kendi kanunları gereği olarak, bu idareleri “*stratejik plâna uygun olarak yönetmek*” le görevli ve yetkili olduklarını hatırlatmakta yarar vardır.

Bu nedenle; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “*Plan ve bütçe komisyonu oluşturulması ve çalışma usulü*” başlıklı 28 inci maddesine:

“**Komisyon üyeleri yatırımlarla ilgili meclisçe daha önce kabul edilen program dışında bütçeye yatırım ödeneği konulmasını ve programlı işlere ait ödeneğin başka işlere aktarılmasını, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimlerini, ödeneği temin edilmemiş projelerin bütçeye dahil edilmesini teklif edemezler.**” hükmü,

Bütçe tasarısının mecliste görüşülmesi başlıklı 29 uncu maddesine:

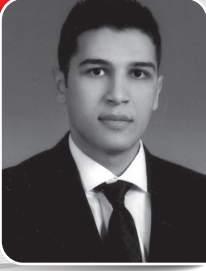
“**Meclis üyeleri, program dışı ödenek konulmasını ve programlı işlere ait ödeneğin başka işlere aktarılmasını, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimlerini, ödeneği temin edilmemiş projelerin bütçeye dahil edilmesini teklif edemezler.**” hükmü konmuştur.

Bu yasal zorunluluklar nedeniyle, belediye ve il özel idareleri bütçelerine program dışı ödenek konulması ve programlı işlere ait ödeneğin başka işlere aktarılması, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimlerinin yapılması, ödeneği temin edilmemiş projelerin bütçeye dahil edilmesi teklif edilemez.

Hatta bu yasal zorunluluklar olmasa dahi, yetkililer ellerindeki kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını amaçlamalı ve bu nedenle yukarıda değinilen kurallara uymalıdır.

Çünkü bu görevlileri görevlere getiren millet kendilerinden mümkün olan en etkili, en ekonomik ve en verimli mal ve hizmeti almak için getirir. Ve bu hizmetleri kendilerinden bekler.

Bu açıklamaların bu konuda çalışacak yetkililerin ve görevlilerin çalışmalarına katkı sağlaması dileğiyle.

Ufuk ÜNLÜ *

09.10.1956 TARİHİNDEN ÖNCE KAMULAŞTIRMASIZ EL ATILAN TAŞINMAZLARA DAVA YOLU AÇILDI

1. GİRİŞ

Yasal bir kamulaştırma işleminde belli hukuki prosedürler uygulanıp mülkiyet hakkı sahibine kamulaştırılan yerin bedelini ödeyerek kamulaştırma yapılmaktadır. Kamulaştırmaz el atmada ise idare mülkiyet hakkı sahibine hiçbir bedel ödemedi mülkiyet hakkını eylem veya işlemleriyle sınırlamaktadır. 09.10.1956 tarihinden önce Türkiye'yi kapsayan genel bir kamulaştırma kanunu söz konusu olmadığında, bu tarihte 6830 sayılı İstimlak Kanunu, TBMM tarafından kabul edilmiştir. Bu yasanın uygulanmaya başlanması ile önceki dönemin de düzenlenmesi ihtiyacı doğmuş ve 12.01.1961 tarihinde yürürlüğe giren 221 sayılı Amme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanun kabul edilmiştir. Ancak bu kanunun maliklere verdiği bedel davası hakkı da 2 yıllık süreye tabi olduğundan, 12.01.1963 tarihinde bu hakkın süresi dolmuş ve 09.10.1956 tarihinden önce kamu hizmetlerine fiilen tahsis edilen taşınmazlara dava yolu kapanmıştır.

* Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

2. KAMULAŞTIRMA VE KAMULAŞTIRMASIZ EL ATMA

Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir. Bir başka deyişle, idareler, kanunlarla yapmak yükümlülüğünde buldukları kamu hizmetlerinin veya teşebbüslerinin yürütülmesi için gerekli olan taşınmaz malları, kaynakları ve irtifak haklarını; bedellerini nakden ve peşin olarak veya aşağıda belirtilen hallerde eşit taksitlerle ödemek suretiyle kamulaştırma yapabilirler. Kamulaştırmada satın almadan farklı olarak kamulaştırılacak taşınmaz mal malikinin rızası aranmaz. Yani kamulaştırmada Devlet kamu yararı için cebren taşınmaz mal edinmektedir.

Kamulaştırmayı yapacak idare, kamulaştırma veya kamulaştırma yolu ile üye-

rinde irtifak hakkı kurulacak taşınmaz malların veya kaynakların sınırını, yüzölçümünü ve cinsini gösterir ölçekli planını yapar veya yaptırır; kamulaştırılan taşınmaz malın sahiplerini, tapu kaydı yoksa zilyetlerini ve bunların adreslerini, tapu, vergi ve nüfus kayıtları üzerinden veya ayrıca haricen yaptıracığı araştırma ile belgelere bağlamak suretiyle tespit ettirir. Bu kapsamda örneğin belediyece kamulaştırmanın yapılabilmesi için imar planında taşınmazın kamu hizmetine tahsisli olması gerekmektedir. (Park, yol, metro, hızlı tramvay, alt ve üst geçit, otopark mezarlık alanı, kamu hizmet alanı, vb.) Kamulaştırma özel mülkiyetin tamamının veya bir kısmının devlet mülkiyetine geçmesi veya bu gayrimenkul üzerinde idari irtifaklar kurmak (mesela geçit hakkı) şeklinde olabilir. Kamulaştırmalarda, gayrimenkulün Anayasa ile ilgili kanunda öngörülen esaslara göre tespit edilmiş bedelinin nakden ve peşin olarak koşulsuz ödenmesi gerekir.

Genel olarak kamulaştırmamız el atma, idarenin/belediyelerin usulüne uygun olarak alınmış bir kamulaştırma kararı olmaksızın ve de geçici işgal koşulları bulunmadığı halde özel mülkiyette bulunan bir taşınmaza el atmasıdır. Kamulaştırmamız el atma yerleşik içti-hatlarda; kamulaştırma yapmaya yetkili devlet, belediyeler, kamu tüzel kişileri, kamu kurumları veya kamu yararı bulunması halinde adlarına kamulaştırma yapılacak gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin, kamu gücünü kullanarak Anayasa ve yasalara uygun bir kamulaştırma işlemi yapmaksızın, bir kimsenin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malına sahip-lenme kastı ile ve fiilen ya da hukuken

mal sahibinin tasarruf hakkını engelle-mesi olarak değerlendirilmiştir. (Anayasa Mahkemesinin 13.11.2014 tarihli ve E. 2013/95, K. 2014/176 sayılı Kararı ile 10.04.2003 tarih, E.2002/112, K.2003/33 sayılı Kararı; Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15/10/2004 tarih, E.2004/5 561, K.2004/717 sayılı Kararı).

Kamulaştırmamız el atma, “fiili yol” olarak da adlandırılmaktadır. Fiili yolun temelinde ne kamulaştırma ne de bir başka idari işlem yer alır. İdare kamulaştırma yapmaksızın özel mülkiyette bulunan bir taşınmaza el atar. Böyle bir el atma ile el atılan taşınmaz üzerindeki özel mülkiyet sona ermeyeceği için malikin istihkak davası açmasına gerek yoktur. Saldırının önlenmesini önlemek için adliye mahkemelerinde men-i müdahale davası açılmalıdır.

Kamulaştırmamız el koymamızın asli konusunu oluşturan mülkiyet hakkı, ulusal ve uluslararası metinlerle koruma altına alınmıştır. Anayasanın 35 inci maddesinde herkesin, mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğu, bu hakların ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabileceği, mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır.

Kamulaştırmamız el atmadan bahsedebilmek için bazı şartların oluşması gerekmektedir. Bunlara maddeler halinde kısaca değinmek gerekirse;¹

- Kamulaştırmamız el atmadan bahsedebilmek için el atılan taşınmazın özel hukuk kişisine ait olması gerekir. Kamu

1 Tütal, E. (2016), Kamulaştırmamız El Atma Davalarında Yargılama Sürecindeki Son Gelişmeler, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı:7, s.1110.

tüzel kişilerine ait taşınmazlar kamulaştırılamaz. İdareler arasında belirli usule ve şartlara göre taşınmaz devri yapılabilir. Bu sebeple kamulaştırmaz el atma ancak şahısların veya özel hukuk tüzel kişilerinin mülkleri için söz konusu olabilir.

- Taşınmaza el koyan, kamulaştırma yetkisine sahip bir kamu tüzel kişisi yahut gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olmamıştır. Taşınmaza el koyanın kamulaştırma yetkisi yoksa yapılan müdahale kamulaştırmaz el atma sayılamaz. Böyle durumlarda el koyan veya taşınmaza müdahale eden kişi veya kuruluş aleyhine Medeni Kanun hükümlerine göre müdahalenin men'i davası açılmak gerekir.

- Müdahalenin kamulaştırma yetkisine sahip idare tarafından kamu yararı gerektirdiği için yapılmış olması gerekir. Kamu yararı söz konusu değilse yapılan müdahale kamulaştırmaz el atma sayılamaz. Kamulaştırma yetkisine sahip olan idare taşınmaza, görevli olduğu kamu hizmetini yerine getirmek için kamu yararı amacıyla el atmalıdır.

- Kamulaştırma yetkisine sahip idare geçici amaçlar için taşınmaza el koymuş ise bu geçici durum kamulaştırmaz el atma olarak tavsif edilemez. Kamulaştırmaz el atmanın söz konusu olabilmesi için kamulaştırma yetkisi olan idarenin taşınmaza fiilen el koyarak veya mülkiyet hakkına kısıtlama getirerek, malikin taşınmazı üzerindeki kullanma, yararlanma ve tasarruf etme yetkisini ortadan kaldırması ve bu durumun kalıcı nitelikte olması gerekir.

- Kamulaştırmaz el koymadan bahsedebilmek için idarenin taşınmaza eylemleri olarak el koyup malikin kullanımını

nı yasaya aykırı şekilde tamamen ortadan kaldırması gerekir. Bu müdahaleye fiili el atma denilmektedir.

Uygulamada bedel davası olarak da bilinen kamulaştırmaz el atma davası esasında kanuni düzenlemeden ziyade uygulamada şekillenen bir dava türüdür. Yargıtay, bu davanın haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davası olduğunu kabul etmiştir. İdarenin kamulaştırma yapmaksızın taşınmaza fiilen el atması, borçlar hukuku anlamında bir haksız fiil teşkil eder ve idare açısından taşınmaza verdiği zarar sebebiyle bir tazminat borcu doğurur. Ancak haksız fiilden doğan tazminat davasından farklı olarak bu davada hâkim, taşınmazın bedelinin malike ödenmesinin yanında taşınmazın mülkiyetinin idareye devri ve tapuda idare adına tesciline de hükmeder. Bu açıdan kamulaştırmaz el atma davasının karma nitelikli bir dava olduğu söylenebilir. Bu dava ile idare tarafından malike taşınmazın bedelinin ödenmesi üzerine malik tarafından da tapuda idare lehine terkin işlemi yapılması amaçlanmaktadır. Kamulaştırmaz el atma davasının niteliği hususunda doktrinde farklı görüşler de mevcuttur.²

3. 09.10.1956 TARİHİNDEN ÖNCE KAMULAŞTIRMASIZ EL ATILAN TAŞINMAZLARIN DURUMU

Kamulaştırma ile ilgili başat düzenleme, 09.10.1956 tarihli 6830 Sayılı İstimlak Kanunudur. Ardından 13.01.1961 tarihinde 221 sayılı Âmme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından

² Uysal, A. (2015), Kamulaştırmaz El Atma Halinde Açılacak Davalar, Taraf Ehliyetleri ve Nitelikleri, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2 (1), s.208.

Fiilen Âmme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanun yürürlük kazanmıştır. Bu yasa ile 6830 sayılı Kamulaştırma Yasasının yürürlük tarihi olan 09.10.1956 gününden önce kamulaştırmasız el konulan taşınmazların kamulaştırılmış sayılacağı; el konulan taşınmazların sahiplerinin 13.01.1961 tarihinden itibaren iki yıllık hak düşürücü sürede dava açma hakkı tanınmıştır. Tarihsel süreç içerisinde gerçekleştirilen birçok değişiklik sonucunda kamulaştırmasız el atmalar yönüyle, 09.10.1956 tarihinden önceki dönemler için dava hakkı tanınmamış ve bunlar kamulaştırılmış sayılmış, bu tarihten sonraki tüm kamulaştırmasız el atmalar için mülk sahibi için kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat davası açma hakkı tanınmıştır.

221 sayılı Kanun'un gerekçesinde bu durumun anılan tarihten önceki süreçte kamulaştırma işlemleri ve mülkiyeti geçiren diğer hukuki işlemlerin gerektiği şekilde tamamlanamaması ile aradan uzunca bir zaman geçmiş olması dolayısıyla fiili tahsisin dayanaklarının ortaya konulamamasıyla ilgili bulunduğu açıklanmıştır. Kanun'un gerekçesi gözetildiğinde kuralın 09.10.1956 tarihinden önceki döneme özgü oluşan mülkiyet uyuşmazlıklarının sonlandırılarak bir an önce fiili durum ile tapu kayıtları arasındaki uyumsuzlukların giderilmesini ve uyuşmazlıkların tasfiyesi suretiyle kamu yararının gerçekleştirilmesini amaçladığı anlaşılmaktadır.

Anılan yasanın ilgili hükümlerinin iptaline yönelik Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmış ve 21.04.2022 tarihli E.2021/19, K.2022/46 sayılı anayasa

mahkemesi kararında; “Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamu yararının bulunması ve kamu yararı amacının somut olarak gerçekleşmesi kamulaştırmanın öğelerindedir. Yine kamulaştırmada gerçek karşılığın malike ödenmesi kamulaştırmanın diğer anayasal öğelerinden biri olup kamulaştırılan taşınmazın bedeline dair yasal düzenlemelerin gerçek karşılık ölçütüne uygun olması gerekir. Gerçek karşılığın peşin ve nakden ödenmesi ile herhangi bir nedenle ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde kamu alacakları için uygulanan en yüksek faizin işletilmesi de kamulaştırmanın anayasal öğeleridir. Bu itibarla anılan anayasal öğeleri dikkate almayan, bu çerçevede kamulaştırmada kamu yararının bulunup bulunmadığının yargısal olarak denetlenmesine imkân tanımayan, gerçek karşılık ve yukarıda belirtilen diğer anayasal ölçütleri karşılamayan kural, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen, sınırlamanın Anayasa'nın sözüne aykırı olamayacağı hükmüne aykırılık teşkil etmektedir. Kanun'da Anayasa'nın açık güvencelerine aykırı olarak öngörülen kamulaştırmanın birey için katlanılabir bir külfete dönüşmesini engelleyecek herhangi bir telafi mekanizmasına da yer verilmemiştir.” denilmek suretiyle ve oy çokluğuyla 221 sayılı Kanun'un 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. ve 9. maddeleri hakkında iptal kararı verilmiştir.

09.10.1956 tarihinden önceki dönemlerde gerçekleştirilen kamulaştırmasız el atmalar için dava yolunun belirtilen tarihten 2 yıl sonra kapanması hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir düzenlemedir. Nitekim söz konusu tarihlerde bilgi, belgeye ulaşılmaması, ulaşılsa dahi dava açılması ya da idareye başvurulmasının ulaşım so-

runları özelinde düşünüldüğünde zaman alıcı bir durum oluşturması hususları göz önüne alındığında 2 yıllık bir sürenin makul bir zaman dilimi olarak kabul edilmeyeceği açıktır. Bu yönüyle anılan mahkeme kararı isabetli görünmektedir.

4. SONUÇ

Anayasa Mahkemesinin 21.04.2022 tarihli E.2021/19, K.2022/46 sayılı kararı neticesinde, 09.10.1956 tarihinden önceki dönemlerde kamu hizmetlerine fiilen tahsis edilen taşınmazlar dava için dava yolu açılmıştır. Ayrıca 221 sayılı Kanun'un 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. ve 9. maddelerinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür. Anılan karar, 04.08.2022 tarih ve 31913 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Son olarak anılan kararda kullanılan karşı oyun gerekçesinde bahsedilen;

09.10.1956 tarihinden geriye doğru gidildiğinde (ne kadar geriye gidilebileceğine ilişkin somut bir ölçüt getirilmesinin zorluğuyla birlikte) ortaya çıkabilecek fiili imkânsızlıkların açacağı yeni hukuksal sorunların meydana gelebilecek olması, hak arama hürriyetinin kısıtlanmasını gerektirecek bir durum olarak kabul edilemeyeceği aşikârdır.

KAYNAKÇA

Tutal, E. (2016), Kamulaştırmatsız El Atma Davalarında Yargılama Sürecindeki Son Gelişmeler, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı:7.

Uysal, A. (2015), Kamulaştırmatsız El Atma Halinde Açılacak Davalar, Taraf Ehliyetleri ve Nitelikleri, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2 (1), 199-205.

221 sayılı Amme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanun

Anayasa Mahkemesinin 21.04.2022 tarihli E.2021/19, K.2022/46 sayılı kararı

2023 YILINDA İŞ KANUNU YÖNÜNDE İDARİ PARA CEZALARI

Cumhur Sinan ÖZDEMİR*

1. GİRİŞ

İdari yaptırımlara ilişkin temel kurallar Kabahatler Kanunu ile belirlenmiş olup, kabahatlerin ve karşılığı yaptırımların düzenlendiği kanunlarda da; yaptırımların hesaplanması, uygulanması, zamanaşımı süreleri, itiraz süreleri ve mercileri gibi birçok hususta farklı kuralara yer verilmiştir. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrası, “*Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksinde (Yİ-ÜFE) meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilan edilir*” hükmündedir. Yeniden değerlendirme oranının belirlenmesinde esas olan Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi'dir. Her yılın Ekim ayında oluşan son 12 aylık Yİ-ÜFE, o yılın yeniden değerlendirme oranını gösterir. 24.11.2022 tarih, 32023 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hazine ve Maliye

Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği üzere 2022 yılı için yeniden değerlendirme oranı % 122,93 olarak tespit edilmiştir. İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun, mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Kabahat fiiline karşılık uygulanacak yaptırımlar, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmiştir. *Yasal düzenleme gereği kabahat eylemi, failin icrai veya ihmali davranışı sonucunda gerçekleştirdiği zaman işlenmiş sayılmaktadır.* Eylemin/davranışın gerçekleştirildiği zaman önemli olup, *neticenin oluştuğu zaman esas itibarıyla dikkate alınmamaktadır. Kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterli olup, kabahatin işlenişine iştirak eden kişi hakkında, diğerlerinin sorumlu olup olmadığı göz önünde bulundurulmaksızın idari para cezası verilmektedir.*

* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Başmüfettişi

Para cezası; yasa kuralının ihlali sonucu bir miktar paranın devlete ödenmesi şeklinde tanımlanabilir. Adli makamlar tarafından verilen cezalara adli para cezaları, idari makamlar tarafından verilen cezalara da idari para cezası denilmektedir. **İş Kanunu'nda yer alan cezaların tamamı idari para cezası niteliğindedir.**

2. KABAHAHLER KAVRAMI VE İDARİ PARA CEZASI

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2'nci maddesi gereği; kabahat deyiminden Kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır. Aynı Kanununun 1'inci maddesinde toplum düzenini, genel ahlakını, genel sağlığını, çevre, siyasi ve ekonomik düzeni kurmak amacı ile kabahatlerle ilgili yasal düzenlemelerin yapıldığı belirtildikten sonra, kanun karşılığında idari yaptırımlar uygulamasını öngördüğü eylemlerin kabahat sayılacağı ifade edilmiştir. Diğer bir ifadeyle kabahat kavramı düzene aykırılık kanunen belirlenmiş unsurları taşıyan ve kanun tarafından idari para cezası ile cezalandırılabilir olduğu belirlenen hukuka aykırı ve kınanabilir fiildir. 5326 sayılı Kanun sadece kabahatler oluşturan hafif haksızlıkları düzenlemektedir. **Kabahat oluşturan bütün haksızlıklar için genel esasları ve bu esaslar çerçevesinde uygulanacak yaptırımlar ile bu yaptırımların kimlerin uygulayabileceğini bu yaptırımlara karşı hangi kanuni yollara başvuruabileceğini de düzenlemektedir.** Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların kapsamı ise yine Kabahatler Kanunu'nun 16'ncı maddesinde idari yaptırımlar belirlenmiş

ve idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirler olarak belirtilmiştir. İdari para cezaları, idarenin hukuk düzenin aykırı bazı davranışlara bir yargı kararına gerek olmaksızın yasaların açıkça verdiği yetkiye dayanarak, idare hukukuna özgü yöntemlerle doğrudan doğruya bir idari işlemi ile uyguladığı cezalardır. İdari para cezaları maktu veya nispi olabilir, kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle de belirlenebilir. Bu durumda, idari para cezaları, miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulacaktır.

2.1. Soruşturma Zamanaşımı

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun, 20'inci maddesinde soruşturma zaman aşımı düzenlenmiştir. **Soruşturma zaman aşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idari para cezasına karar verilemez.**

Soruşturma zamanaşımı süresi;

- 100.000 TL veya üstü idari para cezası gerektiren haller 5 yıl,
- 50.000 TL veya üstü idari para cezası gerektiren kabahat cezaları 4 yıl,
- 50.000 TL'den az olan idari para cezaları gerektiren kabahat cezaları için 3 yıl,
- Nispi idari para cezalarını gerektiren kabahatler için 8 yıldır.

Zamanaşımı süresi kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesi ile veya neticenin gerçekleşmesi ile başlar. Kabahat oluşturan fiil aynı zamanda suç oluşturan

ması halinde suça ilişkin dava zaman aşımı hükümleri uygulanır.

2.2. Yerine Getirme Zamanaşımı

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun, 21'inci maddesinde yerine getirme zaman aşımı düzenlenmiştir. **Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasına ilişkin karar artık yerine getirilemez.**

Yerine getirme zamanaşımı süresi;

- 50.000 TL veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde 7,
- 20.000 TL veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde 5,
- 10.000 TL veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde 4,
- 10.000 TL'den az idarî para cezasına karar verilmesi halinde 3 yıldır.

Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren işlemeye başlar. Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zaman aşımı işlemez.

3. İŞ KANUNU YÖNÜNDEN 2023 YILINDA UYGULANACAK CEZALAR

3.1. İşyerinin Muvazaalı Bildirimi

İş Kanunu'nun, 3'üncü maddesine göre; alt işveren, kendi işyerinin tescili için asıl işverenden aldığı yazılı alt işverenlik sözleşmesi ve gerekli belgelerle

birlikte bildirim yapmakla yükümlüdür. İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren veya vekillerine ayrı ayrı aynı Kanunu'nun, **98'inci maddesi gereği 105.690 TL** idari para cezası uygulanacaktır. Bu para cezasının kesinleşmesinden sonra bildirim yükümlülüğüne aykırılığın sürmesi halinde takip eden her ay için aynı miktar ceza uygulanır.

3.2. İşyerini Bildirmeme

İş Kanunu'nun, 3'üncü maddesine göre; İş Kanunu kapsamına giren nitelikte bir işyerini kuran, her ne suretle olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya tamamen değiştiren veya herhangi bir sebeple faaliyetine son veren ve işyerini kapatan işveren, işyerinin unvan ve adresini, çalıştırılan işçi sayısını, çalışma konusunu, işin başlama veya bitme gününü, kendi adını ve soyadını yahut unvanını, adresini, varsa işveren vekili veya vekillerinin adı, soyadı ve adreslerini bir ay içinde ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirmek zorundadır. Bildirim yükümlülüğüne uymayan işveren veya vekiline aynı Kanunun 98'inci maddesi gereği **her işçi için 1.020 TL** idari para cezası uygulanacaktır. Bu para cezasının kesinleşmesinden sonra bildirim yükümlülüğüne aykırılığın sürmesi halinde takip eden her ay için aynı miktar ceza uygulanır.

3.3. Eşitlik İlkesine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 5'inci maddesine göre; İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz. İşveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi kar-

şısında kısmî süreli çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında belirli süreli çalışan işçiye farklı işlem yapamaz. İşveren, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamaz. Aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmaz. İşçinin cinsiyeti nedeniyle özel koruyucu hükümlerin uygulanması, daha düşük bir ücretin uygulanmasını haklı kılmaz. Aynı Kanununun 99'uncu maddesi gereği işçilere eşit davranma ilke ve yükümlülüklerine aykırı davranılan **her işçi için 886 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.4. Geçici İş İlişisine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 7'nci maddesine göre; geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla ya da holding bünyesi içinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir. Aynı Kanununun 99'uncu maddesi gereği geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı çalıştırılan **her işçi için 1.481 TL** idari para cezası uygulanacaktır. Aynı Kanununun 99'uncu maddesi gereği işletmenin ortalama mal ve hizmet üretim kapasitesinin geçici iş ilişkisi kurulmasını gerektirecek ölçüde ve öngörülemez şekilde artması hâline aykırı olarak geçici iş ilişkisi kurulan **her işçi için 5.960 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.5. Yazılı Sözleşme Yapılmaması Halinde İşçiye Yazılı Belge Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 8'inci maddesine göre; yazılı sözleşme yapılmayan hallerde işveren işçiye en geç iki ay içinde genel ve özel çalışma koşullarını, günlük ya da haftalık çalışma süresini, temel ücreti ve varsa ücret eklerini, ücret ödeme dönemini, süresi belirli ise sözleşmenin süresini, fesih halinde tarafların uymak zorunda oldukları hükümleri gösteren yazılı bir belge vermekle yükümlüdür. Süresi bir ayı geçmeyen belirli süreli iş sözleşmelerinde bu fıkra hükmü uygulanmaz. İş sözleşmesi iki aylık süre dolmadan sona ermiş ise, bu bilgilerin en geç sona erme tarihinde işçiye yazılı olarak verilmesi zorunludur. Aynı Kanununun 99'uncu maddesi gereği yazılı iş sözleşmesi yapılmayan hallerde, çalışma koşullarına, günlük ya da haftalık çalışma süresine, temel ücreti ve varsa ücret eklerine, ücret ödeme dönemine ilişkin belge verilmeyen **her işçi için 886 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.6. Çağrı Üzerine Çalışma ve Uzaktan Çalışma Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 14'üncü maddesine göre; yazılı sözleşme ile işçinin yapmayı üstlendiği işle ilgili olarak kendisine ihtiyaç duyulması halinde iş görme ediminin yerine getirileceğinin kararlaştırıldığı iş ilişkisi, çağrı üzerine çalışmaya dayalı kısmi süreli bir iş sözleşmesidir. Uzaktan çalışma; işçinin, işveren tarafından oluşturulan iş organizasyonu kapsamında iş görme edimini evinde ya da teknolojik iletişim araçları ile işyeri dışında yerine getirmesi esasına dayalı ve yazılı olarak kurulan iş ilişkisidir. Aynı Kanununun 99'uncu maddesi gereği çağrı üzerine ça-

lışma ve uzaktan çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan **her işçi için 886 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.7. Çalışma Belgesi Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 28'inci maddesine göre; işten ayrılan işçiye, işveren tarafından işinin çeşidinin ne olduğunu ve süresini gösteren bir belge verilir. Aynı Kanununun 99'uncu maddesi gereği çalışma belgesi verilmeyen veya belgesine yanlış bilgi yazılan **her işçi için 886 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.8. Toplu İşten Çıkarma Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 29'uncu maddesine göre; işveren ekonomik, teknolojik, yapısal ve benzeri işletme, işyeri veya işin gerekleri sonucu toplu işçi çıkarmak istediğinde, bunu en az otuz gün önceden bir yazı ile işyeri sendika temsilcilerine, ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirmek zorundadır. İşyerinde çalışan işçi sayısı: 20 ile 100 işçi arasında ise, en az 10 işçinin, 101 ile 300 işçi arasında ise, en az yüzde on oranında işçinin, 301 ve daha fazla ise, en az 30 işçinin, işine aynı Kanununun 17'nci maddesi uyarınca ve bir aylık süre içinde aynı tarihte veya farklı tarihlerde son verilmesi toplu işçi çıkarma sayılır. Aynı Kanununun 100'üncü maddesi gereği toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan **her işçi için 3.475 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.9. Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırma Zorunluluğuna Uymama

İş Kanunu'nun, 30'uncu maddesine göre; işverenler, elli veya daha fazla işçi

çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç özürlü, kamu işyerlerinde ise yüzde dört özürlü ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı Kanununun 101'inci maddesi gereği çalıştırılmayan **her engelli ve çalıştırılmayan her ay için 13.191 TL** idari para cezası, **çalıştırılmayan her eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için 13.191 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.10. Ücretin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 32'nci maddesine göre; genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. Ücret en geç ayda bir ödenir. İş sözleşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri ile ödeme süresi bir haftaya kadar indirilebilir. Aynı Kanununun 102/a. maddesi gereği ücret ile kanundan ve toplu iş sözleşmesinden veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde **her işçi ve her ay için 956 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.11. Ücretin Banka Hesabı Aracılığıyla Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 32'nci maddesine göre; çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler. 18.11.2008 tarih ve 27058 sayılı ile

Resmi Gazetede yayınlanan ve 01.09.2009 tarihinde yürürlüğe giren Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmeliğin 10'uncu maddesi gereği; işyerleri ve işletmelerinde İş Kanunu hükümlerinin uygulandığı işverenler ile üçüncü kişiler, Türkiye genelinde çalıştırdıkları işçi sayısının (21.05.2016 tarihli Yönetmelik ile değişen ibare. Yür: 01.06.2016) en az beş olması halinde çalıştırdıkları işçiye o ay içinde yapacakları her türlü ödemenin kanunî kesintiler düşüldükten sonra kalan net tutarını, bankalar aracılığıyla ödemekle yükümlüdürler. Aynı Kanunun 102/a. maddesi gereği ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi halinde **her işçi ve her ay için 956 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.12. Ücret Hesap Pusulası Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 37'nci maddesine göre; işveren işyerinde veya bankaya yaptığı ödemelerde işçiye ücret hesabını gösterir imzalı veya işyerinin özel işaretini taşıyan bir pusula vermek zorundadır. Bu pusulada ödemenin günü ve ilişkin olduğu dönem ile fazla çalışma, hafta tatili, bayram ve genel tatil ücretleri gibi asıl ücrete yapılan her çeşit eklemeler tutarının ve vergi, sigorta primi, avans mahsubu, nafaka ve icra gibi her çeşit kesintilerin ayrı ayrı gösterilmesi gerekir. Aynı Kanunun 102/b. maddesi gereği ücret hesap pusulasının düzenlenip, bir suretinin işçiye verilmemesi halinde **3.475 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.13. Ücret Kesme Cezası Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 38'inci maddesine göre; işveren toplu sözleşme veya iş sözleşmelerinde gösterilmiş olan sebepler dışında işçiye ücret kesme cezası veremez. İşçi ücretlerinden ceza olarak yapılacak kesintilerin işçiye derhal sebepleriyle beraber bildirilmesi gerekir. İşçi ücretlerinden bu yolda yapılacak kesintiler bir ayda iki gündelikten veya parça başına yahut yapılan iş miktarına göre verilen ücretlerde işçinin iki günlük kazancından fazla olamaz. Aynı Kanunun 102/b. maddesi gereği usulsüz ücret kesme cezası verilmesi halinde **3.475 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.14. Asgari Ücretin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 39'uncu maddesine göre; iş sözleşmesi ile çalışan ve İş Kanunu kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için asgari ücret Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Asgari Ücret Tespit Komisyonu aracılığı ile ücretlerin asgari sınırları en geç iki yılda bir belirlenir. Aynı Kanunun 102/a. maddesi gereği asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen **her işçi ve her ay için 956 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.15. Fazla Çalışma Ücreti Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre; her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Haftalık

çalışma süresinin sözleşmelerle kırkbeş saatin altında belirlendiği durumlarda yukarıda belirtilen esaslar dahilinde uygulanan ortalama haftalık çalışma süresini aşan ve kırkbeş saate kadar yapılan çalışmalar fazla sürelerle çalışmalardır. Fazla sürelerle çalışmalarda, her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yirmibeş yükseltilmesiyle ödenir. Aynı Kanununun 102/c. maddesi gereği fazla çalışma ücreti ödenmeyen **her işçi için 1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.16. Serbest Zaman Kullanılmaması

İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre; fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi isterse, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat onbeş dakikayı serbest zaman olarak kullanabilir. İşçi hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında, çalışma süreleri içinde ve ücretinde bir kesinti olmadan kullanır. Aynı Kanununun 102/c. maddesi gereği serbest zamanı altı ay içinde kullanılmayan **her işçi için 1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.17. Fazla Çalışma İçin İşçinin Onayının Alınmaması

İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre; fazla saatlerle çalışmak için işçinin onayının alınması gerekir. Aynı Kanununun 102/c. maddesi gereği onayı alınmadan fazla çalıştırılan **her işçi için 1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.18. Yüzde Uygulanan İşyerlerinde Belge Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 52'nci maddesine göre; yüzde usulünün uygulandığı işyerlerinde işveren, her hesap pusulasının genel toplamını gösteren bir belgeyi işçilerin kendi aralarından seçecekleri bir temsilciye vermekle yükümlüdür. Aynı Kanununun 102/b. maddesi gereği her hesap pusulasının genel toplamını gösteren belgenin işçilerin seçtiği temsilciye verilmemesi halinde **3.475 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.19. Yıllık Ücretli İznin Uygulanmasına Aykırılık

İş Kanunu'nun, 56'ncı maddesine göre; yıllık ücretli izin işveren tarafından bölünemez. Bu iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesi zorunludur. Ancak, 53'üncü maddede öngörülen izin süreleri, tarafların anlaşması ile bir bölümü on günden aşağı olmamak üzere bölümler hâlinde kullanılabilir. Aynı Kanununun 103'üncü maddesi gereği yıllık ücretli izni yasaya aykırı olarak bölünen **her işçi için 1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.20. Yıllık İzin Ücretinin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 57'nci maddesine göre; işveren, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye, yıllık izin dönemine ilişkin ücretini ilgili işçinin izine başlamasından önce peşin olarak ödemek veya avans olarak vermek zorundadır. Aynı Kanununun 103'üncü maddesi gereği **yıllık izin ücretini yasaya aykırı şekilde veya**

eksik ödenen **her işçi için 1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.21. Sözleşmenin Sona Ermesinde İzin Ücretinin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 59'uncu maddesine göre; iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödenir. Aynı Kanununun 103'üncü maddesi gereği iş sözleşmesinin sona ermesinde kullanılmadığı iznin ücreti ödenmeyen **her işçi için 1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.22. İzinlere İlişkin Düzenlemelere Aykırılık

İş Kanunu'nun, 60'ıncı maddesine göre; yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir. Aynı Kanununun 103'üncü maddesi gereği Yönetmeliğine aykırı olarak izin kullandırılmayan veya eksik kullandırılan **her işçi için 1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.23. Çalışma Süresine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 63'üncü maddesine göre; genel bakımdan çalışma süresi

haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk saattir. Tarafların anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine, günde onbir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabilir. Çalışma sürelerinin uygulanmasına ilişkin esaslar 06.04.2004 tarih ve 25425 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği çalışma sürelerine ve buna ilişkin Yönetmelik hükümlerine uyulmaması halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.24. Telafi Çalışmasına Aykırılık

İş Kanunu'nun, 64'üncü maddesine göre; zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine izin verilmesi hallerinde, işveren iki ay içinde çalışılmayan süreler için telafi çalışması yaptırabilir. Bu çalışmalar fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sayılmaz. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği telafi çalışmasına ilişkin yasa hükümlerine uyulmadan çalıştırılan her işçi için **1.684 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.25. Ara Dinlenmesi Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 68'inci maddesine göre; günlük çalışma süresinin ortalama bir zamanında o yerin gelenekleri ve işin gereğine göre ayarlanmak suretiyle işçilere; dört saat veya daha kısa süreli işlerde on beş dakika, dört saatten fazla ve yedi buçuk saate kadar (yedi buçuk saat dâhil) süreli işlerde yarım saat, yedi buçuk saatten fazla süreli işlerde bir saat ara dinlenmesi verilir. Bu dinlenme süreleri en az olup aralıksız verilir. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği ara dinlenmelerinin yasa hükmüne göre uygulanmaması halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.26. Gece Süresi Ve Gece Çalışmalarına Aykırılık

İş Kanunu'nun, 69'uncu maddesine göre; çalışma hayatında gece en geç saat 20:00'de başlayarak en erken saat 06:00'ya kadar geçen ve her halde en fazla on bir saat süren dönemdir. İşçilerin gece çalışmaları yedibuçuk saati geçemez. Ancak, turizm, özel güvenlik ve sağlık hizmeti yürütülen işlerde işçinin yazılı onayının alınması şartıyla yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir. Gece ve gündüz işletilen ve nöbetleşe işçi postaları kullanılan işlerde, bir çalışma haftası gece çalıştırılan işçilerin, ondan sonra gelen ikinci çalışma haftası gündüz çalıştırılmaları suretiyle postalar sıraya konur. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği işçilerin geceleri 7,5 saatten fazla çalıştırılması, gece ve gündüz postalarının değiştirilmemesi halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.27. Çalıştırma Yaşı Ve Çocukları Çalıştırma Yasağı

İş Kanunu'nun, 71'inci maddesine göre; on beş yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır. Ancak, on dört yaşını doldurmuş ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış olan çocuklar; bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilirler. On dört yaşını doldurmamış çocuklar ise bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak sanat, kültür ve reklam faaliyetlerinde yazılı sözleşme yapmak ve her bir faaliyet için ayrı izin almak şartıyla çalıştırılabilirler. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı hükümlerine aykırı davranılması halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.28. Yer Ve Su Altında Çalıştırma Yasağı

İş Kanunu'nun, 72'nci maddesine göre; maden ocakları ile kablo döşemesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı gibi yer altında veya su altında çalışılacak işlerde onsekiz yaşını doldurmamış erkek ve her yaştaki kadınların çalıştırılması yasaktır. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği onsekiz yaşını doldurmamış erkek ve her yaştaki kadınların yer ve su altında çalıştırılması halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.29. Gece Çalıştırma Yasağı

İş Kanunu'nun, 73'üncü maddesine göre; sanayiye ait işlerde onsekiz yaşını

doldurmamış çocuk ve genç işçilerin gece çalıştırılması yasaktır. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği çocuk ve genç işçilerin gece çalıştırılması halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.30. Analık Halinde Çalışma Ve Süt İzni Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 74'üncü maddesine göre; kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak sekiz haftalık süreye iki hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerine eklenir. İsteği halinde kadın işçiye, onaltı haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde onsekiz haftalık süreden sonra altı aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu izin, üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz. Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam birbuçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği doğum öncesi ve sonrası sürelerde kadınların çalıştırılması veya ücretsiz izin verilmemesi halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.31. İşçi Özlük Dosyasının Düzenlenmemesi

İş Kanunu'nun, 75'inci maddesine göre; işveren çalıştırdığı her işçi için bir özlük dosyası düzenler. İşveren bu dosyada, işçinin kimlik bilgilerinin yanında, bu Kanun ve diğer kanunlar uyarınca düzenlemek zorunda olduğu her türlü belge ve kayıtları saklamak ve bunları istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek zorundadır. Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği işçi özlük dosyalarının düzenlenmemesi halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.32. Yönetmelik Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 76'ncı maddesine göre; 06.04.2004 tarih ve 25425 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliği" ile 07.04.2004 tarih ve 25426 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" **düzenlenmiştir.** Aynı Kanununun 104'üncü maddesi gereği çalışma sürelerine ve postalar halinde işçi çalıştırılmasına yönelik Yönetmelik hükümlerine uyulmaması halinde **9.304 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.33. İş Ve İşçi Bulmaya Aracılık Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 90'ıncı maddesine göre; iş arayanların elverişli oldukları işlere yerleştirilmeleri ve çeşitli işler için uygun işçiler bulunmasına aracılık görevi, Türkiye İş Kurumu ve bu hususta izin

verilen özel istihdam bürolarınca yerine getirilir. Aynı Kanunun 106'ncı maddesi gereği Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın iş ve işçi bulma faaliyetinde bulunulması halinde **105.690 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.34. İşyeri Denetiminde İş Müfettişlerine Zorluk Çıkarmak

İş Kanunu'nun, 92'nci maddesine göre; teftiş, denetleme ve incelemeler sırasında işverenler, işçiler ve bu işle ilgili görülen başka kişiler izleme, denetleme ve teftişle görevli iş müfettişleri tarafından çağrıldıkları zaman gelmek, ifade ve bilgi vermek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermek ve vermek; iş müfettişlerinin görevlerini yapmaları için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermek, bu yoldaki isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmekle yükümlüdürler. Aynı Kanunun 107/1-a. maddesi gereği iş müfettişlerinin davetine gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli belge ve delilleri göstermemek ve vermemek, kendilerine gerekli kolaylığı göstermemek halinde **84.554 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.35. İşyeri Denetiminde İşveren Sorumluluğu

İş Kanunu'nun, 96'nci maddesine göre; iş denetimi ve teftişine yetkili iş müfettişleri tarafından ifade ve bilgilerine başvurulmuş işçilere, işverenlerin gerek doğrudan doğruya ve gerek dolayısıyla telkinlerde bulunmaları, işçileri gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye sevk veya herhangi bir suretle zorlamaları veyahut işçilerin ilgili makamlara başvurmaları, haber ve ifade vermeleri üzerine, bunlara

karşı kötü davranışlarda bulunmaları yasaktır. Aynı Kanunun 107/1-b. maddesi gereği iş müfettişleri tarafından ifade ve bilgilerine başvurulmuş işçilere telkinde bulunmak, işçileri gerçeği saklamaya ya da değiştirmeye sevk etmek veya zorlamak halinde **84.554 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.36. İşyeri Denetiminde İşçi Sorumluluğu

İş Kanunu'nun, 96'nci maddesine göre; işçilerin çalıştıkları veya ayrıldıkları işyerleriyle işverenleri hakkında gerçeğe uygun olmayan haberler vererek gereksiz işlemlerle uğraştırılmaları veya işverenleri haksız yere kötü duruma düşürmeye kalkışmaları ve iş müfettişlerince kendilerinden sorulan hususlar için doğru olmayan cevaplar vererek denetim ve teftişin yapılmasını güçleştirmek veya yanlış bir sonuca vardırarak gibi kötü niyetli davranışlarda bulunmaları yasaktır. Aynı Kanunun 107/1-b. maddesi gereği işçilerin gerçeğe aykırı haberler vererek işvereni gereksiz işlemlerle uğraştırmaları veya haksız yere kötü duruma düşürmeye kalkışmaları, denetim ve teftişin yapılmasını güçleştirmeleri, kötü niyetli davranışlarda bulunmaları halinde **84.554 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

3.37. İş Hayatının Denetim Ve Teftişi İle İlgili Hükümlere Aykırılık

İş Kanunu'nun, 107'nci maddesine göre; iş müfettişlerinin bu Kanundan veya diğer kanunlardan doğan her çeşit teftiş, denetleme yetki ve görevleri gereğince görevlerinin yerine getirilmesi sırasında, görevlerini yapma ve sonuçlandırmaya engel olan kimselere, fiil suç

oluşturmadığı takdirde, **84.554 TL** idari para cezası uygulanacaktır.

4. İDARİ YAPTIRIM KARARINA İTİRAZ

İdarî yaptırım kararına ilişkin tutanakta; hakkında idarî yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresi, idarî yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili, bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller, karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği açık bir şekilde yazılır. Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır. İdarî yaptırım kararı, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi açık bir şekilde belirtilir. Karar tutanağının bir örneği kişiye verilir. İdarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza hakimliğine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

5. SONUÇ

4857 sayılı İş Kanunu'nda öngörülen idari para cezaları gerekçesi belirtilmek suretiyle Türkiye İş Kurumu il müdürü tarafından; birden fazla ilde işyerleri bulunan işverenlere uygulanacak idari para cezası ise işyerlerinin merkezinin bulunduğu yerdeki Türkiye İş Kurumu il müdürüne verilir. İş Kanunu'nda idari para

cezalarına karşı dava açma süresi ve usulü 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmiştir. Buna göre idari para cezalarının tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde yetkili sulh ceza hakimliğine itiraz (dava) açılması gerekmektedir. 4857 sayılı İş Kanununda yer alan idari para cezaları 213 sayılı Vergi Usul Kanunu mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanmaktadır. 2023 yılı idari para cezaları % 122,93 oranında yeniden değerlendirme ile birlikte artacaktır. Ancak, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun, 123'üncü (mükerrer madde) maddesi gereği Cumhurbaşkanı, bu surette tespit edilen had ve tutarları % 50'sine kadar artırmaya veya indirmeye yetkilidir.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

5326 sayılı Kabahatler Kanunu

7201 sayılı Tebligat Kanunu

Andaç ESEMEN, İş Hukukunda İdari Para Cezaları, Ağustos 2021

Yaşar GÜÇLÜ, İdari Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar, Eylül 2020

Cumhur Sinan ÖZDEMİR, İş Kanununa Göre İdari Para Cezaları, Şubat 2009

Ahmet SANDAL*

SIFIR ATIK PROJESİNDE MAHALLİ İDARELERİN SORUMLULUKLARI VE İDARİ YAPTIRIMLAR

1. GİRİŞ

Atıkların azaltılması ve mümkün olan en az seviyeye indirilmesi, çevre korumada vatandaş bilincinin artırılması, çevre kirliliğinin ortadan kaldırılması hedefi çoktandır mevcut olan bir hedef iken son birkaç yıldır, hedef “sıfır atık” şeklinde belirlenmiş ve bunun için başta Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı, Valilikler ve Belediyeler ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlar yoğun ve kapsamlı bir çalışma içerisindeymiştir.

Sıfır atık projesi gerekli ve elzem bir projedir. Çünkü, israflar, enerji kayıpları, çevre kirliliği, bilinçsizlik geleceğimizi her zamankinden daha fazla tehdit etmektedir. Bundan dolayı “sıfır atık” projesi önemli bir başlangıç ve büyük bir projedir. Huzur ve temizlik sıfır atık projesindedir. Sürdürülebilir gelişme bu projeye dahildir. Dört-beş yıldır uygulanan sıfır atık projesi tutmuş ve benimsenmiştir. Bundan sonra hedefe doğru gidilecek ve gittikçe (varsa) aksayan yönleri de gözden geçirilerek 2023 yılında “sıfır

atık” projesi %100 olarak tüm Ülkemizde sağlanacaktır. Umudumuz bu yöndedir.

Bu yazıda sıfır atık mevzuatı ve uygulamaları mahalli idareler bağlamında ele alınarak açıklamalarda bulunulacaktır.

2. SIFIR ATIK PROJESİNDE TANIMLAR VE AÇIKLAMALARI

a) Atık: Üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyali,

b) Atık azaltımı: Üretim, tüketim ve hizmet süreçlerinde planlanan önleme faaliyetleri doğrultusunda çevresel açıdan belirli ölçütlere, temel şart ve özelliklere göre alınacak tedbirler ile atık miktarının düşürülmesini,

c) Atık üreticisi: Faaliyetleri sonucu atık oluşumuna neden olan kişi, kurum, kuruluş ve işletme ve/veya atığın bileşiminde veya yapısında bir değişikliğe

* Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İç Denetçi & Kamu Yönetimi Uzmanı & Etik Eğitici

neden olacak ön işlem, karıştırma veya diğer işlemleri yapan herhangi bir gerçek ve/veya tüzel kişiyi,

ç) Bina ve yerleşkeler: Bağımsız konut, ticari ya da hizmet birimlerini barındıran yapılar ile açık ya da kapalı sosyal donatılara sahip münferit yapıları da barındıran özerk yerleşimleri,

d) **Biriktirme ekipmanı:** Atıkların türlerine göre biriktirildiği kumbara, konteyner ve benzeri ekipmanları,

e) **Biy-bozunur atık:** Biyolojik olarak bozunabilen park ve bahçe atıkları ile evler, ofisler, lokantalar, satış noktaları, kantinler, gıda hazırlama ve gıda işleme tesislerinden kaynaklanan gıda ve mutfak atıklarını,

f) **Geri dönüşüm:** Enerji geri kazanımı ve yakıt olarak kullanımı ya da dolgu yapmak üzere atıkların tekrar işlenmesi hariç olmak üzere, organik maddelerin tekrar işlenmesi dahil atıkların işlenerek asıl kullanım amacı ya da diğer amaçlar doğrultusunda ürünlere, malzemelere ya da maddelere dönüştürüldüğü herhangi bir geri kazanım işlemini,

g) **Geri kazanım:** Piyasada ya da bir tesiste kullanılan maddelerin yerine ikame edilmek üzere atıkların faydalı bir amaç için kullanıma hazır hale getirilmesinde yer alan ve Atık Yönetimi Yönetmeliğinin EK-2/B'sinde listelenen işlemleri,

ğ) **İl Sıfır Atık Yönetim Sistemi Planı:** Bakanlıkça formatı belirlenen ve Mahalli Çevre Kurulu tarafından hazırlanan, il sınırlarında mahalli idarelerce uygulanacak sıfır atık yönetim sisteminin esaslarını içeren planı,

ı) **Kaynakta ayrı biriktirme:** Atıkların oluştuğu noktada ayrı olarak biriktirilmesini,

i) **Kent Konseyi:** 8/10/2006 tarihli ve 26313 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kent Konseyi Yönetmeliği ile tanımlanan konseyi,

j) **Kompost:** Organik esaslı atıkların oksijenli veya oksijensiz ortamda ayrıştırılması suretiyle üretilen malzemeyi,

k) **Mahalli idare:** Büyükşehir belediyeleri, büyükşehir ilçe belediyeleri, il, ilçe ve belde belediyeleri, belediye birlikleri ve il özel idarelerini,

l) **Önleme:** Ürünlerin yeniden kullanılması veya kullanım ömürlerinin uzatılması ile atık miktarının azaltılması, ürün üretiminde zararlı maddelerin azaltılması ve üretilen atığın çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesine ilişkin herhangi bir madde ya da malzeme atık haline gelmeden önce alınacak tedbirleri,

m) **Sıfır atık:** Üretim, tüketim ve hizmet süreçlerinde atık oluşumunun önlenmesi/azaltılması, yeniden kullanıma öncelik verilmesi, oluşan atıkların ise kaynağında ayrı biriktirilerek toplanması ve geri dönüşüm ve/veya geri kazanımının sağlanarak bertarafa gönderilecek atık miktarının azaltılması suretiyle çevre ve insan sağlığının ve tüm kaynakların korunmasını hedefleyen yaklaşımı,

n) **Sıfır atık belgesi:** Sıfır atık yönetim sistemlerini kuran mahalli idareler ile EK-1 listede tanımlı diğer yerlere ve gönüllülük esasına dayalı olarak sıfır atık yönetim sistemini kuranlara verilecek, nitelikleri Bakanlıkça belirlenen belgeyi,

o) Sıfır atık belgesi sahibi: Sıfır atık belgesi verilen yerleri,

ö) Sıfır Atık Koordinasyon Kurulu: Bu Yönetmelik doğrultusunda yürütülen çalışmaları ve uygulamaları değerlendirmek, yönlendirmek, yaygınlaştırılmasını ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla Bakanlık temsilcisinin başkanlığında toplanan kurulu,

p) Sıfır atık yönetim sistemi: Atık oluşumunun önlenmesinden başlayarak, atıkların azaltılması, kaynağında ayrı biriktirilmesi, geçici depolanması, ayrı toplanması, taşınması ve işlenmesi süreçlerinin hepsini içine alan, fayda ve maliyet unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulan yönetim sistemini,

ifade eder.

3. SIFIR ATIK PROJESİNDE GENEL İLKELER

a) Üretim, tüketim ve hizmet süreçlerinde kaynakların verimli kullanılması amacıyla;

1. Sıfır Atık Yönetmeliği EK-2'de verilen esaslar da dikkate alınarak atık oluşumunun önlenmesi,
2. Atık oluşumunun önlenmesinin mümkün olmadığı durumlarda atıkların azaltılması,
3. Ürün ve malzemelerin yeniden kullanım olanaklarının değerlendirilmesi,

esastır.

b) Oluşan atıkların türlerine göre Sıfır Atık Yönetmeliği EK-5'te verilen açıklamalara uygun olarak en az ikili birikti-

rilmesi ve geçici depolanması sırasında çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde gerekli önlemlerin alınması esastır.

c) Ayrı olarak biriktirilen atıkların karıştırılmadan toplanması ve öncelikle geri dönüşüm/geri kazanımlarının sağlanması, mümkün olmaması halinde ise çevre kirliliğine yol açmayacak şekilde nihai bertaraflarının sağlanması esastır.

ç) Atıkların maddesel veya enerji geri kazanımı amacıyla kullanılarak ekonomiye kazandırılması yaklaşımının öncelikli tercih edilmesi ve düzenli depolamaya gönderilen atık miktarının azaltılması esastır.

d) Sıfır atık yönetim sistemi için idari, mali ve teknik açıdan verimlilik, sürdürülebilirlik ve halkın katılımı ilkeleri esas alınır.

e) Bakanlık ve il müdürlüğü koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların işbirliği içerisinde bulunarak sıfır atık yönetim sisteminin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması, etkin bir şekilde uygulanması amacıyla bilinç ve farkındalık oluşturulması, çevreye duyarlı tutum, davranış ve faaliyetlerin teşvik edilerek desteklenmesi esastır.

f) Sıfır atık yönetim sistemi kapsamındaki faaliyetler ve bu faaliyetlere ilişkin olarak istenen bilgi ve belgeler için Sıfır Atık Bilgi Sistemi kullanılır. Askeri birlik ve askeri kurumların Sıfır Atık Bilgi Sistemine bildirmekle yükümlü oldukları bilgi ve belgeler Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Genelkurmay Baş-

kanlığınca yazılı olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bildirilebilir.

g) Mahalli idareler ile Sıfır Atık Yönetmeliği EK-1 listede tanımlı yerler ve gönüllülük esasına dayalı olarak sıfır atık yönetim sistemini kuracaklar tarafından bu Yönetmelikte tanımlanan kriterler doğrultusunda sıfır atık yönetim sisteminin kurulması, işletilmesi, geliştirilmesi ve izlenmesi esastır.

ğ) Sıfır Atık Yönetmeliği kapsamında sıfır atık yönetim sistemini kuranlarca, atıkların 2872 sayılı Kanun uyarınca çıkarılan mevzuat hükümlerine uygun olarak kaynağında ayrı biriktirilerek atık işleme tesislerine iletilmesinin sağlanması esastır.

h) Sıfır atık yönetim sistemi kurulan yerlerde bulunan gerçek ve tüzel kişiler, atıklarını dahil oldukları sıfır atık yönetim sistemi kriterlerine uygun olarak biriktirir.

1) Evlerden kaynaklanan atık ilaçlar, ilaç satışı yapılan yerler ile İl Sıfır Atık Yönetim Sistemi Planında toplama noktası olarak belirlenen diğer toplama noktalarında ve atık getirme merkezlerinde toplanır. Atık ilaç biriktirme ekipmanları ilaç satışı yapılan yerler ve toplama noktalarınınca temin edilir. Evlerden kaynaklanan atık ilaçların yönetimi mahalli idareler tarafından sağlanır.

i) Sıfır atık yönetim sistemi kapsamında atıkların kaynağında türlerine göre ayrı biriktirilmesi ve kaynağında ayrı biriktirilen atıkların karıştırılmadan ayrı olarak toplanması esastır.

j) Sıfır atık yönetim sistemi kapsamında biriktirilen atıklar, Bakanlıktan geçici faaliyet belgesi/çevre lisansı almış atık işleme tesislerinde işlenir.

k) Kaynağında ayrı biriktirilen evsel atıklar ile benzer ticari ve kurumsal atıkların geri kazanıma veya bertarafa gönderilmek üzere bırakıldığı atık getirme merkezlerinin oluşturulması esastır.

4. SIFIR ATIK PROJESİNDE MAHALLİ İDARELERİN GÖREV VE YETKİLERİ

Sıfır atık projesinde atık oluşumunun en başta kaynağında önlenmesi/azaltılması, atık oluşmuşsa yeniden kullanıma öncelik verilmesi, atıkların kaynağında ayrı biriktirilerek ekonomiye kazandırılması hedeflenmektedir.

Sıfır Atık Yönetmeliğinin 9 uncu maddesine göre Büyükşehir belediyeleri, büyükşehir ilçe belediyeleri, il, ilçe ve belde belediyelerine sıfır atık projesinde görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir.

A) Büyükşehir Belediyelerinin Sıfır Atık Projesinde Görev ve Yetkileri:

1) Büyükşehir entegre atık yönetim planını, İl Sıfır Atık Yönetim Sistemi Planına uyumlu hale getirmekle,

2) İlçe belediyeleri tarafından yürütülen sıfır atık yönetim sistemi uygulamalarının iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile sıfır atık yönetim sistemine yönelik işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla,

yükümlüdür.

B) Büyükşehir İlçe Belediyeleri, İl, İlçe, Belde Belediyeleri, Belediye Birlikleri ve İl Özel İdarelerinin Görev ve Yetkileri:

1) Tüm faaliyetlerinde bu Yönetmelikte belirtilen genel esaslara uymakla,

2) Halkı, atıklarını ayırmaya ve ayrı biriktirmeye teşvik etmekle,

3) Atık oluşumunun önlenmesi için israfi önlemeye teşvik edecek çalışmalarında bulunmakla,

4) Kaynağında ayrı biriktirilen atıkların birbirleriyle karıştırılmadan toplanmasına yönelik altyapıyı geliştirip yaygınlaştırmakla,

5) Atık getirme merkezlerinde biriktirilen atıklar ile evlerden kaynaklanan atıkların yönetimini sağlamakla,

6) Toplanan atıkların öncelikli olarak maddesel geri dönüşüm ve diğer geri kazanım imkânlarının azami ölçekte değerlendirilmesini sağlamakla/sağlatmakla,

7) Geri dönüşümü/geri kazanımı mümkün olmayan atıkların nihai bertaraf işlemlerinde düzenli depolama yöntemini son seçenek olarak değerlendirmekle,

8) Sıfır atık yönetim sisteminin tasarım aşamasından başlayarak uygulamaların izlenmesi faaliyetlerini de içeren tüm süreci kent konseyi gündemine dahil etmekle,

9) Sıfır atık yönetim sistemine geçiş süreci de dahil olmak üzere, mevcut atık yönetim hizmetlerinin sıfır atık yönetim sistemine entegre edilmesine yönelik program ve politikalarını belirleyerek bu hususları stratejik planlarına ve bütçelerine yansıtacakla,

10) Yetkisi dahilinde sıfır atık yönetim sisteminin kurulması ve uygulanmasında Sıfır Atık Yönetmeliği EK-1 listede tanımlanan uygulama takvimine uyarak mevcut atık yönetim hizmetlerini bu sisteme entegre etmekle,

11) Sıfır atık yönetim sisteminin kurulması, işletilmesi ve izlenmesine yönelik olarak Bakanlıkça hazırlanan kılavuz doğrultusunda gerekli iş ve işlemleri gerçekleştirmekle, sisteme ilişkin tam maliyet esaslı tarifeleri belirlemekle ve uygulamakla,

12) Kurulan sıfır atık yönetim sistemini konutlara ilanen duyurmakla, atıkların oluşturulan sistem doğrultusunda biriktirilmesini sağlamakla,

13) Sıfır atık yönetim sisteminin yaygınlaştırılması ve bu konudaki farkındalığın artırılmasına yönelik bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri yapmakla, bu kapsamda düzenlenen faaliyetlere katkı ve katılım sağlamakla,

14) Belediyelerin mevcut atık yönetim hizmetleri ile belediye sınırlarında herhangi bir işletmeye bağlı olmaksızın atık toplayan kişilerin faaliyetlerini kent konseyi gündeminde değerlendirerek sosyal ve ekonomik koşullar göz önünde bulundurulmak sureti ile yerel ölçekte yapılabilecek uygulamalar için belediye meclislerine önerilerde bulunulmasını sağlamakla,

15) Sıfır Atık Bilgi Sistemine kayıt olmak ve bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerine ilişkin olarak istenen bilgi ve belgeleri sisteme kaydetmekle,

16) Sıfır atık yönetim sistemi kapsamında toplanan atıklara ilişkin aylık bil-

gileri takip eden ayın onbeşine kadar sıfır atık bilgi sistemi üzerinden bildirmekle ve her yıl Mart ayı sonuna kadar bir önceki yıla ait bilgilerin veri kontrollerini tamamlamakla, bildirim esas bilgi ve belgeleri muhafaza etmekle,

yükümlüdür.

Sıfır atık yönetim sisteminin kurulması ve sistemin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla Sıfır Atık Yönetmeliği EK-1'de tanımlanan uygulama takviminde belirtilen, sisteme geçişlerin tamamlanması için; il belediyeleri ile 50.000 üzeri nüfusa sahip mahalli idarelerde en az 2 çevre mühendisi veya çevre görevlisi, 20.000-50.000 arasında nüfusa sahip mahalli idarelerde en az 1 çevre mühendisi veya çevre görevlisi bulundurulur. 20.000'den az nüfusa sahip mahalli idarelerde çevre mühendisi veya çevre görevlisi bulundurulur ve/veya çevre danışmanlık hizmeti alınır. Mahalli idare birliklerinde ve il özel idarelerinde en az 1 çevre mühendisi veya çevre görevlisi bulundurulur.

Atık yönetimi amacıyla oluşturulan birliklere üye olunması veya diğer mahalli idarelerin hizmetlerinden faydalanılması halinde, bu Yönetmelik ile getirilen yükümlülükler birlik tüzüğü kapsamında üye olunan birlik veya hizmet alınan mahalli idare tarafından yerine getirilir.

Mahalli İdareler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen esaslar doğrultusunda atık getirme merkezini kurmak/kurdurmakla, işletmek/işlettirmekle yükümlüdür.

5. SIFIR ATIK PROJESİNİN MAHALLİ İDARELER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Üretim, tüketim ve hizmet süreçlerinde atık oluşumunun önlenmesi/azaltılması, yeniden kullanıma öncelik verilmesi, oluşan atıkların ise kaynağında ayrı biriktirilerek toplanması ve geri dönüşüm ve/veya geri kazanımının sağlanarak bertarafı gönderilecek atık miktarının azaltılması suretiyle çevre ve insan sağlığının ve tüm kaynakların korunmasını hedefleyen yaklaşımda da sıfır atık denilmektedir.

Plastik maddelerin ve günümüzdeki tüketim maddelerinin bir çoğunun mevcut olmadığı Osmanlı zamanındaki evlerde hiçbir şeyin israf edilmediğini ve “sıfır atık” dediğimiz ve şimdilerde bir hedef ve program dahilinde sürdürülen projelerin, o vakitler kendiliğinden uygulandığını, evsel atıkların bir kısmının hayvanlara yiyecek olduğunu, bir kısmının (sebze, meyve atıklarının) evin avlusundaki bahçeye dökülerek doğal gübre olduğunu, neticede çer-çöp oluşmadığı bilinen bir gerçektir. ***Ancak günümüzde tüketim maddelerinin, plastiğin, kağıt-kartonun ve ambalaj maddelerinin bu yoğun ve bu yığın kullanımı beraberinde çevre kirliliği, israf ve enerji kayıplarını beraberinde getirmiştir.*** İsrafın, çevre kirliliğinin önlenmesi ve enerjimizin doğru bir hedefe yönlendirilmesi için “sıfır atık” projesi şarttır. Bu projede mahalli idarelerin tüm kapasitelerini, insan kaynaklarını ve maddi imkanlarını seferber ederek etkili çalışma göstermeleri icap etmektedir.

Sıfır atık projesi, israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan ve bu alanda vatandaşın duyarlılığını artırmayı hedefleyen atık yönetim felsefesi olarak tanımlanan bir projedir.

Sıfır atıkla ilgili buraya kadar mevzuat temelinde anlattıklarımızdan çıkan anahtar kavramları sıralayacak olursak, şu kelime ve kavramların altı çizilmelidir. **“Tasarıf, çevre bilinci, hayat felsefesi, enerji kayıplarının önlenmesi ve sürdürülebilir gelişme, vatandaş duyarlılığı, temizlik ve huzur.”** Tüm bu hususlar akla getirildiğinde, “sıfır atık” projesinin kâr üstüne kâr, yarar üstüne yarar olduğu hemen anlaşılacaktır. Bir insanın, bir toplumun mutluluğunun satır başlarıdır, ana noktalarıdır bunlar.

İşte bu noktalardan hareketle *Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı sürdürülebilir gelişme ilkeleri çerçevesinde atıklarımızı kontrol altına almak, gelecek nesillere temiz, gelişmiş bir Türkiye ve yaşanabilir bir dünya bırakmak noktasında mevcut sistemi daha düzenli, sistemli ve uygulanabilir bir temele oturtmak maksadıyla “sıfır atık” prensibini hedef alınmış ve 2017 Haziran ayında bu projeyi başlatmıştır.* Bu projede öncelikle adigeçen Bakanlığın kendi ana hizmet binasından başlanmış ve pilot uygulama merkezden hareket almıştır. Daha sonra aşamalı olarak diğer yerlerde de uygulamaya geçilmiştir. Sıfır Atık Projesinin Bakanlık ana

hizmet binasında uygulanmaya başlamanın akabinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın eşi Sayın Emine Erdoğan Hanımefendinin takdirleri ile 26.09.2017 tarihinde Sıfır Atık Projesinin Tanıtım Toplantısı Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde yapılarak sözkonusu projenin tüm Türkiye’de yaygınlaştırılması için çalışmalar hızlanmış ve kamuoyunda projenin tanınırlığı artmaya başlamıştır.

Sıfır atık projesi, Başkentimiz Ankaradan itibaren aşamalı olarak tüm Ülkemiz genelinde, şehir şehir, kasaba kasaba, köy köy yaygınlaşıp hedefine doğru kararlılıkla sürdürülecektir. **Projede kamu kurum ve kuruluşları, eğitim kurumları, alışveriş merkezleri, hastaneler, eğlence ve dinlenme tesisleri ve büyük iş yerleri büyük önem taşımaktadır. Tabi her ev ve her aile bu projenin uygulanması da ayrı bir öneme sahiptir.**

Basından öğrendiğimiz kadarıyla ve çevremizden müşahade ettiğimiz üzere, son 1 yıl içerisinde bazı Belediyelerde bu hususta eğitim ve tanıtım toplantılarının arttığı, okullarda ve diğer benzeri yerlerde bu konuda çeşitli eğitim ve seminerlerin düzenlendiği, konuya olan ilgi ve desteğin her geçen gün arttığı sevindirici bir gelişmedir.

Sıfır atık projesi tutmuş ve benimsenmiştir. Bundan sonra hedefine doğru gidecek ve gittikçe (varsa) aksayan yönleri de gözden geçirilerek 2023 yılında “sıfır atık” projesi %100 olarak tüm Ülkemiz sathında sağlanacaktır. Umudumuz bu yödedir.

Sıfır atık projesi, belki de bundan önce bir ütopya ya da gerçekleşmesi zor

bir hedef olarak zihinlerde ve akıllarda durmaktaydı. Ancak son 1 yıl içerisinde hayata geçirilmeye başlandı ve dalga dalga yayılarak Ülke sathında güzel sonuçlar alınmaktadır.

Sıfır atık projesinde emeği geçen herkesi, Bakanımızdan başlayıp tüm yöneticileri ve tüm ilgili personeli tek tek kutluyor ve kendilerine bir vatandaş olarak hassaten teşekkür ediyorum.

Bu tebrik dilekelerimle birlikte, tüm vatandaşlarımızı ve halkımızı bu projeye sahip çıkmaya, atıklarının gelişigüzel çöp kutularına atmaya değil, atıklarının kaynağında ayrıştırmak suretiyle, gerektiği şekilde değerlendirdikten sonra en son aşamada çöp kutularına atmaya çağırıyorum. Böylece israflar önlenecek ve daha temiz, daha huzurlu bir çevrede yaşama imkanımız artacaktır.

Sıfır atık esas itibarıyla atık yönetiminin kapsamına dahildir. Atık yönetimi ve organizasyonu içerisinde sıfır atık projesi ayrı ve özel bir konum arz etmektedir. Sıfır atık projesi organizasyonunda belediyelerin önem ve önceliği büyüktür.

Atığın oluşumunun önlenmesi, kaynağında azaltılması, yeniden kullanılması, özelliğine ve türüne göre ayrılması, biriktirilmesi, toplanması, geçici depolanması, taşınması, ara depolanması, geri dönüşümü, enerji geri kazanımı dâhil geri kazanılması, bertarafı, bertaraf işlemleri sonrası izlenmesi, kontrolü ve denetimi faaliyetleri ciddi takip ve etkili organizasyon gerektirir. Bu organizasyonun bir tarafında genel yönetim, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bulunurken diğer tarafında mahalli idareler ve en başta da belediyeler bulunmaktadır.

Atıklarla ilgili olarak denetim ve kontrol faaliyetleri başta olmak üzere, toplama, ayırma, depolama, taşıma, geri dönüşüm, bertaraf ve izleme faaliyetlerinde elbette en birincil görev Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatına düşmektedir. Adıgeçen Bakanlık ile birlikte mahalli idareler elbette etkili çalışmalar göstermelidir.

Atıklarla ilgili olarak denetim ve kontrol faaliyetleri başta olmak üzere, toplama, ayırma, depolama, taşıma, geri dönüşüm, bertaraf ve izleme faaliyetlerinde elbette en birincil görev Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatına düşmektedir. Adıgeçen Bakanlık ile birlikte mahalli idareler elbette etkili çalışmalar göstermelidir.

Mahalli idareler ve başta belediyeler bu projeye sırf mevzuat ve ilgili yönetmelikler ile kendilerine yüklenmiş görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi olarak bakmamalı, bu projeyi temiz çevre, israfların önlenmesi ve beldelerinde yaşanacak huzur ve sağlıkları için asli vazife bilmelidir.

Mahalli idareler atıkların azaltılması ve mümkün olan en az seviyeye indirilmesi, çevre korumada vatandaş bilincinin artırılması, çevre kirliliğinin ortadan kaldırılması hedefi doğrultusunda daha gayretli çalışmalar sergilemelidir.

Mahalli idarelerin bu noktadaki hedefleri “sıfır atık” olmalıdır. Bu proje gerçekli ve elzem bir projedir. Çünkü, israflar, enerji kayıpları, çevre kirliliği, bilinçsizlik geleceğimizi her zamankinden daha fazla tehdit etmektedir. Bundan dolayı “sıfır atık” projesi önemli bir başlangıç ve büyük bir projedir. Huzur ve temizlik sıfır atık projesindedir. Sürdürülebilir gelişme bu projeye dahildir. Mahalli idareler bu hususta eskisinden daha fazla çaba gösterip 2023 yılında projenin tamamıyla gerçekleştirilmesinde etkili rol oynamalıdır.

6. SIFIR ATIK PROJESİYLE İLGİLİ OLARAK İDARİ CEZALAR VE YAP- TIRIMLAR

1-Sıfır Atık Belge Esaslarına Aykırılık, Adres ve Diğer Değişiklik Durumları ve Belgenin İptali:

Sıfır Atık Yönetmeliğinin 18. maddesine göre sıfır atık bilgi sistemi üzerinden yapılması gereken beyanları yapmayanlar ile denetimler sırasında sıfır atık yönetim sistemini uygulamadığı ve verilen belgenin sürekliliğini sağlamadığı tespit edilen yerlere, idari yaptırım öngörülen fiillerin tespiti halinde idari yaptırım uygulanmasını müteakip doksan takvim günü iyileştirme süresi verilir. Verilen süre sonunda;

a) Gerekli iyileştirmenin mevcut belge seviyesinin sürekliliğini sağlayacak düzeyde olduğu tespit edilen yerlerin sıfır atık belgesi geçerliliğini sürdürür.

b) Gerekli iyileştirmenin mevcut belge seviyesinin sürekliliğini sağlayacak düzeyde olmadığı tespit edilen yerlerin sıfır atık belgesi iptal edilir.

(2) Sıfır atık belgesinin alınmasına esas teşkil eden ve sıfır atık bilgi sistemi üzerinden sunulan bilgi ve belgelerde değişiklik olması halinde değişikliği takip eden otuz takvim günü içerisinde sıfır atık bilgi sistemi üzerinden gerekli bildirimde bulunulur ve belge geçerliliğini korur. Verilen süre içerisinde değişiklik durumlarının bildirilmemesinin tespiti halinde, sıfır atık belgesi iptal edilir.

(3) Uygulamada değişiklik olması halinde söz konusu değişiklikler mevcut uygulamayı aksatmayacak şekilde sıfır

atık yönetim sistemine entegre edilerek, değişikliği takip eden otuz takvim günü içerisinde sıfır atık bilgi sistemi üzerinden gerekli bildirimde bulunulur ve belge geçerliliğini korur. Verilen süre içerisinde değişiklik durumlarının bildirilmemesinin tespiti halinde, sıfır atık belgesi iptal edilir.

(4) Sıfır atık yönetim sistemi uygulanan bina ve yerleşkelerden taşınması durumunda, değişikliği takip eden otuz takvim günü içerisinde gerekli bildirimde bulunulur ve sıfır atık belgesi iptal edilir.

(5) Belge alma yükümlülüğü bulunan yerlerden belgesi iptal edilenlerin;

a) Farklı bina ve yerleşkelere taşınması durumunda taşınma tarihini takip eden yüz seksen takvim günü içerisinde,

b) Diğer belge iptal durumlarında ise belge iptal tarihini takip eden otuz takvim günü içerisinde,

yeniden belge başvurusunda bulunmaları zorunludur.

2-İdari Yaptırım:

Söz konusu Yönetmeliğin 21. maddesinde belirtildiği üzere, bu Yönetmelik kapsamında yürütülen iş ve işlemlerde 2872 sayılı Kanunda, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununda, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununda ve ilgili diğer mevzuatta idari yaptırım öngörülen fiillerin tespiti halinde yetkili mercilerce idari yaptırım uygulanır.

3-İdari Para Cezaları:

Çevre Kanununun 11. maddesinde belirlenen sıfır atık yönetim sistemini

kurmayanlara ve/veya kurduğunu belgeleyemeyenlere 20.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	2022 YILI İÇİN	2023 YILI İÇİN
(cc) bendindeki ceza miktarı	20.000 TL	27.240 TL	Ocak sayımızda yayımlanacaktır.

Çevre Kanununun bu husustaki 11/9 maddesi şöyledir: Atıkların üretiminin ve zararlarının önlenmesi veya azaltılması ile atıkların geri kazanılması ve geri kazanılabilen atıkların kaynağında ayrı toplanması esastır. Sıfır atık yönetim sistemini kurarak belge alanlar, türlerine göre kaynağında ayrı biriktirdikleri atıklarını, Bakanlıktan çevre lisansı almış atık işleme tesislerine geri kazanımı sağlanmak üzere verebilirler. Atık yönetim plânlarının hazırlanmasına ve sıfır atık yönetim sistemine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir ve bu çerçevede sıfır atık yönetim sisteminin kurulması ve işletilmesi zorunludur.

7. SONUÇ

Bu yazı boyunca sıfır atık projesi hakkında bilgiler sunulmuş ve ilgili mevzuatın hükümleri hatırlatılmıştır. Sıfır atık

projesi konusu mahalli idareler kapsamında ele alınarak bu yazı boyunca bilgiler verilmiştir. Sıfır atık projesi tutmuştur ve Ülkemiz çapında ve mahalli idareler ve özellikle de belediyeler temelinde yaygınlaşmıştır.

Bu proje israfları önleyecek geniş ve kapsamlı bir projedir. Belediyelerin de israfları önleyecek özel çalışmalar yapması ve en azından sıfır atık projesi kapsamında israfları durdurması Ülkemizin gelişmesi ve kalkınması açısından da önem taşımaktadır.

Bu proje aynı zamanda Dinimizin de bir emridir. İsrâf etmeyen, çevreyi koruyan, atıklarını gelişigüzel sokaklara atmayan insanları Yüce Rabbimiz (cc) sever. “Yiyin, için, ancak israf etmeyin. Şüphesiz Allah israf edenleri sevmez” ayet-i kerimesini yazımın en sonunda sizlere, önemine binaen, hatırlatıyorum.

Salih ÇALAL*

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN HESABINDA BULUNAN NAKİT TUTARLARIN BANKA HESABINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere belediye, kurumsal bir yapısı ile bölgesel ya da ulusal kanunlar tarafından kendisini yönetme hakkı tanıyan idari birimdir. Belediye ifadesi aynı zamanda; bir şehir veya ilçenin temizlik, aydınlatma, su ve elektrik gibi ortak ihtiyaçlarını ve hizmetlerini gören örgüt anlamında da kullanılır. Belediyelerin şirket kurmaları veya kurulmuş şirketlere ortak olmaları eskiden beri uygulanan bir yöntemdir. Bu doğrultuda belediyelerin şirket kurmaları ve hizmetlerini bu şirketler aracılığıyla yürütmeleri, yasal dayanağı olan bir durumdur. Nitekim, belediye şirketinin sahibi ya da pay sahibi belediye tüzel kişilikleridir. Bu sahiplikten dolayı belediye şirketlerinde aynı zamanda kamu kaynağı da kullanılarak faaliyetler sürdürülmektedir.

Bu çalışmada, belediyelerin sermayesinin yarısından fazlasına doğrudan ve/veya dolaylı olarak sahip olduğu şirketlerin hesabında bulunan nakit tutarların

banka hesabında değerlendirilmesi hususu incelenecektir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİ

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediye, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır. Buradaki tanım cümlesinde de belediyelerin söz konusu "mahalli müşterek ihtiyaç"ları hangi usulle karşılayacağına dair bir belirleme yoktur. Belediyelerin görev ve sorumluluklarının düzenlendiği 14'üncü maddede ise Belediyelere mahalli müşterek ihtiyaç olmak şartıyla bazı görevler verilmiş, bunlardan bazıları "yapar veya yaptırır" denilmek suretiyle zorunlu tutulmuşken, diğerleri "yapabilir" ifadesi ile Belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliğine göre yerine getirilip getirilmeyeceğine karar verilmesi serbest bırakılmıştır. Görüldüğü üzere belediyenin mecburi işlerini dahi

* Ticaret Bakanlığı Başmüfettişi

kendi eliyle yerine getirmesi gerekmemekte, bunları “yaptırması” da mümkün kılınmaktadır. Aynı şekilde belediyelerin yetki ve imtiyazlarını düzenleyen 15’inci maddesinde de öncelikle belediyelere “belde sakinlerinin mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde” bulunma yetkisi verilmiş ve daha sonra bazı yetkilerin, “yapmak veya yaptırmak; işletmek veya işlettirmek; kurmak veya kurdurmak” ifadeleri ile yine seçimli olarak kendileri tarafından yerine getirilebileceği gibi başkasına devredilebileceği düzenlenmiştir.¹

Bu kapsamda kurulan belediye şirketleri kimi yerel hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyeler tarafından kurulan ya da yönetiminin elde edilmesi koşuluyla belediyelerce ortak olunan, bağımsız bütçeli, özel hukuk tüzel kişisidir.² Belediyelerin, alternatif hizmet sunma yöntemlerinin basında gelen belediye şirketlerinin genel özellikleri şu biçimde sıralanabilir:³

- Belediye tarafından kurulur veya belediyece ortak olunurlar,
- Özel hukuk tüzel kişisidirler,
- Yönetimlerinde belediyenin ağırlığı söz konusudur,
- Belediye bütçesinden bağımsız bir bütçeye sahiptirler ve bütçeleri, ticari faaliyetleri sonucu elde ettikleri gelirlerden oluşur,

- Genel olarak belediyenin görev alanına giren bir konuda faaliyet gösterirler.

Belediye şirketlerinin kuruluş nedenleri kabaca iki başlık altında toplanabilir; birincisi, kentte yaşayanların ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, kamu hukukuna tabi olarak, belediye personeli ve birimleri tarafından üretilen mal ve hizmetlerin belediye şirketleri marifetiyle üretilmesi sağlanarak, hukuk alanının ve üretim yerlerinin özel hukuk alanına kaydırılmasıdır. Bu sayede, istihdam, tedarik, finansman, yönetim, denetim, gibi konularda mevzuat sınırlamalarından kurtulma amaçlanmaktadır. İkincisi, kentte yaşayanların ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, özel ya da gerçek kişilerden ihale ile alınan mal ve hizmetlerin kalitesinde makul fiyatlarla sürekliliği sağlamaktır. Bu şekilde dışarıdan alınan mal ve hizmetlerin, daha esnek bir yapı ve yönetimle üretilmesi amaçlanmaktadır (burada da daha önce özel şirketler tarafından üretilen mal ve hizmetlerin, belediye şirketleri marifetiyle sağlanması söz konusudur).

Özel hukuk hükümlerine tabi belediye şirketleri, esas faaliyetlerini 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre yapmaktadırlar.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 16’ncı maddesinin 1 ve 2’nci fıkralarında “Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il

1 Gençay, F. Didem (2018), Belediye Şirketlerinin Hukuki Statüsü, TBB Dergisi (134), s.155.

2 Sayan, İpek Özkal ve Kışlalı, Murat, “Belediyelerde Şirketleşmenin Yararı Var mı? Hurafeler ve Gerçekler”, 2008, Çağdaş Yerel Yönetimler, 17(1), s.60.

3 Nuri Tortop, “Güçlü Mahalli İdare Anlayışının Gelişmesi”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt.7, Sayı.1, (Ocak 1998), s.91.

özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar. Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar.” hükümlerine yer verilmiştir.

Bu bakımdan, Türk Ticaret Kanununun da, belediyelerin şirket kurma ve kurulmuş şirketlere ortak olmaları konusunda engelleyici bir hüküm olmadığı gibi, belediyelerin, kamu hizmeti gördüğü kabul edilen anonim şirketlerin yönetim kurulunda temsiline ilişkin hükümlere yer vermek suretiyle, dolaylı yoldan belediyelerin de şirket kurabilmelerine kurulu bulunan şirketlere iştirak edebilmelerine imkân tanındığı söylenebilir.⁴

3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN HESABINDA BULUNAN NAKİT TUTARLARIN BANKA HESABINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Yönetmelik kapsamındaki kurumların mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve izlenebilmesini teminen Kamu Haznedarlığı uygulamasına ilişkin usul ve esaslar, 08.03.2019 tarih ve 30708 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Anılan yönetmeliğin “Kapsam” başlıklı 2 nci maddesinde;

⁴ Muhterem Dilbirliği, “Belediye Şirketleri”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 4(2), 1995, s.68.

“(1) Aşağıda sayılan kurumlar bu Yönetmelik hükümlerine tabidir:

... d) Belediyeler.

... h) Bu maddede sayılan kurumların;

1) Bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birlikleri,

2) Sermayesinin yarısından fazlasına doğrudan ve/veya dolaylı olarak sahip olduğu şirketleri,

3) Fon, hesap, özel hesap, havuz ve benzeri adlarla açtıkları ve/veya yönettikleri her türlü banka hesabı.” hükmü ile,

“Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde;

“(1) Bu Yönetmelikte geçen;

... b) Kamu sermayeli bankalar: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş., T. Halk Bankası A.Ş., T. Vakıflar Bankası T.A.O. ve sermayesinin yarısından fazlası doğrudan ve/veya dolaylı olarak kamuya ait olan diğer mevduat ve katılım bankalarını,

c) Kurum: 2 nci madde kapsamındaki kurumları, ... ifade eder” hükmü yer almaktadır.

Dolayısıyla anılan yönetmelik, belediyeleri ve belediye şirketlerini kapsamakta, kamu sermayeli bankaları tarif etmektedir.

Yönetmeliğin “Kaynakların değerlendirilmesi ve nemalandırma” başlıklı 6 nci maddesinde;

“(1) Kurumların mevduat, ters repo ve katılma hesabı olarak değerlendirmeyi

öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat ve ters repo faiz oranı ile katılma hesabı beklenen/tahmini getiri oranı, Ek-1'de yer alan ve ilgili vadelere karşılık gelen oranlardan daha yüksek olamaz.” hükmü,

“Diğer menfaatler” başlıklı 7 nci maddesinde;

“(1) Kurumlar mali kaynaklarının değerlendirilmesinde faiz veya kâr payı dışında aynı ya da nakdi herhangi bir menfaat temin edemez. Bankalar, bu fıkra hükmüne aykırı talepte bulunan kurumları, ilgili denetim kurumlarına ve/veya birimlerine iletmek üzere Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

(2) Kurumların aylık ve ücret ödemeleri ile faaliyetleri kapsamında bankalara yaptırdıkları tahsilat ve ödeme işlemlerine ilişkin olarak sağladıkları havale, elektronik fon transferi (EFT), para transferi ve benzeri bankacılık hizmetleri için yapılan protokoller kapsamında ortaya çıkan ücret ve hizmet bedellerinin bankalar veya Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. tarafından üstlenilmesi birinci fıkra kapsamında değerlendirilmez.” hükmü bulunmaktadır.

Bu bakımdan, yönetmelikte kaynakların ne şekilde değerlendirileceği ve faiz/kar payı kullanıma usulleriyle ilgili düzenlemelere açık bir şekilde yer verilmiştir.

Bununla birlikte, “Sorumluluk” başlıklı 9 uncu maddesinde;

“(1) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan kurum yetkilileri ve muhasebe yet-

kilileri bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmekle yükümlü olup, bu Yönetmelik hükümlerine aykırılık sebebi ile ortaya çıkabilecek zararlardan şahsen ve müteselsilen sorumludur.” hükmü,

“Yaptırım” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“(1) Kamu kaynaklarının bu Yönetmelik hükümlerine aykırı şekilde değerlendirilmesinden elde edildiği tespit edilen nemalar genel bütçeye gelir kaydedilir.

(2) Bakanlık tarafından 8 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında istenen bilgilerin belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gönderilmemesi halinde, 4749 sayılı Kanunun 14/A maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca idari para cezası uygulanır.” hükmü,

“Diğer hususlar” başlıklı 12 nci maddesinde;

“(1) Kurumlar, bankalarla yapacakları protokollerde bu Yönetmelik hükümlerine uygun düzenlemeler yapmakla yükümlüdür.

(2) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce yapılmış olan protokoller, sürelerinin bitimine kadar uygulanmaya devam olunur.

(3) Bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılacak protokollerin süresi bir yılı geçemez.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat gereğince belediyelerin sermayesinin yarısından fazlasına doğrudan ve/veya dolaylı olarak sahip olduğu şirketler, Kamu Haznedar-

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN HESABINDA BULUNAN NAKİT TUTARLARIN BANKA HESABINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

lığı Yönetmeliği kapsamındadır. Dolayısıyla bunlara ait her türlü mali kaynak, kamu sermayeli bankalarda değerlendirilmelidir.

4. SONUÇ

Belediye şirketleri kimi yerel hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyeler tarafından kurulan ya da yönetiminin elde edilmesi koşuluyla belediyelerce ortak olunan, bağımsız bütçeli, özel hukuk tüzel kişileridir. Belediyelerin görev ve sorumluluklarını kurdukları şirketler üzerinden yerine getirmeleri, belediyelere önemli avantajlar sağlamaktadır.

Yazımız kapsamında yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, belediyelerin

sermayesinin yarısından fazlasına doğrudan ve/veya dolaylı olarak sahip olduğu şirketlerin Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği hükümlerine tabi olduğu, bu şirketlerin kendi bütçeleri ve tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda değerlendirmekle yükümlü olduğu; yalnızca tahsilat, ödeme gibi işlemler için Yönetmelik kapsamında olmayan bankalarla çalışabileceği görülmüştür.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği

Mustafa DÖNMEZ *

2023 YILINDA UYGULANACAK BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

İdari para cezası, devletin idari kurumları tarafından verilen para cezalarıdır. İdari para cezası verebilecek kurumlardan biri de, belediyelerdir.

Belediyeler, belde halkının sağlık, huzur ve refahını temin amacıyla, şehir düzenini bozulmaktan korumak için mevzuata aykırı eylemlerde bulunanlar ile, belediye emir ve yasaklarına aykırı davranışları men etmek ve idari para cezası vermek yetkisine sahiptir.

Bu kapsamda, belediyelerce verilecek idari para cezaları başta 5393 sayılı Belediye Yasası olmak üzere, 1608 sayılı Yasa ve çeşitli yasalarda düzenlenmiştir.

İdari para cezaları, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17/7 maddesine göre, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirilerek uygulanmaktadır. Bu kapsamda, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca

24.11.2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 542 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2023 yılında uygulanacak yeniden değerlendirilme oranı 2022 yılı için % 122,93 (yüz yirmi iki virgöl doksan üç) olarak tespit edilmiştir.

İdarî para cezalarının hesaplanmasında ve ödenmesinde, bir Türk Lirası'nın (1 TL) altında kalan tutarlar dikkate alınmaz.

Bu yazımızda, belediyelerin uygulayacağı idari para cezaları çeşitli yönleriyle ele alınıp incelenecektir.

2. BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

Belediyeler, üç ana grupta para cezası verebilmektedir. Bunlar;

1. Belediye emir ve yasaklarına aykırı hareket edenlere verilen para cezaları,
 2. Özel kanunların öngördüğü para cezaları,
 3. Kabahatler Kanunu uyarınca verilen para cezaları,
- olarak üç grupta toplanabilir.

* İçişleri Bakanlığı, (E) Mahalli İdareler Gn. Md. Şube Müdürü

İdari para cezalarının artırılmasına ilişkin usul ve esaslar, 4.11.2004 tarih ve 5252 sayılı **Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun**'da düzenlenmiş, anılan kanun 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3 üncü maddesinde ise, idari para cezaları ve yaptırımların ne şekilde uygulanacağı gösterilmiştir. Yapılan düzenleme ile; 5326 sayılı Kanunu'nun, kanun yolu dışındaki diğer genel hükümlerinin tüm idari para cezaları hakkında uygulanması saklı tutulmuştur. Ancak, idari para cezalarının düzenlendiği kanunlarda; kanun yoluna ilişkin özel bir düzenlemenin bulunması halinde ilgili kanun hükmü, buna ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmaması halinde ise 5326 sayılı Yasa'nın kanun yoluna ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Bu kapsamda idari yaptırım kararlarında bulunması gereken hususlar, kararların ilgililere tebliğ usulü, özel kanununda hüküm bulunmaması koşuluyla idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümler (başvuru yolu ve süresi, itiraz yolu ve süresi), ödeme usulü, takip ve tahsili usulü, indirim, taksitlendirme, zamanaşımı, idari para cezalarının gelir kaydedileceği kamu idareleri gibi düzenlemeler genel hükümler olup, ilgili kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Örneğin, 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca verilen idari para cezalarında ödeme süresi, 30 gün olarak belirlenmiştir. İmar para cezasına itiraz konusunda, 3194 sayılı Yasada bir düzenleme mevcut

olmadığından, 5326 sayılı Yasa'ya bağlı olarak kanun yolu hükümleri uygulanacağından, peşin ödeme indirimi kanun yoluna başvuru süresi olan 15 gün içerisinde yapılan ödemelere uygulanacaktır.

İdari para cezaları ile ilgili bir diğer önemli husus da, bu cezalarının belediyenin hangi organı tarafından verileceği hususudur. 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesi dışında belediyeleri ilgilendiren diğer maddelerinde cezaların kimin tarafından verileceği açıkça belirtilmiştir. Anılan Yasa'nın 32 nci maddesine göre cezanın kimin tarafından verileceği hususu, 1608 sayılı Yasada 5728 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikten sonra açıklığa kavuşmuş ve bu maddeye göre cezanın belediye encümenince verileceği belirtilmiştir. Belediye cezası içeren diğer yasalarda, cezanın hangi organ tarafından verileceğinin açıkça belirtilmemesi durumunda, cezaya ilişkin karar 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/b ve 34/e maddeleri gereğince yine belediye encümenince verilecektir.

Bu kapsamda 1.1.2023 - 31.12.2023 tarihleri arasında belediyelerce uygulanacak idari para cezası miktarları aşağıda gösterilmiştir:

3. BELEDİYE EMİR VE YASAKLARINA AYKIRI HAREKET EDENLERE VERİLEN PARA CEZALARI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin (b) fıkrasında, "*Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, belediye yasakları koymak ve uygulamak...*", belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer almaktadır.

Belediye meclisleri ve encümenleri, başta 5393 sayılı Belediye Kanunu olmak

üzere, çeşitli kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getirirken, beldenin esenliğiyle ilgili çeşitli kararlar alırlar.

Belediyeleri ilgilendiren kimi kanunlarda çeşitli yasaklayıcı ve cezai hükümler yer almaktadır. Bu kapsamda başta 5393 sayılı Yasa olmak üzere, 1593 ve 831 sayılı Yasalarda, 1608 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Belediye yasakları hakkında temel yasa olan **15.5.1930 tarihli ve 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkındaki 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun** hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. Söz konusu Kanun, 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la büyük ölçüde değişikliğe uğramıştır.

Bu meyanda 1608 sayılı Kanun'un 1 ve 2 nci maddeleri 5728 sayılı Kanun'la değiştirilmiş, bu iki madde ile yürürlük maddesi dışında kalan maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu değişiklikle Kanun'un 1 inci maddesi; belediye meclisi kararlarına muhalefet veya mevzuatın men veya emrettiği fiilleri işleyenlere, 2 nci maddesi ise; yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişilere cezai yaptırım öngörmüştür.

1. Belediye Meclisi Kararlarına Muhalefet veya Mevzuatın Men veya Emrettiği Fiilleri İşlemek

1608 sayılı Kanun'un değişik 1 inci maddesi, "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif

hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir.

Belediye encümeni kararında belli bir fiilin muayyen bir süre zarfında yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin ilgili kişi tarafından yapılmaması hâlinde, masrafları yüzde yirmi zammı ile birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından yerine getirilir.

Bu madde hükümleri ilgili kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâllerde uygulanır." hükmüne dönüşmüştür.

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, 1608 sayılı Kanun çeşitli yaptırımlar öngörmektedir.

a) Para Cezası

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi hükmüne göre, belediye encümenince;

- Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere,
- Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara,

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezasına karar verileceği öngörülmektedir.¹

¹ Bu para cezası, 1608 sayılı Yasa çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

Bu durumda; 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi çerçevesinde gerek belediye meclis ve encümenince alınan kararlara aykırı hareket edenlere, gerekse belediye mevzuatının men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesindeki; "*Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye 100 TL idarî para cezası verilir.*" hükmü uyarınca **belediye encümen**lerince 100 TL idari para cezası verilecektir.

Söz konusu Yasa'nın para cezasındaki değişiklik hükmü, 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girdiği için, bu tarihten itibaren 100 TL olarak uygulanmıştır.

Ancak 5326 sayılı Yasa'da 100 TL olarak öngörülen bu para cezası, yasa gereği 2006 ve izleyen yıllarda yeniden değerlendirilme oranında artırılarak güncelleştirilmiş, 2022 yılında 581 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında.....581x2,2293=1.295 TL

b) Yasaklanan Faaliyetin Meni

1608 sayılı Kanun'un değişik 1 inci maddesine göre, belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası yanında, yasaklanan faaliyetin menine karar verilecektir.

Bilindiği üzere, 1608 sayılı Kanun'un değişiklik öncesindeki uygulamasında, 3 ila 5 gün meslek ve sanattan men edilmesi yaptırımı öngörülmekteydi. Yapılan değişiklikle, yasaklanan faaliyetin ne kadar süreyle men edileceğine belediye encümenince karar verilecektir. Başka bir deyişle, bu konuda takdir yetkisi belediye encümenine bırakılmıştır.

Bu arada şunu da belirtelim ki, **yasaklanan faaliyetin men**i ibaresiyle ne kastedilmektedir ? Bu konu, pek açık değildir. Kanun'un lafzına bakılırsa yasak olan bir faaliyetin men edilmesi söz konusu ki, yasaklanan faaliyet, zaten men edilmiş demektir. Bu durumda mevzuatla veya meclis kararıyla yasaklanmış bir fiilin ayrıca encümen kararıyla men edilmesi, malumu ilandan öteye gitmeyecektir.

Örneğin, ruhsatı olmadığı halde bir kuruyemişçinin alkollü içecek satması yasaktır. Bu fiili işleyen işyeri sahibi için belediye encümeni ne karar vermelidir ? Madde lafzından hareketle, yasaklanan faaliyet olan alkollü içecek satılmasının men edilmesidir. Ancak bu kararın bir yaptırımı ve caydırıcılığı olmayacaktır.²

Netice itibariyle, yasaklanan faaliyetin men edilmesi yaptırımı, zabitanın tespit etmiş olduğu yasak fiil ne ise, kararın tebliğinden itibaren yapılmamasını içermektedir.³

Ayrıca, belirtelim ki, yasaklanan faaliyetin men, nitelik itibariyle kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir, bir idarî işlemdir. Bu nedenle, bu tür kararlara

² Veli Böke, M. Lamih Çelik, Zabitanın Cep Kitabı, 4. Baskı, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara 2016, s.93

³ A.k., s.94

karşı yargı yolu, idare mahkemelerinde açılacak iptal davasıdır.

Yasaklanan faaliyetin menı, nite-lik itibariyle kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir; bir idari işlemdir. Bu nedenle encümen kararında idari para cezasıyla birlikte faaliyetin menine karar verilmiş ise, bu karara karşı 60 gün içerisinde idare mahkemesinde iptal davası açılmalıdır.⁴

Ancak encümen kararıyla sadece idari para cezası verilmiş ise bu karara karşı 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine itiraz edilmesi gerekir.⁵

c) Fiilin Yapılması İçin Süre Verilmesi

Belediye encümeni, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi hükümlerine aykırılık halinde, ceza vermek yerine, bunun giderilmesi için kabahati işleyene belirli bir süre de verilebilecektir.

Bu meyanda belediye encümeni, kararında belli bir fiilin muayyen bir süre içerisinde yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin ilgili kişi tarafından yapılmaması hâlinde, masrafları % 20 zammı ile birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından yerine getirilir.

d) Tutanak ve Kararların Yazılması

1608 sayılı Yasa hükümlerince düzenlenmesi gereken tutanaklar ve idari yaptırım kararları, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun genel hükümlerine göre düzenlenir.

1608 sayılı Yasa çerçevesinde işlenen belediye suçlarına ilişkin tutanaklar, belediye zabıtasınca 5326 sayılı Yasa'nın

4 Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 2.3.2009 günlü, E.2008/253, K.2009/45

5 Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 17.11.2008 günlü, E.2008/61, K.2009/291

öngördüğü şekilde hazırlanır. Hazırlanan tutanağın bir sureti işleyene, diğeri ise belediye encümenine verilir.

Belediye encümeni tarafından verilen ceza, 5326 sayılı Yasa'nın öngördüğü şekilde "idari yaptırım tutanağı" haline getirilip, cezanın muhatabı olan kişiye tebliğ edilir.

2. Yolcu Nakil Araçları Ücret Tarifesine Uymamak

1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre; belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi, belediye encümeni tarafından ikiyüzel- li Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezasıyla cezalandırılacaktır.

Bu kapsamda verilecek para cezaları;

2023 yılında en az....1.171x2,2293= 2.610 TL

en fazla.....23.697x2,2293= 52.827 TL

olarak uygulanacaktır.

1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun'un 1 ve 2 nci maddeleri 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değiştirilmiş, bu iki madde ile yürürlük maddesi dışında kalan maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Bu bakımdan, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerde de (başvuru yolu ve süresi, itiraz yolu ve süresi), Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

4. ÖZEL KANUNLAR UYARINCA VERİLEN PARA CEZALARI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun encümenin görevlerini düzenleyen 34 üncü maddesinin (e) bendine göre, "Kanunlarda öngörülen cezaları vermek" belediye encümenlerinin görev ve yetkileri arasında yer almıştır.

Belediye cezası içeren kanunlarda, cezanın hangi organ tarafından verileceği açıkça belirtilmemesi durumunda, 5393 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinin (e) bendine göre, belediye encümenince karara bağlanır.

Bu kısma giren para cezalarını düzenleyen yasaların ve 5252 sayılı Yasa ile getirilen misil artışı uygulaması ve yeniden değerlendirme oranından artırılmasından sonra 1.1.2023 - 31.12.2023 tarihleri arasında uygulanacak ceza tutarları şöyledir:

A. BELEDİYE ENCÜMENİNCE VERİLEN PARA CEZALARI

1 - 831 Sayılı Sular Hakkında Kanun

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin

kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Buna göre; 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi çerçevesinde gerek belediye meclis ve encümenince alınan kararlara aykırı hareket edenlere, gerekse belediye mevzuatının men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesindeki; "Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye 100 TL idarî para cezası verilir." hükmü uyarınca belediye encümenlerince 100 TL idari para cezası verilecektir.

Söz konusu Yasa'nın para cezasındaki değişiklik hükmü, 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girdiği için, bu tarihe kadar 4,00 TL olarak uygulanagelen para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100,00 TL olarak uygulanmıştır.

Ancak, 5326 sayılı Yasa'da 100 TL olarak öngörülen bu para cezasının, 2006 ve izleyen yıllarda yasa gereği yeniden değerlendirilmesinde artırılarak güncelleştirilmesi gerektiğinden, 2022 yılında 581 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında..... $581 \times 2,2293 = 1.295$ TL olarak uygulanacaktır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

2 - 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (*Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen aşgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştilal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.*) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır.

Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125 TL, 2022 yılında 581 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında.....581x2,2293=1.295 TL

b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesiz olmadan cenaze defnedilen mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.

Söz konusu yasağa aykırı hareket edenler hakkında 5326 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125 TL, 2022 yılında ise 581 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında.....581x2,2293=1.295 TL

c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.

Söz konusu yasağa aykırı hareket edenler hakkında 5326 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125.- TL, 2022 yılında 581 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında.....581x2,2293=1.295 TL

İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

3 - 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 38 inci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

Söz konusu para cezası 2008 yılından itibaren yasa gereği yeniden değerlendirilerek artırılarak güncellenmiş, 2022 yılında 277 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında.....277x2,2293=617 TL

İdarî para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasada itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

4 - 6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu

2.3.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye en-

cümenince 100.- TL idari para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır. Söz konusu para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100 TL, 2022 yılında ise 457 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında en az ve en fazla.....457 x 2,2293 = 1.018 TL

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idarî para cezası verilecektir.

5 - 7126 Sayılı Sivil Savunma Kanunu

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

Söz konusu para cezası 2008 yılından itibaren yasa gereği yeniden değerlendirilerek artırılarak güncellenmiş, 2022 yılında 581 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında.....581x2,2293=1.295 TL

İdarî para cezasına itiraz : 7126 sayılı Yasada itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine** başvurulabilir.

Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

6 - 2872 Sayılı Çevre Kanunu

9.8.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesinde, idarî nitelikteki cezalar sayılmıştır. Bu Kanun'un 24 üncü maddesi, Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na tanımıştır.

Ancak, bu yetki, anılan Yasa'nın 12 nci maddesinin birinci fıkrasındaki, "*Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi, Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, anılan Bakanlıkça il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usul ve esasları çerçevesinde yapılır.*" hükmü uyarınca, denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılabilir. Dolayısıyla idari yaptırım yetkisi, **çevre denetim birimlerini kuran** ve yetki devri yapılan belediyelerce de kullanılabilir.

Ayrıca, Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesi ile; 2872 sayılı Çevre Kanunu'na ve ilgili yönetmeliklere göre çevre ve insan sağlığına zarar veren, kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde **gürültü** yapan fabrika, işyeri, atölye, eğlence yerleri gibi müesseseleri tutanak düzenleyerek yetkili mercilere bildirmek ve bu konuda kendisine verilen görevleri yerine getirmek zabıta görevi olarak verilmiştir.

2872 sayılı Yasa'nın 14 üncü maddesine göre, kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili

yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturmak yasaktır. Bu kapsamda anılan Yasa'nın 14 üncü maddesine istinaden hazırlanan **Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği**, 4.6.2010 tarih ve 27601 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendi; "*Bir motorlu araç üzerinde veya içinde; korna veya ses çıkaran başka bir cihazın zorunlu haller dışında gürültü rahatsızlığına neden olacak şekilde çalınması yasaktır.*" hükmünü getirmiştir.

Eğlence yerleri ve rekreasyon alanlarından kaynaklanan çevresel gürültü düzeyi ve gürültünün önlenmesine ilişkin kriterler Yönetmeliğin 24 üncü maddesinde belirtilmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin (g) bendine göre; "*Kapalı eğlence yerlerinin dış giriş kapıları üzerine "Dikkat: içerideki ses düzeyi insan sağlığına zararlıdır." şeklinde ışıklı ikaz levhalarının asılması zorunludur.*" hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Yönetmelik'te yer alan gürültü kaynakları bazında yaşanan sorunlar nedeniyle oluşan şikayetlerin değerlendirilmesi veya programlı veya programsız yapılacak denetimlerde; belediye sınırları ve mücavir alan içerisinde Çevre Kanunu'na istinaden **yetki devri yapılan belediyelerce**, yetki devri yapılmadığı takdirde ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince işbirliği ve koordinasyon içinde yapılır (2872 s. K. m.39).

2872 sayılı Yasa'nın 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almaya veya standartlara aykırı şekilde gürültü veya titreşime neden olanlara, konutlar için 400 Türk Lirası,

ulaşım araçları için 1.200 Türk Lirası, iş yerleri ve atölyeler için 4.000 Türk Lirası, fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü için 12.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu cezalar; 2022 yılında sırayla 2.171 TL, 6.555 TL, 21.903 TL ve 65.750 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında...2.171x2,2293=4.839 TL

6.555 x 2,2293 = 14.613 TL

21.903 x 2,2293 = 48.828 TL

65.750 x 2,2293 = 146.576 TL

olarak uygulanacaktır.

26.04.2006 tarih ve 5491 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle, bu Kanun gereği yapılacak denetim ve idari yaptırım yetkisinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nda olması, gerektiğinde yetkinin Bakanlıkça; il özel idarelerine, **çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına** veya yasa da belirtilen diğer kurum ve kuruluşlara devredilir.

Yargıtay 19. CD. 9.4.2015 günlü, E.2015/50, K.2015/171 sayılı Kararında; "Kabahatler Kanununa göre gürültü yapma eylemi için Emniyet yetkilileri idari para cezası düzenleme yetkisine sahip iken, Çevre Kanunu ve bağlantılı mevzuatından kaynaklanan gürültü yapma veya gürültüye neden olma eylemi için Emniyet yetkililerinin idari para cezası uygulama yetkilerinin olmadığı, zira 2872 Çevre Kanununun 12. maddesine göre bu yetkinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkililerine ait olduğu, ancak bu yetkinin çevre denetimi birimi kuran belediye başkanlıkları gibi sınırlı kurumlara devredilebileceği, Kanunun bu maddesinde yetkinin devre-

dilebileceği kurumlar arasında Emniyetin sayılmadığı, dolayısı ile yetkilerinin bulunmadığı;

Öte yandan, Çevre Kanununa göre verilebilecek idari yaptırımlara karşı tebliğden itibaren 30 gün içerisinde idari mahkemesinde dava açılacak iken, Kabahatler Kanununa göre verilen idari para cezalarına karşı tebliğ veya tefhimden itibaren 15 gün içerisinde Sulh Ceza Mahkemesine başvurulması gerektiği"ne hükmedilmiştir.

Çevre Kanunu'nda öngörülen idari yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak yetkili denetleme elemanlarınca bir tutanak düzenlenir. Bu tutanak, denetleme elemanlarının bağlı bulunduğu ve idarî yaptırım kararını vermeye yetkili mercie intikal ettirilir.⁶ Bu merci, tutanağı değerlendirerek gerekli idarî yaptırım kararını verir. İdarî yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre idarî yaptırım kararını veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

Şunu da belirtelim ki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisi verilen kurum (belediye) ve merciler tarafından verilen idarî para cezalarının yüzde ellisi, bu Kanun uyarınca yapılacak denetimlerle ilgili harcamaları karşılamak ve diğer çevre hizmetlerinde kullanılmak üzere bu kurumların bütçesine gelir kaydedilir, yüzde ellisi ise genel bütçeye gelir kaydedilir.

Son olarak belirtelim ki, Çevre Kanunu'na göre verilen para cezaları ile ilgili uyumsuzlukların çözüm yeri, idari

⁶ İdarî yaptırım kararlarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir.

yargıdır. Konuya ilişkin Danıştay 6. D. 30.1.2007 gün ve E.2006/835, K.2007/440 sayılı Kararında; “2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca verilen para cezasından kaynaklanan uyumsuzluğun çözümünde idari yargının görevli olduğu, söz konusu para cezasının 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına girmediği” açıkça vurgulanmıştır.

7 - 3194 Sayılı İmar Kanunu

3.5.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42 nci maddesinde belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde belediye encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak

bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

• Yasa'nın 1 inci fıkrasına göre; ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan **yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü** içinde idareye bildirmeyen ilgili **fenni mesullere** yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, 1.000 TL (2023 yılı 3.312,92 TL)'den az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:

Sınıfı	Grubu	Para Cezası Tutarı/Oranı	
a) Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;			
1	I. Sınıf	A Grubu yapılara	28,320002 TL
		B Grubu yapılara	47,200004 TL
2	II. Sınıf	A Grubu yapılara	75,520008 TL
		B Grubu yapılara	103,840012 TL
3	III. Sınıf	A Grubu yapılara	169,920019 TL
		B Grubu yapılara	188,800019 TL
4	IV. Sınıf	A Grubu yapılara	217,120023 TL
		B Grubu yapılara	236,000025 TL
		C Grubu yapılara	292,640033 TL
5	V. Sınıf	A Grubu yapılara	358,720038 TL
		B Grubu yapılara	434,240048 TL
		C Grubu yapılara	490,880054 TL
		D Grubu yapılara	594,720065 TL

b) Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir.

% 20'si

c) (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;		
1	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın	% 30'u
2	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın	% 40'ı
3	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın	% 60'ı
4	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın	%100'ü
5	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın	% 20'si
6	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın	% 80'i
7	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın	% 50'si
8	Ruhsatsız ise cezanın	%180'i
9	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın	%100'ü
10	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise cezanın	% 10'u
11	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın	% 20'si
12	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın	%20'si
13	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın	
(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur.		
18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere		
		18.880,01 TL
Bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde		37.759,99 TL
Can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde		56.640,00 TL
Yapıldığı tarih itibariyle plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine		
		94.400,021 TL

* 3194 sayılı Yasa'nın 42 nci maddesine göre idari para cezası 3.312,92 TL'den az olamaz.

** İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 s. VUK'nın mük. 298. maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında 1 TL'nin küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

*** Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.

**** Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.

***** 3194/42-ç fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari m2 birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası yukarıdaki bentlere göre verilen para cezalarına ayrıca ilave edilir. Bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez.

İmar Kanunu kapsamında verilen para cezalarını bir örnekle açıklamak gerekirse;

Örnek : III. Sınıf A Grubu yapılara 2023 yılında her bir m² için 169,920019 TL idari para cezası uygulanacaktır. Buna göre 2023 yılında;

1.000 m² için.....1.000 x 169,920019 = 169.920,019 TL

İdari para cezası uygulanacaktır.

* 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca verilen para cezasından kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu, söz konusu para cezasının 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına girmediği hk.

(Danıştay 6. D. 30.1.2007 gün ve E.2006/1498, K.2007/438)

* Davacının dava açmaktaki nihai amacının yapısına bitişik olan ve taşınmazına tecavüz eden mevzuata aykırı yapıların ortadan kaldırılması olduğu ve yapıların ruhsatlı yapıldığını varsayarak yapı ruhsatının iptali istemiyle dava açtığı, uyuşmazlıkta çekme mesafeleri ihlal edilerek ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapılaşmaların olduğunun sabit olması karşısında yapıların mühürlenerek durdurulması ve ruhsata uygun hale getirilmemesi halinde yapı ruhsatının iptal edilmesi görevini yerine getirmeyen idarenin denetim ve gözetim sorumluluğu kapsamında gereken işlemleri yapmaması nedeniyle mahkemece dava konusu yapı ruhsatının iptal edilmesi gerekirken yapı ruhsatının imar planına uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddedilmesinde isabet bulunmadığı hakkında.

3194 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca idarenin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapıları mühürleyerek

durdurması ve ruhsat alınmaması ya da yapının ruhsata uygun hale getirilmemesi halinde ruhsatın iptaline karar vermesi gerekmektedir.

(Danıştay 6. D. E.2014/3144, K.2017/11821)

* ... işleme dayanak alınan yapı tatil tutanağında, ruhsat eki mimari ve statik projesine tamamen aykırı imalat yapıldığının belirtilmesine rağmen, bu aykırılıkların neler olduğunun ve yüzölçümünün açık ve somut olarak ortaya konulmadığı, sadece çatı katında yapılan kapıcı dairesinin alanına yer verildiği, temel para cezasının ise aykırılıktan etkilenen alanın 4506 m² olduğu kabul edilerek hesaplandığı, hesap raporunda aykırılıktan etkilenen alanın nasıl tespit edildiğine ilişkin herhangi bir açıklama da yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda; yeterli tespitleri içermeyen yapı tatil tutanağına dayalı olarak tesis edilen para cezası verilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık, davanın reddi yolunda verilen Mahkeme kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

(Danıştay 14. D. 04.12.2014 gün ve E.2014/, K.2014/)

8 - 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu

4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 1.12.2004 tarihli ve 5259 sayılı Kanun'la yeniden düzenlenen 6 ncı maddesine göre, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden;

a) Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılan,

b) Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayan,

c) Bu Kanun'un 12 nci maddesinde belirtilen (Kanunî istisnalar saklı kal-

mak üzere, eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde onsekiz yaşından küçükler çalıştırılmayacağı; polis bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini menedeceği hk.) yasaklara uymadığı tespit edilen,

d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen,

İş yerlerinin işletmecilerine 500 TL ile 1.000 TL arasında **idarî para cezası** verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

5252 sayılı Yasa'nın 4 üncü maddesine göre, 2004 yılında yürürlüğe giren kanunlardaki para cezası miktarlarında herhangi bir artırım öngörülmediğinden, 1.6.2005 - 31.12.2005 tarihleri arasında en az 500 TL, en fazla 1.000 TL olarak uygulanmıştır.

2006 ve izleyen yıllarda yeniden değerlendirilme oranında artırılarak güncellenmiş, 2022 yılında en az 3.317 TL, en fazla 6.668 TL olarak uygulanmıştır.

2023 yılında en az.....3.317 x 2,2293 = 7.394 TL

en fazla.....6.668x2,2293=14.864 TL olarak uygulanacaktır.

9 - 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

11.3.2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 14 üncü maddesine göre;

a) 13 üncü maddenin 1/e bendindeki; "Halde, toptan satış miktarının altında mal satılması",

(1) bendindeki; "Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi",

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 749 TL,

b) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (ğ) bendi; "İşyeri veya satış yeri bulunmaksızın toptancı halinde veya pazar yerinde toptan ya da perakende satış yapılması",

(i) bendi; "Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması",

(j) bendine; “Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması”,

(k) bendine; “Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 3.867 TL

c) 5 inci maddenin beşinci fıkrasına; “Komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacakları komisyon oranı, yüzde sekizi aşmamak üzere taraflarca serbestçe tespit edilir. Bakanlık bu oranı yarıya kadar indirmeye yetkilidir. Fiilen aracılık hizmeti verilmedikçe komisyon ücreti alınmaz.”

Altıncı fıkrasına; “Komisyoncular teslim aldıkları malları cinslerine, doğal özelliklerine, standartlarına, gıda güvenirliliğine ve kalitesine ilişkin şartlara göre özenle korumak ve gerekli bilgileri vermek, kanunî kesintileri satış bedelinden düşükten sonra mal bedelini satış tarihinden itibaren on beş iş günü içinde üreticiye veya üretici örgütüne ödemek zorundadır.”

Yedinci fıkrasına; “Teslim alınan malların satış bedeli ile satın alınan malların alış bedelinden kanuni kesintiler dışında başka bir kesinti yapılamaz.”

Onuncu fıkrasına; “Üreticiler ve üretici örgütleri hariç, sekizinci fıkrada sayılan kişiler toptancı halleri içinde kendi aralarında mal alamaz, satamaz veya devredermez.”

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında.....15.529 TL

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi; “5957 sayılı Kanun hükümleri-

ne aykırı olarak üretici, üretici örgütleri veya tüccarların komisyonculuk faaliyetinde bulunması”,

(g) bendine; “İşyeri veya satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması”,

(h) bendine; “Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması”,

(ı) bendi; “Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında.....15.529 TL

ç) Toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara, 5 inci maddenin on üçüncü fıkrası uyarınca Bakanlıkça belirlenen asgarî şartları ve bilgileri sözleşmelerde bulundurma- yanlara.....15.529 TL

d) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendine; “Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin ya da kanunî kesintilerin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi”,

(f) bendine; “Halde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde ya da dışımda toptan veya perakende satılması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında.....23.314 TL

e) 5 inci maddenin on birinci fıkrası; “Perakende satış yapan üreticiler ile toptan veya perakende satış yapan diğer satıcılar; malları cinsine, doğal özelliklerine, kalite ve standartlarına göre sınıflandırmak, gıda güvenirliliğine, teknik ve hijyenik şartlara uygun olarak ürünün özelliğine göre satışa sunmak ve satışa sunulan malların izlenebilirliğine yönelik bilgileri

içeren ve Bakanlık ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca belirlenecek teknik özelliklere sahip künyelerin kap veya ambalajlarının üzerinde bulundurulmasını sağlamak zorundadır.”,

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında.....38.876 TL

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki; “*Malın kalitesine, standardına veya gıda güvenilirliğine ilişkin belgelerde ya da künyesinde bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi”,*

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında.....38.876 TL

f) 6 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki; “*Meslek mensupları, serbest rekabete engellemek amacıyla kendi aralarında veya üreticilerle ticarî anlaşmalar yapamaz, uyumlu eylemde bulunamaz ve hâkim durumlarını kötüye kullanamaz.”,*

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında.....77.757 TL

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki; “*Piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması”,*

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında.....77.757 TL

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (f) bendindeki; “*Gerçeğe aykırı analiz raporu düzenlenmesi veya bu raporun düzenlenmesinin sağlanması”*

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında.....77.757 TL

idarî para cezası uygulanır.

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (b), (h), (ı), (i), (j) ve (k) bentlerine aykırı hareketten dolayı bu maddede öngörülen idarî para cezaları pazar yerlerindeki tahsis sahipleri için onda biri oranında uygulanır.

14 üncü maddede öngörülen idarî para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, idarî para cezaları her tekrar için iki katı olarak uygulanır. İdarî para cezası uygulama yetkisi belediyelerde belediye encümenince kullanılır.

10 - 4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu

Terminallerdeki belediye zabıta birimleri, 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin kendilerine yüklediği görev ve yetkileri doğrudan yerine getirir ve kullanırlar.

Uygulanacak idari para cezaları, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 2.8.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanun'la değişik 26 ncı maddesinde belirtilmiştir.

....

c) Taşıma hizmetlerini kabul edilebilir bir neden olmaksızın veya zorunlu haller dışında yapmaktan kaçınan taşımacılara (m.5/6):3.584 TL,

ç) Bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi hâlinde (m.5/7): 1.608 TL,

d) Yolcu ve eşya taşımaları, kanunlara ve taşımacı ile yolcu ve gönderen arasındaki sözleşmelere uygun olarak yapılır. Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz, eşya taşımaları taşıma senetsiz yapılamaz (m.6/1). Buna aykırı davranan taşımacılara :3.584 TL

- Taşımacı, yolcu ve eşyanın güvenlik içinde taşınmasından sorumludur. Yolcu ve gönderenler de taşımacının güvenlik yönünden almış olduğu tedbirlere uymak zorundadırlar (m.6/3).

- Taşımacı, çevre kirliliğini önleme, çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerine uymak zorundadır (m.6/4).

Bu hükümlere aykırı davranan taşımacılara :2.144 TL

e) Taşımacı, yolcuların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak, yolcu ve eşyayı taahhüt ettiği yere kadar götürmekle yükümlüdür (m.7/1). Buna aykırı davranan yolcu taşımacılarına :7.200 TL

f) Acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu yetki belgesine sahip olanlar taşımacı yetki belgesi almadan kendi ad ve hesaplarına taşıma yapamaz ve yaptırılmazlar.

Taşıma işleri komisyoncularının, kendi namlarına eşya taşıtabilmeleri için bu taşımaları bir müvekkil hesabına yapmaları zorunludur. Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz (m.10).

Bu hükümlere aykırı davranan acente ve taşıma işleri komisyoncularına : 4.843 TL

g) Ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara veya değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara (m.11) 1.062 TL, ücret ve zaman tarifelerini görülebilecek şekilde iş yeri, terminal ve bilet satış yerlerinde bulundurmayanlara (m.11) 419 TL idari para cezası verilir.⁷

j) Terminal ve ara durak dışında yolcu

⁷ Aynı kabahat için 48 saat geçmeden ikinci bir ceza verilmez.

indirip bindiren taşımacılara (m.32/1) :962 TL

idari para cezası verilir.

Bu kapsamda idari para cezaları terminallerde, belediye zabıta görevlilerince verilir.

4925 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren **bir ay** içinde ödenir.

B. İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; "*Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.*" hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: "*Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde*" ibaresinden *bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımlı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre

idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz.

Nitekim Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620 sayılı kararında; “Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekerrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mah-

kemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.” denilmiştir.

Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden idari para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

5. SONUÇ

İdari para cezası, kamu idarelerinin kendi mevzuatında öngörülen kurallara aykırı eylemlerde bulunanlara verilen para cezalarıdır. Bu kapsamda, idari para cezası uygulamaya yetkili kurumlardan biri de, belediyelerdir.

Belediyelerce verilecek idari para cezaları başta 5393 sayılı Belediye Yasası olmak üzere, 1608 sayılı Yasa ve çeşitli yasalarda düzenlenmiştir.

İdari para cezaları, her yıl 213 sayılı Kanun'un uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanmaktadır. 2023 yılında uygulanacak yeniden değerlendirme oranı 2022 yılı için % 122,93 (yüz yirmi iki virgül doksan üç) olarak tespit edilmiştir.

Bu kapsamda, belediyeler kendilerine tanınan idarî para cezalarını 2023 yılı Ocak ayından itibaren söz konusu oranda arttırarak uygulamaları gerekmektedir. Ayrıca, ceza uygularken bu konuda verilmiş yargı kararları varsa, bu kararların da göz önünde bulundurulması büyük önem taşımaktadır.

Oktay ÇAMDELEN*

MEMURLARA VERİLEN AYLIKTAN KESME İLE İŞÇİLERE VERİLEN ÜCRET KESME CEZASININ UYGULANMASI SONUCUNDA KESİNTİ YAPILAN TUTAR GELİR HESABINA KAYDEDİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun¹ 125'inci maddesinin (C) fıkrasında, “Memurun, brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır.” şeklinde aylıktan kesmenin tanımı yapılmış ve devamında da aylıktan kesme cezasını gerektiren fiil ve hal-ler tek tek sıralanmıştır.

Devlet Memurları Kanunu'nun “Uygulama” başlıklı 132 nci maddesinde de “Disiplin cezaları verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır. Aylıktan kesme cezası, cezanın verilmiş tarihini takip eden aybaşında uygulanır...” hükmü dikkate alındığında, memurların verilen disiplin cezasına itiraz etse veya konuyu yargıya intikal ettirse dahi disiplin cezalarının derhal uygulanması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak, aylıktan kesme cezasına karşı disiplin kuruluna itiraz edilmesi ve itirazın incelenerek kabul edilmesi veya konunun yargıya

taşınması nedeniyle disiplin cezasının iptal edilmesi halinde, aylıktan kesme cezasının uygulanmasından dolayı aylıktan kesilen tutarın iade edilmesi gerekecektir.

Nitekim, söz konusu Kanun maddesinin daha önceki hali “Uyarma ve kınama cezaları verildiği tarihten, diğerleri kesinleşme tarihinden itibaren hüküm ifade eder ve uygulanır.” şeklinde olup, aylıktan kesme cezasına itiraz edilmesi ve kurul tarafından itirazın karara bağlanması veya yargıya intikal etmesi halinde de itirazın reddedilerek kesinleşmesi sonucunda aylıktan kesme cezasının uygulanması gündeme gelmekteydi. Daha sonradan yapılan değişiklik sonrasında yürürlükte bulunan anılan Kanunun 132 nci maddesinde “Disiplin cezaları verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır. Aylıktan kesme cezası, cezanın verilmiş tarihini takip eden aybaşında uygulanır...” hükmü amir olduğundan, aylıktan kesme cezasının kesinleşmesi beklenilmeksizin cezanın verildiği tarihi takip eden aybaşında uygulanması gerekmektedir.

1 Bkz. 23.07.1965 tarih ve 12056 sayılı Resmi Gazete

* Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü, Başmüfettiş

Bununla birlikte, 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Ücret kesme cezası" başlıklı 38 inci maddesinde, "İşveren toplu sözleşme veya iş sözleşmelerinde gösterilmiş olan sebepler dışında işçiye ücret kesme cezası veremez. İşçi ücretlerinden ceza olarak yapılacak kesintilerin işçiye derhal sebepleriyle beraber bildirilmesi gerekir. İşçi ücretlerinden bu yolda yapılacak kesintiler bir ayda iki gündelikten veya parça başına yahut yapılan iş miktarına göre verilen ücretlerde işçinin iki günlük kazancından fazla olamaz..." denilerek, işçilerin ücretlerinden toplu iş sözleşmesinde veya iş sözleşmesinde belirtilen hususlara göre bir ayda en fazla iki gündeliğinin kesinti yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Buradaki sınırlama, işçiye en çok verilecek ücret kesme cezası olmayıp, bir ayda en fazla iki gündeliğinin kesilebilmesine ilişkindir. Ayrıca, anılan Kanun'un "Ücret ile ilgili hükümlere aykırılık" başlıklı 38 inci maddesine göre, işçi ücretlerinden söz konusu maddede belirtilen hususlara aykırı olarak ücret kesme cezası veren veya yaptığı ücret kesintisinin sebebini ve hesabını bildirmeyen işveren hakkında idari para cezası öngörülmüştür.

Memurlara uygulanan aylıktan kesme cezası ile işçilere uygulanan ücretten kesme cezası sonrasında, memurlar açısından cezanın verildiği tarihi takip eden aybaşından itibaren brüt aylığından 1/30-1/8 arasında belirlenecek oran üzerinden kesilen tutarın, işçiler açısından ise toplu sözleşme veya iş sözleşmelerinde gösterilmiş nedenlere göre gündeliklerinden yapılan kesintilerin ne yapılacağı hususuna değinilecektir.

2. MEVZUAT HÜKÜMLERİ

2.1. Emekli sandığı Kanununa Açısından

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun "Sandığın Geliri ve Tahsil Şekilleri" başlıklı 14 üncü maddesinde iştirakçilerin aylık veya ücretlerinden kurumlarınca kesilen inzibati para cezaları sandığın gelirleri arasında sayılmıştır.

Daha sonrasında, söz konusu hüküm 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106 ncı maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak adı geçen Kanun'un Geçici 4 üncü maddesinde, "...Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır..."

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanların kesenek ve karşılıkları, fiili hizmet zammı ve itibari hizmet süresi karşılıkları ile %100 artış farkları hakkında 5434 sayılı Kanunun bu Kanunun yürürlüğe girmeden önceki hükümleri uyarınca işlem yapılır..." denilmiş ve 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte

Kanun'un 4 üncü maddesinin (c) bendi **"Kamu idarelerinde;**

1) *Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,*

2) *Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanalar*

sigorta sayılırlar.." hükmü kapsamında olan memurlar hakkında yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil olmak üzere Emekli Sandığı Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Dolayısıyla, 5510 sayılı Kanun öncesinde memuriyete girip 5434 sayılı Kanuna tabi olan memurlar açısından, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 14 üncü maddesinde iştirakçilerin aylık veya ücretlerinden kurumlarınca kesilen inzibati para cezaları sandığın gelirleri arasında sayıldığından, haklarında yapılan disiplin soruşturması sonucunda aylıktan kesme cezası verilmesi durumunda brüt aylıklarından kesilen tutarın kuruma gelir kaydedilmeden Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmesi gerekmektedir.

Keza, 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulananlara ilişkin işlemlerin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından yürütülmesinden hareketle aylıktan kesme ceza

tutarlarının Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına gönderilip gönderilmeyeceği hususunda görüş sorulmuş ve Sosyal Güvenlik Kurumu Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü Primler Daire Başkanlığının 2017 tarihli yazısında² "... Buna göre 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmaya devam etmekte iken 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışırken herhangi bir sebeple görevinden ayrılıp Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra tekrar 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olmayı gerektiren bir göreve atanalar hakkında 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılması gerektiğinden, haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanan personele ilişkin aylıktan kesme cezası tutarlarının ait olduğu döneme ait aylık prim ve hizmet belgesinin 'İnzibati Para Cezası' alanına kaydedilmek suretiyle tahakkukunun gönderilmesi ve yasal süresi içinde ödenmesi gerekmektedir." denilerek, 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olan memurlara uygulanan aylıktan kesme cezasına ilişkin kesilen tutarın aylık prim ve hizmet belgesinde yer alan **"İnzibati Para Cezası"** kısmına kaydedilmesi ve yasal süresi içinde de ödenmesi gerektiği belirtilmiştir.

2.2. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Açısından

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra memuriyete başlayan ve

² <https://sgdb.mehmetakif.edu.tr/upload/sgdb>

bu Kanun hükümleri tabi olan memurlar açısından ise yapılacak işlemde farklılık bulunmaktadır. 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun 34 üncü maddesinde kurumun gelir ve giderleri tek tek sayılmış ve madde metninde kurumun gelirleri arasında;

a) Sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası prim gelirleri, idarî para cezaları, gecikme cezaları, gecikme zamları ve katılım payları.

b) Sosyal sigorta ile genel sağlık sigortasına yapılan Devlet katkısı.

c) Taşınır ve taşınmaz gelirleri.

d) Kurumca hazırlanan her türlü standart form, manyetik, elektronik veya akıllı kart satışından elde edilecek gelirler ile her türlü data hattı, internet kullanımı ve benzeri kira gelirleri, Kurumun ödeme kapsamındaki listelere girmek veya bu listelerde kalmak veya değişiklik yapmak için yapılan başvurulardan ve sözleşmelerden elde edilen gelirler.

e) Merkezî yönetim bütçesinden yapılacak diğer transferler.

f) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından doğrudan veya vasiyet yoluyla yapılan bağışlar.

g) Primlerin ve diğer gelirlerin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler.

h) Eğitim ve danışmanlık hizmetlerinden elde edilen gelirler.

ı) Diğer gelirler.” olarak belirlenmiş olup, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nda olduğu gibi iştirakçilerin aylık veya ücretlerinden kurumlarınca kesilen

inzibati para cezaları sandığın gelirleri arasında sayılmamıştır. Bu nedenle, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra memuriyete başlayanlar açısından, haklarında yapılan disiplin soruşturması sonucunda aylıktan kesme cezası verilmesi halinde brüt aylıklarından kesilen tutarın Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmeksizin kuruma gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

2.3. İş Kanunu Açısından

4857 sayılı İş Kanunu'nun “Ücret kesme cezası” başlıklı 38 inci maddesinde “... Bu paralar işçilerin eğitimi ve sosyal hizmetleri için kullanılıp harcanmak üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı hesabına Bakanlıkça belirtilecek Türkiye'de kurulu bulunan ve mevduat kabul etme yetkisini haiz bankalardan birine, kesildiği tarihten itibaren bir ay içinde yatırılır. Her işveren işyerinde bu paraların ayrı bir hesabını tutmaya mecburdur. Birlikte bulunan ceza paralarının nerelere ve ne kadar verileceği Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının başkanlık edeceği ve işçi temsilcilerinin de katılacağı bir kurul tarafından karara bağlanır. Bu kurulun kimlerden teşekkül edeceği, nasıl ve hangi esaslara göre çalışacağı çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir.” hükmü gereğince, işçilere verilen ücret kesme cezası sonucunda kesilen tutarların, işçilerin eğitimi ve sosyal hizmetlerinde kullanılması amacıyla Bakanlıkça belirlenen hesaba yatırılması gerekmektedir.

3. SONUÇ

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun “Sandığın Geliri ve Tahsil Şekilleri” başlıklı mülga 14 üncü maddesinde,

sandığın gelirleri arasında iştirakçilerin aylık veya ücretlerinden kurumlarınca kesilen inzibati para cezaları da sayıldığından, Emekli Sandığı Kanun hükümlerine tabi olan memurlara uygulanan aylıktan kesme cezası sonucunda ilgilinin brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında yapılacak kesintinin kurumun gelir hesabına alınmaksızın aylık prim ve hizmet belgesinde yer alan **“İnzibati Para Cezası”** kısmına kaydedilerek yasal süresi içinde ödenmelidir.

Buna karşılık, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten sonra memuriyete başlayanlar hakkında aylıktan kesme cezasının verilmesi halinde ilgilinin brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında yapılacak kesintinin, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun 34 üncü maddesinde kurumun gelir ve giderleri arasında sayılmadığından, Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmeksizin

doğrudan kurumun gelir hesabına alınmalıdır.

4857 sayılı İş Kanunu'na göre çalışan işçilerin açısından, toplu iş sözleşmelerinde veya iş sözleşmelerinde belirtilen hususlara uygun olarak işçilere verilen ücret kesme cezası sonucunda kesilen tutarların, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı hesabına yatırılmalıdır.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu

Sosyal Güvenlik Kurumu Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü Primler Daire Başkanlığının 2017 tarihli yazısı (<https://sgdb.mehmetakif.edu.tr> › upload › sgdb)

MEVZUAT FİHRİSTİ

20/09/2022-25/11/2022 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 13/10/2022/7418
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18/10/2022- 31887
- Konusu** : 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu ile internet haber sitelerine ve 4734 ve 2866 sayılı Kanunlarla yapılan ihalelerin yayımlanmasına ilişkin yeni düzenlemeler getirilmiştir. İnternet haber siteleri ve internet portalı aracılığıyla yapılacak yayınlar ve mesajlara yönelik Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlarda paralel olarak düzenlemeler yapılmıştır
- Yeni düzenleme ile Kanun amacı:** Bu Kanun ile basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün kullanımı ile basın kartına ilişkin usul ve esasları belirlemektir." "Basın kartı düzenlenmesi bakımından basın kartı talep eden medya mensupları ve enformasyon görevlileri bu Kanun kapsamına dâhildir." şeklinde değiştirilmiş,
- 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (a) ve (b) alt bendinde değişiklik yapılmıştır.** "İhaleler, ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete ve bir internet haber sitesinde duyurulur.", "b) Gazete çıkmayan veya internet haber sitesi yönetimi bulunmayan yerlerdeki ihalelerin ilanı, bu fıkranın (a) bendinde yer alan süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanır."
- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde** yer alan "gazetelerin en az ikisinde" ibaresi ile (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde yer alan "gazetelerin birinde" ibareleri "bir gazete ve bir internet haber sitesinde" şeklinde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkrasına "aracılığıyla" ibaresinden sonra gelmek üzere "bir internet

haber sitesi ve” ibaresi eklenmiş ve onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “İhalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması hâlinde ilan, aynı süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanır.” şeklinde değişiklik yapılmıştır. **7420 sayılı Kanunun** Geçici Madde1- işverenler tarafından çalışanlara elektrik, doğalgaz ve diğer ısınma giderlerine karşılık olmak üzere 30.06.2023 tarihine kadar (bu tarih dahil) mevcut ücretlerine-prime esas kazançlarına ilave olarak yapılan aylık 1.000 TL ‘yi aşmayan ödemeler 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre prime esas kazançta dahil edilmez ve bu tutar üzerinden 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununu uyarınca gelir vergisi hesaplanmaz.

- Kanun Adı** : **Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 3/11/2022/7420
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09/11/2022- 32008
- Konusu** : 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu ile öğrencilerin kredi ücretlerinin ödenmesine ve faizine kolaylık sağlandı, 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda yapılan değişiklik ile **“yersiz ödenen ve geri alınması gereken aylıklar ile bunlardan doğan ceza ve faizler terkin edilir.”** düzenlemesi yapılmıştır. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 15/8/2022 tarihi itibarıyla 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile 6/12/2018 tarihli ve 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun uyarınca 2.000,00- TL feragat edilmiştir.

24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla 11/3/2020 tarihinden itibaren bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar verilen ve bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla ilgisine tebliğ edilmemiş olan idari para cezaları tebliğ edilmez, tebliğ edilmiş olanların tahsilinden vazgeçilir. Bu maddenin yürürlük tarihinden önce işlenen söz konusu kabahatler için idari para cezası verilmez, tahsil edilmiş olan idari para cezaları iade edilmez.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği
R.G. Tarih ve Sayısı : 21.09. 2022 – 31960
Konusu : Tüketici hakem heyetlerinin kurulması ve çalışmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.
- Yönetmeliğin Adı** : Tapu Planlarında Yanılma Sınırının Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik
R.G. Tarih ve Sayısı : 27.09. 2022 – 31966
Konusu : Tapu sicilini oluşturan tapu kütüğü, kat mülkiyeti kütüğü ve bunu tamamlayan yevmiye defteri, belgeler ve tapu planlarına ilişkin; aplikasyon ve yüzölçümü hesabı gibi teknik işlemlerde kullanılan yanılma sınırının tanımlanmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Özellik Arz Eden Binaların Tasarım Gözetimi Ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Yönetmelik
R.G. Tarih ve Sayısı : 28.09. 2022 – 31967
Konusu : İleri tasarım yöntemleri ve teknolojileri gerektiren, özellik arz eden binaların tasarım gözetimi ve kontrolü hizmetleri ile bu hizmeti yerine getireceklerin eğitim koşulları, mesleki yeterlilik ve deneyim konuları ve bunların belgelendirilmesi ve hizmetin yürütülmesine dair usul ve esasları belirlemektir. (2) Bu Yönetmelik 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında yapı ruhsatı düzenlenecek yapıları kapsar.

- Yönetmeliğin Adı** : İmar Kanununun ek 7 nci Maddesinin Uygulama Yönetmeliği
R.G. Tarih ve Sayısı : 05.10. 2022 – 31974
Konusu : a) Alan, sınır, hisse düzeltimi yapılamaması nedeniyle zamanla sicili ile zemini uyumsuz hâle gelen, imar uygulama hatalarının varlığı tespit edilmesine rağmen bu hataların düzeltilemediği, harici bölünmeye tabi tutulup tescili sağlanamayan ve/veya zamanla farklı nedenlerle fiilî kullanıcısı ile maliki farklılaşmış parseller gibi konu çeşitliği ve taraf fazlalığı bulunan ve münferit davalar ile çözümü mümkün olmayan taşınmazlardan 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun ek 7 nci maddesi kapsamında uygulama yapılması gerekenlerin sınır ve koordinatlarının belirlenmesinde, b) Belirlenen alanlarda; her türlü iyileştirme, yenileme, dönüşüm, kamulaştırma ve benzeri uygulamaların yapılmasında, c) İlgililere tebliğ edilmek üzere, mülkiyete ilişkin hisse hatalarının, parsellerin yüzölçümü ve sınır düzenlemelerinin ve imar uygulaması gören alanlarda dağıtım ve alan hatalarının doğru miktar üzerinden resen düzeltilmesinde, ç) Kamulaştırma, trampa ve benzeri yollarla edinilen taşınmazların, Hazinesinin özel mülkiyetindeki veya özel mülkiyete konu olabilecek Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki veya ihtiyaç duyulması hâlinde belirlenen alan dışında olup Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazların, uygulamalar kapsamında değerlendirilmek ve trampa yoluyla yapılacak kamulaştırmalarda kullanılmak üzere tespitinde ve temininde, d) Üçüncü kişilere devir ve temlik gereken taşınmazlarla ilgili iş ve işlemler ile tapudaki işlemlerin yürütülmesinde, e) İlgili alanlarda her tür ölçekteki imar planı ve imar uygulamaları ile hak sahibine devir ve benzeri işlemlerde, uygulanacak usul ve esasları belirlemektir.

- Yönetmeliğin Adı** : Alkol Kilidi Kurulum Ön Hazırlığına İlişkin Motorlu Araçların Tip Onayı Hakkında Yönetmelik (Ab/2021/1243)
R.G. Tarih ve Sayısı : 26.10. 2022 – 31995 (Mükerrer)
Konusu : Motorlu araçlarda alkol kilidi kurulum ön hazırlığı ile ilgili tip onayı için teknik gerekliliklere ilişkin hükümleri ve bunların uygulanmasına ait usul ve esasları belirlenmiştir. (2) Bu Yönetmelik; 19/4/2020 tarihli ve 31104 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Motorlu Araçlar ve Römorkları ile Bunların Aksam, Sistem ve Ayrı Teknik Ünitelerinin Tip Onayı ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik (AB/2018/858)'in kapsamındaki M ve N kategorisi araçlar için geçerlidir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Acil Durum Şeritte Tutma Sistemlerine İlişkin Motorlu Araçların Tip Onayı Hakkında Yönetmelik (Ab/2021/646)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 26.10. 2022 – 31995 (Mükerrer)
- Konusu** : Motorlu araçların acil durum şeritte tutma sistemi ile donatılmasına ve bu sistemlerin tip onayı için özel test prosedürleri ve teknik gerekliliklere ilişkin hükümleri ve bunların uygulanmasına ait usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Sürücü Dalgınlık Ve Dikkat Uyarı Sistemine İlişkin Motorlu Araçların Tip Onayı Hakkında Yönetmelik (Ab/2021/1341)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 26.10. 2022 – 31995 (Mükerrer)
- Konusu** : M ve N kategorisindeki motorlu araçların sürücü dalgınlık ve dikkat uyarısı sistemleri ile donatılmasına ve bu sistemlere ilişkin tip onayı için özel test prosedürleri ve teknik gerekliliklere ilişkin hükümleri ve bunların uygulanmasına ait usul ve esasları belirlemektir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Çevre Yönetimi Hizmetleri Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.11. 2022 – 32000
- Konusu** : Çevre yönetimi hizmeti vereceklerin taşınması gereken şartlara, belgelendirilmelerine ve yükümlülüklerine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu Yönetmelik, çevre mevzuatı ve 10/9/2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği uyarınca çevre yönetimi hizmeti verecek personelin, çevre yönetim birimlerinin ve çevre danışmanlık firmalarının taşınması gereken şartları, yükümlülüklerini, çalışma usul ve esaslarını, yeterlik belgesi başvurularının yapılması ve değerlendirilmesi ile yeterlik belgelerinin verilmesi, denetlenmesi, askıya alınması ve iptali ile ilgili konuları kapsar.
- Yönetmeliğin Adı** : **Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18.11. 2022 – 32017
- Konusu** : 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliğindeki 1, 6,7,8 ve 9 uncu maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Şantiye şeflerinin görevlerine 'yıkım' işlemleri eklenerek görevlerinde yeni sorumluluklar getirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : Kıyı Tesisi İşletme İzni Ve Kıyı Tesisi İşletmecileri Hakkında Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18.11. 2022 – 32017
- Konusu** : Kıyı tesislerine; gemilerin ve gemi niteliği taşımayan deniz araçlarının yanaşıp ayrılması, kıyı tesislerinde barınması, tahmil tahliye yapılması ve/veya yolcuların gemilere binmesi ya da gemiden indirilmesi usul ve esasları ile kıyı tesisi işletmecilerinin hizmet esaslarını belirlemektir.
- Yönetmeliğin Adı** : Çevresel Gürültü Kontrol Yönetmeliği
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30.11. 2022 – 32029
- Konusu** : Çevresel gürültünün çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin önlenmesi, gürültü haritaları ve gürültü eylem planlarının hazırlanması, çevresel gürültünün azaltılması için gürültü kontrol tedbirlerinin uygulanması ve çevresel gürültü yönetimi çalışmaları hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesidir.
- Bu Yönetmelik; endüstriyel faaliyetler, ulaşım, inşaat, müzik yayını ve işyerlerinden kaynaklanan çevresel gürültü ve titreşimin kontrolüne yönelik usul ve esasları kapsar.
- (2) Bu Yönetmelik; evsel faaliyetlerden kaynaklanan gürültüleri, komşular tarafından oluşturulan gürültüleri, işyerlerinde çalışanların maruz kaldığı gürültüleri, ulaşım araçları içindeki gürültüyü ve askeri alanlar içindeki askeri faaliyetlerden kaynaklanan gürültüleri kapsamaz.

TEBLİĞLER

- Tebliğinin Adı** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tanık Ücret Tarifesi
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30.09.2021 – 31969
- Konusu** : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince tanığa ödenecek ücret ve giderlerin miktarı ile bunların ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Tanığa, tanıklık nedeniyle kaybettiği zamanla orantılı olarak 40,00 ilâ 80,00 TL arasında ücret ödenir. Tanık, hazır olabilmek için seyahat etmek zorunda kalmışsa yol giderleriyle tanıklığa çağrıldığı yerdeki konaklama ve beslenme giderleri de karşılanır.

- Tebliğin Adı** : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hakem Ücret Tarifesi**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30.09.2021 – 31969
Konusu : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre tahkim yoluyla görülen dava ve işlerde, taraflarla hakem veya hakem kurulları arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaması veya tahkim anlaşmasında bir hüküm bulunmaması ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmaması hallerinde hakem veya hakem kuruluna ödenecek ücretin miktarı ile ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Bu Tarifeye göre verilecek ücretler aşağıdaki ücret tablosuna göre hesaplanır:

ANLAŞMAZLIK KONUSU DEĞER	ÜCRET	
	TEK HAKEM	3 VEYA DAHA FAZLA SAYIDA HAKEM
İlk gelen 500.000,00 TL için	% 5	% 8
Sonra gelen 500.000,00 TL için	% 4	% 7
Sonra gelen 1.000.000,00 TL için	% 3	% 6
Sonra gelen 3.000.000,00 TL için	% 2	% 4
Sonra gelen 5.000.000,00 TL için	% 1	% 2
10.000.000,00 TL'den yukarısı için	% 0,1	% 0,2

- Tebliğin Adı** : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30.09.2021 – 31969
Konusu : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince dava açılırken mahkeme veznesine yatırılacak olan gider avansının miktarı ile avansın ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

- Tebliğin Adı** : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30.09.2021 – 31969
Konusu : Özel hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde, arabulucu ile uyuşmazlığın tarafları arasında geçerli bir ücret sözleşmesi yapılmamış olan veya ücret miktarı konusunda arabulucu ile taraflar arasında ihtilaf bulunan durumlarda, 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu,

2/6/2018 tarihli ve 30439 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği ve bu Tarife hükümleri uygulanır. (2) Bu Tarifede belirlenen ücretlerin altında arabuluculuk ücreti kararlaştırılamaz. Aksine yapılan sözleşmelerin ücrete ilişkin hükümleri geçersiz olup, ücrete ilişkin olarak bu Tarife hükümleri uygulanır.

- Tebliğın Adı** : **Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğı (Sıra No: 78) (Harcamaların Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesi)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18.10.2021 – 31987
- Konusu** : Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin harca ma süreçlerinin elektronik ortamda yürütülmesine ilişkin usul ve esasları kapsar. (2) Merkezi yönetim kapsamında olmamakla birlikte Hazine ve Maliye Bakanlığınca geliştirilen uygulamalar üzerinden işlem yapan kamu idareleri de bu Tebliğ hükümlerine tabidir.
- Tebliğın Adı** : **Milli Emlak Genel Tebliğı (sıra no : 412)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğı (Sıra No : 413)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 05.11.2021 – 32004
- Konusu** : 10/9/2022 tarihli ve 31949 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliğı (Sıra No: 412)’nin 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine,” ibaresinden sonra gelmek üzere “özel kanunlarla kurulmuş tüzel kişiliğe sahip kurum ve kuruluşlara, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası Türkiye Varlık Fonu veya Hazineye ait kurum ve kuruluşlara,” ibaresi eklenmiştir.
- Tebliğın Adı** : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğı (Sıra No: 542)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 24.11.2021 – 32023
- Konusu** : Yeniden değerlendirme oranı 2022 yılı için % 122,93 (yüz yirmi iki virgöl doksan üç) olarak tespit edilmiştir.

YARGI KARARLARI

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ¹

(Başvuru, özel bir şirkette çalışan başvurucunun bir iş arkadaşı ile yaptığı cep telefonu yazışmalarının işveren tarafından incelenmesi ve bu yazışmalar gerekçe gösterilerek iş akdinin feshedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.)

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden tespit edilen şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Özel bir şirket çalışanı olan başvurucunun iş sözleşmesi, işveren tarafından 31/10/2017 tarihinde feshedilmiştir. Aynı işyerinde çalışan Ö.Ç. isimli kişiye verilen **cep telefonunun incelenmesi sonucunda elde edilen mesaj** içerikleri feshin gerekçesi olarak bildirilmiştir.

6. Başvurucu 22/11/2017 tarihinde İstanbul Anadolu 7. İş Mahkemesinde (Mahkeme) işe iade isteğiyle dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu; iş akdinin haksız olarak feshedildiğini, feshe dayanak yapılan mesajlaşma içeriklerinin bir suretinin feshin bildirimine eklenmediğini, yazışmaların hayal mahsulü olduğunu, şirketin verdiği telefon hatlarının çalışanların özel hayatlarında da kullanıldığını, bu yazışmaların kişisel veri olarak korunması gerektiğini ifade etmiştir.

7. Davalı şirket vekili davaya cevabında; işten ayrılan şirket çalışanı Ö.Ç. ye iş amacıyla tahsis edilen cep telefonunun müşterilerin iletişim bilgilerine ulaşmak için incelendiğini, başvurucu ile Ö.Ç. arasındaki mesajlaşmaların feshe dayanak yapılan içeriklerine ulaşıldığı vurgulanmıştır. **Anılan mesaj içeriklerinde şirket çalışanları hakkında rahatsız edici, şirket çalışanlarının görev ve sorumluluklarını yerine getirmekten imtina ettiklerine dair hakaret** içeren ifadeler olduğu belirtilmiştir.

8. Mahkeme 31/5/2018 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucu ile Ö.Ç. arasındaki yazışmaların içeriklerine yer verilmiş olup bunların haklı fesih sebebi teşkil edebileceği, **cep telefonunun işveren tarafından verilmesi** nedeniyle anılan yazışmaların hukuka uygun olarak elde edildiğinin kabulünün gerekeceği vurgulanmıştır.

9. Başvurucu vekilinin anılan karara karşı yaptığı istinaf başvurusu, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 30. Hukuk Dairesinin (Bölge Adliye Mahkemesi) 28/5/2019 tarihli kararıyla kabul edilmiş, mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; mesaj içeriklerinde kullanılan sözlerin işverenle çalışanlar arasında çalışma barışını bozabilecek ve iş ilişkisini olumsuz etkileyecek nitelikte olduğu, bu açıdan Mahkemece davanın reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığı ifade edilmiştir. Başvurucunun mesajlaştığı Ö.Ç. nin kullandığı cep telefonunun işverene ait olduğu, işverence düzenlenen "İletişim Araçları Politikası" başlıklı belgenin 5.2.4.1 maddesinde "şirkete ait iletişim araçları (bilgisayar, telefon, GSM hat ve diğer) sadece görev nedeniyle ve iş amaçlı olarak kullanılması gerektiği, özel amaçlı haberleşme ve işler için kullanılmaması gerektiği" hususlarının belirtildiği vurgulanmıştır. Bu durumda işverene ait cep telefonunu işverenin incelemesinin özel hayatın

1 Fırat Gerçek Başvurusu (Başvuru Numarası: 2019/25604) Karar Tarihi: 21/9/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 15/11/2022-32014

gizliliğinin ihlal edildiği ve bu delilin hukuka aykırı şekilde elde edildiği neticesi doğurmayacağı, personelin bu telefon ile özel amaçlı haberleşmesinin yasaklandığı belirtilmiştir. Ancak mahkeme kararında, geçerli nedenle iş akdinin feshedildiği kabul edilmesi gerekirken feshin haklı nedenle yapıldığı yönündeki gerekçenin hatalı olduğu ve bu hususun kamu düzenine aykırılık teşkil edeceği ifade edilmiştir.

10. Nihai karar 25/6/2019 tarihinde başvuru vekiline tebliğ edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

11. İlgili hukuk için bkz. E.Ü. [GK], B. No: 2016/13010, 17/9/2020, §§ 22-51.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

12. Anayasa Mahkemesinin 21/9/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

13. Başvurucu; iş akdinin haksız olarak feshedildiğini, feshine dayanak olan yazışmaların fesih bildirimine eklenmediğini, Ö.Ç. ile mesajlaşmadığını, aksinin kabulü hâlinde mesaj içeriklerinin hukuka aykırı olarak ele geçirildiğini ve kişisel veri niteliğinde olduğunu ileri sürerek özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

B. Değerlendirme

14. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "Özel hayatın gizliliği" kenar başlık- lı 20. maddesinin birinci ve üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

...

Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."

15. Anayasa'nın "Haberleşme hürriyeti" kenar başlıklı 22. maddesi şöyledir:

"Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar.

İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir.»

16. Özel hayata saygı hakkı Anayasa'nın 20. maddesinde koruma altına alınmıştır. Bu anlamda devlet, kişilerin özel ve aile hayatına keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin haksız saldırılarını önlemekle yükümlüdür (E.Ü., § 56). Ayrıca Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyeti, haberleşmenin yanında içeriği ve biçimi ne olursa olsun haberleşmenin içeriğinin gizliliğini de güvence altına almaktadır. Haberleşme bağlamında bireylerin karşılıklı ve toplu olarak sözlü, yazılı ve görsel iletişimlerine konu olan ifadelerinin gizliliğinin sağlanması ve haberleşmeye yönelik haksız müdahalelerde bulunulmaması gerekir (Yasemin Çongar ve diğerleri, B. No: 2013/7054, 6/1/2015, § 49; E.Ü., § 60).

17. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, §

16). Somut olayda işverenin çalışanlara verdiği cep telefonundaki mesajlaşmaları denetlemesi ve içeriğini incelemesi sonucu elde ettiği bilgileri iş akdinin feshine dayanak yapması söz konusudur. Dolayısıyla başvurucağın iş arkadaşı ile cep telefonu üzerinden gerçekleştirdiği yazışmaların incelendiği ve içeriklerine ulaşıldığı gözetildiğinde başvurucağın özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

19. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak koruma alanı kapsamında kalan temel haklar, yalnızca kamusal gücün doğrudan uygulanmasıyla değil kimi zaman da özel hukuk kişileri arasındaki uyuşmazlıklara konu olacak şekilde üçüncü kişilerin müdahaleleriyle zedelenebilmektedir. Anayasa Mahkemesi özel hukuk kişileri arasındaki uyuşmazlıkların devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında incelenebileceğini çeşitli kararlarında vurgulamıştır (*Ömür Kara ve Onursal Özbek*, B. No: 2013/4825, 24/3/2016, § 46; *Ali Çiğir*, B. No: 2015/19298, 8/5/2019, §§ 32, 33; *Erol Kumcu*, B. No: 2015/18988, 9/5/2019, §§ 32, 33; *U.B.*, B. No: 2015/3175, 10/10/2019, §§ 33, 34; *E.Ü.*, § 65).

20. Pozitif yükümlülükler özel hukuk kişilerinin birbirleri ile olan uyuşmazlıklarının çözümüne ilişkin yasal altyapının oluşturulmasını, söz konusu uyuşmazlıkların adil yargılama gereklerine uygun ve usul yönünden güvenceleri haiz bir yargılama kapsamında incelenmesini, bu yargılamalarda temel haklara ilişkin anayasal güvencelerin gözetilip gözetilmediğinin denetlenmesini gerektirir. Bu doğrultuda derece mahkemelerince söz konusu güvenceler gözardı edilmemeli, işveren ve çalışanlar arasındaki çatışan çıkarlar adil biçimde dengelenmeli, başvurucağın temel haklarına yönelik müdahalenin meşru amaca dayalı ve ölçülü olup olmadığı değerlendirilmeli, ulaşılan sonuç hakkında hüküm kurulurken ilgili ve yeterli gerekçeler sunulmalıdır (*Ömür Kara ve Onursal Özbek*, §§ 47-50; *E.Ü.*, § 66).

21. Anayasa Mahkemesi daha önce iletişim araçlarının işveren tarafından denetlenmesi kapsamındaki uyuşmazlıklarda derece mahkemeleri tarafından devletin pozitif yükümlülükleri bağlamında çıkarların dengelenmesi ve müdahalenin ölçülülüğünün irdelenmesi kapsamında gözetilmesi gereken hususları genel olarak belirlemiş; buna göre somut olayın koşullarına göre iş sözleşmelerinde kısıtlayıcı ve zorlayıcı düzenlemelerin ne şekilde belirlendiği, tarafların bu düzenlemeler hakkında bilgilendirilip bilgilendirilmediği, çalışanların temel haklarına yönelik müdahalede bulunulmasına neden olan meşru amacın müdahale ile ölçülü olup olmadığı, sözleşmenin feshinin çalışanların eylem ya da eylemsizlikleri karşısında makul ve orantılı bir işlem olup olmadığı hususlarının uyuşmazlığın çözümünde gözetilmesi gerektiğini tespit etmiştir (*Ömür Kara ve Onursal Özbek*, § 50; *E.Ü.*, § 67).

22. Yukarıda belirtilen hususlar gözetilerek işverenin işçinin iletişimini denetlemesi yetkisini özel hayata saygı hakkı ve haberleşme hürriyeti bağlamında devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında irdelemek gerekmektedir. Öncelikle somut olayda olduğu gibi teknolojik gelişmelerin imkânlarından yararlanmak isteyen işverenlerin bilgisayar, internet, e-posta veya cep telefonu gibi iletişim araç ve gereçlerini çalışanın kullanıma sunması nedeniyle oluşan uyuşmazlıklarda işverenin menfaatleri ile işçinin temel hak ve özgürlükleri arasında bir dengeleme yapma gerekliliği doğmaktadır. Bu bağlamda işveren ile çalışan arasındaki ilişkinin iki taraf açısından da belirli hak ve yükümlülükler öngören ve esasen güven ilişkisi üzerine kurulu iş sözleşmesiyle şekillendiği unutulmamalıdır. Somut uyuşmazlığın ilgili olduğu iş hukukunun dinamik bir nitelik taşıdığı, ayrıca iş ilişkilerinin genel kurallardan farklı, kendine özgü bazı hukuki kurallar içerdiği de dikkate alınmalıdır (*E.Ü.*, § 68).

23. Bu bağlamda işlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ile bilgi akışının kontrolünü sağlamak, işçinin eylemlerine bağlı cezai ve hukuki sorumluluğa karşı korunmak, verimliliği ölçmek veya güvenlik endişeleri gibi haklı ve meşru görülebilecek nedenlerle işverenin yönetim yetkisi kapsamında kural olarak işçi-

nin kullanımına sunduğu iletişim araçlarını denetleyebileceği ve kullanıma ilişkin sınırlamalar öngörebileceği söylenebilir. Ancak işverenin yönetim yetkisinin işyerinde işin yürütülmesi, işyerinin düzeninin ve güvenliğinin sağlanmasıyla sınırlı olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda işverenin yetki ve haklarının sınırsız olmadığı, çalışana tanınan temel hak ve özgürlüklerin somut olayda haberleşme hürriyeti ve özel hayata saygı hakkının işyeri sınırları dâhilinde de korunduğu, aynı zamanda kısıtlayıcı ve uyulması zorunlu işyeri kurallarının çalışanların temel haklarının özünü zedeleyecek nitelikte olmaması gerektiği vurgulanmalıdır. Bu çerçevede işyerinde kullanıma sunulan iletişim araçlarının işverene ait olduğu gözetilerek sırf bu nedenle bile işverenin iletişim araçları üzerinde sınırsız ve mutlak bir gözetleme ve denetleme yetkisinin olduğunu kabul etmek, işçinin demokratik bir toplumda temel hak ve özgürlüklerine işyerinde de saygı gösterilmesi gerektiği yönündeki haklı beklentisiyle uyusmayacaktır (E.Ü., § 69).

24. Nitekim Anayasa Mahkemesi benzer bir olaya ilişkin E.Ü. kararında derece mahkemelerince aşagıda belirtilen güvenceleri olayda hakka müdahale eden üçüncü kişinin sağlayıp sağlamadığının gereği gibi denetlenip denetlenmediğini incelemek gerektiğini vurgulamıştır (E.Ü., § 70):

i. İşverenin çalışanın kullanımına sunduğu iletişim araçlarının ve iletişim içeriklerini incelemesinin haklı olduğunu gösteren meşru gerekçeleri olup olmadığı denetlenmelidir. Bu durumda işverenin gerekçelerinin ifa edilen işin ve işyerinin özellikleri de gözetilerek meşru olup olmadığı irdelenmelidir. Bu denetlemede iletişim akışı ile iletişim içeriklerinin incelenmesi arasında ayırım yapılarak içeriklerin incelenmesi yönünden daha ciddi gerekçeler aranmalıdır.

ii. Demokratik bir toplumda iletişimin denetlenmesi ve kişisel verilerin işlenmesi süreci şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmeli ve bunun bir gereği olarak da süreçle ilgili olarak çalışanlar işveren tarafından önceden bilgilendirilmelidir. Uluslararası hukuk ve karşılaştırmalı hukuk dikkate alındığında bu bilgilendirmenin -somut olayın özelliklerine uygun düşüğü ölçüde- en azından iletişimin denetlenmesi ile kişisel verilerin işlenmesinin hukuki dayanağı ve amaçları, denetlemenin ve veri işlemenin kapsamı, verilerin saklanacağı süre, veri sahibinin hakları, denetlemenin ve işlemenin sonuçları ile verilerin muhtemel yararlanıcıları hususlarını kapsamaması gerekir. Ayrıca bildirimde iletişim araçlarının kullanımına ilişkin olarak işveren tarafından öngörülen sınırlamalara da yer verilmelidir. Bilgilendirmenin mutlaka belli şekilde yapılması şart olmayıp şeffaflığı sağlamak bakımından bireylere kişisel verilerin işlenmesine ve iletişimin denetlenmesine ilişkin süreçten yukarıda belirtilen kapsamda haberdar olma imkânı sağlayan uygun bir yöntem tercih edilebilir.

iii. Çalışanın temel hak ve hürriyetlerine işveren tarafından yapılan müdahale, ulaşılmak istenen amaç ile ilgili ve bu amacı gerçekleştirmeye elverişli olmalıdır. Ayrıca inceleme faaliyetiyle elde edilen verilerin işveren tarafından hedeflenen amaç doğrultusunda kullanılması gerekir.

iv. İşveren tarafından yapılan müdahalenin gerekli kabul edilebilmesi için aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılabilecek mümkün olmaması, müdahale ulaşılmak istenen amaç bakımından zorunlu olmalıdır. Çalışanın iletişiminin içeriğine girilmesi yerine daha az müdahale içeren yöntem ve tedbirlerin uygulanmasının mümkün olup olmadığı denetlenmelidir. Bu kapsamda işverenin ulaşmak istediği amaçla çalışanın iletişimi incelenmeden de erişme imkânı olup olmadığı her bir vakanın somut özellikleri ışığında değerlendirilmelidir.

v. Müdahalenin orantılı kabul edilebilmesi için iletişimin denetlenmesi ile işlenecek veya herhangi bir şekilde yararlanılacak veriler, ulaşılmak istenen amaçla sınırlı olmalı; bu amacı aşacak şekilde sınırlandırma ya da müdahaleye izin verilmemelidir.

vi. Ayrıca iletişimin incelenmesinin muhatabı olan çalışan üzerindeki etkisi ve çalışan bakımından sonuçları gözönünde tutularak tarafların çatışan menfaat ve haklarının adil bir biçimde dengelenip dengelenmediğine bakılması gerekmektedir. Taraflardan birine şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediğinin tespiti hâlinde devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmedeği sonucuna varılabilir.

b. İlkelerin Uygulanması

25. Başvurucu; cep telefonundaki yazışmalarının incelenmesinin özel hayat alanına ve haberleşme hürriyetine haksız bir müdahale oluşturmasına rağmen açtığı işe iade istemli davasında bu yönde bir

tespit yapılmadığını, yazışmalarının işveren tarafından hukuka aykırı yöntemlerle elde edildiğini iddia etmiştir. Bu kapsamdaki iddiaların yukarıda belirtilen esaslar gözetilerek devletin pozitif yükümlülükleri bağlamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

26. Öncelikle işverenin işçinin kullanımına sunulan iletişim araçlarını denetlemesine ilişkin olarak 4857 sayılı Kanun'da özel bir düzenleme olmadığı görülmüştür. Ancak Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde yer bulan özel hayata saygı hakkına ve haberleşme hürriyetine ilişkin güvenceler ile hukuk sistemimizde mevcut olan düzenlemelerin iş hukuku uyumsuzluklarında uygulanması yönünde bir engel olmadığı gözetildiğinde yasal altyapı oluşturmak bağlamında pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmiş olduğu söylenebilir (E.Ü., § 72).

27. Başvuru konusu olayda başvurucunun çalıştığı şirketten ayrılan Ö.Ç. isimli işçi, şirket tarafından kendisine verilen cep telefonunu işten ayrıldıktan bir süre sonra şirkete iade etmiştir. Anılan cep telefonunun Ö.Ç.'nin işle ilgili iletişimlerinin tespiti amacıyla incelendiği ve başvurucu ile Ö.Ç. arasındaki mesajlaşmalara erişildiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte davalı şirket dilekçeleri ve yargı kararlarından başvurucu ile iş arkadaşı Ö.Ç. arasındaki mesajlaşmaların işveren ve çalışanları hakkında özel görüşler içerdiği, içeriğinde bazı küçük düşürücü ifadelerin bulunduğu hususunun tespit edildiği görülmüştür.

28. Somut olayda Bölge Adliye Mahkemesi kararında "İletişim Araçları Politikası" başlıklı, genel bir düzenleme içerdiği anlaşılan belgede işverene ait olup da işçiye verilen iletişim araçlarının iş amaçlı kullanılması gerektiğinin belirlendiğini vurgulamıştır. Ancak anılan belgede iletişim araçlarının inceleme ve denetleme yetkisini, kullanım sınırlarını ve bu sınırların aşılması durumuna bağlı yaptırımın açıkça düzenlenip düzenlenmediği ve anılan belgenin işçilere aydınlatma yükümlülüğü kapsamında bildirilip bildirilmediği hususlarının tartışılmadığı görülmüştür.

29. İstinaf merciinin gerekçelerinin başvurucuya özgü belge ve iletişim araçları üzerinden değil Ö.Ç. isimli işçi bağlamında Ö.Ç.'nin kullanımına sunulan telefon üzerinden ortaya konulduğu anlaşılmıştır. Bu durumda başvurucuya/işçilere, işveren tarafından teslim edilen iletişim araçlarının kullanım sınırları, işverenin anılan araçları inceleme/denetleme yetkisi ve amaca aykırı kullanılmasına bağlanan yaptırım hususunu da içerecek şekilde aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirildiği, Mahkemenin de başvurucu özelinde bu yönde bir bilgilendirmenin yapılıp yapılmadığına dair bir araştırma yaptığı söylenemez. Bunun yanında işveren, Ö.Ç.'nin kullanımında olan telefonda amaçla uyumlu ve sınırlı bir inceleme yaptığı ortaya koyamamıştır. Zira işveren yargılama sürecinde müşteri iletişim bilgilerine ulaşmak adına telefonda inceleme yapıldığını savunsa da telefonda ele geçirilen ve feshe dayanak teşkil eden mesaj içerikleri bu durumu doğrulamamıştır.

30. Kaldı ki mesajlaşma programlarının kişisel olarak da kullanılabilmesi gözetildiğinde bir başkasına ait olan cep telefonunun denetlenmesinin ve başvurucuya ait mesajların ele geçirilmesinin başvurucunun özel hayatının ve haberleşmesinin gizliğinin korunması konusundaki makul beklentisine aykırı olduğu açıktır. Mahkemece de bir başkasına ait cep telefonunda yer alan yazışmaların ne suretle denetlendiğine, mesaj içeriklerinin feshe dayanak alınmasının gerekli olup olmadığına ve başvurucunun özel hayatı ile haberleşmesine olan etkisine yönelik herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır (benzer değerlendirmeler için bkz. *Samet Ayyıldız*, B. No: 2018/34548, 28/12/2021, §§ 36-46).

31. Nitekim Anayasa Mahkemesi başvuruya benzer olayları incelediği E.Ü. ve *Samet Ayyıldız* kararlarında, başvurucuların kurumsal e-posta ve kişisel Whatsapp hesabı içeriklerinin işveren tarafından denetlenmesi ve bu yazışmalar gerekçe gösterilerek iş akdinin feshedilmesi şeklindeki müdahalelerde ihlal kararları vermiştir. Somut olayda da yukarıda belirtilen gerekçelerle anılan kararlardaki ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

32. Açıklanan gerekçelerle özel hukuk iş ilişkilerinden doğan uyumsuzluğu karara bağlayan derece mahkemeleri tarafından yukarıda belirtilen anayasal güvenceleri gözetilen özenli bir yargılama yapılarak pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmediği anlaşıldığından başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı ile Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. Giderim Yönünden

33. Başvurucu; ihlalin tespit edilmesini, yeniden yargılama yapılmasını ve 2.700,91 TL'lik yargılama masrafının maddi tazminat olarak ödenmesini talep etmiştir. Başvurucu manevi tazminat talebinde bulunmamıştır.

34. Tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslar 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinde yer almaktadır.

35. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

36. **Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurusunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır.** Başvurucunun ödemek zorunda kaldığı yargılama giderlerini tazminat olarak talep etmesi nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

37. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 364,60 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.264,60 TL yargılama giderinin başvurucaya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı ve Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Anadolu 7. İş Mahkemesine (E.2017/1006, K.2018/246) GÖNDERİLMESİNE,

YARGITAY KARARLARI

BELEDİYE EMİR VE YASAKLARINA UYMAMA¹

... Büyükşehir Belediyesi ... ve Yasakları Yönetmeliğine aykırılık eyleminden dolayı kabahatli ... İnşaat Halı Mobilya Tekstil ve Elk. Ev Aletleri San. Tic. Ltd. Şti. hakkında, ...

Büyükşehir Belediyesi ... Dairesi Başkanlığı'nın 05/08/2020 tarihli ve 022201 sayılı kararı ile uygulanan 187,00 Türk lirası idarî para cezasına yönelik başvurunun kabulüne ve idarî yaptırım kararının kaldırılmasına dair ... 2. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 19/02/2021 tarihli ve 2020/2429 değişik iş sayılı kararı aleyhine Yüksek Adalet Bakanlığı'ndan verilen 13/07/2021 tarihli kanun yararına bozma istemini içeren dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 06.09.2021 tarihli ve KYB. 2021-93509 sayılı ihbarnamesi ile daireye verilmekle okundu.

Mezkür ihbarnamede;

1608 sayılı ... Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun'un 1. maddesinde yer alan "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir." şeklindeki,

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7/1-f maddesinde "Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: f) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksit sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek» şeklindeki, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "... davranış" başlıklı 32/1. maddesinde yer alan, "Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen ... hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir." Anılan Kanunun 38/1. maddesindeki "Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları işgal eden veya buralarda mal satışı arz eden kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir." şeklindeki düzenlemeler birlikte nazara alındığında,

... Ukome Kurulu'nun 09/03/2018 tarihli ve 2018/44 sayılı kararı ile şehir merkezinde yük indirme yük bindirme yapan araçların şehir trafiğini olumsuz yönde etkilememesi için yük indirme ve bindirmelerin 00:00-06:00 saatleri arasında yapılması şeklinde karar alındığının dosya arasında bulunan Zabıta Dairesi Başkanlığı'nın 18/09/2020 tarihli ve E.76395 sayılı yazısından anlaşıldığı, idari para cezası konu ihlalin yapıldığı işletmenin bulunduğu 8 Eylül caddesinin bu caddeler arasında sayılması karşısında,

Somut kabahate konu olayda, mobilya sektöründe faaliyet gösteren kabahatli firmaya ait işletmenin bulunduğu cadde kaldırılmasına eşya bırakmak suretiyle işgal etmesi nedeniyle uygulanan idari yaptırım kararının, belediyelerin anılan işgal ile ilgili 5326 sayılı Kanunun 38/1. maddesine göre işgalin gerçekleşmediğinden bahisle başvurunun kabulüne ve kaldırılmasına karar verilmiş ise de; anılan Kanunun 38/1. maddesine aykırı eylemi nedeniyle anılan düzenlemelere uygun olarak ve 5326 sayılı Kanun uyarınca idarî para cezası uygulandığı gözetilmeden, başvurunun reddi yerine, yazılı şekilde ka-

¹ 7. Ceza Dairesi 2021/29215 E., 2021/17285 K.

bulüne karar verilmesinde isabet görülmemiş ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 309. maddesi uyarınca anılan kararın bozulması lüzumu kanun yararına bozmaya atfen ihbar olunmuş bulunmakla Türk Milleti adına gereği görüşülüp düşünüldü;

Olağanüstü kanun yolu olan ve öğretide “olağanüstü temyiz” olarak adlandırılan kanun yararına bozmanın amacı hakim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen kararların Yargıtay’ca incelenmesini, buna bağlı olarak da kanunların uygulanmasında ülke sathında birliğe ulaşmak, hakim veya mahkemelerce verilen cezaya ilişkin karar veya hükümlerdeki hukuka aykırılıkları toplum ve birey açısından hukuk yararına gidermektir. Olağanüstü bir kanun yolu olan kanun yararına bozma müessesesinin konusunu oluşturabilecek kanuna aykırılık halleri, olağan kanun yolu olan temyiz nedenlerine göre dar ve kısıtlı tutulduğunda kesin hükmün otoritesi korunmuş olur.

26.10.1932 tarih ve 29/12 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ve bu karar esas alınmak suretiyle verilen Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Özel Dairelerin süreklilik arz eden kararlarında belirtildiği üzere, **kabul edip etmemenin hakim veya mahkemenin takdirine bağlı olduğu istekler hakkında verilen kararlar ile kanıtların değerlendirilmesine ve şahsi hakka ilişkin kararlar kanun yararına bozma konusu olamaz.**

Sulh Ceza Hakimliği tarafından kanun yararına bozma isteminde ileri sürülen nedenler yönünden dosya kapsamında tüm deliller tartışılıp takdir edilmek suretiyle **eylemin işgal olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığına karar verildiği** ve delil takdiri yapılarak verilen kararlar aleyhine kanun yararına bozma yoluna gidilemeyeceği gibi başvuruya konu idari para cezasının, kanun yararına bozma ihbarnamesinde yer verilen **1608 sayılı Kanununun 1. ve 5326 sayılı Kanununun 32. maddesi uyarınca ... davranış nedeni ile verilen bir idari para cezası olmadığı, muteriz hakkında 5326 sayılı Kanununun 38. maddesi uyarınca idari para cezası karar tutanağının düzenlendiği de anlaşılmakla;** Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yerinde görülmeyen kanun yararına bozma isteminin REDDİNE, 14.12.2021 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

BELEDİYE MECLİS KARARI GEREKEN BİR KONUDA MECLİS KARARI OLMADAN ÖDEME YAPILMASI²

Taraflar arasındaki alacak davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın davalı ... Tur. Ve Tic. Ltd. Şti. yönünden kısmen kabulü ile 119.410,00 TL alacağın ödeme tarihlerinden itibaren yasal faiziyle birlikte alınarak davacıya verilmesine, fazlaya dair talebin reddine yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davacı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verdikten sonra, dosya içerisindeki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı, tüm kamuoyunca Kombi davası olarak nitelendirilen davalarda, davalıların kusurundan dolayı ağır tazminatlar ödemek zorunda kaldığını ve halen de ödemekte olduğunu; belediyenin eski başkanını olan davalılardan ...'in **belediye meclis kararı gereken bir konuda herhangi bir şekilde meclis kararı olmaksızın imza atmasının yetkisiz temsil teşkil ettiğini, diğer davalılardan ...'in de yetkisiz temsilci olarak belgelere imza attığını, her iki davalının birlikte ve kötüniyetli bir şekilde belediyeyi zarara uğrattığını;**

3. kişilerce açılan icra dosyalarında belediye ile birlikte diğer davalı ... Turizm ve Ticaret Ltd. Şti. açısından da davanın kabulüne karar verildiğini; ancak, dosya borçlarının tamamının belediye tarafından ödendiğini belirterek; Konya 9. İcra Müdürlüğü'nün 2011/9918 Esas sayılı dosyası, Konya 3. İcra Müdürlüğü'nün 2011/10863 Esas sayılı dosyası, Konya 6. İcra Müdürlüğü'nün 2011/10915 Esas sayılı dosyası ve Konya 8. İcra Müdürlüğü'nün 2011/8601 - 2011/9123 - 2011/1870 Esas sayılı dosyaları ile 3. kişilere ödemiş olduğu 134.387,82 TL'nin ödeme tarihlerinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte

2 3. Hukuk Dairesi 2021/5281 E., 2021/10451 K.

davalılardan rücuen tahsilini, vekalet ücreti ve yargılama giderlerinin davalılara yükletilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalılar; davanın reddini dilemişlerdir.

Mahkemece; davanın davalı ... Tur. ve Tic. Ltd. Şti. yönünden kısmen kabulü ile 119.410,00 TL alacağın ödeme tarihlerinden itibaren yasal faiziyle birlikte alınarak davacıya verilmesine, **fazlaya dair talebin reddine karar verilmiş; hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir.**

1- Mahkeme kararlarında nelerin yazılacağı 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 297/2. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre hüküm, tarafların iddia ve savunmalarının özetini, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delilleri, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesini, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebepleri kapsar. **Hükümün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümlerle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir. Hüküm gerekçesi dosya içeriğine uygun olmak zorundadır. Ayrıca, hükümün gerekçesi ile sonuç kısmı birbiri ile çelişmemelidir.**

Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; mahkemece, davalılardan ... ve ... yönünden davanın reddi gerektiği yönünde gerekçe oluşturulmasına rağmen, hüküm kısmında bu davalılar yönünden herhangi bir karar verilmemiş olması suretiyle, gerekçe ile hüküm arasında çelişki yaratılmış olması usul ve kanuna aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.

DANIŞTAY KARARI

BELEDİYELERDE TAHVİL İHRACI¹

İstemin Özeti : Davacı tarafından, ... “500,00 milyon Dolarlık Tahvil İhracı»na ilişkin 15.5.2009 günlü kararının iptali istemiyle açılan davada; 5393 sayılı Yasanın 68. maddesi uyarınca, belediyenin görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak kapsamında, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sadece belediyenin yatırım programında yer alan projelerinin finansmanı amacıyla tahvil ihraç edilebileceğinin düzenlendiği, bu kapsamda belediye yatırım programında yer alan projelerin finansmanı amacı ile dava konusu işlem ile tahvil ihracı kararı verildiği anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddeden İdare Mahkemesinin ... gün ve E:..., K:... sayılı kararının; borcun hangi projelerde kullanılacağı belli olmadığı, daha sonra mahkemeye gönderilen projelerin Belediye Meclisine sunulmadığı, risk hakkında meclise bilgi verilmediği ve kredinin ne için olduğunun belli olmadığı öne sürülerek, 2577 sayılı Yasanın 49. maddesi uyarınca temyizden incelenerek bozulması istemidir.

(...)

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüldü:

Uyuşmazlık, ... Belediye Meclisinin “500,00 milyon Dolarlık Tahvil İhracı»na ilişkin 15.5.2009 günlü kararının iptali isteminden doğmuştur.

5393 sayılı Belediye Yasasının “Boçlanma” başlıklı 68. maddesinde; “Belediye, görev ve hizmetle-

1 8. Daire 2010/5829 E. , 2010/7415 K. “İçtihat Metni”

rinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla aşağıda belirtilen usul ve esaslara göre borçlanma yapılabilir ve tahvil ihraç edebilir:

a) Dış borçlanma, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sadece belediyenin yatırım programında yer alan projelerinin finansmanı amacıyla yapılabilir.

c) Tahvil ihracı, yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için ilgili mevzuat hükümleri uyarınca yapılır.

f) Belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddî kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz. Dış kaynak gerektiren projelerde Hazine Müsteşarlığının görüşü alınır. Yukarıda belirtilen usul ve esaslara aykırı olarak borçlanan belediye yetkilileri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmeyen durumlarda 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun görevi kötüye kullanmaya ilişkin hükümleri uygulanır.

Belediye, varlık ve yükümlülüklerinin ayrıntılı bir şekilde yer aldığı mali tablolarını üçer aylık dönemler hâlinde İçişleri Bakanlığına, Maliye Bakanlığına, Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına gönderir.” hükmüne yer verilmiştir.

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun tanımlar başlıklı 3. maddesinde; “ **Dış finansmanın:** Herhangi bir dış finansman kaynağından sağlanan Devlet dış borcu, garantili imkân ve hibe veya münferiden bunların her birini, **Dış finansman kaynağının:** Dış finansman sağlayan yabancı ülkeler, ülkelerce oluşturulan birlikler, resmî finansman fonları, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar ile uluslararası sermaye ve finansman piyasalarında faaliyet gösteren yatırım bankaları da dahil olmak üzere bankalar, satıcı veya alıcı kredisi sağlayan kuruluşlar ile firmalar veya münferiden bunların her birini, **Dış imkânın:** Bu Kanun kapsamında yer alan kuruluşların kendi adına herhangi bir dış finansman kaynağından Hazine garantileri olmaksızın sağladıkları finansman imkânı ve hibeyi, Program kredisinin: ... tarafından ülkenin makro ekonomik programları çerçevesinde, doğrudan veya Hazine garantisi altında, kamunun finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla herhangi bir dış finansman kaynağından sağlanan finansman imkânını, **Projenin:** Yıllık yatırım programlarında yer alan projeleri, milli savunma projelerini, niteliği itibarıyla yıllık yatırım programına tabi olmayan projeler ile yap-işlet-devret, yap-işlet, işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde gerçekleştirilen projeleri veya münferiden bunlardan her birini ,Proje kredisinin: Projelerin gerçekleştirilmesi için herhangi bir dış finansman kaynağından sağlanan finansman imkânını”, ifade edeceği kuralına yer verilmiş, anılan *Yasanın 7. maddesinde dış borçlanma, 8. maddesinde;* Hazine garantileri ve garantisiz borçlar için izin alınması düzenlenmiş, anılan maddede; “...İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, kendilerine ait tüzel kişilerin ve/veya kendilerine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar ile kendilerinin ve/veya kendilerine ait tüzel kişilerle kendilerine bağlı tüzel kişiliğini haiz kuruluşların sermayesinin yarıdan fazlasına sahip olduğu özel idare şirketleri ile belediye iktisadi kuruluşlarının dış finansman kaynağından Hazine garantisi altında sağladıkları dış finansman imkânlarına ilişkin her türlü yükümlülüklerden ve bu yükümlülüklerin aksatılması neticesinde doğmuş olan ve doğabilecek Hazine alacaklarının geri ödenmesinden müteselsilen sorumludurlar.

Bu kapsamda akdedilen dış kredi anlaşmalarından ortaya çıkan her türlü geri ödeme yükümlülüğü tamamlanmaya kadar borçlu kuruluş, borcun geri ödenmesi süresince meydana gelebilecek her türlü idari değişikliklere ve yeni görevlendirmelere bağlı olmaksızın, borcun geri ödenmesinden sorumludur. “ hükmü getirilmiştir.

Diğer yandan, anılan 4749 sayılı Yasanın Geçici 8. maddesinde; “... İlinin maruz kaldığı deprem riski nedeniyle oluşması muhtemel hasarların önlenmesi ve depreme karşı tedbir ve hazırlık amacıyla oluşturulacak projelerin finansmanı için herhangi bir dış finansman kaynağından Türkiye Cumhuriyetinin

borçlu sıfatıyla sağlayacağı kredileri, genel bütçe dışında kalan kamu kurum ve kuruluşlarına karşılıksız tahsis etmeye Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu Kanunun 14 üncü maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarının genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler ve yüksek teknoloji enstitülerine ilişkin hükümleri bu maddeye istinaden sağlanacak krediler için uygulanmaz. “kuralına, Geçici 11. maddesinde; “Sel ve Deprem Felaketi Acil Yardım Projesi, Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma Projesi, Türkiye Altyapı ve Kentsel Yeniden Yapılandırma Projesi, Kalıcı Konutların Karayolu Bağlantıları Projesi,-...-... Kanalizasyon Projesi, ...-...-...-...-... .. Projeleri ve Akyazı-Hendek Kanalizasyon Projesi, Sosyal Riskin Azaltılması Projesi ve Özelleştirme Sosyal Destek Projesi, Endüstriyel Teknoloji Projesi ve ...-...-... Araştırma Uydusu Projesinin finansmanı için ... Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, ... İşbirliği Konseyi ülkelerinin ilgili finans kuruluşları ve National ... Banktan sağlanmış olan kredilerden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılan kullanımlar sonucunda doğan ve ikraz anlaşmasına bağlanmamış, ilgili kuruluşlardan olan alacakların, Bakanın teklifi üzerine bütçenin gelir ve gider hesapları ile ilişkilendirilmeksizin terkinine Maliye Bakanı yetkilidir.

Söz konusu krediler ile bu Kanunun geçici 4 üncü ve geçici 8 inci maddeleri kapsamında sağlanmış ve sağlanacak kredilerden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ikraz anlaşmasına bağlanmamış kullanım tutarları, bütçenin gelir ve gider hesapları ile ilişkilendirilmeksizin ilgili kuruluşlara karşılıksız tahsis edilmiş sayılır. Bu şekilde tahsis edilmiş kredi tutarları ile ilgili olarak krediyi tahsis eden kuruluş hakkında 14 üncü maddenin beşinci ve altıncı fıkralarının 5018 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvelde yer alan kuruluşlara ilişkin hükümleri uygulanmaz”, kuralına, Geçici 13. maddesinde; “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kapsamında oluşturulacak program ve/veya projelerin finansmanı için herhangi bir dış finansman kaynağından Türkiye Cumhuriyetinin borçlu sıfatıyla sağlayacağı kredileri, anılan Fona bütçenin gelir ve gider kalemleri ile ilişkilendirilmeksizin tahsis etmeye Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu maddeye istinaden sağlanacak krediler ile ilgili olarak krediyi tahsis eden kuruluş hakkında, 14 üncü maddenin beşinci ve altıncı fıkralarının 5018 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvelde yer alan kuruluşlara ilişkin hükümleri uygulanmaz. “kuralına, Geçici 15. maddesinde ise; “...da 2009 yılında düzenlenecek olan Dünya Bankası Grubu ve Uluslararası Para Fonu Toplantısı için 2009 yılında gerçekleştirilecek organizasyon giderleri ile bu kapsamda yapılacak mal ve hizmet alımları için 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası, 62 nci maddesinin (b) bendinin son cümlesi ve 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 26 ile 27 nci maddesi hükümlerine tabi olmaksızın 2008 yılında Hazine Müsteşarlığınca ihaleye çıkılabilir ve taahhüde girilebilir. Söz konusu giderler ... 2009 yılı bütçesine bu amaçla tefrik edilen ödenekten karşılanır. “kuralına yer verilmiştir.

09.02.2009 gün ve 27136 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Hazine Garantisi Olmaksızın Hibe Hariç Dış İmkan Sağlanmasına İzin Verilmesine ve Sağlanan Dış İmkanın İzlenmesine İlişkin Yönetmeliğin amaç başlıklı 1.maddesinde; “Bu Yönetmeliğin amacı; 2 nci maddede belirtilen kurum ve kuruluşların Hazine garantisi olmaksızın hibe hariç dış imkân sağlamaları ile söz konusu kuruluşların dış borçlanmaları için birbirleri lehine garanti vermeleri için ... tan izin alınması ve bu şekilde sağlanan dış imkânın izlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. “ kuralına, kapsam başlıklı 2. maddesinde; “Bu Yönetmelik,.... büyükşehir belediyelerini, belediyeleri ve kapsar.” kuralına, izin verilirken uygulanacak usul ve esaslar başlıklı 5. maddesinde;

“(1) Kurum ve kuruluşların yapım, mal ve hizmet satın alım projeleri ile işletme sermayesi ihtiyaçlarının finansmanı amacıyla herhangi bir dış finansman kaynağından dış imkân sağlaması ve söz konusu kurum ve kuruluşların diğer kuruluşların dış borçlanmaları için garanti vermesi Müsteşarlığın iznine tabidir. ... izin verilmesi Hazine garantisi sağlandığı anlamına gelmez.

(3) Kurum ve kuruluş tarafından söz konusu izin için ... Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğüne müracaat edilir. İzin talebinde, temin edilecek dış imkân tutarının, mali şartlarının, kullanım alanının ve dış imkân proje finansmanı için sağlanıyorsa proje adının belirtilmesi zorunludur.

(4) ... aşağıdaki kriterlere göre, ilgili olduğu ölçüde, kurum ve kuruluşun dış imkân sağlama veya diğer bir kuruluşun dış borçlanmaları lehine garanti verme talebini değerlendirir:

c) Büyükşehir belediyeleri, belediyeler, bağlı kuruluşları ve bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler için iznin verildiği tarih itibarıyla 5393 sayılı Belediye Kanununda öngörülen borçlanma limitinin aşılmamış olması ve iznin belediyenin yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için talep edilmiş olması,

(5) Dış imkân sağlanması için verilen izin tutarı, altıncı fıkrada öngörülen haller saklı kalmak şartıyla, Yıllık Yatırım Programında proje için öngörülen dış kredi tutarını geçemez. Bu tutarın hesaplanmasında iznin verildiği yıl için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından öngörülen ortalama döviz kuru esas alınır.” kuralına yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuatın birlikte değerlendirilmesinden; program kredisinin; ... tarafından ülkenin makro ekonomik programları çerçevesinde, doğrudan veya Hazine garantisi altında, kamunun finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla herhangi bir dış finansman kaynağından sağlanan finansman imkânını, **Proje kredisinin ise;** yıllık yatırım programlarında yer alan projelerin gerçekleşmesi için herhangi bir dış finansman kaynağından sağlanan finansman imkânını ifade ettiği açık olup, **anılan mevzuatta dış imkânın belediyenin yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için sağlanması, dış imkan tutarının, mali şartlarının, kullanım alanının, proje adının belirtilmesi zorunluluğunun getirilmesi karşısında hangi proje için hangi miktarda tahvil ihraç edileceğinin belirtilerek borçlanılması gerektiği tartışmasıdır.**

Bu haliyle, davalı ... Başkanlığı tarafından kullanılacak olan dış borç proje kredisi niteliğindedir.

O itibarla, belediyenin yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için sağlanan ve dış imkan tutarı belirtilen proje kredisi niteliğinde bulunan tahvil ihracına konu dava konusu ... kararında kullanım alanının, proje adının, hangi proje için ne miktarda tahvil ihraç edileceğinin belirtilerek borçlanılması gerekeceği tabiidir.

Davalı idare tarafından; borcun hangi proje ya da projelerde kullanılacağı belirtilmediği, savunmalarda da 5393 sayılı Yasa ile idarelerine verilen içinde “depreme yönelik hazırlıklar, sağlık hizmetleri ve kültür, turizm yatırımlarının” da bulunduğu Belediyenin tüm görevleri sıralanarak, borcun yatırım programında yer alan tüm yatırımlarda kullanılacağı belirtilmiş ise de; alınacak olan dış borcun proje kredisi niteliğinde bulunması ve 4749 sayılı Yasanın yukarıda bahsi geçen Geçici 8. ,Geçici 11. ve Geçici 15. maddelerinde İstanbul ili için bazı yatırımlara ilişkin olarak özel düzenlemelere yer verilmesi karşısında, davalı idarenin bu iddialarına itibar edilmemiştir.

Bu durumda, kullanım alanı ve proje adı ile hangi projelerin finansmanı için ne kadar tahvil ihraç edileceği belirtilmeden borçlanmaya yönelik olarak tesis edilen dava konusu Belediye Meclis kararında hukuka uyurluk, aksi yöndeki Mahkeme kararında da yasal isabet görülmüştür.

1608 SAYILI YASAYA GÖRE İDARİ PARA CEZASI²

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava Konusu İstem: Dava; davacıya ait işyerinde müşteri celbi maksadıyla bağırdığından (hanutçuluk yapıldığından) bahisle 1608 sayılı Kanun uyarınca 143,00 TL para cezası verilmesine ve işyerinin 3 gün süreyle sanat ve ticaretten men edilmesine ilişkin ... günlük, ... sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti: Danıştay Onuncu Dairesinin 06/06/2018 günlük, E:2017/953, K:2018/2047 sayılı bozma kararına uyularak verilen ... İdare Mahkemesinin ... günlük, E:..., K:... sayılı temyize konu kararıyla; uyuşmazlıkta, “yasaklanmış faaliyetin” işlenmiş olduğunun ortaya konulmadığı gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiştir.

2 Danıştay 2. Daire Başkanlığı 2021/5062 E., 2021/825 K.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Davalı idare tarafından; Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesiyle yasaklanan faaliyetin men'ine karar verileceğinin belirtildiği, belirli ihlalleri sıklıkla gerçekleştiren işletmelere yönelik idarenin "faaliyetten men etme" yaptırımını uygulayabileceğinin kabul edilmesi gerektiği, davacıya para cezasının mevzuatta öngörülen oranda artırım yapılarak tespit edilmek suretiyle uygulandığı, dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürülerek İdare Mahkemesi kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

KARŞI TARAFIN CEVABI: Cevap verilmemiştir.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ : ...

DÜŞÜNCE: Temyiz isteminin kabulü ile İdare Mahkemesi kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay İkinci Dairesince; Danıştay Onuncu Dairesi tarafından, Danıştay Başkanlık Kurulunun 18/12/2020 günlü, K:2020/62 sayılı kararının "Ortak Hükümler" kısmının 6. fıkrası uyarınca, ayrıca bir gönderme kararı verilmeksizin Dairemize iletilen dosyada, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

İstanbul ili, Fatih ilçesi; ... Mahallesi, ... Caddesinde tekstil işi ile ilgili olarak faaliyet gösteren davacıya ait iş yerinde, müşteri celbi maksadıyla yüksek sesle bağırıldığı (Hanuççuluk yapıldığı) hususunun 19/02/2010 tarihinde düzenlenen tutanak ile tespit edildiğinden bahisle, 1608 sayılı Yasa uyarınca davacıya 143,00-TL para cezası ve davacıya ait işyerinin 3 gün süreyle sanat ve faaliyetten men edilmesine ilişkin ... günlü, ... sayılı işlemin tesis edilmesi üzerine temyizden bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME :

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesinde; "Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır." hükmü yer almakta ve bu maddede kabahatin tanımı yapılmaktadır.

Kanun'un "Kanunilik İlkesi" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasında; "Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir." hükmü, ikinci fıkrasında da "Kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı, ancak kanunla belirlenebilir." hükmü yer almakta, böylece hangi fiillerin kabahat oluşturduğunun kanunda açıkça tanımlanabileceği hususunun yanı sıra, idarenin de somut olayda olduğu gibi genel ve düzenleyici işlemleriyle tanımlama yapabileceği belirtilmiş, ayrıca işlenen bir kabahatin karşılığı olan yaptırımın türü, süresi, miktarının ancak kanun ile belirlenebileceği de ifade edilmiş olmaktadır.

Belediye encümenlerinin Kabahatler Kanunu hükümlerine göre idari para cezası ve idari tedbir kararları verebileceğine dair hüküm 1608 sayılı Umuru Belediye Mütteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun'un 1. maddesinde belirtilmiştir. Kanunun 1. maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32. maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almakta olup, somut olayda hanuççuluk yapıldığı gerekçesiyle belediye encümeni tarafından verilen idari para cezası ve işyerinin (3) gün süreyle faaliyetten men edilerek kapatılması kararı bu kapsamdadır.

5326 sayılı Kabahatler Kanununun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Ayrıca, 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 tarih ve 486 Numaralı Kanununun Bazı Maddelerini Muaddil Kanunun mülga 5.maddesinde; “Ceza kararlarına tebliği tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir.

İtirazda sebep gösterilmesi şarttır. Sebep gösterilmeyen itirazlar yapılmamış sayılır. Ticaret ve sanattan men kararıyla para cezasını vermediğinden dolayı hapse değiştirme hükmünün infazı itirazın neticesine kadar geri bırakılır.” hükmü yer almakta iken, maddenin 1. fıkrasının Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesine itiraz yoluna başvurulmuş olup, Anayasa Mahkemesinin 22/12/2006 günlü, E:2001/26, K:2006/119 sayılı kararıyla, “... *haklı nedenlerin ve kamu yararının bulunması halinde idari işlemlere yönelik itirazları inceleme görevi yasa koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. Bu çerçevede, belediyelerce uygulanan kimi idari yaptırımlara karşı, belediye teşkilatının yaygınlığına paralel bir idari yargı teşkilatlanmasının söz konusu olmaması nedeniyle sulh ceza mahkemelerine başvuru olanağı tanınmasının hak arama özgürlüğünü kolaylaştırıcı nitelikte olduğu, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasını olanaklı kıldığı ve sayılan hususların sözü edilen itirazları inceleme görevinin adli yargıya bırakılmasının haklı nedenini oluşturduğu ...*” gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

İncelenen uyuşmazlıkta, davacıya ait işyerinde müşteri celbi maksadıyla bağırıldığından (hanutçuluk yapıldığından) bahisle 1608 Sayılı Kanununun 1. maddesine dayanılarak 143,00 TL para cezası verilmesine ve işyerinin 3 gün süreyle sanat ve ticaretten men edilmesine ilişkin karar verildiği, kararın bu haliyle 5326 sayılı Kanunda belirtilen idari yaptırım türlerinden olduğu, 1608 sayılı Kanunda bu idari yaptırımlara karşı itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır.

Bu durumda, Kabahatler Kanununun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı ve görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 Sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanununun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin istikrar kazanmış 01/04/2014 günlü, E:2014/456, K:2014/487 sayılı ve 28/12/2015 günlü, E:2015/868, K:2015/903 sayılı kararları da bu tür uyuşmazlıklarda adli yargının görevli olduğu yönündedir.

Bu itibarla, görev hususunun kamu düzeninden olması nedeniyle İdare Mahkemesince davanın görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken, esastan dava konusu işlemin iptali yolunda karar verilmesinde usul hükümlerine uygunluk bulunmamaktadır.

SAYIŞTAY KARARI

MEVZUATA AYKIRI OLARAK YAPILAN ATAMA VE MALİ HİZMETLERİN SORUMLULUKLARI¹

(Mevzuata aykırı olarak atanan personellerin ödemelerinde harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğu, ödeme emrine konu atamaya ilişkin harcama yapmaktır. Asaleten yapılan atamanın içeriğinin düzenlenmesine ilişkin kendilerine sorumluluk yüklenebilecek bir yasal yetki ve görevleri bulunmamaktadır.)

Harita Mühendisi ...'un mevzuata aykırı olarak İmar Ve Şehircilik Müdürü kadrosuna atanması nedeniyle Harita Mühendisi kadrosu için öngörülen ek ödeme tutarlarının ödenmesi gerekirken İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü için öngörülen ek ödeme tutarlarının ödenmesi sonucu oluşan toplam ... TL kamu zararının tazminine ilişkin hüküm tesis edilmiştir.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

Harita Mühendisi ...'un mevzuata aykırı olarak İmar Ve Şehircilik Müdürü kadrosuna atanması nedeniyle harita mühendisi kadrosu için öngörülen ek ödeme tutarlarının ödenmesi gerekirken İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü için öngörülen ek ödeme tutarlarının ödenmesi sonucu oluşan toplam ... TL kamu zararının tazminine ilişkin hüküm tesis edilmiştir.

Esas yönünden inceleme:

04.07.2009 tarih ve 27278 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'in "Görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi kadrolar" başlıklı 5'inci maddesinde;

"(1) Görevde yükselmeye tabi kadrolar aşağıda belirtilmiştir:

a) Yönetim hizmetleri grubu;

1) Müdür, şube müdürü, "

denilerek müdür kadrosunun görevde yükselmeye tabi olduğu belirtilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar" başlıklı 7'nci maddesinin 1'inci fıkrasında ise;

"(1) 5 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan unvanlara görevde yükselme suretiyle yapılacak atamalarda aşağıdaki özel şartlar aranır.

a) Müdür ve şube müdürü kadrosuna atanabilmek için;

1) 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (B) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak,

2) Fakülte veya en az dört yıllık yüksekokul mezunu olmak,

3) Ekli (1) sayılı listede sayılan ve teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak,

4) Ekli (2) sayılı listede sayılan müdürlükler için son müracaat tarihi itibarıyla iki yılı uzman, sivil savunma uzmanı, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru, eğitmen veya muhasebeci kadrosunda çalışmış olmak,

¹ Sayıştay 2. Daire, 13.10.2021 tarih ve 50226 Tutanak No'lu Kararı

(...) gerekir.”

hükümü yer almaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Hizmet grupları arasında geçişler" başlıklı 20'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendinde "Bu Yönetmelik kapsamı dışında bulunan daha üst görevlerde, en az altı ay süreyle çalışmış olanlar, aranan şartları taşımaları kaydıyla, bu Yönetmeliğin 5'inci maddesinde yer alan "yönetim», "araştırma, planlama ve savunma hizmetleri»... hizmetleri gruplarında gösterilen kadrolara sınavsız atanabilir. Bu Yönetmelik kapsamındaki diğer kadrolara sınavsız atanmak için altı ay çalışmış olmak şartı aranmaz. « denilmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68'inci maddesinin (B) fıkrasında;

"Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı ile Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 5 ve 4'üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

- 1'inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
- 1'inci ve 2'nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl,
- 3'üncü ve 4'üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl, hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır. Dört yıldan az süreli yükseköğrenim görenler için bu sürelere iki yıl ilave edilir.

(...)

denilerek 1'inci ve 2'inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olan kadrolara yapılacak atamalar için ilgilinin en az 10 yıl hizmetinin bulunması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden "müdür" kadrosunun görevde yükselmeye tabi olduğu, dolayısıyla bu kadroya atanacakların söz konusu Yönetmelik'te belirlenmiş bulunan genel ve özel şartları taşıması gerektiği, ancak bu Yönetmelik kapsamı dışında bulunan daha üst görevlerde en az altı ay süreyle çalışmış olanların, aranan şartları taşıması kaydıyla, Yönetmelikte belirtilen kadrolara sınavsız atabileceği anlaşılmaktadır.

Rapor dosyası ve eklerinin incelenmesinde, Harita Mühendisi kadrosunda çalışan ...'un Belediye Başkanı ... imzalı 03.03.2015 tarih ve 143 sayılı olur yazısı ile Belediye Başkan Yardımcılığına atandığı, 14.09.2015 tarihine kadar da başkan yardımcılığı görevinde bulunduğu Belediye Başkanı ... imzalı, 14.09.2015 tarih ve 628 sayılı olur yazısı ile 1. Dereceli İmar ve Şehircilik Müdürlüğü kadrosuna atamasının yapıldığı ve kendisine bu kadro için öngörülen ek ödeme tutarının ödendiği anlaşılmıştır.

Ancak, Başkan Yardımcılığından ek göstergesi 2200 olan 1. dereceli İmar ve Şehircilik Müdürü kadrosuna sınavsız olarak atanan ...'un özlük dosyası incelendiğinde, 657 sayılı Kanunun 68'inci maddesinin (B) fıkrasında yer alan "7'inci ve 2'nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl" hizmetinin bulunması şartını taşımadığı anlaşılmıştır.

Aynı yönetmeliğin, 20'nci maddesinin (c) bendinde, daha üst görevlerde 6 aydan fazla çalışmış olanların aranan şartları taşıması kaydıyla daha alt görevlere sınavsız atabileceği belirtilmesine rağmen söz konusu personelin her ne kadar bu yönetmelik kapsamında bulunmayan ve atandığı müdürlük kadrosuna göre daha üst görev olan başkan yardımcılığı görevini 6 aydan fazla yürütmüş olsa da müdür kadrosuna atanmak için aranan şartlardan biri olan 657 sayılı Kanunun 68'inci maddesinin (B) fıkrasında yer alan "7'inci ve 2'nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl" hizmetinin bulunması şartını taşımadığı, buna rağmen İmar ve Şehircilik Müdürü kadrosuna sınavsız atandığı görülmüştür.

Başkan yardımcılığından İmar ve Şehircilik Müdürü kadrosuna sınavsız olarak atama yapılabilmesi için yukarıda bahsedilen mevzuatta da belirtildiği üzere aranan şartların taşınması gerekmektedir.

Sorumlular savunmalarında her ne kadar belediye başkan yardımcılığı kadrosundan müdür kadrosuna yapılacak atamanın 04.07.2009 tarih ve 27278 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamında olmadığını belirtmişlerse de; söz konusu Yönetmelik'in "Hizmet grupları arasında geçişler" başlıklı 20'inci maddesinin birinci fıkrasının "(c) bendinde yer alan "Bu Yönetmelik kapsamı dışında bulunan daha üst görevlerde, en az altı ay süreyle çalışmış olanlar, aranan şartları taşımaları kaydıyla, bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde yer alan "yönetim", "araştırma, planlama ve savunma hizmetleri" hizmetleri gruplarında gösterilen kadrolara sınavsız atanabilir. " hükmü ile Yönetmelik kapsamı dışında bulunan daha üst görevlerde belli bir süre çalışmış olanların ancak aranan şartları taşımaları kaydıyla bu Yönetmelik kapsamındaki bazı görevlere sınavsız atanabilecekleri düzenlenmiş olup, bu düzenleme ile belediye başkan yardımcılığı kadrosundan müdür kadrosuna yapılacak atamalar Yönetmelik kapsamına alınmıştır. Sonuç olarak belediye başkan yardımcılığı kadrosundan müdürlük kadrosuna yapılacak atama da bu Yönetmelik kapsamındadır ve atama yapılırken Yönetmelik'te belirlenen şartların ataması yapılacak personel tarafından taşınması gerekmektedir. ... bu şartlardan, 657 sayılı Kanununun 68'inci maddesinin (B) fıkrasında yer alan "7 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10yıl" hizmetinin bulunması şartını taşımamaktadır.

Dolayısıyla ...'un müdür kadrosuna atanmak için gerekli olan "7 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 'den az olanlar için en az 10 yıl " hizmetinin bulunması şartını taşımadığı halde İmar ve Şehircilik Müdürü kadrosuna atanması mevzuata aykırı olduğundan, ataması nedeniyle yapılan ek ödeme tutarları da kamu zararı oluşturmaktadır.

Sorumluluk yönünden inceleme:

Söz konusu tazmin hükmünde, atamayı onaylayan Üst Yönetici (Belediye Başkanı), Harcama Yetkilisi ve Gerçekleştirme Görevlisi müştereken sorumlu tutulmuştur.

Harcama Yetkilileri ve Gerçekleştirme Görevlileri sorumluluğa ilişkin itirazlarında, usulsüz atanan bütün personelin Belediye Başkanları tarafından atandığını, atamaların mevzuata uygun yapıp yapılmadığı konusunda bilgi sahibi olmadıklarını, belirterek sorumluluklarının kaldırılmasını talep etmişlerdir.

Harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlilerinin yasal sorumluluk ve yükümlülükleri 5018 sayılı Kanunu'nun 32 ve 33'üncü maddelerinde düzenlenmektedir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun "Harcama Talimatı ve Sorumluluk" başlıklı 32'nci maddesinde;

"Bütçelerden harcama yapılabilmesi, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkündür. Harcama talimatlarında hizmet gerekçesi, yapılacak işin konusu ve tutarı, süresi, kullanılabilir ödeneği, gerçekleştirme usulü ile gerçekleştirmeyle görevli olanlara ilişkin bilgiler yer alır. Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, Ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur."

"Giderlerin Gerçekleştirilmesi" başlıklı 33'üncü maddesinde;

"Bütçelerden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekir. Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır. Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler." hükümlerine yer verilmektedir.

Bu hükümler bağlamında, somut olayda harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğu, ödeme emrine konu atamaya ilişkin harcama yapmaktır. Asaleten yapılan atamanın

içeriğinin düzenlenmesine ilişkin kendilerine sorumluluk yüklenebilecek bir yasal yetki ve görevleri bulunmamaktadır.

Netice itibarıyla, hukuki uyumsuzluk konusuna esas atama aşamasında herhangi bir yetki ve sorumluluğu bulunmayan harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin, sadece ilişkili ödeme emri belgeleri üzerinde imzası bulunması hasebiyle sorumluluğuna hükmedilmesi mümkün değildir. Çünkü ilgili kamu görevlilerince, 5018 sayılı Kanun'un 32 ve 33'üncü maddeleri çerçevesinde, icra edilen fiiller ile kamu zararına sebebiyet veren atama işlemindeki mevzuat hükümlerine aykırılık arasında uygun illiyet bağı bulunmamaktadır.

BELEDİYE MAKAM ARACININ KASKO BEDELİ²

(Açıklama ve değerlendirmeler neticesinde, Bütçe kanunlarının "E" cetvellerinde yer alan hükmün kasko gideri yapılamayacağına yönelik kesin düzenleme içermemesi, 5393 sayılı Kanunda belediye giderleri arasında sigorta giderlerinin sayılması ve yapılan harcamanın ileride muhtemel oluşacak daha büyük bir zararı önlemeye yönelik olması nedeniyle Belediye envanterine kayıtlı ... plakalı aracın kasko sigorta bedelinin Belediye bütçesinden ödenmesinin kamu zararı oluşturmayacağı sonucuna varılmıştır.)

... Belediyesi envanterine kayıtlı ... plakalı makam aracının kasko sigorta bedelinin Belediye bütçesinden ödenmesi suretiyle kamu zararına neden olduğu iddiasına ilişkin olarak yapılan incelemede;

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" cetvelinin 25'inci maddesinde;

"Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

(...)

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri, bütçelerinin ilgili tertiplerinden,(...) ödenir." hükmü yer almaktadır.

Hükmün sağlıklı değerlendirilebilmesi için "devlet malı" kavramının neyi ifade ettiği veya neleri kapsadığı hususu önem arz etmektedir. Mevzuatımızda devlet mallarına ilişkin tek yasal tanım mülga 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununda yer almaktaydı. Bu Kanunun 2. Maddesinde "Devletin emvali Devletçe tarh ve cibayet olunan her türlü tekâlif ve rüsum ile Devlete ait nücut ve esham ve her türlü menkul ve gayrimenkul eşya, emval ve kıyem ve bunların hasılat ve icraatı ile bedellerinden tereküpü eder." denilmektedir. Buna göre devlet malı şunlardır:

- Devletçe konulan ve alınan türlü vergi, resim ve harçlar,
- Devlete ait nakit (Hazine veznelerindeki ve banka hesaplarındaki paralar)
- Her türlü hisse senedi (kambiyo senetleri),
- Her türlü taşınır, taşınmaz mal,
- Diğer kıymetler (Özel mülkiyete konu olabilen ve yukarıda belirtilen değerler dışındakiler),
- İrat ve satış bedelleri, (Taşınır ve taşınmaz malların, kambiyo senetlerinin, diğer kıymetlerin işletilmesinden, kiraya verilmesinden ve satışından doğan faiz, temettü, kar payı, kira ve satış bedelleri)

Düzenlemedeki "devlet malı" kavramının içine nelerin gireceği konusu Danıştay Genel Kurulunun 26.12.1946 tarihinde verdiği 46/213/199 sayılı istişari kararında incelenmiş Ve 1050 sayılı Kanunda sözü

2 Sayıştay 7. Daire 27.7.2022 tarih ve 528 Sayılı Karar No'lu Kararı

edilen “devlet” kavramının dar kapsamlı olduğu ve sadece genel bütçeli idareleri kapsadığı değerlendirilmiştir.

Dolayısıyla ilgili Danıştay kararına göre devlet tüzel kişiliği içinde yer almayan ve genel bütçeli kuruluşlar içinde sayılmayan belediyelerin mallarının “devlet malı” niteliğinde değerlendirilemeyecektir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinde yer alan; “Belediyenin mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır. Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez.” hükmü, belediyelere ait malların “devlet malı” niteliğinde olmadığını göstermekte; Hüküm ile belediye mallarının bazı durumlarda bu kapsamda değerlendirilebilmesine olanak sağlayan düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır.

Netice olarak Bütçe kanunundaki ilgili hüküm ve devlet malları ifadesinin kapsamı beraber değerlendirildiğinde belediyelere ait hizmet araçlarına kasko yapılamayacağı yönünde kesin bir yasaklamanın varlığından söz edilememektedir.

Diğer yandan 5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediye Giderleri” başlıklı 60-h maddesi “Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri” hükmüne amirdir. Bu hüküm belediye mallarının sigorta giderlerinin ödenmesine imkân vermektedir.

Ayrıca kasko harcamasının araçlara ait riskin (örneğin kaza) gerçekleşmesi durumunda belediyenin uğrayacağı çok daha büyük zararı engelleyici bir fonksiyonu bulunmaktadır. Bu durumda kamu zararı, kasko sigortası yapılmış olmasına ve riskin gerçekleşmesine rağmen belediye hizmet aracında ortaya çıkan masrafların sigorta şirketinden tahsil edilmeyerek belediye bütçesinden ödenmesi halinde ortaya çıkacaktır.

Yukarıya alınan açıklama ve değerlendirmeler neticesinde, Bütçe kanunlarının “E” cetvellerinde yer alan hükmün kasko gideri yapılamayacağına yönelik kesin düzenleme içermemesi, 5393 sayılı Kanunda belediye giderleri arasında sigorta giderlerinin sayılması ve yapılan harcamanın ileride muhtemel oluşacak daha büyük bir zararı önlemeye yönelik olması nedeniyle Belediye envanterine kayıtlı ... plakalı aracın kasko sigorta bedelinin Belediye bütçesinden ödenmesinin kamu zararı oluşturmayacağı sonucuna varılmıştır.

Buna göre; Belediyesi envanterine kayıtlı ... plakalı makam aracının kasko sigorta bedelinin Belediye bütçesinden ödenmesi suretiyle yapılan toplam 1.145,00 TL harcama için ilişilecek husus bulunmadığına, idarece yersiz olarak tahsil edilen 1.145,00 TL'nin ise ödemeyi yapan sorumlulara iade edilmesine,

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 55'inci maddesi uyarınca işbu İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere aşağıda belirtilen azınlık görüşlerine karşı oy çokluğuyla karar verildi.

SÖZLEŞMELİ VEYA KADROLU PERSONEL AYIRIMI YAPILMADAN, İTFAİYE HİZMETLERİNDE FİLEN ÇALIŞAN PERSONELE BELEDİYE MECLİSİ KARARI İLE TESPİT EDİLEN MAKTU TUTARIN ÖDENMESİ GEREKTİĞİNE İLİŞKİN KARAR¹

İSTEMİN ÖZETİ : ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı Avrupa Yakası İtfaiye Şube Müdürlüğü bünyesinde sözleşmeli teknisyen olarak görev yapmakta olan davacının, fiilen itfaiye hizmetini yerine getirmesi nedeniyle 5393 sayılı Kanun'un 52. maddesinin 2. fıkrası uyarınca maktu fazla mesai ücreti ödenmesi istemiyle yaptığı başvurunun 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesi kapsamında teknisyen kadro karşılığında sözleşmeli personel olarak görev yapması nedeniyle reddine ilişkin olarak tesis edilen 9.4.2020 tarih ve 50626539-841.02.17 sayılı işlemin iptali ile maddi kayıpların yasal faiziyle birlikte iadesi istemiyle açılan davada; davanın reddine ilişkin İstanbul 7. İdare Mahkemesi'nce verilen 29/01/2021 tarih ve E:2020/961, K:2021/189 sayılı karara karşı davacı tarafından; verilen kararın hukuka aykırı olduğu, kendisinin fiilen itfaiyede görevli olduğu ve yangınlarda da görev aldığı, sadece sözleşmeli personel olduğu için kendisine fazla mesai ücreti ödenmemesinin haksızlığa neden olduğu iddialarıyla istinaf yoluna başvurulmaktadır.

SAVUNMANIN ÖZETİ : İstem reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdare Dava Dairesince işin gereği görüldü:

Dava; ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı Avrupa Yakası İtfaiye Şube Müdürlüğü bünyesinde sözleşmeli teknisyen olarak görev yapmakta olan davacının, fiilen itfaiye hizmetini yerine getirmesi nedeniyle 5393 sayılı Kanun'un 52. maddesinin 2. fıkrası uyarınca maktu fazla mesai ücreti ödenmesi istemiyle yaptığı başvurunun 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesi kapsamında teknisyen kadro karşılığında sözleşmeli personel olarak görev yapması nedeniyle reddine ilişkin olarak tesis edilen 9.4.2020 tarih ve 50626539-841.02.17 sayılı işlemin iptali ile maddi kayıpların yasal faiziyle birlikte iadesi istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince; «...Anayasa'nın 128. maddesinde memurların ve diğer kamu görevlilerinin aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceğinin açıkça belirtilmiş olması, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesinin 5. fıkrasında «sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmaz ve ücret mahiyetinde aynı ya da nakdi menfaat temin edilmez» hükmüne yer verilmesi ve parasal konuları düzenleyen kuralların yorum yolu ile kapsamının genişletilmesinin mümkün olmaması karşısında, davacının yaptığı başvurunun reddine dair dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı...» gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128. maddesinde, Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları hizmetlerin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütüleceği ve bunların nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hak ve yükümlülükleri, aylık ödemeleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği, kurala bağlanmış; "Ücrette Adalet Sağlanması" başlıklı 55. maddesinde, ücretin emeğin karşılığı olduğu, Devletin çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alacağı kuralına yer verilmiş; madde gerekçesinde ise, "Bu madde, bütün çalışanlara, çalışmalarının karşılığı olarak ödenecek olan ücret, aylık ikramiyeler ve sosyal yardımların belli esasa dayandırılmasını öngörmektedir. Bu esaslardan ilki, ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımlar ancak "fiilen çalışma" karşılığı olarak ödenecektir, bunun içinde iş süreleri, iş verimi, değeri ve niteliği dikkate alınacaktır. İkinci esas, kamu kesiminde çalışanlar ile özel kesimde çalışanlar arasında ister işçi ister memur olsunlar ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımlar bakımından hakkaniyet ve denge sağlanmasıdır. Fiilen çalışmadan amaçlanan, çalışmada geçmeyen süreler için ödeme yapılmamasıdır. Bunu sağlayacak sistemin usulü, tesis edileceği Kanunda gösterilecektir." açıklaması yer almıştır.

¹ İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdare Dava Dairesi Esas No : 2021/1067 Karar No : 2022/456 ve 28.04.2022 tarihli kararı

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam Şekilleri" başlıklı 4. maddesinde, Kamu hizmetlerinin; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği; (B) fıkrasında, sözleşmeli personelin, kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, kurumun teklifi üzerine Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının görüşleri alınarak Bakanlar Kurulunca geçici olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileri olduğu belirtilmiş, 5. maddesinde ise, bu Kanuna tabi kurumlarda, dördüncü maddede yazılı dört istihdam şekli dışında personel çalıştırılmayacağı hükme bağlanmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesinin (B) fıkrasının verdiği yetkiye dayanılarak hazırlanan 06.06.1978 tarih ve 7/15754 sayılı Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslara Dair Bakanlar Kurulu Kararının 3. maddesinde; sözleşme ile çalıştırılacak personele sözleşme ücreti dışında herhangi bir ad altında ödeme yapılamayacağı ve sözleşmelere bu yolda hüküm konulamayacağı, ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde; "...belediyelerin, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla ...itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans... hizmetlerini yapar veya yaptırır." hükmüne; 48. maddesinde, "Belediye teşkilâtı, norm kadroya uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabita birimlerinden oluşur. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanunun "İtfaiye" başlıklı 52. maddesinde ise; "İtfaiye teşkilâtının çalışma usulü ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşınmaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile itfaiye teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere ek düzenlemeler yapabilir. İtfaiye hizmetleri kesintisiz olarak yürütülür. İtfaiye personelinin çalışma süresi ve saatleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde düzenlenir. Belediye itfaiye teşkilâtında fiilen çalışanlara fazla mesai ücreti olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutar ödenir." hükmü yer almaktadır.

21/10/2006 tarih ve 26326 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nin 6. maddesinde itfaiye teşkilâtının görevleri bentle halinde belirtilmiş olup, 'Çalışma Düzeni' başlıklı 7. maddesinde de; itfaiye hizmetlerinin resmi tatil günleri de dâhil olmak üzere, 24 saat esasına göre yürütüleceği ve itfaiye personelinin çalışma süresi ve saatlerinin 14/07/1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde Devlet Personel Başkanlığı'nın uygun görüşü alındıktan sonra tespit olunacağı, itfaiye personelinin çalışma saatlerinin vardiyalar şeklinde düzenleneceği ve fazla çalışma ücretleri ile ilgili olarak 5393 sayılı Kanunda yer alan hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmeliğin Kadro ve Ünvanlar başlıklı 8. maddesinde ise; "belediye itfaiye teşkilatı personel kadro ve ünvanlarının, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına İlişkin Esaslara göre; daire başkanı, itfaiye müdürü, itfaiye şube müdürü, itfaiye amiri, itfaiye çavuşu ve itfaiye eri kadroları ile diğer kadrolardan oluşur." hükmü öngörülmüştür.

Anılan hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden, belediye itfaiye teşkilâtında fiilen çalışan personele (ünvanı ne olursa olsun) meclis kararında belirlenen miktar doğrultusunda fazla mesai ücretinin ödeneceği açık olmakla birlikte kendisine ek mesai ücreti ödenecek personele yönelik olarak, itfaiye teşkilâtında fiilen çalışma şartı dışında başka herhangi bir şartın kanun ve yönetmelikte öngörülmediği anlaşılmaktadır.

Yukarıda anılan mevzuat uyarınca, Belediye Meclis kararında belirlenen miktar doğrultusunda, İtfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele fazla mesai ücreti, başkaca hiç bir şart aranmaksızın ödenecektir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının davalı idare bünyesinde 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesi kapsamında 2.01.2014 tarihi itibarıyla sözleşmeli personel olarak görev yaptığı, söz konusu dönemde normal mesai haricinde fazladan çalıştığı süreler için fazla çalışma ücretinin hesaplanarak ödenmesi amacıyla yaptığı başvurunun 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesi kapsamında teknisyen kadro karşılığında sözleşmeli personel olarak görev yapması nedeniyle reddine ilişkin olarak tesis edilen 9.4.2020 tarih ve 50626539-841.02.17 sayılı işlemin iptali ile maddi kayıpların yasal faiziyle birlikte iadesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bakılan davada davacının fiilen itfaiye personelinin görevlerini yerine getirdiği, yangına müdahalede yer aldığı açıktır.

Bu durumda, sözleşmeli veya kadrolu personel ayrımı yapılmadan, itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutarın ödeneceğinin hüküm altına alınmış olması ve Anayasa ile güvence altına alınan fiilen yapılan çalışma karşılığında çalışanlar arasında denge sağlanmasını teminen maktu ödemenin ödenmesi gerektiğine ilişkin yasal düzenlemeler karşısında, ... Büyükşehir Belediyesi Avrupa Yakası İtfaiye Şube Müdürlüğünde, teknisyen olarak, sözleşmeli personel kadrosunda, fiilen görev yapan davacının itfaiye personeli ile eşit şekilde maktu mesai ücretinden yararlandırılması gerekirken aksi yönde tesis edilen işlemde hukuka ve mevzuata uyarlık bulunmamaktadır.

..., 28/04/2022 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-53773008-622.02-4679537

04/10/2022

Konu : Muhasebeci Unvanlı Kadrolarda Görev Yapan Personelin Ek Göstergesi

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 23.09.2022 tarihli ve E-58421174-253-762/3254 sayılı yazı.

Belediyenizde muhasebe yetkilisi sertifikası ile görev yapmakta olan muhasebeci kadro unvanlı personele sayman unvanlı kadrolar için öngörülen ek göstergenin ödenip ödenemeyeceğine ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43 üncü maddesinde, "...

Ek Gösterge: Bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıkları; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu kanuna ekli I ve II sayılı cetvellerde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanır. II sayılı cetvelde yer alan unvanlarda değişiklik yapmaya ve yeni unvanlar ilave etmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

Bu ek göstergeler, ilgililerin belirtilen sınıf ve görevlerde buldukları sürece ödemelere esas alınıp, terfi bakımından kazanılmış hak sayılmaz. Kurumların 1, 2, 3 ve 4 üncü dereceli kadrolarına atananlara uygulanacak ek göstergeler, ilgililerin daha önce bulunmuş oldukları kariyerleri ile ilgili sınıf veya ekli I sayılı Cetvelin Genel İdare Hizmetleri Sınıfı (g) bölümünde belirtilen görevlerde kazanılmış hak aylık derecelerine göre alabilecekleri ek göstergelerden düşük olamaz.

..." hükmü yer almaktadır.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 7/12/2007 tarihli ve E:2005/2, K:2007/1 sayılı kararında, "657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinde, ek göstergelerin bir takım görevlerin önem ve niteliklerinden ötürü kabul edildiğini, memura yapılacak aylık ödemenin gösterge tablosundaki rakama bu ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle bulunacak gösterge rakamı üzerinden hesaplanacağını belirten hükümler, bunların kesinlikle göreve bağlı, sunulan hizmetin ve yapılan görevin karşılığı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda ek gösterge, kadro görevini yürüten personele verilen önemin göstergesi, yetki ve sorumluluğunun karşılığıdır. **Yetki ve sorumluluk ise, eğitim sonucu elde edilen unvana göre değil, kadro unvanına bağlı olarak kullanılır.**

Anılan Kanunun 33'üncü maddesinde ise, kadrosuz memur çalıştırılmayacağını hükme bağlandığı, ek göstergeden yararlanabilmek için cetvelde **karşılığı gösterilen kadroların birine atanmış ve bu görevi fiilen ifa ediyor olma şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği**, ayrıca 147'nci maddesinde de aylığın hizmetlerin karşılığında kadroya dayanılarak ay itibarıyla ödenen parayı ifade ettiği belirtilmiştir.

657 sayılı Kanununun 33'üncü ve 147'nci maddeleri gereğince mühendis kadrosuna atanmadan mühendisler için öngörülen ek göstergeden yararlanılamayacağı, bu düzenlemelerde görüldüğü üzere, bu Kanuna tabi kurumlarda görev yapan personelin ek göstergelerinin, kadro şartına bağlandığı, **bu durumda ek göstergeden yararlanabilmek için salt unvana sahip olmanın yeterli olmadığı o unvana ilişkin görevde (kadroda) bulunmak gerektiği anlaşılmaktadır.**

Bu itibarla anılan hükümler dikkate alınmaksızın 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetveli tek dayanak alınmak suretiyle ek göstergenin unvana göre uygulanması gerektiği sonucuna varmak mümkün değildir. Kadro ve bunun karşılığı ödenen parayı ifade eden aylığın ve bunun bir parçasını oluşturan ek göstergenin, başka bir anlatımla **memurun parasal haklarını düzenleyen kuralların, yorum yoluyla kapsamlarının genişletilmesi veya boşluklarının doldurulması mümkün değildir.**

657 sayılı Kanununun 43'üncü maddesi, ek gösterge konusunda bu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellere atıf yaptığından, ilgililere uygulanacak **ek göstergenin tespitinde söz konusu cetvellerin yanında 43'üncü maddede yer alan düzenlemelerin de (unvana ilişkin görevde-kadroda bulunma koşulunun da) göz önünde bulundurulması gerekmektedir.**

Buna göre, Devlet memurlarının fiilen görev yapmakta oldukları kadro unvanları için ek gösterge öngörülmesi halinde bundan yararlanacakları, kadro unvanında herhangi bir değişiklik olmadığı sürece mezuniyet diplomasında yer alan unvan, başka bir anlatımla tahsil durumu dikkate alınarak ek gösterge uygulamasından yararlanamayacakları sonucuna ulaşılmaktadır." denilmiştir.

Bu itibarla, Başkanlığımızda muhasebeci unvanlı kadroda görev yapan ilgilinin muhasebe yetkilisi sertifikasına sahip olması, saymanlar ile yaptıkları görevler, sorumluluklar ve buna bağlı olarak yapılan işlemlerden dolayı yetkili kurumlara hesap verme sorumluluğunun eşdeğer olması gibi hususların tek başına yeterli olmayacağı, yukarıda yer verilen içtihatları Birleştirme Kurulu kararında belirtildiği üzere sayman kadrosuna atanmadığı müddetçe sayman kadroları için öngörülen ek gösterge rakamından yararlandırılmasının mümkün bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Yerel Yönetimler Genel Müdürü

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-53773008-622.02-4800889

17/10/2022

Konu : Asıl İşverene Bağlı İşyerlerinde Alt İşverene Bağlı Geçen Hizmet Süresinin Yıllık Ücretli İzne Esas Alınacağı

.....**SU VE KANALİZASYON GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE**

İlgi: 13.10.2022 tarihli ve 55149092-900-121955 sayılı yazı.

Belediyesi alt işvereni Güvenlik Koruma ve Eğitim Hizmetleri Ticaret Anonim Şirketine çalışmakta iken 5/9/2014 tarihinde Büyükşehir Belediyesinde yine aynı alt işverene

bağlı olarak çalışmaya başlayan işçinin bilahare Belediyeniz şirketi A.Ş.'de çalışmaya devam ettiğinden bahisle, yıllık izninin başlangıç tarihine ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 4857 sayılı İş Kanununun;

2 nci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkralarında, “Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

Asıl işverenin işçilerinin alt işveren tarafından işe alınarak çalıştırılmaya devam ettirilmesi suretiyle hakları kısıtlanamaz veya daha önce o işyerinde çalıştırılan kimse ile alt işveren ilişkisi kurulamaz. Aksi halde ve genel olarak asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı işleme dayandığı kabul edilerek alt işverenin işçileri başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçisi sayılarak işlem görürler. İşletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverenlere verilemez.” hükmü,

54 üncü maddesinde, “Yıllık ücretli izine hak kazanmak için gerekli sürenin hesabında işçilerin, **aynı işverenin bir veya çeşitli işyerlerinde çalıştıkları süreler birleştirilerek göz önüne alınır.** Şu kadar ki, bir işverenin bu Kanun kapsamına giren işyerinde çalışmakta olan işçilerin aynı işverenin işyerlerinde bu Kanun kapsamına girmeksizin geçirmiş buldukları süreler de hesaba katılır.

Bir yıllık süre içinde 55 inci maddede sayılan haller dışındaki sebeplerle işçinin devamının kesilmesi halinde bu boşlukları karşılayacak kadar hizmet süresi eklenir ve bu suretle işçinin izin hakkını elde etmesi için gereken bir yıllık hizmet süresinin bitiş tarihi gelecek hizmet yılına aktarılır.

İşçinin gelecek izin hakları için geçmesi gereken bir yıllık hizmet süresi, bir önceki izin hakkının doğduğu günden başlayarak gelecek hizmet yılına doğru ve yukarıdaki fıkra ve 55 inci madde hükümleri gereğince hesaplanır.

..hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 3/3/2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde, “İş Kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 54 üncü maddesindeki esaslar ve 55 inci maddesindeki durumlar göz önünde tutularak her işçinin yıllık ücretli izne hak kazandığı tarih bu Yönetmeliğin 20 nci maddesinde sözü geçen yıllık ücretli izin kayıt belgesine yazılır.

Yıllık izin süresinin ve izne hak kazanmak için gerekli sürenin hesabında işçinin aynı işverene ait işyerlerinde çalıştığı süreler birleştirilir. Şu kadar ki, bir işverenin bu Kanun kapsamına giren işyerinde çalışmakta olan işçilerin aynı işverenin işyerlerinde bu Kanun kapsamına girmeksizin geçirmiş buldukları süreler de hesaba katılır.

Aynı bakanlığa bağlı işyerleri ile aynı bakanlığa bağlı tüzel kişilerin işyerlerinde geçen süreler ve kamu iktisadi teşebbüsleri yahut özel kanun veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanılarak kurulan banka ve kuruluşlar veya bunlara bağlı işyerlerinde geçen süreler de, işçinin yıllık ücretli izin hakkının hesaplanmasında birleştirilerek göz önünde bulundurulur.” hükmü yer almaktadır.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bir kararında da, “4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesinin yedinci fıkrasının son cümlesi uyarınca asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşme-

sinden doğan yükümlülüklerden alt işveren ile birlikte sorumludur. Bu düzenleme, asıl işverenin sorumluluğunun genişletilmesi olarak değerlendirilmelidir. Bu durumda, ihbar, kıdem, kötü niyet ve işe iade sonucu işe başlatmama tazminatları ile ücret, fazla çalışma, hafta tatili, bayram ve genel tatili, yıllık izin, ikramiye, prim, yemek yardımı, yol yardımı gibi tüm işçilik haklarından birlikte sorumluluk esastır. Kanunun kullandığı, “birlikte sorumluluk” deyiminden tam teselsülün, dolayısıyla müşterek ve müteselsil sorumluluğun anlaşılması gerekir.” denilmektedir. (Yargıtay 9. Hukuk Dairesi E:2008/23429, K: 2008/20721, T:21/07/2008)

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin yerleşik kararlarına göre de, işyerinde birbirini izleyen belirli süreli hizmet akitleriyle, başka bir ifadeyle zincirleme sözleşmelerle çalıştırılan işçilerin başlangıçtan itibaren süresi belirli olmayan hizmet akdi ile çalıştığı kabulü gerektiği, Dairenin yerleşmiş uygulamalarının bu doğrultuda olduğu, ortada objektif haklı bir neden olmadıkça işçinin zincirleme sözleşmelerle çalıştırılmasının ve böylece belirsiz süreli hizmet akitlerine tanınan koruyucu hükümlerden kurtulmak amacının güdülmesinin, akit serbestisinin kötüye kullanılması halini oluşturacağı ve hukuk düzenince korunamayacağı, bu nedenlerle, bu durumdaki işçilere ihbar ve kıdem tazminatı ödenmesi gerektiği belirtilmektedir. (Yargıtay 9. Hukuk Dairesi E:1983/9761, K:1984/91, T:17/1/1984; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi E:1985/3043, K:1985/5894, T:29/5/1985)

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin vermiş olduğu başka bir kararında da “İşçinin asıl işverenden alınan iş kapsamında ve değişen alt işverenlere ait işyerinde ara vermeden çalışması halinde işyeri devri kurallarına göre çözüme gidilmesi yerinde olur. Bu durumda değişen alt işverenler, işçinin iş sözleşmesini ve doğmuş bulunan işçilik haklarını devralması sayılır. İş sözleşmesinin tarafı olan işçi ya da işveren tarafından bir fesih bildirimini yapılmadığı sürece iş sözleşmeleri değişen alt işverenle devam edeceğinden, işyerinde çalışması devam eden işçinin feshe bağlı hakları olan ihbar ve kıdem tazminatı ile izin ücreti talep koşulları gerçekleşmiş sayılmaz. Buna karşın iş sözleşmesinin feshi yönünde bir irade açıklamasının kanıtlanması durumunda iş sözleşmesi bildirimini karşı tarafa ulaşması ile sona ereceğinden, işçinin daha sonraki çalışmaları yeni bir iş sözleşmesi niteliğindedir. Bu ihtimalde feshe bağlı hakların talep koşulları gerçekleşeceğinden, feshin niteliğine göre hak kazanma durumunun incelenmesi gerekir. Daire uygulaması bu yöndedir” denilmektedir. (Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin E:2008/13627, K:2008/11315, T:5/5/2008)

Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin bir kararında ise, “İşçilerin yıllık izin alacağından son alt işveren, kıdem tazminatından ise her alt işveren dönemsel sorumlu olacaktır.” denilmiştir. (Yargıtay 23. Hukuk Dairesi, E:2019/502, K:2020/1033)

Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin bir kararında da, “Yıllık izne hak kazanmak için gerekli sürenin hesabında **aynı işverenin bir veya çeşitli işyerlerinde geçen sürelerin toplanacağı**” belirtilmiştir. (Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, E:2017/24139, K:2019/17994, T:3/10/2019)

Ayrıca, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununa göre, işçilerle işverenler arasında hizmet akdinden, toplu iş sözleşmesinden veya 4857 sayılı İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuki uyuşmazlıkların kesin olarak çözüme bağlanması görev ve yetkisi iş mahkemelerine ait bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen hüküm ve kararlar çerçevesinde ilgilinin yıllık izne esas hizmet süresinin başlangıç tarihinin Büyükşehir Belediyesine ait işyerlerinde çalışmaya başladığı tarih olan 5/9/2014 tarihinin esas alınması gerektiği düşünülmektedir.

Bilgilerine rica ederim.

Bakan a.
Yerel Yönetimler Genel Müdürü

SORU - CEVAP

Soru: Belediyenin yapım işini yapan müteahhide yaptığı iş karşılığı taşınmaz verebilir mi?

Cevap: Belediye adına yaptırılacak işler için 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında ihale usulü ile yaptırılması zorunludur. İhalelerde ise ödeneği hazır olduktan sonra ihaleye çıkılması esastır. Dolayısıyla ödeneği hazırlanmadan ihaleye çıkılamaz.

Belediye taşınmazlarının gerçek kişilere satışı ise, 2886 sayılı Devlet İhale Kanuna tabidir. Müteahhit/kşi veya kurum belediyenin taşınmaz satışı ihalesine katılıp kazanması halinde alacağından mahsuplaşma talep ederek belediyeye ait olan taşınmaza sahip olabilir.

Esas olan kurumların borçlarını taşınmazın satılarak elde edilen gelirden ödemesidir.

Kamu zararı doğmaması için taşınmaz bedelinin günün rayiç değeri belirlenerek bu bedel üzerinden ihaleye çıkılması gerekir.

Taşınmaz piyasasının değişken olduğu bu ortamda gayrimenkul değerlendirme uzmanından rapor alınması uygun olacaktır, aksi halde gelecek yıllarda yapılacak denetimlerde değerinin düşük belirlendiği iddiasıyla karşı karşıya kalınabilir.

Sonuç olarak iki ayrı işlemden söz edilmekte ve her ikisi de ayrı ayrı ihale sistemiyle yapılacağından dolayı belediyenin yapım işinde gayrimenkul göstererek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapım işi yaptırması mümkün değildir.

Soru: Belediyelerde sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hükümler kapsamında Belediye Meclisi Kararı alınmadan (gelecek ay alınmak kaydıyla) personel çalıştırılabilir mi?

Personel çalıştırılmasına ilişkin (%40) sınırlama kapsamında Belediye Şirket Personelleri hesaplamaya dahil midir?

Cevap:

Belediyelerde sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hususlar, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde düzenlenmiştir.

Ayrıca, Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nce yayımlanan 31.12.2021 tarihli ve 83683335-929-2386358 sayılı Genelgede de Sözleşmeli Personel İstihdamına ilişkin hususlara ayrıntılı yer verilmiştir.

Söz konusu Genelgenin (6) nolu bendinde; “Sözleşmeli personele ödenecek ücret, ilgili kurumların meclisi tarafından ve 5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrasındaki hükümler dikkate alınarak net tutar olarak tespit olunacak ve her ayın başında peşin olarak ödenecektir. Ücretler, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ocak ve temmuz aylarında yayımlanan "Mahalli İdarelerde Sözleşmeli Personel Olarak Çalıştırılacakların Ücret Tavanları" konulu genelgesinde yer alan **ücret tavanı aşılmamak ve asgari ücretin altına düşülmemek kaydıyla belirlenecektir.** Kurumların yetkili **meclisleri tarafından ücret tespiti yapılmaksızın sözleşme imzalanmayacak ve sözleşmelerin başlangıç tarihi yukarıda belirtilen meclis kararından daha önceki bir tarih olarak belirlenmeyecektir.** İlgililere sözleşmenin başlangıç tarihinden önceki dönemlere ilişkin olarak herhangi bir ücret veya başka bir mali hak verilmeyecektir. ..” hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre; belediyelerde meclis kararı alınıp, ücret tespiti yapılmaksızın sözleşme imzalanmayacağı gibi, sözleşmelerin başlangıç tarihi meclis kararından daha önceki bir tarih olarak belirlenmesi de söz konusu değildir.

Personel çalıştırılmasına ilişkin (%40) sınırlamaya gelince;

5393 sayılı Kanununun 49/7 nci maddesine göre; “Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır...”

Söz konusu madde hükmüne göre; belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Kanun’a göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın %30 otuzunu, 10.000’in altında olan belediyelerde ise %40’ını aşamaz.

Ancak, **belediyeye memur, işçi, sözleşmeli personel alımı ile personel şirketine işçi alımı birbirinden bağımsızdır.** Yani, belediyenin nüfusu 10.000’in altında ise, belediyeye memur, işçi, sözleşmeli personel alırken, %40 orana personel şirketi işçi ücretleri dahil edilmezken,

belediye personel şirketine işçi alınırken tüm personel (memur, sözleşmeli personel, işçi) ücretleri %40’a dahil edilir.

Daha açık bir ifadeyle, belediyenin kendi kadrolu personel (memur, sözleşmeli personel, işçi) ihtiyacı için yapılacak alımların hesabında belediye personel şirketi personel ücretleri dahil edilmez.

Bilgilerinizi rica ederim.

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 04.07.2022 tarih ve 27998389-010.06.02-.1342135 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi (Genelge No: 9).	01.07.2022 31.12.2022 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,333603
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	5,221532
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,105796
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	3.169,22 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	18.258,96 TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	16.277,45 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7/7/2021 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	% 41,69
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	% 41,69
Çeşitli statülerde 2020 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2022 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerince uygun görülenlerin, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri	% 41,69

29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 30.06.2022 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri	% 41,69
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30.06.2022 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %41,69 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	% 41,69
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	33.226,83 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %41,69 oranında artırılmıştır.	% 41,69
01.07.2022 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	15.371,40 TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 01.07.2022 tarihi itibarıyla	14.783,61 TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

(657 s.Kanun md. 202, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Sıra No:1, 22.01.2022 tarih ve 903791 sayılı genelgesi)

Konusu		01.07.2022 31.12.2022 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		758,28
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	166,81
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	83,40
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300
	2. Çocuk için	400
	3. Çocuk için	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için 633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	3.169,22
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	6.338,46

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	24.112,83
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	27.448,86
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	34.120,92
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	39.124,96
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	45.797,02
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	52.469,08
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	64.145,19
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2022 - 30.06.2022	0,333603	77.489,31

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 34.120,92 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2022 - 31.12.2022 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	267,92 TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	304,99 TL
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	379,13 TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	395,21 TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	508,86 TL
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	529,99 TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	647,94 TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	782,72 TL

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.07.2022 31.12.2022 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	1.167,61 TL
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	1.501,22 TL
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	2.001,62 TL
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	2.502,13 TL
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	4.003,24 TL

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.07.2022-31.12.2022
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,333603)	2.010,30 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,333603)	742,60 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.07.2022-31.12.2022
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,333603)	4.670,45 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,333603)	4.003,24 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2022-01.06.2022 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.07.2022-31.12.2022 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	5.004,00	6.471,00
SSK Primi (%14)	700,56	905,94
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	50,04	64,71
Gelir vergisi (%15)	-	-
Asgari Geçim İndirimi	-	-
Damga Vergisi (%07,59)	-	-
Kesintiler Toplamı	750,60	970,65
Net Asgari Ücret	4.253,40	5.500,35
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	5.004,00	6.471,00
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	775,62	1.003,01
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	100,08	129,42
İşverene Toplam Maliyet	5.879,70	7.603,43

Not : 28/01/2004 tarih ve 5083 Sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Gelir Vergisi ve Damga Vergisi hesaplanmamıştır.

(***) 5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin (1) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanununun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

Günlük Kazanç Alt Sınır	215,70 TL
Aylık Kazanç Alt Sınır	6.471,00 TL
Günlük Kazanç Üst Sınır	1.617,75 TL
Aylık Kazanç Üst Sınır	48.532,50 TL

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>
Asgari ücret tespit komisyon kararı 01 Temmuz 2022 tarih ve 31883 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 215,70 TL'dir.

**GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE
ESAS ALINAN TARİFE
GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:317)
21.12.2021 tarih ve 31696 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.**

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2022 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
32.000 TL'ye kadar	15%
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için 4.800 TL, fazlası	20%
170.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL (ücret gelirlerinde 250.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL), fazlası	27%
880.000 TL'nin 170.000 TL'si için 39.400 TL (ücret gelirlerinde 880.000 TL'nin 250.000 TL'si için 61.000 TL), fazlası	35%
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için 287.900 TL (ücret gelirlerinde 880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için 281.500 TL), fazlası	40%

**1608 SAYILI KANUNA GÖRE 2022 YILI
BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI**

Kanun, Tüzük, Yönetmeliklerin men ettiği veya yasakladığı fiilleri işleyenlere ve Kanun Tüzük ve Yönetmelikler gibi mevzuat çerçevesinde meclislerin aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere belediye encümenince para cezaları verilir.	
Belediye Meclisi Kararlarına Muhalefet veya Mevzuatın Men veya Emrettiği Fiilleri İşleyenler	581 TL
Yolcu Nakil Araçları Ücret Tarifesine Uymayanlara	en az 1.171 TL en fazla 23.700 TL
5393 Sayılı Belediye Kanununun 15. Maddesinin (b) bendinde "Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, belediye yasakları koymak ve uygulamak...", belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer almış, ve 1608 sayılı Kanun'un değişik 1 inci maddesi, "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezaları verilmektedir.	

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2022 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır. 2559 S.K. Md. 7)

	KABAHAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2022 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri			
m. 6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	3.317 - 6.668 TL
m. 6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	3.317 - 6.668 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	3.317 - 6.668 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	3.317 - 6.668 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	3.317 - 6.668 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2022 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	12,50
			B	21,06
		II.	A	33,72
			B	46,46
		III	A	76,08
			B	84,52
		IV	A	97,20
			B	105,73
			C	131,09
		V	A	194,64
B	220,09			
C	131,09			
D	266,62			
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarının değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%	
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	1.839 TL'den az olamaz	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2022 YILI İDARİ PARA CEZALARI*

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	--

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	8.452,00	16.920,00	25.393,00
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	42.333,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	1.485,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

Bu yapılarıdaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılarıdaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 1.485 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

* Daha geniş bilgi için: Mahalli İdareler Dergisi 2021 Yılı Kasım - Aralık Sayısında yayımlanan "2022 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları ve Bunların Hesaplanma Şekli" başlıklı Suat ŞİMŞEK makalesini inceleyebilirsiniz.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2022 YILI)

Ka- nun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	47.409,9	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	397	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	653	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	2.665	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	397	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	397	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	397	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.559	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	5.917	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	429	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	429	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.559	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.559	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	429	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	755	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.559	

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2022 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	755	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	755	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	755	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	755	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	4.173	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	755	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	4.173	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	4.173	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	4.173	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	4.173	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	4.173	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	4.173	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	4.173	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	4.173	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	37.929	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	37.929	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	37.929	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2022 YILI)*

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
5018 s. K/35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	2.370
	2-İlçelerde	1.235
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	27.320
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	125.505
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	12.350
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	50.272
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.714,125
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	689.140
40	4- Bağış ve yardımlar için	52.600
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	ı) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinini	909
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	432.000

* 2022 Yılı Bütçe Kanun 31.12.2021 Tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G. yayımlanmıştır.

5326 SAYILI KABAHAHLAR KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI (2022 YILI)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	581	581
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	277	277
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyi)	277	277
	5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	5.995	30.072
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	277	277
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	277	277
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	581	2.977
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1; 2/1	277	277
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1 ve 3/12	164	164
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevli. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	277	277
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	89	89
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	2.977	30.072
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarının sokağa atma)	277	277
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	581	18.028
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	581	30.072
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	277	277
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	1.480	1.480
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	581	18.028

(*) 5326 s. K. 17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

Not: Daha geniş bilgi için Kasım-Aralık 2021 Dergisinde yayımlanan M. Lamih Çelik'in makalesine bakınız.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımlı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görülmediğinden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekerrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı **Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı **Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, "*Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.*" hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

EMLAK VERGİSİ KANUNU GENEL TEBLİĞİ

21 Aralık 2021 Salı ve 31696 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 80)

2022 YILINDA UYGULANACAK OLAN (1319 S. Kan./44-2.fık.) VERGİ ORANLARINA ESAS MESKEN NİTELİKLİ TAŞINMAZ DEĞERLERİNİN ALT VE ÜST SINIRLARI

6.173.000 TL ile 9.260.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
6.173.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
12.347.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 9.260.000 TL'si için 9.261 TL, fazlası için	(Binde 6)
12.347.000 TL'den fazla olanlar 12.347.000 TL'si için 27.783 TL, fazlası için	(Binde 10)

olarak tespit edilmiştir.

1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesi (Türkiye sınırları içinde bulunan mesken nitelikli taşınmazlardan 29 uncu maddeye göre belirlenen bina vergi değeri 5.000.000 Türk lirasının üzerinde olanlar değerli konut vergisine tabidir.) yer alan tutar 6.173.000 TL. olarak belirlenmiştir. (1319 S. Kanun'un 44. Md.)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2022 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	277 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2022 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	581 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2022 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	457 TL

SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(Asgari ücret tespit komisyon kararı 01 Temmuz 2022 tarih ve 31883 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Yemek parası		12,94
Çocuk zammı	5510 s. K.4/a md.	129,42
Aile zammı (yardımı)		647,10
Emzirme ödeneği	5510 s. K. 4/a-b, 16/a md.	316,00
Cenaze ödeneği	5510 s. K. 37.md.	1.250,00

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları*

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	129
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	121
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	115
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	102
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	100
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %180 artırımlı miktarı (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %180 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %95'i mütakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %75'i esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	38,00
a) Kadro derecesi 5-15 olanlar	37,00
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

* 15.04.2022 tarih ve 31810 sayılı R.G. 7394 Sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Geçici 2 nci maddesi ile Bütçe Kanununun (H) Cetvelinin Yurt İçinde Verilecek Gündelikler dipnotunda değişiklik yapılmıştır. Değişiklik 15.04.2022-31.12.2022 tarihleri arasında uygulanacaktır.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başlı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	4,40 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	4,60 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	Belediye Nüfusu	
	10.000'e kadar olanlar için	584 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	625 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	691 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	780 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	931 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	1.080 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	1.080 TL
Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	1.437 TL	

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 Sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.1.2022 – 31.12.2022 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2022-31.12.2022 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2022 YILI

(21.12.2021 tarih ve 31696 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	9.500 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2022 YILI)

(21.12.2021 tarih ve 31696 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	51.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2022 YILI)

(21.12.2021 tarih ve 31696 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	16.000 TL
-Diğer yerlerde	10.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(21.12.2021 tarih ve 31696 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)
193 Sayılı Kanun'un 31. Maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	2.000
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	1.170
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	500

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27/11/2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı (VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığına ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yılda 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yılda Fazla 15 Yılda Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yılda 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yılda Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranındadır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2022
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amaçlı Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	581 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	581 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	581 TL
İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.		

ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
– 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler,	5.000,00
– Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	

ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2022 YILI İÇİN¹

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlarda ihaleye katılmak için SGK borcu sınırı	145.598,00 TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2022 yılı için SGK borcu yoktur limiti	291.195,00 TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabi ki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç limiti	19.413,00 TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	

¹ Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğünün 01.07.2022 tarihli Prime esas kazançların alt ve üst sınırları ile bazı işlemlere esas tutarlara ilişkin (2022/1) sayılı genelge.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2022 YILI)*

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	1.188.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	3.564.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	3.562.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.- TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	130.000
b-Diğer İlçelerde	64.400
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	784.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	393.000
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	285.000
ç) Diğer İlçelerde	213.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye yetkileri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

* 2022 Yılı Bütçe Kanun 31.12.2021 Tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G. yayımlanmıştır.

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2022 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	581 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2022-31.12.2022)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fünürlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	4.740 TL
	10.000' den fazla olan belediyeler	9.480 TL

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2022-31.12.2022 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	30.088,98 TL'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	30.088,98 TL'den fazla olan tutarlar için

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 74) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)

19 Şubat 2022 tarih ve 31755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	2.875
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.500
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet tezkere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iadelerinde sağlık turizm ve turizm güvenliği kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	4.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	28.400
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	16.250
2. Kaybedilen alımlar için ilân:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alımlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	1.660
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	5.400
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	17.250

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 74) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
19 Şubat 2022 tarih ve 31755 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:

Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,

6.750

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)

1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)

5.500

1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)

7.750

1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgili-sine iadesine ilişkin işlemlerde

27.625

2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.

4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.

Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ

1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.

101.000

D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI

1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,

1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında

8.500

1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde

40.000

2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 74) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
19 Şubat 2022 tarih ve 31755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000’i geçen ilçelerde	2.100
1.2. Diğer ilçelerde	1.095
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	24.200
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	14.035
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	40.665
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	153.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	100.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.940
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	805.440
10. Yargılama Giderleri	22.430
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	5.085
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.050
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.630
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	2.100
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 74) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
19 Şubat 2022 tarih ve 31755 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	980
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1.1/1/2021 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (19/12/2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1/1/2020-31/12-2021-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2018 - 31/12/2019 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (29/08/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	10,50

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(20 Ocak 2022 Tarih ve 31725 Sayılı Resmî Gazete) 01/02/2021-31/01/2022)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	6.673,409
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	146.815,969
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	6.673,409
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	146.815,969
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	6.673,409
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	146.815,969
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	6.673,409
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	146.815,969
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	436.830
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	873.705
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	436.830 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	873.705 485.689 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	873.705 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	6.673,409 7.281,278 -
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	218.395
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	72.752
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	33.494,082
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	728.072
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	1.456,202
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	808.172
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	2.305,178-TL'ye kadar		13.819
	2.305,178-TL'den - 9.220,744-TL'ye kadar		27.654
	9.220,744-TL'den - 69.155,600-TL'ye kadar		41.482
	69.155,600-TL ve üzeri		55.316